

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
FOLKMÄNGDEN OCH DESS FÖRÄNDRINGAR

FOLKRÄKNINGEN

DEN 31 DECEMBER 1945

AV

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

II:3

PARTIELLA UNDERSÖKNINGAR

(TOLVTEDELSSAMPLINGEN)

BEHANDLAR DELAR AV STATISTIKEN ÖVER YRKE

STOCKHOLM 1948

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

482165

INLEDNING TILL

Folk- och bostadsräkningarna 1860-1990

Folkräkningar utfördes under perioden 1860-1900 vart tionde år och publicerades i ”Bidrag till Sveriges officiella statistik. A, Befolkningsstatistik (BiSOS A)”. Dessa är digitaliserade och finns på adressen:
<http://www.scb.se/BiSOS>

Därefter har resultaten från räkningarna ingått i serien Sveriges officiella statistik (SOS).

1910 till 1930 genomfördes räkningen vart tionde år och därefter vart femte år med undantag för 1955. Publikationerna har t o m 1960 benämnts Folkräkningen.

De allmänna bostadsräkningarna utfördes 1912-1914, 1920, 1933, 1945 och 1960. År 1945 bar titeln ”Bostäder och hushåll”.

1965 till 1990 ägde Folk- och bostadsräkningen rum vart femte år.

Folkräkningen den 31 december 1945. II:3, Partiella undersökningar (tolvtedelssamplingen) behandlar delar av statistiken över yrke = Recensement de la population en 1945. II:3, Enquêtes partielles (échantillon de 8 %) traitant certaines parties de la statistique des professions.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.
urn:nbn:se:scb-fob-1945_023

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
FOLKMÄNGDEN OCH DESS FÖRÄNDRINGAR

FOLKRÄKNINGEN

DEN 31 DECEMBER 1945

AV

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

II:3

PARTIELLA UNDERSÖKNINGAR

(TOLVTEDELSSAMPLINGEN)

BEHANDLAR DELAR AV STATISTIKEN ÖVER YRKE

STOCKHOLM 1948

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

482165

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

ÉTAT ET MOUVEMENT DE LA POPULATION

RECENSEMENT

DE LA POPULATION EN 1945

PAR

LE BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE

II: 3

ENQUÊTES PARTIELLES

(ÉCHANTILLON DE 8 %)

TRAITANT CERTAINES PARTIES DE LA STATISTIQUE
DES PROFESSIONS

Till KONUNGEN.

Statistiska centralbyrån får härmed överlämna tredje häftet av del II tillhörande redogörelsen för 1945 års folkräknings partiella undersökningar (tolvtedelssamplingen). Utarbetandet av texten till de avsnitt tillhörande kap. II, som röra handel, husligt arbete och »övriga näringsgrenar», har omhändertagits av t. f. aktuarien M. Vinge.

Stockholm den 18 juni 1948.

Underdånigst

ERNST HÖIJER.

IVAR UHNBOM.

Innehållsförteckning.

Text.	Sid.
I. Inledning	1*
II. Näringsgren och socialklass	3*
Jordbruk med binärningar	4*
Industri och hantverk	10*
Handel	21*
Husligt arbete	32*
Övriga näringsgrenar	37*
Socialklass (specialredovisning)	40*
Yrke och ålder	45*
Utländska undersåtar	48*
III. Individualyrke och genomgående yrke	49*
Inledning	49*
Hantverksyrken	51*
Övriga individualyrken och genomgående yrken	61*
IV. Förvärsarbetets omfattning m. m.	62*
Inledning	62*
Byrke	63*
Aktiv yrkesverksamhet	68*
Säsongsverksamhet	71*

Tabeller.

Tab. 1. Förvärsarbetande befolkning efter näringsgren (detaljgrupper) och socialklass, hela riket, den 31 december 1945	1
Tab. 2. Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar (husligt arbete inom jordbruket inräknat) efter storleksgrupp och socialklass m. m. inom större produktionsområden, den 31 december 1945	8
Tab. 3. Förvärsarbetande befolkning inom varuhandel (branschgrupper) efter partihandel, detaljhandel och socialklass, hela riket, den 31 december 1945	11
Tab. 4. Förvärsarbetande befolkning inom industri och hantverk (undergrupper) efter socialklass samt företagets storleksklass, hela riket, den 31 december 1945	12
Tab. 5. Förvärsarbetande befolkning efter näringsgren (huvudgrupper och undergrupper) och socialklass samt efter ålder och kön, hela riket, den 31 december 1945	14
Tab. 6. Enskilda företagare inom nedan angivna individualyrken, hela riket, den 31 december 1945	20
Tab. 7. Arbetarpersonal inom nedan angivna individualyrken, hela riket, den 31 december 1945	21
Tab. 8. Enskilda företagare inom nedan angivna individualyrken efter antalet anställda, hela riket, den 31 december 1945	22
Tab. 9. Förvärsarbetande befolkning inom vissa individualyrken och genomgående yrken efter näringsgren och socialklass, hela riket, den 31 december 1945	23
Tab. 10. Befolkning med byrke efter huvudyrkets och byrkets näringsgren och socialklass, hela riket, den 31 december 1945	24

Bilagor.

Bil. 1. Schema över fördelningen efter näringsgren	25
Bil. 2. Individualyrken och genomgående yrken	28

Table des matières.

Texte.	Pages
I. Introduction	1*
II. Branche d'activité économique et situation professionnelle	3*
Agriculture et professions similaires	4*
Industrie et professions manuelles	10*
Commerce	21*
Travaux domestiques	32*
Autres branches d'activité économique	37*
Situation professionnelle (rapport détaillé)	40*
Profession et âge	45*
Sujets étrangers	48*
III. Professions individuelles et professions communes à plusieurs branches d'activité	49*
Introduction	49*
Professions d'artisan	51*
Autres professions individuelles et professions communes à plusieurs branches d'activité	61*
IV. Extension de l'activité rémunérée etc.	62*
Introduction	62*
Professions secondaires	63*
Permanence de l'activité professionnelle	68*
Activité saisonnière	71*
Tableaux.	
Tabl. 1. Population active par branche d'activité économique (groupes détaillés) et par situation professionnelle, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	1
Tabl. 2. Population active dans Agriculture et professions similaires (y compris personnes exerçant travaux domestiques chez les agriculteurs), par groupes d'après la grandeur d'exploitation agricole et par situation professionnelle etc., dans des grandes régions de production, au 31 déc. 1945	8
Tabl. 3. Population active dans Commerce de marchandises, par branche de commerce, par commerce de gros et par commerce de détail, ainsi que par situation professionnelle, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	11
Tabl. 4. Population active dans Industrie et professions manuelles (sous-groupes), par situation professionnelle et par la grandeur de l'établissement, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	12
Tabl. 5. Population active par branche d'activité économique (groupes principaux et sous-groupes) et par situation professionnelle, ainsi que suivant âge et sexe, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	14
Tabl. 6. Employeurs privés ayant certaines professions individuelles, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	20
Tabl. 7. Ouvriers ayant certaines professions individuelles, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	21
Tabl. 8. Employeurs privés ayant certaines professions d'artisan d'après le nombre des salariés, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	22
Tabl. 9. Population active ayant certaines professions individuelles ainsi que professions communes à plusieurs branches d'activité, par branche d'activité économique et par situation professionnelle, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	23
Tabl. 10. Population ayant profession secondaire, par branche d'activité économique et par situation professionnelle de la profession principale, ainsi que de la profession secondaire, dans le royaume entier, au 31 déc. 1945	24
Appendices	25

Les mots suédois suivants, qui reviennent dans les tableaux, sont à traduire:

<i>Anm.</i> Uppskrivna tal, <i>Note:</i> Les chiffres im-	M. m. Etc.
som grunda sig primés en caractères elzévirien	Malmer, metaller o. arb. Minerai, métaux et articles de métaux,
på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.	se basent sur les nombres procurés par l'échantillon au-dessous de 50.
Anställda	Salariés
Arbetarpersonal	Ouvriers, ouvrières
Byrke	Profession secondaire
Detaljhandel	Commerce de détail
Därav	Dont
Ej specificerad handel.	Commerce non spécifié
F. d.	Ancien
Familjemedlemmar	Membres de famille
Företag	Établissement
Företagare	Employeurs et personnes travaillant isolément pour leur propre compte
Företagsledare	Directeurs et gérants
Förmän	Chefs d'équipe
Förvaltningspersonal ..	Employés
Förvärsarbetande befolkning	Population active
Förvärsarbetande män	Hommes faisant partie de la population active
Genomgående yrken...	Professions communes à plusieurs branches d'activité économique
Hektar	Hectares
Husmödrar	Ménagères faisant exclusivement leur propre ménage
Huvudyrke	Profession principale
Högst	Au plus
I husligt arbete	Domestiques
I procent av motsvarande grupp år 1940	Pourcentage du groupe respectif de 1940
Individualyrken	Professions individuelles
Inom	Parmi
Jordbruk	Exploitation agricole
Jordbruksyrken	Professions agricoles
Kontorspersonal	Employés de bureau
Kvinnor	Femmes
	N. n. Etc.
	Minerai, métaux et articles de métaux, machines, instruments, véhicules etc.
	Minerai non métalliques et articles de minerai, combustibles, produits chimiques etc.
	Män
	Hommes
	Norra Sverige
	Nord de la Suède
	Näringsgren
	Branche d'activité économique
	Näringsmedel m. m. ..
	Denrées alimentaires
	Ovanstående
	Susmentionné(es)
	Partihandel
	Commerce de gros
	Samtliga
	Tous, toutes
	Självständiga yrkeslösa
	Personnes indépendantes sans profession
	Sjöfartsyrken
	Professions maritimes
	Socialklass
	Situation professionnelle
	Specialredovisning
	Rapport détaillé
	Storleksgrupp
	Groupe de grandeur
	Storleksgrupperade företag
	Établissements classés d'après leur grandeur
	Summa
	Total
	Sysselsatta
	Personnes occupées
	Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder
	Régions forestières et de vallées du midi et du centre de la Suède
	Södra och mellersta Sveriges slättbygder
	Plaines du midi et du centre de la Suède
	Teknisk personal
	Personnel technique
	Textil-, läder- o. gum-mivaror m. m.
	Produits textiles et articles en cuir, en caoutchouc etc.
	Totalsumma
	Chiffre total
	Trävaror, papper, böcker m. m.
	Articles en bois, papier, livres etc.
	Undergrupp
	Sous-groupe
	Verkmästare
	Contremaîtres
	Yrken av huvudsakligen genomgående karaktär
	Professions communes à plusieurs branches d'activité économique
	Åker
	Terres labourables
	År
	An(s)
	Övriga
	Autres

Les branches d'activité économique (groupes principaux et sous-groupes) sont les suivantes:

<i>I. Jordbruk med binäringar.</i>	<i>I. Agriculture et professions similaires.</i>	<i>V. Allmän förvaltnings-tjänst och fria yrken.</i>	<i>V. Services publiques et professions libérales.</i>
Jordbruk och boskaps-skötsel	Agriculture et élevage du bétail	Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad	Services publics non décomptés ailleurs
Skogsbruk	Économie forestière	Försvarsväsen	Défense nationale
Fiske	Pêche	Socialvård	Prévoyance et activité sociale
<i>II. Industri och hantverk.</i>	<i>II. Industrie et professions manuelles.</i>	Hälso- och sjukvård samt personlig hygien	Services médicaux et sanitaires et soins personnels
Malmbrytning o. metallindustri	Exploitation minière et industrie métallurgique	Religionsvård	Administration ecclésiastique
Jord- och stenindustri	Industrie de la terre et de la pierre	Undervisning o. vetenskaplig verksamhet	Instruction et activité scientifique
Träindustri	Industrie du bois	Litterär o. konstnärlig verksamhet	Activité littéraire et artistique
Pappers- o. grafisk industri	Industrie du papier et industrie graphique	Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade	Groupements d'intérêts non décomptés ailleurs
Livmedelsindustri	Industrie des denrées alimentaires	<i>VI. Husligt arbete.</i>	<i>VI. Travaux domestiques.</i>
Textil- o. beklädnadsindustri	Industrie textile et des vêtements	Inom jordbruk med binäringar	Chez des personnes classées dans l'agriculture et les professions similaires
Läder-, hår- o. gummi-varuindustri	Industrie du cuir, des poils et du caoutchouc	Inom industri och hantverk	Chez des personnes classées dans l'industrie et les professions manuelles
Kemisk-teknisk industri	Industrie chimique	Inom samfärdsel	Chez des personnes classées dans les communications
Byggnadsverksamhet	Constructions et bâtimens	Inom handel	Chez des personnes classées dans le commerce
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	Production et distribution d'électricité, service des eaux, etc.	Inom allmän förvaltningstjänst och fria yrken	Chez des personnes classées dans les services publics et professions libérales
Ej specificerad industri	Industrie non spécifiée	Inom ospecificerad verksamhet	Chez des personnes exerçant une activité non spécifiée ainsi que chez plusieurs personnes classées différemment
<i>III. Samfärdsel.</i>	<i>III. Communications.</i>	<i>VII. Ospecificerad verksamhet.</i>	<i>VII. Activité non spécifiée.</i>
Landtransport	Transport par terre		
Sjöfart m. m.	Navigation, etc.		
Lufttrafik	Transports aériens		
Post och telegraf m. m.	Postes et télégraphes, etc.		
<i>IV. Handel.</i>	<i>IV. Commerce.</i>		
Varuhandel	Commerce de marchandises		
Bank- o. försäkringsverksamhet	Banque et assurances		
Förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet	Agences diverses, bureaux de réclame, de location, etc.		
Fastighetsförvaltning m. m.	Administration d'immeubles, etc.		
Hotell- och restaurangrörelse	Industrie d'hôtels et de restaurants		

Recensement de la population en 1945; deuxième partie, troisième fascicule.

INTRODUCTION. Cette fascicule contient la suite de l'exposé sur les résultats du recensement des professions, le commencement duquel fut présenté dans la 1re et 2e fascicule de la 2e partie du rapport sur le recensement de 1945. Les données se basent sur l'échantillon de 8 %. Les tableaux ci-joints ne renferment cependant pas les chiffres notés dans l'échantillon, mais des chiffres qui ont été élevés au niveau des montants, que les différents groupes de la population auraient avec toute probabilité démontrés en cas d'un recensement non partiel, mais total. En général, on a effectué cette élévation d'après la méthode décrite dans la 1re et 2e fascicule, c.-à-d. on a employé des coefficients différents pour la campagne et les villes, et ensuite on a reçu les chiffres pour le royaume entier par addition.

BRANCHE D'ACTIVITÉ ÉCONOMIQUE ET SITUATION PROFESSIONNELLE. Dans la 1re fascicule on n'avait présenté que les renseignements sur les groupes principaux et les sous-groupes. La 3e fascicule cependant contient, dans l'étendue que la représentativité de l'échantillon le permet, des données sur la répartition de la population active par groupes détaillés des branches d'activité économique (voir le 1er tableau). Cette fascicule présente également les résultats des recherches spéciales faites sur les groupes principaux suivants: Agriculture et professions similaires, Industrie et professions manuelles, Commerce, ainsi que Travaux domestiques.

Agriculture et professions similaires. A la fin de 1945, le total de la population qui formait ce groupe principal comprenait à peu près 1 867 200 personnes, dont 1 436 000 appartenaient au sous-groupe Agriculture et élevage du bétail. Parmi les personnes appartenant à ce sous-groupe le nombre des adultes a diminué d'à peu près 11 % depuis 1940. Un rapprochement des données du même sous-groupe à celles de 1940 fait ressortir une diminution encore plus accentuée du nombre de la population que la statistique classifie comme active, et qui selon le recensement de 1945 comprenait 615 300 personnes. On note surtout une réduction du nombre des femmes recensées comme actives qui est, pourtant, compensée en partie par l'augmentation du groupe «Autres membres de famille exerçant le travail ménager».

Industrie et professions manuelles. Selon le recensement, le nombre de la population active de ce groupe principal monte à 1 133 100 personnes, dont 942 800 hommes. Plus de trois quarts de ces personnes travaillent comme ouvriers et ouvrières. Le 1er tableau démontre que le plus grand nombre des hommes appartient aux groupes détaillés suivants: Ateliers mécaniques et fonderies (156 000), Bâtiments (112 900), ainsi que Menuiseries et fabriques de meubles (52 200). La plupart des femmes sont occupées dans le groupe Industrie de la confection et de la couture (50 800).

Les personnes exerçant une activité rémunérée dans le groupe Industrie et professions manuelles ne sont non seulement classées d'après la branche d'activité économique et la situation professionnelle, mais aussi d'après la grandeur de l'établissement où elles travaillent. Selon le tableau B, qui pourtant n'embrasse pas les sous-groupes I, K et L (voir le 1er appendice), la plupart des établissements ne sont que des petites entreprises. Dans les établissements dont l'ensemble des personnes travaillant ne surpasse pas 25 personnes, on trouve 99.0 % des employeurs, mais seulement 20.8 % des employés, et 29.0 % des ouvriers et ouvrières. Les données procurées par les formulaires spéciaux du recensement (formulaire B, voir la 1re fascicule), confirment que seulement 1 % des employeurs du groupe Industrie et professions manuelles dispose d'un personnel surpassant 25 personnes. Selon les données susmentionnées, 66 % des personnes recensées comme employeurs travaillent sans aide de salariés, et 30 % n'occupent que 1—10 personnes. Il est à noter que dans cette connection on comprend par «employeur» uniquement une personne privée ayant la position d'un entrepreneur, et non les établissements, l'exploitation desquelles est par ex. aux mains d'une société anonyme.

Commerce. 435 100 personnes actives, dont environ 200 000 femmes, appartiennent à ce groupe principal. Il n'embrasse non seulement le commerce de marchandises, mais aussi certains domaines rapprochés (voir le 1er tableau). A peu près 320 000 personnes, dont 187 300 hommes et 131 600 femmes, s'occupent du commerce de marchandises. Ce nombre correspond aux trois quarts du total des personnes actives recensées dans le groupe principal Commerce.

Du total des hommes occupés dans le commerce de marchandises, à peu près la moitié est recensée comme employés, tandis que les groupes d'employeurs et d'ouvriers n'en font qu'un quart chacun. La majorité des femmes (à peu près les quatre cinquièmes) travaillent comme employées. Dans le groupe des employés on a aussi inclus 31 200 vendeurs et 70 000 vendeuses.

Lors du recensement de 1945 toute la population active appartenant au groupe du commerce de marchandises fut pour la première fois classée d'après les deux catégories Commerce de gros et Commerce de détail (voir le 3e tableau). Par commerce de gros on a compris la vente de marchandises aux revendeurs ou aux producteurs, et par commerce de détail la vente directe aux consommateurs. A la catégorie du commerce de gros appartiennent 61 300 hommes et 17 700 femmes, et à celle du commerce de détail 126 000 hommes et 113 900 femmes. Or, de tous les hommes faisant partie du groupe du commerce de marchandises, un tiers s'occupe du commerce de gros, et deux tiers du commerce de détail, pendant que les femmes appartiennent de 86.5 % au commerce de détail. Parmi les négociants de gros les hommes font 98 %; parmi les employeurs du commerce de détail ils font 73 %, tandis que les femmes y font 27 %.

Travaux domestiques. Sous ce groupe principal on a réparti 123 500 personnes au service des ménages privés, parmi lesquelles il n'y a qu'environ 250 hommes. Dans ce groupe il n'y a pas d'employeurs et on n'y note qu'un très petit nombre d'employés. D'autant plus grand est le nombre des femmes dont la situation professionnelle est celle d'ouvrières. Il monte jusqu'à 96 % du total de toutes les personnes appartenant au groupe Travaux domestiques. En 1930 ce groupe contenait 204 700 femmes. La diminution du nombre des femmes de 1930 à 1945 est donc d'environ 40 %.

Les personnes exerçant des travaux domestiques, ailleurs que dans des ménages privés, comme par ex. dans les hôtels, restaurants, hôpitaux, asiles etc., sont recensées dans la branche d'activité économique à laquelle l'établissement en question appartient. Le nombre des personnes exerçant de pareils travaux domestiques est de 80 000, y compris 10 000 hommes.

Les femmes qui s'occupent de travaux domestiques dans leur propre maison (ménagères faisant exclusivement leur propre ménage et autres membres de famille aidant aux travaux domestiques) et qui n'exercent aucune activité rémunérée, sont recensées comme membres de famille et par conséquent classées dans la branche d'activité économique du chef de famille. Le total de ces femmes monte à 1 500 000 personnes, dont le nombre des ménagères faisant exclusivement leur propre ménage est de 1 300 000.

Les chiffres précédents démontrent que les travaux domestiques sont le domaine d'activité principale de 1 700 000 femmes, c.-à-d. de 65 % de toutes qui sont au-dessus de 15 ans. Ce chiffre est pourtant à considérer comme un minimum, lorsqu'un certain nombre de femmes, surtout de veuves, recensées comme personnes indépendantes sans profession, consacrent en réalité la majeure partie de leur temps à une activité ménagère dans leur propre maison.

Situation professionnelle. Parmi les employeurs masculins, dont le nombre est d'environ un demi million, près de deux tiers appartiennent au groupe Agriculture et professions similaires. La partie majeure du reste est recensée dans les groupes Industrie et professions manuelles ou Commerce. Les 88 500 employeuses sont réparties d'une manière plus égale parmi ces trois groupes principaux. Les contingents des employés, dont le nombre est d'environ 400 000, sont à peu près d'une grandeur égale dans les groupes Industrie et professions manuelles, Commerce, ainsi que Services publics et professions libérales. Chacun de ces contingents correspond à environ 28 % du nombre total des employés. Les employées forment un groupe d'environ 300 000 personnes, dont 41 % s'occupent du commerce et 36 % appartiennent au groupe Services publics et professions libérales. En ce qui concerne les ouvriers (1 332 800 personnes), un peu plus que la moitié se retrouvent dans le groupe Industrie et professions manuelles, et un quart dans celui d'Agriculture et professions similaires. Parmi les ouvrières, au nombre de 355 100 personnes, un tiers est réparti dans le groupe Industrie et professions similaires et un tiers dans le groupe Travaux domestiques.

Une étude approfondie a été faite au sujet des employés appartenant aux groupes principaux Industrie et professions manuelles, Communications et Commerce. On les a classifiés par fractions suivantes: directeurs et gérants, employés du bureau (personnel administratif), personnel technique, contremaîtres et chefs d'équipe et, relativement au commerce de marchandises, vendeurs et vendeuses. Les fractions les plus grandes en ce qui concerne les hommes et les femmes sont celles des employés du bureau et des vendeurs. Quant aux hommes dans le groupe Industrie et professions manuelles, les

fractions des contremaîtres et des chefs d'équipe ainsi que du personnel technique sont aussi d'un nombre considérable.

Profession et âge. Les informations relatives au recensement des professions de cette fascicule font suite à celles de la 1re fascicule, et ne concernent que la population active. Dans le 5e tableau on a noté les données obtenues en nombres absolus, pendant qu'on les retrouve en chiffres relatifs dans les tableaux F, G et H. Selon ces tableaux il n'y a que 6.2 % des employeurs au-dessous de 30 ans, tandis que 46.7 % ont plus de 50 ans. Le pourcentage correspondant pour les employés est de 28.1 et 23.4, et pour les ouvriers de 40.0 et 18.0. Autrement dit, le nombre relatif des hommes âgés est plus grand parmi les employeurs que parmi les employés; il est, de même, plus grand parmi les employés que dans le groupe des ouvriers. En ce qui concerne les femmes, le pourcentage correspondant pour les employeuses est de 7.8 et 56.1, pour les employées de 53.3 et 11.6, ainsi que pour les ouvrières de 47.6 et 17.1. En ce qui concerne la répartition des âges, le groupe des employées, qui a augmenté de beaucoup depuis 1940, diffère en beaucoup de celui des employés (voir le tableau G), c.-à-d. que parmi les femmes les personnes jeunes sont en majorité, tandis que parmi les hommes les différents groupes d'âge sont répartis d'une manière plus égale.

Sujets étrangers. A la fin de 1945, 34 300 étrangers étaient inscrits dans les registres paroissiaux du royaume. Ce nombre est inférieur de beaucoup à celui des étrangers qui à la même époque avaient des permis de séjour en Suède. 18 500 sujets étrangers, ça veut dire seulement 6 ‰ de toute la population active, exercent un travail rémunéré.

PROFESSIONS INDIVIDUELLES ET PROFESSIONS COMMUNES A PLUSIEURS BRANCHES D'ACTIVITÉ. Conformément aux propositions tracées par le comité d'experts statisticiens de la Société des Nations (voir la 1re fascicule) on a, au cours des derniers recensements, réparti la population active du point de vue de profession, en premier lieu d'après la branche d'activité économique et de la situation professionnelle. On a cependant complété le rapport sur le total des personnes actives d'un exposé spécial concernant les personnes exerçant certaines professions individuelles. On a choisi ces professions principalement en raison de l'instruction professionnelle qui était nécessaire pour les exécuter, ou à cause du caractère spécial d'une profession. Lors du recensement de 1945 on a rendu compte d'une centaine de professions de ce genre, y compris les professions communes à plusieurs branches d'activité, dont ceux qui les exercent constituent en même temps un groupe homogène, vu le caractère spécial de leur travail ou de leur instruction.

Les informations détaillées sur les professions individuelles entreront dans le rapport du recensement total. Dans cette fascicule on a noté un nombre limité de données, basées sur l'échantillon de 8 %. Elles se rapportent principalement aux professions d'artisan (voir les tableaux nos 6—8), aux professions individuelles dans l'agriculture et la navigation, ainsi qu'aux professions communes à plusieurs branches d'activité (voir le 9e tableau).

Les personnes exerçant une profession individuelle du type artisan sont soit employeurs, soit ouvriers. Le nombre des employeurs monte à 74 300 hommes et 19 500 femmes, et celui des ouvriers à 299 000 hommes et 57 800 femmes. En ce qui concerne la plupart de ces personnes on a obtenu certaines informations sur la grandeur des établissements où elles travaillent. Il est à remarquer, que le rapport sur les employeurs ne mentionne que le nombre des personnes privées dont la situation professionnelle est celle d'employeur, et non le nombre d'établissements. En ce qui concerne les ouvriers il faut observer qu'ils travaillent en partie chez des employeurs privés, et en partie chez des employeurs autres que privés. Donc, on ne peut nullement, par rapprochement des données du 6e et du 7e tableau, obtenir un nombre exact d'ouvriers par employeurs. Le tableau I démontre cependant que 98 % de tous les artisans-employeurs ont des établissements dans lesquels travaillent tout au plus 10 personnes. Dans ces petites entreprises on ne retrouve cependant que 40 % des artisans-ouvriers. Ainsi, contrairement au cas des artisans-employeurs, un nombre considérable des artisans-ouvriers travaillent dans l'industrie proprement dite. Les données susnommées se rapportent aux établissements classés d'après leur grandeur et appartenant au groupe Industrie et professions manuelles, à l'exception des sous-groupes I, K et L (voir le 1er appendice).

Un certain nombre des artisans sont aussi recensés dans les établissements non-classifiés d'après leur grandeur, surtout dans le groupe Constructions et bâtiments. On les retrouve aussi dans autres branches d'activité que celles du groupe Industrie et professions manuelles, notamment dans les étab-

lisements combinant une activité d'artisan avec la vente en boutique. Ainsi, les nombres notés dans les tableaux 8 et K se rapportent aux employeurs privés recensés dans toutes les branches d'activité économique. Ces nombres se basent sur les données des formulaires spéciaux du recensement (formulaire B) qui furent remplis par les employeurs eux-mêmes. Ces données, qui admettent une différenciation plus prononcée des employeurs d'après le nombre des salariés, confirment que la plupart des artisans n'ont que de petits établissements. Le groupe des artisans recensés comme employeurs qui n'ont aucun salarié à leur service, compte 47 300 hommes et 14 500 femmes, ce qui fait 63·6 %, respectivement 74·4 % du total des employeurs-artisans privés. Vu, toutefois, le caractère incomplet des données sur lesquelles se basent les nombres susmentionnés, on ne peut les accepter qu'avec certaines réservations.

Les professions d'artisan qui démontrent le plus grand nombre d'employeurs, y compris les personnes travaillant isolément pour leur propre compte, sont parmi les hommes celles des peintres et des cordonniers (embrassant chacune un peu plus de 9 000 personnes), ainsi que celles des entrepreneurs de constructions, des tailleurs, forgerons et menuisiers. Parmi les femmes le groupe dominant est celui des couturières (14 800). En ce qui concerne les ouvriers on note un nombre considérable d'artisans principalement parmi les menuisiers de construction et autres menuisiers, ainsi que parmi les forgerons, peintres, etc. Parmi les ouvrières on note, que, analogue aux employeuses, les couturières sont en majorité.

EXTENSION DE L'ACTIVITÉ RÉMUNÉRÉE. Conformément aux principes internationaux, les recensements des professions ont en premier lieu pour but de donner une description de la manière selon laquelle la population active, dans un moment donné, se répartit par branches d'activité économique, situation professionnelle etc. Pour un rapport sur le total des prestations en travail, les données du recensement de la population ne seraient cependant que d'un intérêt de caractère auxiliaire.

On a considéré comme appartenant à la population active chaque personne qui exerce une activité rémunérée, y compris tous ceux qui entrent dans le groupe des membres auxiliaires de famille. Les travaux domestiques exécutés par les membres de famille dans leur propre maison ne furent cependant pas définis comme activité rémunérée. Si l'on avait élargi le cadre de ce rapport afin de pouvoir y inclure non seulement l'activité rémunérée dans le propre sens du mot, mais aussi tout travail productif, les travaux domestiques y seraient entrés comme un supplément considérable.

Les données du rapport principal sur le nombre des personnes exerçant une activité rémunérée ont été complétés par des études supplémentaires sur 1) professions secondaires, etc., 2) permanence d'activité professionnelle (interruptions d'activité rémunérée), 3) activité professionnelle saisonnière.

Professions secondaires. Les personnes au-dessus de 15 ans étaient aussi soumises à la déclaration de toute activité rémunérée qui était d'un caractère constant, mais dont le nombre des heures de travail était inférieur à la moitié du normal. Cet exposé, qui ne concerne que les personnes embrassées par l'échantillon de 8 %, ne se réfère non seulement à l'activité secondaire des personnes exerçant une activité rémunérée et à celle des ménagères faisant exclusivement leur propre ménage, mais aussi à l'activité analogue des personnes indépendantes sans profession, ainsi qu'aux personnes classées comme autres membres de famille que membres auxiliaires. Il faut observer qu'une activité exercée régulièrement pendant une autre période de l'année que celle du recensement fut considérée comme activité saisonnière, et non comme profession secondaire. La statistique sur les professions secondaires sera en outre sujet d'une étude spéciale basée sur l'échantillon de 2 %.

Au moment du recensement 182 700 hommes et 54 000 femmes exerçaient une profession secondaire (voir le 10e tableau). La plupart des hommes appartenaient à la population active. Leur nombre de 168 100 personnes correspond à 7·5 % du total des hommes exerçant une activité rémunérée. En ce qui concerne les femmes, les ménagères faisant exclusivement leur propre ménage formaient le plus grand groupe parmi celles qui avaient une profession secondaire. Il embrasse 33 600 personnes, ce qui fait 2·5 % du total des ménagères faisant exclusivement leur propre ménage.

Plus de la moitié de tous les hommes exerçant une activité secondaire ont l'agriculture ou une des professions similaires comme profession principale. Parmi ceux dont la profession principale est celle du sous-groupe Économie forestière, 18 % exercent une activité secondaire rémunérée.

Si, par contre, on répartit les personnes ayant une profession secondaire d'après la branche d'activité à laquelle cette profession secondaire appartient, on constate que 100 000 personnes ont pour

activité secondaire une profession appartenant au groupe Agriculture et professions similaires, 40 000 à celui de l'Industrie et professions manuelles et encore 40 000 à celui du Commerce.

Parmi les hommes appartenant à la population active, la combinaison la plus ordinaire entre profession principale et secondaire est celle d'Agriculture et élevage du bétail (profession principale), combiné à Économie forestière (profession secondaire).

Permanence de l'activité professionnelle. Un certain nombre de personnes réparties comme actives n'exerçaient pas leur activité professionnelle au moment du recensement. Afin de pouvoir évaluer l'étendue de ces interruptions de travail, des recherches spéciales ont été faites, pour lesquelles on a procuré les renseignements nécessaires par des formulaires spéciaux (formulaire B). On a inclus dans ces recherches toutes les personnes qui, *vu le caractère temporaire* de l'interruption de leur travail, avaient été recensées dans le rapport principal comme exerçant une activité rémunérée. Or, on a exclu toutes les personnes qui n'étaient pas classées dans le groupe de la population active à cause d'une interruption de travail de si longue durée, que leur retour à l'activité rémunérée antérieure semblait peu vraisemblable. Comme but de cette recherche on s'est proposé d'une part le contrôle du recensement des professions du point de vue de ses qualités d'inventaire de la population active au sens strict du mot, et d'autre part, l'évaluation en chiffres de la réduction des prestations en travail causée par les interruptions mentionnées.

On a aussi examiné les interruptions de travail dont la durée dépassait un mois, et leurs causes, parmi lesquelles il y a des facteurs influencés par la conjoncture générale, comme par ex. le chômage et le service militaire. Il est à noter cependant qu'au moment du recensement la situation du marché de travail était très favorable et que les appels des réserves au service militaire étaient alors, en principe, terminés. Les interruptions de travail causées par le service militaire étaient donc d'une étendue à peu près normale.

Au moment du recensement il y avait environ 135 000 personnes dont l'interruption de travail avait duré plus d'un mois. Le nombre total de la population active montait alors à environ 2 992 000 personnes. Dans la campagne 4.2 % de tous les hommes et 2.6 % de toutes les femmes appartenant à la population active s'étaient déclarés comme temporairement empêchés d'exécuter leur profession. Les chiffres respectifs pour les villes sont de 5.9 % et de 3.9 %. Or, le nombre des hommes temporairement inactifs est plus grand que celui des femmes, de même que le nombre des personnes temporairement empêchées d'exécuter leur profession est plus considérable dans les villes qu'à la campagne.

18 % des hommes temporairement inactifs n'ont pas déclaré les causes de leur inactivité. Le pourcentage correspondant pour les femmes est de 25. Les hommes ont en premier lieu mentionné le service militaire comme cause principale d'interruption de travail, en deuxième des maladies et accidents, et finalement le chômage etc. Les femmes étaient empêchées d'exécuter leur activité rémunérée principalement à cause de maladies, accidents etc.

Activité saisonnière. Les renseignements concernant l'activité saisonnière ont été tirés des données des formulaires spéciaux (formulaire B). Ils se rapportent à toute activité professionnelle régulière, autre que celle qui, exercée au moment du recensement de la population, a servi de base à la répartition par professions principales. Il n'est ici nullement question d'un changement de profession, mais d'une variation d'activité professionnelle, répétée régulièrement chaque année. On pourrait citer l'exemple d'un ouvrier qui est occupé pendant une partie de l'année dans l'agriculture, tandis qu'il travaille pendant l'autre comme ouvrier forestier.

Le total des personnes recensées comme exerçant une activité saisonnière faisait à peu près 40 000, dont 36 600 hommes domiciliés à la campagne. Donc, l'activité saisonnière n'est que peu fréquente dans les villes, ainsi que parmi les femmes. Ces différences en répartition de l'activité saisonnière s'expliquent en grande partie par les possibilités que l'agriculture et l'économie forestière prêtent à la main-d'œuvre saisonnière. Or, l'activité saisonnière d'environ 22 000 hommes, c.-à-d. de plus de la moitié du total des hommes mentionnés ci-dessus, consiste en travail forestier. La situation professionnelle de plus de 90 % des hommes qui ont une activité saisonnière est celle d'ouvrier. Il s'agit ici même de tous ceux qui dans le rapport principal sont recensés comme employeurs.

I. Inledning.

Av redogörelsen för 1945 års folkräkning har hittills offentliggjorts tre volymer, nämligen en första del tillhörande totala räkningen och avseende uppgifter om areal och folkmängd inom förvaltningsområden m. m. samt två häften, i vilka redogörelsen för folkräkningens partiella undersökningar påbörjats. Dessa häften, vilka båda ingå i folkräkningsberättelsens andra del, innehålla resultat från tolvtedelssamplings undersökningar. Det första häftet behandlar delar av statistiken över kön, ålder och civilstånd, äktenskaps varaktighet, födelseort och yrke. Statistiken över yrke är föremål för fortsatt behandling i andra häftet, som vidare innehåller statistiken över simkunnighet samt vissa förberedande resultat från statistiken över skol- och yrkesutbildning.

Föreliggande tredje häfte, som likaledes ingår i folkräkningsredogörelsens andra del och tillhör tolvtedelssamplings undersökningar, utgör en fortsatt redogörelse för yrkesräkningens resultat. Framställningen anknyter till den i första häftet påbörjade redovisningen av befolkningens fördelning efter näringsgren och socialklass, vilken redovisning där likväl var begränsad till endast huvudfördelningarna.

Beträffande näringsgrensfördelningen lämnas i den utsträckning, som urvalets omfång medger, en redovisning för antalet förvärvsarbetande personer tillhörande olika *detaljgrupper*. I fråga om grupperingen efter socialklass tillkomma ytterligare uppdelningar i förhållande till tidigare meddelade uppgifter. På grundval av speciella uppgifter, vilka införskaffades å den särskilda folkräkningsuppgiften (formulär B till mantalsskrivningen), har bl. a. beträffande företagargruppen en fördelning verkställt efter det antal anställda, företagarna sysselsätta. Den redovisning för kombinationen yrke och ålder, som inleddes i första häftet, fortsätter i föreliggande häfte. Beträffande fyra huvudgrenar inom näringslivet, nämligen jordbruk, industri och hantverk, handel och husligt arbete, framläggas resultat från vissa specialbearbetningar. I fråga om jordbruket gäller bearbetningen den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter brukningsdelarnas åkerareal, varvid jordbruksstatistikens indelning följts och de naturliga produktionsområdena fått utgöra enheter i regionalt avseende. De inom industri och hantverk förvärvsarbetande ha grupperats efter företagets storleksordning, varvid uppgifter i primärmaterialet till industristatistiken legat till grund för indelningen efter storleksklass. Inom handeln har avgränsning ägt rum efter partihandel och detaljhandel, medan inom det husliga arbetet arbetsgivarens yrkesställning m. m. bildat fördelningsgrund.

I ett andra avsnitt av föreliggande häfte behandlas den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter individualyrke och genomgående yrke. Redovisningen omfattar i första hand individualyrken av hantverkstyp. Härutöver tillkomma uppgifter rörande andra yrken av hithörande slag, vilken redovisning likväl begränsats till sin omfattning. Avsikten är nämligen att, när resultaten från den totala räkningen föreligga, utförligare behandla denna gren av yrkesstatistiken.

I ett tredje avsnitt har under rubriken »förvärvsarbetets omfattning m. m.» en del specialfrågor inom yrkesstatistiken behandlats, nämligen bityrkesfrekvens, aktiv yrkesverksamhet och säsongverksamhet.

Endast till mindre del ha retrospektiva jämförelser kunnat göras, beroende på att ett flertal bearbetningar sakna motsvarighet vid tidigare folkräkningar. Detta gäller helt eller delvis bl. a. grupperingarna av företagarna efter de anställdas antal, specialbearbetningarna rörande jordbruk, industri och hantverk, handel och husligt arbete, redovisningen av hantverksyrkena samt uppgifterna angående aktiv yrkesverksamhet och säsongverksamhet.

De båda sistnämnda uppgifterna samt sammanställningarna över företagarnas fördelning efter antalet anställda ha den faktiska samplingen som underlag med primärmaterialet hämtat från den särskilda folkräkningsuppgiften. Övriga bearbetningar tillhöra den teoretiska samplingen och grunda sig i huvudsak på yrkesangivningarna å mantalsuppgiften. I fråga om de båda samplingsarnas representativitet hänvisas till vad som anförts i föregående häften.

Såsom anmärkts i första häftet, är den redogörelse, som fortlöpande lämnas, i avseende på såväl text- som tabellinnehåll begränsad till endast de viktigare resultaten. I den mån utförligare uppgifter för något ändamål äro erforderliga, finnas sådana i viss utsträckning tillgängliga i manuskript-tabeller. De undersökningsresultat, varom i detta sammanhang är fråga, avse i första hand att lämna kvantitativa mått på olika yrkesgruppers storlek m. m. och komma fördenskull främst till utnyttjande i form av uppskrivna tal. I anslutning härtill ingå i tabellbilagan till föreliggande häfte icke några observerade tal utan i stället de uppskrivna talen, vilka sålunda ange den numerär, som vederbörande befolkningsgrupper på grundval av de observerade talen kunna beräknas ha uppgått till, därest räkningen varit total. Vid uppskrivningen har i allmänhet tidigare använd metod tillämpats, d. v. s. skiljaktiga relationstal ha använts för landsbygd och städer, varefter riks-siffror erhållits genom summering. I vissa fall och särskilt i fråga om undersökningarna tillhörande den faktiska samplingen ha likväl, där redan tidigare uppskrivna tal kunnat utnyttjas såsom utgångspunkt för beräkningarna, dessa verkställts genom en kombination av dessa tal och observerade frekvens- och fördelningstal.

För att kunna utnyttjas i sådana fall, där för något syfte en sammanslagning av detaljgrupper till större enheter kan bli erforderlig, meddelas de i tabellbilagan ingående uppskrivna talen utan avrundning. I den mån de bygga på grundtal, som understiga 50, ha de tryckts med medieal stil. I text-

framställningen ingående uppskrivna tal äro däremot, där icke annorlunda framgår av sammanhanget, avrundade till jämna hundratal för att utmärka deras egenskap av endast ungefärliga mått.

För bedömandet av den säkerhet, man i olika sammanhang bör tillmäta de vid föreliggande undersökning framkomna resultaten, kunna följande uppgifter tjäna till vägledning.

Den numerär, en befolkningsgrupp, exempelvis en yrkes- eller åldersgrupp, upptager inom den totala folkmängden må betecknas med n . Det genomsnittliga antal, varmed denna grupp kan förväntas ingå i den på ett slumpmässigt urval grundade tolvtedelssamplingen är $\frac{n}{12}$. För enkelhetens skull har därvid bortsetts ifrån, att samplingsens urvalsmassa icke fullt utgör $\frac{1}{12}$ av befolkningen. Standardavvikelsen (σ) för det förväntade värdet blir $\sqrt{n \cdot \frac{1}{12} \cdot \frac{11}{12}} = \frac{\sqrt{11n}}{12}$ eller om denna uttryckes i % av det förväntade värdet $100 \cdot \sqrt{\frac{11}{n}}$.

För nedan angivna värden på n erhåller man följande avrundade mått på standardavvikelsens storlek i % och häremot svarande absoluta tal.

n			
1 000	10.5 %	±	105
5 000	4.7 »	±	235
10 000	3.3 »	±	330
50 000	1.5 »	±	750
100 000	1.0 »	±	1 000

Där t. ex. vid en retrospektiv jämförelse berörande en befolkningsgrupp bestående av c:a 5 000 personer 1945 års uppskrivna tal med intill 5 % avviker från den vid en föregående tidpunkt, exempelvis den vid 1940 års totala räkning observerade numerären, behöver detta icke innebära, att gruppen i verkligheten undergått en sådan förändring, utan skillnaden kan bero på tillfälliga inflytelser. Där de uppskrivna talen äro små, bör siffermaterialet följaktligen utnyttjas med försiktighet. I övriga fall torde resultaten som regel lämna en för flertalet ändamål tillräcklig noggrannhet.

II. Näringsgren och socialklass.

De grundläggande fördelningarna beträffande befolkningens sammansättning efter näringsgren och socialklass finnas meddelade i tab. 6—10 i första häftet (del II) av folkräkningsredogörelsen. Den i föreliggande häfte fortsatta redovisningen av denna sammansättning återfinnes i bilagens tabeller nr 1—5, samtliga innehållande uppskrivna tal. Tab. 1 ger den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter de *detaljgrupper*, som näringsgrensschemat omfattar. Samtliga detaljgrupper tillhörande schemat ha likväl icke specificerats i tabellen, utan i samplingsmaterialet mindre talrikt företrädda grupper ha sammanförts till diversegrupper. Genom jäm-

förelse med det såsom bilaga 1 till häftet återgivna schemat framgår, vilka detaljgrupper som ingå i diversegrupperna. Näringsgrensfördelningen är kombinerad med en socialklassfördelning efter de tre huvudtyperna företagare, förvaltningspersonal och arbetarpersonal, varjämte tabellen också innehåller en jämförelse med förhållandena år 1940. Uppdelningen avser här liksom i övrigt i berättelsen samtliga förvärvsarbetande och inbegriper alltså de medhjälpande familjemedlemmarna. Tab. 2 ger specialredovisningen för jordbruksbefolkningen med jordbrukets produktionsområden såsom regional fördelningsgrund, och i tab. 3 meddelas en gruppering efter partihandel och detaljhandel inom varuhandels branschgrupper. I tab. 4 lämnas en särskild redovisning för industri och hantverk, varvid för samtliga undergrupper inom denna huvudgrupp med undantag av byggnadsverksamhet, kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. samt ej specificerad industri den förvärvsarbetande befolkningen fördelats i grupper efter antalet inom företaget sysselsatta. Tab. 5 innehåller de tal, som ange fördelningen efter näringsgren och socialklass i kombination med kön och ålder.

Jordbruk med binäringar. Jordbruk med binäringar omfattar de tre undergrupperna jordbruk och boskapsskötsel, skogsbruk och fiske. Hela befolkningen inom huvudgruppen utgjorde vid 1945 år slut c:a 1 867 200 personer, av vilka 1 436 000 (76.9 %) tillhörde jordbruk och boskapsskötsel, 199 000 (10.7 %) skogsbruk samt 42 100 (2.2 %) fiske, medan de återstående 190 100 (10.2 %) såsom tillhörande självständiga yrkeslösa icke kunna fördelas på de nämnda undergrupperna.

Av befolkningen inom *jordbruk och boskapsskötsel* voro 494 800 egentliga yrkesutövare och 120 500 medhjälpande familjemedlemmar, d. v. s. den befolkning, som yrkesstatistiskt sett brukat benämnas den förvärvsarbetande, uppgick till 615 300 personer. Såsom mått på de med aktivt jordbruksarbete sysselsatta ger dock denna siffra ett något för lågt antal, om hänsyn tages till att jordbrukets vuxna befolkning i övrigt (husmödrar och andra familjemedlemmar) jämte de inom husligt arbete i jordbruket anställda (hembiträden m. fl.) i växlande utsträckning deltaga i detta arbete. Om också ett inräknande av dessa grupper i den förvärvsarbetande befolkningen icke heller ger ett korrekt uttryck för den i egentlig mening jordbruksarbetande befolkningen, synes fog finnas för att såsom ett komplement till den förstnämnda siffran även ange den sistnämnda. Så har under rubriken »*övrig vuxen befolkning*» skett i efterföljande tablå, som också innehåller jämförelsetal för år 1940. Däremot har i detta sammanhang bortsetts från det tillskott till det aktiva jordbruksarbetet, som kan härröra från personer tillhörande självständiga yrkeslösa och deras familjemedlemmar.

Såsom framgår av tablå, blir för männens vidkommande resultatet i stort sett detsamma, om den förvärvsarbetande eller den totala vuxna befolkningen lägges till grund för bedömandet, och jämfört med år 1940 blir minskningen i båda fallen 11 å 12 %. Annorlunda ställer det sig beträffande den kvinnliga arbetskraften. Begränsas jämförelsen till den förvärvsarbe-

	M ä n		Ökning (+) el. minskning (—) i %	K v i n n o r		Ökning (+) el. minskning (—) i %
	År 1940	År 1945		År 1940	År 1945	
Jordbruk och boskapsskötsel						
<i>Förfärdigande befolkning</i>						
Egentliga yrkesutövare	497 300	453 800	— 8.8	48 300	41 000	— 15.0
Medhjälpande familjemedlemmar	150 000	116 600	— 22.2	53 000	3 900	— 92.6
Samtliga	647 300	570 400	— 11.9	101 300	44 900	— 55.6
<i>Övrig vuxen befolkning</i>						
Husmödrar	—	—	—	315 300	304 900	— 3.3
Andra familjemedlemmar	14 300	17 000	+ 18.6	111 100	126 900	+ 14.2
I husligt arbete anställda	100	100	.	39 600	30 300	— 23.7
Samtliga	14 400	17 100	+ 18.6	466 000	462 100	— 0.9
Hela den vuxna befolkningen ..	661 700	587 500	— 11.2	567 300	507 000	— 10.6

tande befolkningen blir minskningen c:a 56 %, men denna minskning reduceras till 11 %, om ramen vidgas och får omfatta jämväl »övrig vuxen befolkning». Orsaken till denna skiljaktighet är, såsom närmare klarlagts i ett tidigare häfte och som ävenledes framgår av siffrorna här ovan, i första hand, att den betydande minskning, som kännetecknar de kvinnliga medhjälpande familjemedlemmarna, till en del motväges av en ökning för gruppen »andra familjemedlemmar».

Beträffande den i egentlig mening jordbruksidkande befolkningen genomfördes vid 1940 års folkräkning en ny uppdelning, som tog sikte på att få sammansättningen belyst från mera objektiva kriterier än tidigare. Såsom indelningsgrund användes brukningsdelarnas åkerareal, varom uppgifter införskaffades i samband med den övriga materialinsamlingen. Redovisningen omfattade fyra detaljgrupper, nämligen större jordbruk (minst 50 hektar), medelstora jordbruk (10—50 hektar), småbruk (2—10 hektar) samt jordbrukslägenheter (under 2 hektar). Vid innevarande folkräkning har redogörelsen i detta avseende utvidgats till följande i jordbruksstatistiken förekommande uppdelningar efter åkerarealens storlek, nämligen över 100 hektar, 50—100 hektar, 30—50 hektar, 20—30 hektar, 10—20 hektar, 5—10 hektar, 2—5 hektar samt högst 2 hektar, varvid för att nå fullständig överensstämmelse en mindre jämkning av gränsdragningen ägt rum i jämförelse med den år 1940 tillämpade.

Liksom tidigare ha bristfälliga uppgifter om åkerareal och arbetsgivarens namn och yrke ibland vållat svårigheter vid klassificeringen, till en del mera framträdande till följd av att redovisningen i detta sammanhang avser samplingsmaterialet. Där ofullständigheten icke kunnat avlägsnas med tillhjälp av tillgängligt hjälpmaterial (jordbruksstatistikens primärmaterial, kalendrar o. dyl.) ha vederbörande personer tillförts den restgrupp, som under rubriken »jordbruksverksamhet, ej ovan redovisad» ingår å fördelningsschemat.

Ett sammanställande av de tal, som enligt folkräkningen ange företagarernas fördelning efter åkerarealen, med de tal, som enligt jordbruksräkningen visa brukningsdelarnas fördelning efter samma indelningsgrund, kan tjäna som vägledning för bedömandet av de erhållna resultatens inne-

börd. Med bortseende från att tidpunkterna icke helt sammanfalla, ha i tablån här nedan jämförelsen fått gälla å ena sidan 1940 års folkräkning och 1937 års jordbruksräkning och å andra sidan 1945 års folkräkning och 1944 års jordbruksräkning. Att observera är vidare den ändring i gränsdragningen, som för folkräkningens vidkommande ägt rum vid jämförelse mellan åren 1940 och 1945. Gruppen under 2 hektar, resp. minst 50 hektar i 1940 års indelning motsvaras av gruppen högst 2 hektar, resp. över 50 hektar i 1945 års indelning med de förskjutningar, som dessa olikheter medföra även beträffande de återstående grupperna. De härav föranledda störningarna i jämförbarheten beröra i första hand de båda flygelgrupperna och innebära, om indelningen för år 1940 lägges till grund, att 1945 års siffra för företagarna tillhörande den lägsta storleksklassen blir något för hög och motsvarande siffra för den högsta storleksklassen något för låg.

	Företagare		Ökning (+) el. minskning (-) i %	Brukningsdelar		Ökning (+) el. minskning (-) i %	Företagare i % av brukningsdelar	
	1940	1945		1937	1944		1937/40	1944/45
Akerareal								
Minst (över) 50 hektar	8 400	7 900	- 6.1	7 400	7 400	+ 0.3	114.0	106.7
10—50 »	109 000	94 400	- 13.4	88 900	86 200	- 3.0	122.6	109.5
2—10 »	212 200	192 400	- 9.3	211 000	202 600	- 4.0	100.6	95.0
Under (högst) 2 »	38 700	47 700	+ 23.5	111 300	118 200	+ 6.2	34.7	40.4
Samtliga	368 300	342 400	- 7.0	418 600	414 400	- 1.0	88.0	82.6

Vid jämförelse med den obetydliga förskjutning i nedåtgående riktning (1 %), som beträffande brukningsdelarnas antal kan iakttagas, framträder en något mera accentuerad minskning (7 %) beträffande företagargruppen. Man torde sannolikt främst böra söka orsaken däri, att den form av sambruk, som består i att två eller flera syskon eller andra närstående personer gemensamt äga eller driva ett jordbruk, efter hand gått tillbaka. Förhållandet framträder tydligare genom det sammanställande av uppgifterna, som ägt rum i tablåns två sista kolumner. Procenttalen där visa, att beträffande jordbruk av någorlunda betydenhet företagarna äro flera till antalet än brukningsdelarna, men också, att i detta avseende en utjämning sedermera kommit till stånd.

Samstämmigheten beträffande jämförelsetalen för den *lägsta* storleksklassen, innebärande att företagarnas antal i förhållande till brukningsdelarnas utgör blott 35 å 40 %, ger vid handen, att ägarna till dessa brukningsdelar till större delen utgöras av personer, som ha annan näring än jordbruk till huvudverksamhet. Med beaktande av störningarna till följd av jämkningarna i avgränsningsmetoden kan eljest ur de anförda siffrorna utläsas, att i sin allmänna tendens utvecklingen i fråga om företagarna och brukningsdelarna är likartad, om också till graden något olika.

Låter man därefter den fortsatta analysen gälla den sammansättning, som inom jordbruk och boskapsskötsel kännetecknar den förvärvsarbetande, resp. den vuxna befolkningen (i den bemärkelse denna tagits i det föregående), befinnas de olika detaljgrupperna uppgå till nedan angivna numerär. Beträffande siffrorna för den vuxna befolkningen för år 1940 ha en

del smärre approximeringar måst göras i fråga om den befolkning, som utgöres av i husligt arbete inom jordbruket anställda.

Jordbruk och boskapsskötsel	Förvärvsarbetande befolkning		Ökning (+) el. minskning (-) i %	Hela den vuxna befolkningen		Ökning (+) el. minskning (-) i %
	1940	1945		1940	1945	
Jordbruk med minst (över) 50 hektar.	67 300	56 400	— 16·2	118 500	103 100	— 13·0
» » 10—50 »	247 100	178 700	— 27·7	389 900	311 200	— 20·2
» » 2—10 »	340 800	270 200	— 20·7	567 800	494 200	— 13·0
» » under (högst) 2 »	49 400	56 500	+ 14·5	82 800	101 200	+ 22·1
Samtliga	704 600	561 800	— 20·3	1 159 000	1 009 700	— 12·9
Trädgårdsskötsel	24 900	23 200	— 6·5	38 000	37 400	— 1·6
Djurskötsel	3 200	3 300	+ 1·7	5 100	5 300	+ 4·8
Jordbruksbefolkning, ej ovan redovisad	15 900	27 000	+ 70·1	26 900	42 100	+ 56·6
Samtliga	748 600	615 300	— 17·8	1 229 000	1 094 500	— 11·0

I gruppen »jordbruksbefolkning, ej ovan redovisad» ingå sådana yrkesutövare som vandringsrättare, täckdikningsentreprenörer, kontrollassistenter, traktorförare med ambulerande verksamhet och dylika men, såsom förut anmärkts, dessutom en del personer, som till följd av brister i uppgiftsmaterialet ej kunnat tillföras den grupp, de rätteligen tillhöra. Såsom synes, är numerären för denna grupp större år 1945 än år 1940. Då gruppen i sin helhet blott upptager 4 å 5 % av den förvärvsarbetande befolkningen, torde likväl den ökning, som kan vara föranledd av klassificeringssvårigheter, icke nämnvärt kunna påverka jämförbarheten för övriga grupper, om också på grund av nämnda förhållanden 1945 års siffror för dessa torde få anses något för låga. Ökningen för gruppen »jordbruksbefolkning, ej ovan redovisad» berör huvudsakligen arbetarpersonalen.

I förhållande till den egentliga jordbruksbefolkningen inrymma, såsom tablån visar, detaljgrupperna trädgårdsskötsel och djurskötsel, vilken senare i det specificerade schemat upptager renskötsel, påldjursuppfödning och annan djurskötsel, tämligen fåtalig befolkning. I sina allmänna drag återspegla siffrorna häröver, vilka förutom företagare också inbegripa förvaltnings- och arbetarpersonal, samma utveckling, som i det föregående påvisats karakterisera företagargruppen.

Grupperar man den egentliga jordbruksbefolkningen efter det mera detaljerade schema, som genomförts för år 1945, utfaller fördelningen som följer.

Åkerareal	Förvärvsarbetande befolkning		Därav män		Hela den vuxna befolkningen	
	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000
Över 100 hektar	32 300	57	30 800	59	59 600	59
50—100 »	24 100	43	23 100	44	43 500	43
30—50 »	31 900	57	30 300	58	54 300	54
20—30 »	38 700	69	36 200	70	67 600	67
10—20 »	108 100	192	101 400	195	189 300	187
5—10 »	140 200	250	131 300	253	255 100	253
2—5 »	130 000	231	119 700	230	239 100	237
Högst 2 »	56 500	101	47 300	91	101 200	100
Summa	561 800	1 000	520 100	1 000	1 009 700	1 000

Oavsett om jämförelsen får gälla den förvärvsarbetande befolkningen, männen bland dessa eller den vuxna befolkningen i dess helhet visa siffrorna här ovan en anmärkningsvärd överensstämmelse i fråga om den proportion, som karakteriserar storleksförhållandet mellan resp. befolkningsgrupper inom de olika storleksgrupperna. Gränsen högst 20 hektar avskär drygt tre fjärdedelar av den jordbruksbefolkning, varom här är fråga, såsom hörande till storleksklasserna under nyssnämnda gräns. En motsvarande gränsdragning beträffande åkerarealen ger för dessa storleksklasser en andel av den samlade åkerarealen, som uppgår till ej fullt 60 %.

Utvidgas analysen till att omfatta även socialklassfördelningen befinnes denna under jämförelse med år 1940 te sig på nedan angivna sätt.

	Företagare		Förvaltningspersonal		Arbetarpersonal	
	1945	1940	1945	1940	1945	1940
Förvärvsarbetande befolkning 1940						
			Ökning (+) el. minskning (-) i %		Ökning (+) el. minskning (-) i %	
<i>Hela befolkningen</i>						
Egentliga jordbruk	368 300	342 400	- 7.0	8 400	8 900	+ 5.7
Trädgårdsskötsel	6 700	6 500	- 3.5	3 300	2 700	- 17.0
Djurskötsel	1 800	1 500	- 11.5	100	200	.
Jordbruksverksamhet ej ovan redovisad	2 000	2 500	+ 21.8	2 500	2 100	- 15.7
Samtliga	378 800	352 900	- 6.8	14 300	13 900	- 2.7
<i>Män</i>						
Egentliga jordbruk	327 600	308 400	- 5.9	8 100	8 600	+ 6.2
Trädgårdsskötsel	6 500	6 300	- 3.1	3 200	2 700	- 16.7
Djurskötsel	1 600	1 400	- 7.8	100	200	.
Jordbruksverksamhet ej ovan redovisad	1 800	2 100	+ 16.8	2 000	1 900	- 5.4
Samtliga	337 500	318 200	- 5.7	13 400	13 400	- 0.5

Beträffande den befolkningsgrupp, som ur numerär synpunkt är den ojämförligt mest betydande, nämligen den till egentliga jordbruk hörande förvärvsarbetande befolkningen, kan man urskilja en minskning för företagare och arbetarpersonal, för den sistnämnda av betydande räckvidd, samt beträffande förvaltningspersonalen en mindre ökning. Såsom tidigare anmärkts, inverka likväl siffrorna rörande gruppen »jordbruksverksamhet ej ovan redovisad» i någon mån störande på jämförelsen.

Den förvärvsarbetande jordbruksbefolkningens sammansättning efter åkerareal och socialklass i kombination framgår av nedanstående tal, som

Åkerareal	Företagare	Förvaltningspersonal	Arbetarpersonal	Summa
Över 100 hektar	72	166	762	1 000
50—100 »	230	76	694	1 000
30—50 »	366	23	611	1 000
20—30 »	501	6	493	1 000
10—20 »	586	4	410	1 000
5—10 »	677	1	322	1 000
2—5 »	750	1	249	1 000
Högst 2 »	844	—	156	1 000
	Summa	609	16	375
			375	1 000

per 1 000 räknat ange de andelar av befolkningen, som belöpa på resp. företagare, förvaltningspersonal och arbetarpersonal inom jordbrukets åtta olika typgrupper. De medhjälpande familjemedlemmarna ingå nära nog samtliga bland arbetarpersonalen.

Såsom ett karakteristiskt drag framträder den med stigande åkerareal successiva minskningen av företagargruppen jämsides med en motsvarande successiv ökning beträffande arbetarpersonalen. Gruppen 20—30 hektar representerar den grupp, där i numerärt avseende ett jämviktsläge råder mellan företagare och anställda.

Proportionen mellan ägare och brukare visar inga nämnvärda förändringar sedan år 1940. Följande tal ange antalet ägare och brukare samt de förstnämndas procentuella andel av samtliga företagare, varvid även jämförelsetal för år 1940 meddelas.

Åkerareal	Ägare	År 1945		Ägare i % av företagare	
		Brukare	Samtliga företagare	År 1940	År 1945
Minst (över) 50 hektar	5 200	2 700	7 900	62·7	65·5
10—50 »	72 300	22 100	94 400	76·9	76·6
2—10 »	167 000	25 400	192 400	86·6	86·8
Under (högst) 2 »	42 800	4 900	47 700	87·4	89·6
Samtliga	287 300	55 100	342 400	83·2	83·9

Ägarna utgöra något över 80 % av samtliga jordbruksföretagare. Deras procentuella andel sjunker något med stigande åkerareal. Såsom synes, äro procentandelarna för de olika storleksgrupperna praktiskt taget oförändrade sedan år 1940.

Den regionala redovisningen av den förvärvsarbetande befolkningen inom jordbruk med binärningar återfinnes i tab. 2. Indelningen omfattar de 18 större produktionsområden, vilka ingå i jordbruksstatistikens regionala redovisning. Tabellen är uppdelad i två avdelningar med specialredovisning i den ena av dessa i enlighet med den differentierade uppdelningen av jordbruken efter åkerarealens storlek. Den förvärvsarbetande befolkningen inbegriper i detta sammanhang även de i huslig tjänst inom jordbruket anställda (hembiträden o. dyl.) dock med särredovisning av dessa. Genom den långtgående regionala uppdelningen har icke kunnat undvikas, att talen i vissa fall äro mycket små, varigenom tillfälliga störningar i olika relationsförhållanden exempelvis i proportionen företagare och arbetare kunna uppkomma. Såsom tidigare anmärkts, kunna siffrorna i sådana fall endast utnyttjas i den mån de ingå såsom led vid sammanslagningar till större enheter.

I fråga om de resultat, som erhållits vid den regionala fördelningen, hänvisas till tabellen. I tab. A lämnas uppgifter, som visa, huru den förvärvsarbetande befolkningen relativt taget fördelar sig efter åkerarealen inom de olika produktionsområdena. Talen i denna tabell återspegla de motsättningar, som göra sig gällande i fråga om storbruks- och småbruksbygdernas regionala fördelning.

Beträffande undergrupperna *skogsbruk* och *fiske* meddelas inom tolvte-

Tab. A. Den förvärvsarbetande befolkningens relativa fördelning efter åkerareal år 1945.

Produktionsområden	Över 100 hektar	50/100 hektar	30/50 hektar	20/30 hektar	10/20 hektar	5/10 hektar	2/5 hektar	Högst 2 hektar	Summa
Södra och mellersta Sveriges slättbygder.									
Skåne-Hallands slättbygd	139	88	154	138	241	134	65	41	1 000
Sydsvenska mellanbygden	109	67	98	106	259	210	110	41	1 000
Öland och Gotland	28	37	109	150	354	179	108	35	1 000
Östgötaslätten	176	185	191	130	169	70	50	29	1 000
Vänerslätten	61	49	69	121	301	226	124	49	1 000
Mälar- och Hjälmbygd	160	114	117	132	252	132	65	28	1 000
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder.									
Sydsvenska höglandet	16	15	26	38	180	343	299	83	1 000
Östsvenska dalbygden	86	76	71	105	244	268	125	25	1 000
Västsvenska dalbygden	13	22	15	45	202	316	258	129	1 000
Södra Bergslagen	105	54	83	64	176	268	200	50	1 000
Västsvenska dalsjöområdet	10	11	10	21	95	278	375	200	1 000
Norra Bergslagen	91	23	21	71	182	278	242	92	1 000
Östra Dalarna-Gästrikland	32	13	42	78	318	290	164	63	1 000
Norra Sverige.									
Kustlandet i nedre Norrland	3	8	12	18	181	364	275	139	1 000
Kustlandet i övre Norrland	0	1	1	6	94	360	411	127	1 000
Nordsvenska mellanbygden	3	3	3	5	50	223	455	258	1 000
Jämtländska silurområdet	1	1	2	13	114	377	337	155	1 000
Fjäll- och moränbygden	—	1	2	1	5	105	488	398	1 000
Samtliga	57	43	57	69	192	250	231	101	1 000

delssamplingsram icke några siffror rörande näringsgrensschemats detaljgrupper. I annat avseende ingå uppgifter beträffande dessa båda undergrupper dels i första häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna, dels i tabellerna 1, 2 och 5 i tabellbilagan till föreliggande häfte.

Uppgifter rörande en del individualyrken tillhörande jordbruket lämnas i ett följande avsnitt av detta häfte, och samma är förhållandet i fråga om jordbruksbefolkningens fördelning efter ålder.

Industri och hantverk. Rörande det sätt, efter vilket den befolkning, som är sysselsatt inom industri och hantverk, avgränsas och klassificeras, finnes en ingående redogörelse meddelad i del III av berättelsen för 1940 års folkräkning. Några ändringar av principiell innebörd härutinnan ha icke vidtagits vid föreliggande folkräkning men däremot tillkomma en del utvidgningar beträffande redovisningen. Näringskaraktären hos det företag, företagaren eller den anställde tillhör, och icke individualyrket har varit utslagsgivande för gruppstillhörigheten. I fråga om den för tillämpandet av denna huvudregel så betydelsefulla utformningen av företagsbegreppet samt sättet för de kombinerade företagens uppdelning efter sidoordnad och underordnad rörelse hänvisas till nyssnämnda redogörelse.

För en betydande del av industribefolkningen har klassificeringen skett med tillhjälp av ett i förväg iordningställt företagsregister, där företagen av viss storleksordning åsatts näringsgrensnomenklatur i enlighet med principerna om sidoordnad och underordnad rörelse m. m. Nomenklaturen har överförts till den enskilde yrkesutövaren, sedan dennes tillhörighet till vederbörande företag kunnat fastställas på grundval av de av honom meddelade nominativa uppgifterna om den rörelse han idkar, eller den anställning han innehar. Den del av industriföretagen, på vilken denna identifieringsmetod kunnat tillämpas, avser de i industristatistiken redovisade företagen. Det förut omnämnda företagsregistret har nämligen till underlag primärmaterialet till denna statistik.

Beträffande avgränsningen av i industrierättelsen upptagna företag gäller som huvudregel, att där redovisas allenast anläggningar a) med i regel minst 10 arbetare eller b) med ett produktvärde av minst 15 000 kronor, respektive en intjänt förädlingslön av minst 4 000 kronor. Då endast i undantagsfall (vid vissa säsongmässiga verksamheter) arbetarnas antal uppgår till 10 utan att ett produktvärde av angiven storlek uppnås, blir det vanligen produktvärdets storlek, som blir bestämmande för avgränsningen. Från nyssnämnda huvudregel gäller i enstaka detaljer vissa undantag.

Härav framgår, att företagsregistret icke innehåller en förteckning över samtliga till industri och hantverk hänförliga företag eller företagare. Undantagna äro, bland numerärt sett mera betydande grupper, dels i allmänhet småföretag eller småföretagare, vilka icke nå upp till det nyssnämnda produktvärdet, dels i huvudsak verksamhet, som bedrivs inom undergrupperna byggnadsverksamhet samt kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. Med hänsyn till det ändamål, som företagsregistret i första hand avser att tjäna, nämligen att underlätta och säkerställa nomenklaturesättningen beträffande de kombinerade företagen och deras olika rörelsegrenar, äro olägenheterna av den nyssnämnda ofullständigheten i detta sammanhang likväl mindre framträdande.

Jämfört med år 1940, då företagsregistrets nomenklatur inskränkte sig till en branschnomenklatur, har i fråga om registret för år 1945 en utvidgning tillkommit på så sätt, att på grundval av industristatistikens primärmaterial ytterligare nomenklatur utsatts dels för företagets storleksklass räknat efter antalet sysselsatta, dels beträffande företag med sidoordnad rörelse för den kombinationstyp dessa representera. I fråga om fördelningen efter storleksklass meddelas uppgifter i föreliggande avsnitt av berättelsen, medan beträffande kombinationstyperna resultaten av bearbetningen komma att lämnas i samband med redogörelsen för den totala räkningen.

Av det förhållandet, att den i detta sammanhang genomförda storleksgrupperingen hänför sig till företagsverksamhet, som finnes redovisad i primärmaterialet till industristatistiken, följer, att de mindre företagen, liksom företagen inom byggnadsverksamhet (I) samt kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. (K) icke kunnat storleksgrupperas. Utanför grupperingen faller också den numerärt sett obetydliga undergruppen »ej specificerad industri» (L).

Vid materialets bearbetning ha personer, vilka visat sig vara sysselsatta vid företag, som icke funnits upptagna i företagsregistret, erhållit särskild nomenklatur. Beträffande övriga personer har vid codesättningen indelningen i storleksklasser efter antalet inom företaget sysselsatta varit följande: 1) högst 10, 2) 11—25, 3) 26—50, 4) 51—100, 5) 101—200, 6) 201—500, 7) 501—1 000 samt 8) över 1 000 sysselsatta. I antalet sysselsatta äro inräknade all sysselsatt personal, sålunda både förvaltningspersonal och arbetarpersonal och, där verksamheten drivits av enskild person, även denne, d. v. s. företagaren. Vid fall av sidoordnad rörelse har grupperingen skett efter företagets samlade personalstyrka.

Inom ramen för de industrigrenar, vilka kunnat storleksgrupperas, d. v. s. undergrupperna A—H (se bilaga 1), kan man med hänsyn till de i det föregående refererade grunderna för avgränsningen av industristatistikens primärmaterial utgå ifrån, att de i företagsregistret ej upptagna företagen med enstaka avvikelser skulle ha ingått i första gruppen här ovan (högst 10 sysselsatta), därest de kunnat storleksgrupperas. De fåtaliga avvikelser, som härutinnan kunna förekomma, betingas av att folkräkningens och företagsregistrets primärmaterial icke avse helt sammanfallande tidpunkter och vissa ofullständigheter i dessa material. Med begränsning till de förut omnämnda industrigrenarna möjliggör den här tillämpade bearbetningsmetoden en fördelning av de sysselsatta, som är oberoende av om arbetsgivaren utgöres av enskild person, aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person. Fördelningen ingår såsom kombination även i andra folkräkningsgrenar.

Vid sidan av den här beskrivna fördelningen och såsom en komplettering till denna har jämväl en annan likartad gruppering verkställt, vilken gruppering bygger på särskilt införskaffade uppgifter. Denna tog närmast sikte på att också beträffande andra näringsgrenar än industri och hantverk få till stånd en klassificering av verksamhetsgrenarna efter de anställdas antal, ävensom en längre gående differentiering beträffande de lägsta storleksklasserna, än som möjliggöres genom företagsregistrets nomenklatur. Med hänsyn till sättet för uppgiftsinsamlingen måste den likväl till skillnad från den andra storleksgrupperingen begränsas till endast företagargruppen. Någon fördelning av de anställda efter företagets storleksklass möjliggöres icke genom den här genomförda grupperingen. Ofullständigheter ha begränsat materialets fulla utnyttjande och en del fördelningar ha måst eftersättas, bl. a. beträffande jordbruksbefolkningen, men genom sammanställandet av vissa uppgifter berörande de båda storleksgrupperingarna ha resultaten säkrare kunnat bedömas och kompletteringar i form av approximativa beräkningar kunnat göras.

Uppgifterna införskaffades å den särskilda folkräkningsuppgiften (formulär B) och ha följaktligen den faktiska samplingen som underlag. Samtliga företagare tillhörande samplingen, oavsett vilken näringsgren de tillhörde, skulle å formuläret uppge dels antalet anställda, dels antalet medhjälpande familjemedlemmar, som de sysselsatte i sin rörelse vid tidpunkten för frågans-besvarande. I det egna hushållet anställda tjänare skulle

undantagas, men i övrigt skulle all förvaltnings- och arbetarpersonal medräknas, i den mån den dagliga arbetstiden uppgick till minst halv normal arbetsdag.

Det ovan omnämnda sammanställandet har möjliggjorts genom att beträffande enskilda företagare gruppering föreligger såväl i enlighet med företagsregistrets storleksgruppering (gruppering A) som i enlighet med den storleksgruppering, som bygger på de särskilt införskaffade uppgifterna (gruppering B). Någon överensstämmelse i fråga om detaljerna kan man icke påräkna med hänsyn till principiella skiljaktigheter i uppläggningsen både i fråga om den tidpunkt, uppgifterna avse, och begreppet sysselsatta m. m.; utslagsgivande blir i vad mån grupperingarna ge en i sina allmänna drag likartad beskrivning av storleksfördelningen. Gruppering B särskiljer två huvudtyper, den ena för vilken uppgifter om antalet anställda lämnats (känd fördelning) och den andra, för vilken dylika uppgifter saknas (okänd fördelning).

Det första sammanställandet rör de i samplingen ingående företagare, som inom undergrupperna A—H *ej* finnas redovisade i företagsregistret. De av dessa, för vilka uppgifter om gruppering B föreligga, fördela sig på följande sätt enligt denna gruppering.

Antal anställda	Manliga företagare		Kvinnliga företagare	
	Antal	Per 100	Antal	Per 100
0	1 394	68.2	518	81.5
1—2	419	20.5	74	11.6
3—5	151	7.4	32	5.0
6—10	48	2.4	7	1.1
Summa	2 012	98.5	631	99.2
11—25	25	1.2	4	0.6
26—∞	7	0.3	1	0.2
Samtliga	2 044	100.0	636	100.0

Såsom förut anmärkts, kan man med hänsyn till sättet för avgränsningen av industristatistikens primärmaterial å priori utgå ifrån, att med enstaka undantag i företagsregistret *ej* redovisade företag tillhöra gruppen »högst 10 sysselsatta». Ovanstående siffror bestyrka, att detta antagande äger giltighet. De i företagsregistret *ej* upptagna företagen med känd fördelning enligt gruppering B visa sig, såsom synes, praktiskt taget samtliga tillhöra de storleksklasser, för vilka övre gränsen utgöres av högst 10 anställda. Ett inräknande av personalen tillhörande företagen utanför företagsregistret i gruppen »högst 10 sysselsatta», såsom skett i tab. 4 m. fl. tabeller, torde på sådana grunder icke innebära någon större felkälla, då här åsyftas endast approximativa beräkningar.

En andra jämförelse har gjorts på så sätt, att företagare med känd och okänd fördelning enligt gruppering B var för sig uppdelats efter företagsregistrets storleksindelning (gruppering A).

Det visar sig, att fördelningen efter gruppering A utfaller i stort sett på samma sätt för uppgifterna med känd och okänd fördelning med i båda fallen den övervägande delen av företagen tillhörande den kategori, som *ej*

	Antal		Per 100	
	Känd fördelning	Okänd fördelning	Känd fördelning	Okänd fördelning
<i>Manliga företagare</i>				
Ej upptagna i företagsregistret	2 044	1 849	81.4	85.1
Högst 10 sysselsatta	351	227	14.0	10.4
Summa	2 395	2 076	95.4	95.5
11—25 sysselsatta	93	60	3.7	2.8
26— ω »	23	38	0.9	1.7
Samtliga	2 511	2 174	100.0	100.0
<i>Kvinnliga företagare</i>				
Ej upptagna i företagsregistret	636	1 009	96.5	99.3
Högst 10 sysselsatta	17	5	2.6	0.5
Summa	653	1 014	99.1	99.8
11—25 sysselsatta	4	2	0.6	0.2
26— ω »	2	—	0.3	—
Samtliga	659	1 016	100.0	100.0

finnes upptagen i företagsregistret och följaktligen hemmahörande bland småföretagarna. Man synes på grundval av det likartade utfallet av grupperingen kunna förutsätta, att det resultat, som gruppering B ger beträffande företagarna med känd fördelning, i stort sett är representativt jämväl för övriga företagare. Ett sådant antagande bildar utgångspunkten för den redovisning, som i fortsättningen lämnas rörande den mera differentierade storleksgrupperingen, och som bl. a. även berör de i kap. III behandlade individualyrkena.

Såsom förut omnämnts, omfattar företagsregistrets storleksgruppering flertalet industrigrenar eller undergrupperna A—H. Vid vissa beräkningar, som avse delgrupper inom den förvärvsarbetande befolkningen såsom bl. a. den inom hantverket sysselsatta befolkningen (kap. III) har utfallet av nyssnämnda storleksgruppering fått bliva utslagsgivande för huvudgruppen i dess helhet. En orienterande jämförelse i enlighet med gruppering B beträffande företagargruppen ger också, såsom framgår av efterföljande siffror, stöd åt uppfattningen, att man i detta avseende icke behöver räkna med några större avvikelser.

Gruppering B (känd fördelning)	Företagare inom industri och hantverk		I %	
	Samtliga	Inom undergr. A—H	Samtliga	Inom undergr. A—H
0 anställda	2 703	2 068	64.8	65.2
1—2 »	716	574	17.2	18.1
3—5 »	399	290	9.6	9.2
6—10 »	162	106	3.9	3.3
11—25 »	140	103	3.3	3.3
26— ω »	51	29	1.2	0.9
Summa	4 171	3 170	100.0	100.0

Såsom framgår av de relativa fördelningstalen, blir utfallet i stort sett detsamma, om jämförelsen får avse samtliga företagare eller begränsas till de inom undergrupperna A—H sysselsatta.

Den grundläggande redovisningen beträffande den förvärvsarbetande be-

folkningens fördelning å *detaljgrupperna* tillhörande huvudgruppen industri och hantverk återfinnes i tab. 1. Tabellen specificerar som regel sådana detaljyrken, där för åtminstone en av de tre socialklasserna samplingen redovisar minst 100 förvärvsarbetande män, resp. kvinnor. Av sifferbeteckningarna till vänster i tabellen framgår genom jämförelse med näringsgrensschemat (bilaga 1) vilka grupper, som sammanslagits vid redovisningen, d. v. s. bilda restgrupper. Vid den i tabellen gjorda jämförelsen med år 1940, som rör den förvärvsarbetande befolkningen i dess helhet samt arbetarbefolkningen inom denna, ha beträffande fördelningen mellan förvaltningspersonal och arbetarpersonal för år 1940 smärre approximeringar vidtagits i fråga om medhjälpare familjemedlemmar, serveringspersonal m. m. Vid jämförelse med annan yrkesstatistik, exempelvis industristatistikens, bör ihågkommas, att fränsett folkräkningens vidare omfång med inräknande jämväl av hantverk och småindustri full överensstämmelse icke kan påräknas med hänsyn till olika tidpunkter för yrkesangivningen m. m.

En inledande översikt över den sammansättning, som vid årsskiftet 1945/46 kännetecknade den inom industri och hantverk sysselsatta befolkningen, lämnas i efterföljande tablå.

	Per 1 000					
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Företagare	83 700	21 700	105 400	89	114	93
Förvaltningspersonal	113 000	35 600	148 600	120	187	131
Arbetarpersonal	746 100	133 000	879 100	791	699	776
Summa	942 800	190 300	1 133 100	1 000	1 000	1 000
Därav medhjälp. familjemedlemmar	11 300	1 500	12 800	12	8	11

Gör man ett utdrag ur tab. 1 på så sätt, att beträffande männen sådana detaljgrupper uttagas, inom vilka dessa uppgå till minst 10 000 och beträffande kvinnorna sådana, där dessa uppgå till minst 5 000, befinnes ordningen mellan de olika detaljgrupperna bli följande.

<i>Män</i>	Antal år 1945	Ökning (+) el. minskning (—) i % sedan år 1940		Antal år 1945	Ökning (+) el. minskning (—) i % sedan år 1940
Mek. verkstäder o. gjuterier	156 000	+ 19	Elektriska kraftverk o. elekt- ricitetsverk	15 300	+ 30
Husbyggnad	112 900	+ 23	»Annan metallmanufaktur».	12 100	+ 8
Snickerier o. möbelfabriker	52 200	+ 2	Elektr. inst. o. montering .	12 000	+ 16
Väg- o. vattenbyggnad ...	35 700	— 4	Slakterier o. charkuterier ..	11 600	— 2
Sågverk	33 200	— 3	Stenbrott o. stenförädling .	11 500	— 17
Järn- o. stålverk	29 800	— 3	Bleckvarufabriker samt bleck- o. plåtslagerier ...	11 200	— 5
Elektro-teknisk industri . .	28 100	+ 28	Bomullsindustri	10 100	— 2
Måleri	27 800	— 9			
Järn- o. stålmanufaktur .	24 200	+ 22	<i>Kvinnor</i>		
Skeppsvarv o. båtbyggerier	24 100	+ 11	Sömnad	50 800	— 18
Pappersmassefabriker.....	22 200	— 3	Elektro-teknisk industri ...	10 500	+ 60
Bagerier	19 500	+ 14	Trikåindustri	9 500	— 23
Skoindustrier o. skomake- rier	19 300	— 16	Mek. verkstäder o. gjuterier	9 400	+ 55
Sömnad	19 300	— 5	Bagerier	8 800	— 3
Rörledningsinstallation ...	18 100	+ 18	Bomullsindustri	7 400	— 31
Bok-, accidens- o. tidnings- tryckerier	17 200	+ 19	Ylleindustri	6 800	— 10
Pappersbruk o. pappfabri- ker	15 900	+ 1	Tvätt o. strykning	6 500	— 1

Ojämförligt mest betydande räknat efter de förvärvsarbetande männen antal är den detaljgrupp, som inrymmer mekaniska verkstäder och gjuterier, varefter följa husbyggnad samt snickerier och möbelfabriker. Där- efter komma ett tiotal grupper, där de sysselsatta männen antal uppgår till 30 å 20 tusen. För kvinnornas vidkommande dominerar gruppen sömnad.

Ökning av mera nämnvärd omfattning vid jämförelse med år 1940 visa beträffande männen detaljgrupperna elektriska kraftverk och elektricitets- verk, elektroteknisk industri, husbyggnad, järn- och stålmanufaktur, me- kaniska verkstäder och gjuterier, bok-, accidens- och tidningstryckerier, rörledningsinstallation samt elektrisk installation och montering, medan de största minskningstalen återfinnas för stenbrott och stenförädling samt skoindustri och skomakerier. För kvinnornas del redovisa elektro-teknisk industri samt mekaniska verkstäder och gjuterier de största ökningarna; minskning ger sig i första hand till känna för bomullsindustri och trikå- industri.

Redogörelsen för den förvärvsarbetande befolkningens fördelning inom fö- retag av olika storleksordning räknat efter antalet sysselsatta (gruppering A) lämnas i tab. 4. Såsom förut anmärkts, är redovisningen begränsad till under- grupperna A—H. På grundval av de överväganden, som gjorts i det föregående, ha därvid personer, sysselsatta vid företag, som ej finnas upptagna i före- tagsregistret, tillförts den lägsta storleksklassen, d. v. s. gruppen »högst 10 sysselsatta». Observeras bör, att den redovisning, som gäller företagen, endast innesluter enskilda företagare och icke inbegriper de fall, då före- tagaren är juridisk person. Beträffande de anställda, d. v. s. förvaltnings- och arbetarpersonalen, omfattar däremot storleksgrupperingen samtliga fö- retag, oavsett om företagaren är fysisk eller juridisk person.

Hela antalet inom storleksgrupperade industrigrenar redovisade förvärvs- arbetande personer utgör c:a 704 600 män och 184 700 kvinnor, motsvarande resp. 74.7 och 97.0 % av samtliga förvärvsarbetande män och kvinnor tillhörande huvudgruppen industri och hantverk. Av de c:a 246 000 perso- ner, som ingå i gruppen »högst 10 sysselsatta», tillhör största delen eller c:a 197 200 (80.2 %) företag, som ej finnas upptagna i företagsregistret. Härav äro 70 800 företagare, 11 900 förvaltningspersonal samt 114 500 arbetar- personal.

De i tab. 4 meddelade absoluta talen ha i tab. B överförts till relativa tal. En kolumn har därvid tillagts, som anger den procentuella andel, som per- sonalen tillhörande i företagsregistret ej upptagna företag upptager av mot- svarande i kol. »samtliga» i tab. 4 redovisad personal.

Såsom framgår av tab. B, omfattar gruppen »högst 10 sysselsatta» av företagen icke mindre än 96.5 %, medan förvaltnings- och arbetarperso- nalen motsvarande andelar inskränka sig till resp. 13.9 och 22.0 %. Denna motsättning är ett uttryck för det förut omnämnda förhållandet, att i fråga om företagargruppen redovisningen begränsar sig till enskilda företagare, under det att i fråga om förvaltnings- och arbetarpersonalen storleksgrup- peringen ger fördelningen inom samtliga företag oberoende av om företaget

är att betrakta såsom juridisk eller fysisk person. Den nyssnämnda in-skränkninren beträffande företagargruppen har sin orsak i att folkräkningarna uteslutande ha befolkningen såsom redovisningsföremål.

Den ovan gjorda iakttagelsen, att gruppen »högst 10 sysselsatta» avskär praktiskt taget samtliga enskilda företagare, är som sådan av anmärkningsvärt intresse, eftersom detta innebär, att endast mera undantagsvis förekommer, att en enskild person driver ett företag av större omfattning. Såsom kommer att påvisas i annat sammanhang, är denna iakttagelse icke begränsad till endast huvudgruppen industri och hantverk. Ifrågavarande förhållande, att folkräkningarnas företagargrupp nära nog uteslutande består av småföretagare, är även att observera, när kombinationer göras med andra faktorer såsom med inkomst och förmögenhet, familjestatistiska förhållanden o. s. v. Avvikelserna från den ovan angivna genomsnittliga procentandelen (96.5 %) hålla sig, såsom framgår av den nyssnämnda tabellen, för de särskilda industrigrenarna inom snäva gränser. Till större delen återfinnas företagen inom den här behandlade huvudgruppen bland utövarna av hantverksyrken (se kap. III).

De i tabellerna 4 och B meddelade siffrorna åskådliggöra vidare den struktur, som kännetecknar näringsgrenen industri och hantverk, när företagens storleksordning får utgöra fördelningsgrunden. Såsom framgår av tab. B och såsom förut omnämnts, utgör personalen inom företag ej upptagna i företagsregistret ett betydande tillskott till gruppen »högst 10 sysselsatta», vilket medför, att särskilt inom vissa industrigrenar utfallet av storleksgrupperingen blir väsentligt olika, om grupperingen begränsas till den egentliga industrien eller får omfatta även småindustri och hantverk.

Åtskilliga skiljaktigheter träda i dagen, såsom exempelvis den betydande roll, som småföretagen spela inom läder-, hår- och gummivaruindustrien samt livsmedelsindustrien vid jämförelse med förhållandena inom malm-brytning och metallindustri, pappers- och grafisk industri samt kemisk-teknisk industri. Frånsett den lägsta och den högsta storleksklassen visa procentandelarna för förvaltnings- och arbetarpersonalen i allmänhet ganska jämnlöpande serier, vilket torde få fattas såsom ett uttryck för att relationen mellan dessa arbetskraftens båda typgrupper följer en enhetlig linje.

Låter man vid en approximativ beräkning de i tab. B för de storleksgrupperade industrigrenarna härledda procentandelarna bliva utslagsgivande för huvudgruppen i dess helhet, befinnes gruppen »högst 10 sysselsatta» omfatta 313 900 av huvudgruppens 1 133 134 förvärvsarbetande personer. Motsvarande tal för en grupp »högst 25 sysselsatta» blir 388 700 personer.

Resultaten av den andra av de två i det föregående beskrivna storleksgrupperingarna, d. v. s. gruppering B, äro sammanförda i tab. C. Fördelningen rör uteslutande de enskilda företagen, och differentieringen i storleksklasser tar främst sikte på en ytterligare uppdelning av den lägsta storleksklassen tillhörande gruppering A (högst 10 sysselsatta), inom vilken såsom påvisats över 90 % av de enskilda företagen återfinnas. Vid fördel-

Tab. B. Förfärsarbetande befolkning inom industri och hantverk (undergrupper¹⁾)

Undergrupper och socialklasser	Förfärsarbetande befolkning inom företag med							
	högst 10	11-25	26-50	51-100	101-200	201-500	501-1000	över 1000
	sysselsatta							
A. Malmbrytn. o. metallind.								
Företagare	96.1	2.9	0.5	0.3	0.2	—	—	—
Förvaltningspersonal	7.3	4.1	4.1	6.3	8.1	13.0	17.1	40.0
Arbetarpersonal	14.8	4.8	5.0	6.3	8.4	13.0	14.5	33.2
Samtliga	17.4	4.6	4.6	6.0	8.0	12.3	14.3	32.8
B. Jord- o. stenindustri.								
Företagare	92.0	5.6	1.2	1.2	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	18.4	10.4	11.1	15.5	10.5	12.7	8.1	13.3
Arbetarpersonal	23.7	12.2	11.5	15.5	11.0	12.0	6.8	7.3
Samtliga	25.7	11.8	11.1	14.9	10.5	11.6	6.7	7.7
C. Träindustri.								
Företagare	91.0	7.0	1.7	0.1	0.2	—	—	—
Förvaltningspersonal	23.9	16.9	17.2	13.1	14.7	9.8	3.9	0.5
Arbetarpersonal	33.5	15.5	15.3	10.4	12.3	7.7	4.6	0.7
Samtliga	39.2	14.6	14.0	9.5	11.1	7.0	4.0	0.6
D. Pappers- o. grafisk ind.								
Företagare	96.4	3.1	0.5	—	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	14.7	7.8	7.5	9.5	9.5	24.7	13.2	13.1
Arbetarpersonal	12.2	5.5	6.0	9.2	12.1	26.8	18.0	10.2
Samtliga	15.0	5.8	6.0	9.0	11.4	25.7	16.8	10.3
E. Livsmedelsindustri.								
Företagare	96.8	1.9	1.0	0.3	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	25.2	12.4	13.0	13.7	15.0	12.1	4.6	4.0
Arbetarpersonal	39.8	10.6	8.8	11.0	11.7	10.4	6.1	1.6
Samtliga	43.7	10.0	8.7	10.2	10.9	9.5	5.2	1.8
F. Textil- o. beklädnadsind.								
Företagare	98.7	0.9	0.2	0.1	0.1	—	—	—
Förvaltningspersonal	18.1	4.0	6.6	9.9	17.5	23.1	12.5	8.3
Arbetarpersonal	25.7	2.9	5.2	8.4	14.9	22.0	13.5	7.4
Samtliga	38.3	2.7	4.4	7.0	12.5	18.1	10.9	6.1
G. Läder-, hår- och gummi- varuindustri.								
Företagare	98.4	1.1	0.3	0.2	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	14.7	6.9	9.9	11.6	15.1	17.8	7.6	16.4
Arbetarpersonal	30.8	7.6	8.2	10.5	11.7	13.7	7.5	10.0
Samtliga	45.9	6.0	6.4	8.0	9.1	10.7	5.7	8.2
H. Kemisk-teknisk industri.								
Företagare	86.1	4.7	4.7	2.3	2.2	—	—	—
Förvaltningspersonal	19.1	8.7	10.8	11.4	10.8	17.0	18.0	4.2
Arbetarpersonal	12.1	6.5	8.6	10.3	10.4	28.0	18.0	6.1
Samtliga	15.4	7.1	9.1	10.4	10.3	24.5	17.7	5.5
Samtl. ovanst. näringsgrenar.								
Företagare	96.5	2.5	0.7	0.2	0.1	—	—	—
Förvaltningspersonal	13.9	6.9	7.5	9.3	11.1	15.4	13.2	22.7
Arbetarpersonal	22.0	7.0	7.3	8.8	11.0	15.3	12.0	16.6
Samtliga	27.7	6.6	6.8	8.0	9.9	13.9	11.1	16.0

1) Utom undergrupperna »Byggnadsverksamhet», »Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.» samt

efter socialklass samt företagens storleksklass (gruppering A) år 1945. Relativ fördelning.

Samt- liga	Därav inom företag ej redovisade i företags- registret	Förvärvsarbetande män inom företag med								Samt- liga	Därav inom företag ej redovisade i företags- registret
		högst 10	11-25	26-50	51-100	101-200	201-500	501-1000	över 1000		
100	83.4	96.2	2.7	0.6	0.3	0.2	—	—	—	100	83.5
100	5.5	7.5	4.4	4.1	6.8	8.3	12.5	17.1	39.3	100	5.7
100	11.1	15.2	5.0	5.0	6.4	8.5	12.7	14.4	32.8	100	11.4
100	13.6	18.3	4.8	4.6	6.1	8.1	12.0	14.0	32.1	100	14.3
100	59.9	91.8	5.7	1.2	1.3	—	—	—	—	100	59.5
100	11.0	18.9	11.9	11.6	16.0	10.8	11.8	6.5	12.5	100	12.3
100	15.7	24.5	12.7	12.0	15.9	10.9	11.6	5.4	7.0	100	16.2
100	16.9	26.6	12.4	11.6	15.3	10.5	11.1	5.3	7.2	100	17.5
100	73.1	91.0	7.0	1.7	0.1	0.2	—	—	—	100	73.1
100	14.5	25.1	17.5	16.6	12.9	14.1	9.7	3.7	0.4	100	14.9
100	21.8	33.6	15.5	15.3	10.3	12.3	7.8	4.6	0.6	100	21.9
100	27.0	39.6	14.7	13.8	9.3	11.0	7.1	4.0	0.5	100	27.3
100	82.1	96.5	2.9	0.6	—	—	—	—	—	100	81.9
100	12.3	14.3	6.4	7.4	9.9	10.0	25.3	14.1	12.6	100	12.0
100	9.0	10.8	5.2	5.7	9.1	12.1	28.5	18.9	9.7	100	7.5
100	11.6	13.9	5.3	5.7	8.9	11.5	27.2	17.7	9.8	100	10.4
100	77.6	96.6	2.1	1.0	0.3	—	—	—	—	100	74.3
100	11.9	27.5	12.9	13.3	13.1	15.0	10.7	4.2	3.3	100	12.0
100	29.4	42.2	11.5	9.3	10.7	11.5	8.5	5.2	1.1	100	29.7
100	31.9	46.5	10.6	8.9	9.8	10.7	7.8	4.4	1.3	100	32.3
100	97.9	95.7	2.8	0.8	0.5	0.2	—	—	—	100	93.5
100	16.4	14.5	4.4	5.8	11.3	17.1	24.4	14.1	8.4	100	12.9
100	24.4	18.4	2.7	4.3	6.7	15.3	22.4	18.4	11.8	100	16.8
100	37.0	28.9	3.0	4.0	6.6	13.4	19.5	15.1	9.5	100	27.2
100	95.5	98.4	1.1	0.3	0.2	—	—	—	—	100	95.5
100	9.6	15.3	8.4	11.0	11.3	15.7	18.3	6.6	13.4	100	9.8
100	25.4	35.5	7.5	8.0	10.0	10.3	12.8	8.2	7.7	100	29.1
100	41.2	53.8	5.5	5.8	7.0	7.5	9.2	5.5	5.7	100	48.6
100	74.5	85.1	5.0	5.1	2.4	2.4	—	—	—	100	72.6
100	11.1	21.0	8.5	11.8	11.1	9.7	16.3	17.3	4.3	100	11.3
100	7.5	12.9	6.1	8.4	8.7	9.5	30.6	17.8	6.0	100	8.0
100	9.8	16.6	6.7	9.1	9.2	9.4	26.4	17.2	5.4	100	10.3
100	87.2	95.5	3.2	0.9	0.3	0.1	—	—	—	100	83.3
100	9.5	13.8	7.2	7.6	9.5	10.9	14.8	13.3	22.9	100	9.1
100	16.8	21.4	7.6	7.6	8.5	10.4	14.4	12.1	18.0	100	15.4
100	22.2	26.7	7.2	7.0	8.0	9.6	13.2	11.2	17.1	100	20.3

»Ospecificerad verksamhet».

Tab. C. Enskilda företagare inom industri och hantverk, fördelade efter antalet anställda (gruppering B), år 1945.

Undergrupper m. m.	0	1—2	3—5	6—10	11— ∞	Summa
	anställda					
<i>Samtliga företagare.</i>						
Malmbrytning och metallindustri	10 031	3 427	1 582	611	648	16 299
Jord- och stenindustri	1 085	437	312	100	87	2 021
Träindustri	6 721	1 974	1 149	475	687	11 006
Pappers- och grafisk industri	1 349	581	260	111	124	2 425
Livsmedelsindustri	5 371	2 206	1 296	499	349	9 721
Textil- och beklädnadsindustri	20 416	3 608	1 394	386	597	26 401
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	9 166	2 055	897	274	411	12 803
Kemisk-teknisk industri	335	75	75	12	37	534
Byggnadsverksamhet	14 984	4 002	2 431	1 097	1 222	23 736
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m. m.	100	50	25	12	—	187
Ej specificerad industri	272	25	25	—	—	322
Samtliga	69 830	18 440	9 446	3 577	4 162	105 455
<i>Män.</i>						
Malmbrytning och metallindustri	9 956	3 389	1 570	611	636	16 162
Jord- och stenindustri	1 048	437	299	100	87	1 971
Träindustri	6 658	1 961	1 137	475	687	10 918
Pappers- och grafisk industri	1 163	507	248	87	111	2 116
Livsmedelsindustri	4 193	1 697	1 023	400	312	7 625
Textil- och beklädnadsindustri	4 624	1 691	634	211	423	7 583
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	9 117	2 055	872	274	411	12 729
Kemisk-teknisk industri	311	75	62	12	37	497
Byggnadsverksamhet	14 935	3 989	2 431	1 097	1 222	23 674
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m. m.	100	50	13	12	—	175
Ej specificerad industri	235	25	25	—	—	285
Samtliga	52 340	15 876	8 314	3 279	3 926	83 735
Relativ fördelning (%).						
<i>Samtliga företagare.</i>						
Malmbrytning och metallindustri	61.5	21.0	9.7	3.8	4.0	100
Jord- och stenindustri	53.7	21.6	15.4	5.0	4.3	100
Träindustri	61.1	17.9	10.4	4.3	6.3	100
Pappers- och grafisk industri	55.6	24.0	10.7	4.6	5.1	100
Livsmedelsindustri	55.3	22.7	13.3	5.1	3.6	100
Textil- och beklädnadsindustri	77.3	13.7	5.3	1.4	2.3	100
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	71.6	16.1	7.0	2.1	3.2	100
Kemisk-teknisk industri	100
Byggnadsverksamhet	63.1	16.9	10.2	4.6	5.2	100
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m. m.	100
Ej specificerad industri	100
Samtliga	66.2	17.5	9.0	3.4	3.9	100
<i>Män.</i>						
Malmbrytning och metallindustri	61.6	21.0	9.7	3.8	3.9	100
Jord- och stenindustri	53.2	22.1	15.2	5.1	4.4	100
Träindustri	61.0	18.0	10.4	4.3	6.3	100
Pappers- och grafisk industri	55.0	24.0	11.7	4.1	5.2	100
Livsmedelsindustri	55.0	22.3	13.4	5.2	4.1	100
Textil- och beklädnadsindustri	61.0	22.3	8.3	2.8	5.6	100
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	71.6	16.1	6.9	2.2	3.2	100
Kemisk-teknisk industri	100
Byggnadsverksamhet	63.1	16.8	10.3	4.6	5.2	100
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m. m.	100
Ej specificerad industri	100
Samtliga	62.5	19.0	9.9	3.9	4.7	100

ningens genomförande har sammansättningen inom uppgifterna med känd fördelning (jfr det föregående) varit utslagsgivande. Av skäl som tidigare återopats, kan man i fråga om de båda grupperingarna icke påräkna överensstämmelse i detaljerna, och skiljaktigheter framträda också vid en jämförelse, men i relativa mått äro de förhållandevis obetydliga. Enligt gruppering A upptager klassen »högst 10 sysselsatta» 96.5 % av de enskilda företagarna, medan motsvarande tal för gruppering B är 96.1 %. Skiljaktigheterna i detta avseende för de särskilda industrigrenarna uppgå i allmänhet, där icke tillfälliga inflytelser till följd av den ringa numerären inverka störande på jämförelsen, icke till stort mera än en eller annan procent.

Den karakteristik av de enskilda företagarna såsom i huvudsak småföretagare, vilken framgick som resultat av tab. B, vinner i skärpa, när siffrorna i tab. C tagas under observation. Sättes gränsen så lågt som till högst 2 anställda, visar sig icke mindre än 83.7 % av de enskilda företagarna ingå i denna grupp. Denna anhopning till de lägsta storleksklasserna är, såsom framgår av tabellen, mera framträdande för vissa industrigrenar såsom textil- och beklädnadsindustri samt läder-, hår- och gummivaruindustri än för andra, men talen äro påfallande höga för samtliga grenar. Beträffande de båda nyssnämnda industrigrenarna, kan man genom ett sammanställande av siffrorna för å ena sidan samtliga företagare och å andra sidan manliga företagare såtillvida iakttaga en skiljaktighet som inom textil- och beklädnadsindustrien den lägsta klassens höga procentandel till icke ringa del betingas av ett starkt inslag av kvinnliga företagare.

Företagarna tillhörande gruppen 0 anställda, vilka äro företagare endast i den mening, att de utöva självständig yrkesverksamhet, uppgå bland samtliga företagare till 66.2 % och bland manliga företagare till 62.5 %, vilket innebär, att kvinnorna inom denna grupp relativt taget äro något talrikare än männen. I detta sammanhang må omnämnas, att en fördelning enligt gruppering B också ingår i redogörelsen för de i kap. III behandlade hantverksyrkena.

Vid storleksgrupperingen ingå icke i de anställdas antal de medhjälpande familjemedlemmarna. I förhållande till samtliga inom huvudgruppen anställda utgöra dessa endast en obetydlighet eller omkring 1 procent. En gruppering av företagarna efter antalet medhjälpande familjemedlemmar ger också till resultat, att för c:a 90 % av företagarna något dylikt arbetskraftstillskott icke förekommer.

Handel. Till fjärde huvudgruppen ha förts 435 100 förvärvsarbetande personer, varav inemot 200 000 kvinnor. Det kvinnliga inslaget är sålunda starkt. Omkring $\frac{1}{4}$ av samtliga förvärvsarbetande kvinnor tillhöra denna huvudgrupp mot endast $\frac{1}{10}$ av de förvärvsarbetande männen. Gruppen har ökats med 15 000 män och 10 000 kvinnor sedan år 1940 och omfattar nu av samtliga förvärvsarbetande 14.5 % mot 13.6 % år 1940 och 11.5 % år 1930. Hela den till gruppen hörande befolkningen (inkl. familjemedlemmar och självständiga yrkeslösa) uppgår till 781 200 personer eller 11.7 % av totalbefolkningen.

Liksom vid 1940 års folkräkning omfattar fjärde huvudgruppen icke blott handel i egentlig mening, d. v. s. varuhandel, utan även vissa handeln närstående verksamhetsområden, nämligen bank- och försäkringsverksamhet, förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet, fastighetsförvaltning samt hotell- och restaurangrörelse. Varuhandeln sysselsätter 187 300 män och 131 600 kvinnor, d. v. s. nära 320 000 personer, vilket motsvarar omkring $\frac{1}{3}$ av de till huvudgruppen räknade yrkesutövarna. Den närmast största undergruppen är hotell- och restaurangrörelsen, som sysselsätter 12 500 män och 47 500 kvinnor, eller sammanlagt 60 000 personer.

Fördelningen efter verksamhetsområde har skett enligt samma schema, som tillämpades vid 1940 års folkräkning, fränsett att den tidigare gruppen ambulerande handel och kioskhandel nu uppdelats på två och försäkringsverksamhet på tre grupper, varjämte ett par oväsentliga ändringar i benämningen på vissa grupper inom varuhandeln företagits. Dessa uppdelningar komma emellertid endast delvis till synes i de här publicerade talen. Branschindelningen inom varuhandeln ansluter sig så nära som möjligt till motsvarande fördelning inom industri och hantverk.

Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning på handelns detaljgrupper redovisas i tab. 1, varjämte uppgifter om fördelningen på parti- och detaljhandel inom varuhandelns olika branschgrupper återfinnas i tab. 3.

En översikt över den till fjärde huvudgruppen räknade förvärvsverksamma befolkningens sammansättning vid slutet av år 1945 erhålles ur följande sammanställning:

	Per 1 000						
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Kvinnor på 1 000 män
Företagare	60 000	24 200	84 200	255	121	194	404
Förvaltningspersonal	114 000	126 100	240 100	485	631	552	1 105
Arbetarpersonal	61 300	49 500	110 800	260	248	254	807
Summa	235 300	199 800	435 100	1 000	1 000	1 000	849
Därav medhjälpare familjemedlemmar	4 900	6 200	11 100	21	31	25	1 256

Något över hälften av samtliga till fjärde huvudgruppen räknade förvärvsarbetande personer tillhör sålunda förvaltningspersonalen. Inom denna socialgrupp äro kvinnorna i majoritet.

Av på följande sida återgivna utdrag ur tab. 1 framgår, vilka detaljgrupper inom handeln, som omfatta det största antalet förvärvsverksamma män resp. kvinnor.

De flesta av männen äro sålunda sysselsatta inom diversehandel, specerifaffärer och järnhandel m. m., vilka grupper vardera omfatta omkring 20 000 förvärvsarbetande män. De flesta kvinnorna återfinnas inom kafé- och konditorirörelse samt hotell och restauranger med omkring 24 000 resp. omkring 18 000 sysselsatta. Mer än 10 000 kvinnor arbeta vidare inom var och en av de fyra grupperna manufakturaffärer, mjölk- och brödbutiker, speccerifaffärer samt diversehandel. De största ökningstalen visa beträffande männen den elektriska branschen, beträffande kvinnorna mjölk- och brödbu-

A. Inom varuhandel.	Antal år 1945	Ökn. (+) el. minskn. (-) i % sedan år
		1940
<i>Män</i>		
Diverse-, lant- och skeppshandel	20 900	- 2
Specerier, kolonialvaror, sötvaror	20 700	+ 1
Malmer, metaller, metallvaror, maskiner (äv. elektriska), verktyg, redskap o. d.	19 000	+ 5
Spånadsämnen, garn, vävnader, trikå- och vitvaror	7 500	± 0
Levande djur, kött och charkuterivaror	7 400	- 17
Trävaror, pappersmassa och papper (ej finpapper)	6 800	+ 23
Fordon, sportartiklar o. d.	6 400	+ 21
Elektr. artiklar, radiomateriel, belysningsarmatur o. d.	5 900	+ 31
Kläder	5 600	+ 13
Spannmål, frö, foder- och gödselmedel	5 600	+ 22
Färger, kemikalier, toalett- och sjukvårdsartiklar	5 500	+ 17
Böcker, tidningar, musikaler, konstverk, fotografiska artiklar o. d.	5 500	+ 17
Fisk, skaldjur, fjäderfä, vilt m. m.	5 500	+ 21
<i>Kvinnor</i>		
Spånadsämnen, garn, vävnader, trikå- och vitvaror	13 000	+ 4
Mejeriprodukter, ägg och bröd	12 400	+ 30
Specerier, kolonialvaror, sötvaror	11 900	+ 8
Diverse-, lant- och skeppshandel	11 100	+ 19
Varuhus, enhetsprisaffärer, basarer o. d.	6 500	± 0
Kläder	6 400	+ 11
Levande djur, kött och charkuterivaror	5 300	- 15
B. Inom övriga undergrupper.		
<i>Män</i>		
Hotell och restauranger	8 900	- 4
Banker	8 100	± 0
Försäkring utom sjukkassor och övriga understödsföreningar	6 100	.
<i>Kvinnor</i>		
Kaféer, konditori- och matserveringar	24 400	- 13
Hotell och restauranger	17 600	- 12
Försäkring utom sjukkassor och övriga understödsföreningar	6 300	.
Pensionat och rumsuthyrning	5 500	+ 5
Banker	5 200	+ 14

tiker. Minskning visa endast ett fåtal grupper, varvid inom varuhandeln för såväl män som kvinnor kött- och charkuterihandeln kommer i främsta rummet; för kvinnornas del visa dessutom de båda grupperna kafé- och konditorirörelse samt hotell och restauranger en avsevärd minskning (3 800 resp. 2 400 personer); de äro dock fortfarande de största detaljgrupperna inom denna huvudgrupp.

Eftersom den förvärvsarbetande befolkningens fördelning efter näringsgren grundar sig på en klassifikation av verksamheten hos det företag, där vederbörande är sysselsatt, kunna vissa svårigheter uppstå vid en gränsdragning mellan handeln och övriga näringsgrenar, främst industri och hantverk men även transportväsen m. m., i de fall då företaget bedriver verksamhet, som delvis faller inom handeln, delvis inom industriens eller samfärdselns område. Bortsett från den ofta förekommande kombinationen av bageri med kafé- och konditorirörelse, ibland även förbunden med försäljning av bageri- eller mejeriprodukter, böra i detta sammanhang framför allt beaktas de fall, då industri eller hantverk bedrivs i kombination med *varuhandel*.

Sådan kombinerad verksamhet kan förekomma vid såväl parti- som detaljhandelsföretag. I fråga om partihandelsföretag kan såsom exempel nämnas kafferosterier tillhöriga kolonialvarugrossister, kvarnrörelse i kombination med spannmålshandel o. s. v. Detaljhandelsföretag kunna vara kombinerade med hantverksmässig tillverkning, t. ex. av charkuterivaror, konfektyrer, kläder, modevaror m. m. eller med reparationsverkstäder, framför allt bil- och cykelreparationsverkstäder, guldsmedsverkstäder, urmake-rier o. s. v.

Beträffande de principer, som tillämpats vid bestämningen av yrkestillhörigheten för personal vid sådana sammansatta företag hänvisas till del III av redogörelsen för 1940 års folkräkning. De där angivna principerna ha emellertid varit svårare att tillämpa i praktiken för denna typ av företag, än då det gällt de sammansatta industriföretagen. För industriföretagen har uppdelningen gjorts med ledning av det i annat sammanhang omnämnda, inom statistiska centralbyrån upprättade företagsregistret för industrien. För handelsföretagen har centralbyrån vid denna folkräkning haft tillgång till primäruppgifterna till den av dåvarande arbetsmarknadskommissionen utförda företagsinventeringen, vilken avsåg en tidpunkt, som mycket nära sammanföll med folkräkningstidpunkten.¹⁾ Då företagsinventeringen i allt väsentligt tillämpade det vid folkräkningen använda näringsgrensschemat, ha dessa primäruppgifter varit av värde vid klassifikationen i åtskilliga tveksamma fall, bl. a. vid den i det följande omnämnda avgränsningen mellan parti- och detaljhandel, samt vid fastställandet av branschbeteckningen för handelsföretag med blandat varusortiment. Dessa primäruppgifter innehöll emellertid mera sällan sådana uppgifter, som kunde lämna vägledning vid bedömandet av frågan, vilken av verksamhetsgrenarna vid ett kombinerat handels- och industriföretag, som borde betraktas som huvudverksamhet.

Vid 1945 års folkräkning har för första gången hela den till gruppen varuhandel hörande förvärvsarbetande befolkningen uppdelats på parti- och detaljhandel. Denna fördelning avser varuhandelns 6 branschgrupper. (Se tab. 3.) Dessutom finns i manuskript i statistiska centralbyrån beträffande de i tolvtedelssamplingen ingående företagarna inom parti- och detaljhandel en fördelning på näringsgrensschemats detaljgrupper. Vid 1940 års folkräkning gjordes en uppdelning på parti- och detaljhandel endast beträffande företagarna. Den grupp, som därvid benämndes »övriga företagare», d. v. s. agenter med självständig verksamhet, handelskommissionärer och bokförläggare, har vid 1945 års folkräkning räknats till partihandlarna.

Till partihandel har räknats försäljning av varor till återförsäljare eller producenter, vare sig denna försäljning skett från egna lager eller ej. Till denna kategori ha sålunda vid folkräkningen liksom vid företagsinventeringen förts icke blott egentliga grosshandelsföretag utan även agenturfirmer med verksamhet av partihandelskaraktär och mångfilialföretagens cen-

¹⁾ Se: Sysselsättningsförhållandena inom varuhandeln. Företagsinventering utförd av statens arbetsmarknadskommission. Sthlm 1947. (SOU 1947: 50).

tralkontor med lager ävensom bokförlagen. Industriföretagens fristående försäljningskontor och nederlag ha likaledes vid folkräkningen liksom vid företagsinventeringen redovisats under partihandel; om däremot försäljningskontoret haft lokal samhörighet med industriföretagets huvudkontor, har även den till kontoret knutna försäljningspersonalen förts till industrien. Tidningsföretag, som vid företagsinventeringen även räknats till handel, ha vid denna liksom tidigare folkräkningar förts till femte huvudgruppen, allmän förvaltningstjänst och fria yrken.

Till detaljhandel har räknats försäljning av varor direkt till konsumenter, sålunda i första hand butikshandel men även ambulerande handel samt torg-, kiosk- och ståndhandel, liksom även exempelvis automobilförsäljning. Sådana maskinfirmer, som sälja större maskiner eller maskinanläggningar för industriellt bruk, ha förts till partihandel, medan däremot försäljning av kontors- och symaskiner räknats till detaljhandel. (Företagsinventeringen har räknat bil- och kontorsmaskinförsäljning till partihandel.) Kombinerade parti- och detaljhandelsföretag ha liksom vid företagsinventeringen i regel förts till detaljhandel.

Den förvärvsarbetande befolkningens fördelning på parti- och detaljhandel framgår av följande sammanställning:

	Per 1 000						
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Kvinnor på 1 000 män
<i>Partihandel</i>							
Företagare	9 800	200	10 000	52	2	31	22
Förvaltningspersonal	31 600	14 600	46 200	169	111	145	462
Arbetarpersonal	19 900	2 900	22 800	106	22	72	148
Samtliga	61 300	17 700	79 000	327	135	248	290
<i>Detaljhandel</i>							
Företagare	40 500	14 900	55 400	216	113	174	368
Butikspersonal	31 200	70 000	101 200	167	531	317	2 243
Övrig förvaltn.-personal	26 700	19 700	46 400	143	150	145	738
Arbetarpersonal	27 600	9 300	36 900	147	71	116	336
Samtliga	126 000	113 900	239 900	673	865	752	903
Samtliga inom varuhandel	187 300	131 600	318 900	1 000	1 000	1 000	703
Därav medhjälpande familjemedlemmar	4 500	5 300	9 800	24	40	31	1 170

De inom varuhandeln förvärvsverksamma männen fördela sig alltså med en tredjedel på partihandel och två tredjedelar på detaljhandel, medan kvinnorna till 86,5 % tillhöra detaljhandel. Över hälften av samtliga inom varuhandeln verksamma kvinnor utgör butikspersonal.

Fördelningen av de i parti- och detaljhandel sysselsatta på näringsgren och socialklass samt kön framgår av tab. 3. Direkta jämförelser med resultaten från 1940 års folkräkning kunna endast göras beträffande företagarerna, varvid till 1940 års uppgifter beträffande partihandlare även antalet »övriga företagare» bör läggas. Det bör observeras, att dessa siffror avse personer i företagarställning, ej företag. Följande jämförelse visar, att hela antalet partihandlare är praktiskt taget oförändrat, d. v. s. omkring 10 000 personer, av vilka endast ett par hundra äro kvinnor. Antalet detaljhand-

lare, omkring 55 000 personer, är också tämligen oförändrat, ehuru en ökning av de manliga detaljhandlarna med 1 600 personer eller 4·2 % svarar mot en minskning för kvinnornas del med 2 300 personer eller 13·3 %.

<i>Partihandlare</i>	1940	1945	Per 1 000	
			1940	1945
Malmer, metaller och arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	1 600	1 600	162	157
Mineral (ej metalliska) och arbeten därav, bränsle, kemikalier m. m.	600	600	60	63
Trävaror, papper, böcker m. m.	1 900	1 900	185	191
Näringsmedel m. m.	2 300	2 200	232	218
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	1 000	1 100	104	111
Ej specificerad handel	2 600	2 600	257	260
Summa	10 000	10 000	1 000	1 000
Därav: män	9 600	9 800	962	979
kvinnor	400	200	38	21
 <i>Detaljhandlare</i>				
Malmer, metaller och arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	4 400	5 000	79	91
Mineral (ej metalliska) och arbeten därav, bränsle, kemikalier m. m.	2 900	2 900	52	53
Trävaror, papper, böcker m. m.	3 100	3 500	55	62
Näringsmedel m. m.	21 200	21 000	378	379
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	10 300	8 600	183	155
Ej specificerad handel	14 200	14 400	253	260
Summa	56 100	55 400	1 000	1 000
Därav: män	38 900	40 500	693	731
kvinnor	17 200	14 900	307	269

Partihandlarnas fördelning efter näringsgren överensstämmer mycket nära med 1940 års resultat. Sålunda redovisas omkring $\frac{1}{4}$, av partihandlarna såväl 1945 som 1940 under gruppen ej specificerad handel. Till denna grupp höra först och främst grossister, som uppgivit sig handla med varor tillhörande skilda branscher (t. ex. tackjärn och koks); åtskilliga av dessa tillhandahålla de olika slag av förnödenheter som efterfrågas av en viss industri eller annan kundkategori (t. ex. textilmaskiner och textilträvaror eller bokbinderimateriel eller skeppsfourneringsartiklar). Till gruppen ha också förts innehavare av företag, som endast benämnt sig export- och importfirma, grossist o. s. v., och där varusortimentets art icke kunnat utrönas. Slutligen hör till denna grupp också den ganska stora kategori av företagare, som handla med lump och dylika avfallsråvaror, i den mån verksamheten haft partihandelskaraktär. Skrothandlare ha däremot förts till gruppen malmer, metaller m. m. — Partihandlarna inom grupperna näringsmedel m. m. samt trävaror, papper, böcker m. m. omfatta något över, resp. något under $\frac{1}{5}$ av samtliga. Till sistnämnda grupp ha bland annat bokförläggarna förts.

Som framgår av ovanstående sammanställning visar ej heller detaljhandlarnas näringsgrensfördelning några mera iögonenfallande förändringar mellan 1940 och 1945. Den största av grupperna, näringsmedel m. m., omfattar vid båda folkräkningarna omkring 38 % av samtliga detaljhandlare. Största skillnaden i absoluta tal visar gruppen textil-, läder- och gummivaror, där antalet detaljhandlare minskats från 10 300 till 8 600, d. v. s. med 16·2 %.

På grund av det betydande kvinnliga inslaget bland företagen inom detaljhandeln (368 kvinnor på 1 000 män), redovisas i följande tabell antalet manliga och kvinnliga detaljhandlare var för sig, varvid förutom handelns 6 branschgrupper även vissa mera framträdande detaljgrupper redovisas.

Detaljhandlare	Män	Kvinnor	Per 1 000		Kvinnor på 1 000 män
			Män	Kvinnor	
Malmer, metaller och arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	4 600	400	115	26	82
Mineral (ej metalliska) och arbeten därav, bränsle, kemikalier m. m.	2 100	800	53	53	370
Trävaror, papper, böcker m. m.	2 800	700	68	47	252
Näringsmedel m. m.	14 700	6 300	362	423	430
Därav: grönsaker, blommor, frukt o. d.	1 800	1 200	45	80	659
kött- och charkuterivaror	1 900	400	48	28	217
mejeriprodukter, ägg och bröd	400	1 300	11	89	3 079
fisk, skaldjur, fjäderfä, vilt m. m.	3 100	400	76	26	124
specier, kolonialvaror, sötvaror	5 500	1 500	135	100	271
tobak	1 200	1 200	29	78	999
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	4 100	4 500	100	304	1 113
Därav: garn, vävnader, trikkä- och vitvaror m. m.	1 400	2 000	36	134	1 383
kläder	1 300	400	33	28	317
hattar, mössor och modevaror	100	1 300	2	90	21 516
Ej specificerad handel	12 200	2 200	302	147	179
Därav: diverse-, lant- och skeppshandel	7 700	1 000	189	66	129
Summa	40 500	14 900	1 000	1 000	368

Som av denna sammanställning framgår, tillhör bland detaljhandlarna mer än en tredjedel av männen och mer än 40 % av kvinnorna gruppen näringsmedel m. m. Bland kvinnorna är vidare nära en tredjedel detaljhandlare inom gruppen textil-, läder- och gummivaror och bland männen likaledes nära en tredjedel inom gruppen ej specificerad handel. Av sistnämnda grupp utgöres över 60 % av diverse-, lant- och skeppshandlare. Innehavarna av manufaktur- och vitvaruaffärer samt hattaffärer omfatta sammanlagt tre fjärdedelar av de kvinnliga detaljhandlarna inom textilbranschen. Inom denna bransch äro de kvinnliga detaljhandlarna fler än de manliga, bland hattaffärsinnehavarna t. o. m. mer än 20 gånger så många. Bland detaljhandlarna inom gruppen malmer m. m. äro männen däremot 12 gånger så många som kvinnorna. Inom livsmedelsbranschen driva de manliga detaljhandlarna framför allt speceriaffärer och fiskaffärer och de kvinnliga speceriaffärer, mjölk- och brödbutiker, frukt-, grönsaks- och blomsteraffärer samt tobaksaffärer.

Förvaltningspersonalen inom partihandeln omfattar för männens del hälften och för kvinnornas del $\frac{5}{6}$ av samtliga inom partihandeln sysselsatta. Inom partihandeln sysselsättes också ett avsevärt antal män i arbetarställning.

Bland de inom detaljhandeln sysselsatta utgör förvaltningspersonalen 45.9 % av männen och 78.8 % av kvinnorna. Butikspersonalen uppgår till mer än hälften av den manliga och mer än två tredjedelar av den kvinnliga förvaltningspersonalen. Till arbetarpersonalen hör 21.9 % av männen men

endast 8.2 % av kvinnorna. En närmare redogörelse för socialklassfördelningen inom handeln återfinnes i ett annat avsnitt av denna berättelse.

Vissa uppgifter föreligga även beträffande partihandels- och detaljhandelspersonalens regionala fördelning. Som framgår av nedanstående sammanställning är bland företagen inom partihandel en tredjedel hemmahörande på landsbygden och två tredjedelar eller omkring 6 700 personer i städerna. De senare fördela sig tämligen jämnt på de tre grupperna Stockholm, övriga städer med minst 50 000 invånare och städer med mindre än 50 000 invånare. Bland detaljhandlarna tillhör en betydligt större andel eller 44.4 % landsbygden. Städernas detaljhandlare, 30 800 personer, fördela sig med en fjärdedel på Stockholm, en fjärdedel på övriga städer med mer än 50 000 invånare och halva antalet på de mindre städerna.

	Samtliga förvärvs- arbetande	Därav före- tagare	Per 1 000	
			Samtliga förvärvs- arbetande	Därav före- tagare
<i>Partihandel</i>				
Landsbygden	12 500	3 300	159	333
Städerna	66 500	6 700	841	667
Summa	79 000	10 000	1 000	1 000
Därav: Stockholm	24 600	2 300	312	228
Övriga städer med minst 50 000 invånare	21 600	1 800	273	184
Städer med mindre än 50 000 in- vånare	20 300	2 600	256	255
<i>Detaljhandel</i>				
Landsbygden	85 900	24 600	358	444
Städerna	154 000	30 800	642	556
Summa	239 900	55 400	1 000	1 000
Därav: Stockholm	44 300	7 100	185	127
Övriga städer med minst 50 000 invånare	40 300	8 400	168	152
Städer med mindre än 50 000 in- vånare	69 400	15 300	289	277

Ser man till hela den förvärvsverksamma befolkningen, blir fördelningen en annan. Medan av partihandlarna 66.7 % tillhöra städerna, blir procenttalet för hela partihandelspersonalen (inklusive företagen) 84.1 %, och inom detaljhandeln bli motsvarande procenttal för företagen 55.6 % men för samtliga sysselsatta 64.2 %. Dessa skillnader mellan företagare och samtliga framträda särskilt tydligt i fråga om partihandelsföretagen i Stockholm och övriga större städer. Det bör observeras, att siffrorna rörande företagare avse enskilda personer i företagställning, ej företag.

Från de enskilda företagare inom gruppen varuhandel, som ingå i tolvte-
delssamlingen, ha liksom fallet varit beträffande övriga näringsgrenar upp-
gifter införskaffats om antalet i deras rörelse anställda samt antalet med-
hjälpande familjemedlemmar. Uppgifter rörande antalet anställda ha läm-
nats av omkring 60 % av företagen inom handeln. Som meddelats i det
föregående har beträffande industrien konstaterats, att vid en fördelning
efter antalet anställda någon väsentlig skillnad icke finnes mellan de före-

tagare, som lämnat uppgifter, och de övriga. Med utgångspunkt från antagandet, att någon mera väsentlig skillnad mellan uppgiftslämnare och övriga ej heller finns bland handelns företagare i fråga om antalet anställda, har i tab. D samtliga enskilda företagare grupperats med ledning av de frekvenstal, som erhållits ur de lämnade uppgifterna.

Liksom i fråga om industri och hantverk visar det sig, att den övervägande delen av företagarna inom handeln är småföretagare. Endast 1 300 företagare eller 2.0 % ha mer än 10 anställda, medan 53 300 eller 81.5 % ha högst 2 personer i sin tjänst. Av partihandlarna ha 5.0 % mer än 10 anställda men av detaljhandlarna endast 1.5 %. Landsbygdens företagare arbeta i större utsträckning än städernas utan lejd arbetskraft. Detta gäller såväl parti- som detaljhandlare:

		Partihandlare		Detaljhandlare	
		Landsbygden	Städerna	Landsbygden	Städerna
0	anställda	73.3	61.0	54.9	46.8
1—2	»	12.3	17.3	32.5	29.8
3—∞	»	14.7	22.0	12.6	23.4
Summa		100.0	100.0	100.0	100.0

Den i tab. D redovisade fördelningen efter näringsgren visar, att bland partihandlare med metallvaror o. d. 84.4 % icke ha någon anställd arbetskraft och 95.3 % högst 2 anställda; bland partihandlare inom ej specificerad handel ha 85.8 % högst 2 anställda, medan motsvarande procenttal inom andra varubranscher variera mellan 71.1 % inom textil- och läderbranschen och 78.7 % inom trävaruhandeln. Då i synnerhet procenttalet för metallvarugruppen förefaller anmärkningsvärt, bör det framhållas, att i denna grupp bl. a. ingå skrothandlare och i gruppen ej specificerad handel bl. a. partihandlare med lump och dylika avfallsråvaror, som ofta torde arbeta utan medhjälpare. Dessutom torde i synnerhet gruppen ej specificerad handel men även malmer m. m. innesluta ett relativt stort antal agenter med självständig verksamhet, som mera sällan ha anställd personal. Vid 1940 års folkräkning räknades dessa till gruppen »övriga företagare»; av denna kategori tillhörde över hälften gruppen ej specificerad handel. Överhuvudtaget finns det bland partihandlarna en större procent än bland detaljhandlarna som icke ha någon anställd arbetskraft, vilket till stor del torde förklaras just av att agenturinnehavare och handelskommissionärer m. fl. räknats dit. (Symaskinsagenter, anställda handelsresande o. d. ha däremot räknats som anställda, ej som företagare.) Inom detaljhandeln visar, fränsett gruppen ej specificerad handel, framför allt livsmedelsbranschen ett stort antal företagare med ingen eller 1 à 2 anställda.

Vid fördelningen av de enskilda företagarna efter antalet anställda ha bland dessa icke medräknats de medhjälpare familjemedlemmarna. Även beträffande de senare förelägo uppgifter vid folkräkningen, men de ha icke kombinerats med antalet anställda inom de särskilda näringsgrenarna. De medhjälpare familjemedlemmarnas antal är emellertid obetydligt, omkring 4 500 män och 5 300 kvinnor. Endast för några få företagare redovisas mer

Tab. D. Enskilda företagare inom varuhandel, fördelade efter antalet anställda, år 1945.

Företagarens näringsgren m. m.	Företagare med					Summa	Relativ fördelning (%) av företagare med					Summa
	0	1-2	3-5	6-10	11-∞		0	1-2	3-5	6-10	11-∞	
	anställda						anställda					
Partihandlare.												
Malmer, metaller o. arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	1 317	170	24	—	49	1 560	84.4	10.9	1.5	—	3.2	100
Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikal. m. m.	425	61	61	21	62	630	67.5	9.7	9.7	3.3	9.8	100
Trävaror, papper, böcker m. m.	1 260	236	128	148	130	1 902	66.3	12.4	6.7	7.8	6.8	100
Näringsmedel m. m.	1 181	411	458	48	71	2 169	54.5	18.9	21.1	2.2	3.3	100
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	566	225	113	74	133	1 111	50.9	20.2	10.2	6.7	12.0	100
Ej specificerad handel	1 800	423	199	113	56	2 591	69.5	16.3	7.7	4.4	2.1	100
Samtliga	6 549	1 526	983	404	501	9 963	65.7	15.3	9.9	4.1	5.0	100
Detaljhandlare.												
Malmer, metaller o. arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	2 781	1 117	650	425	60	5 033	55.3	22.2	12.9	8.4	1.2	100
Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikal. m. m.	1 259	1 034	424	203	—	2 920	43.1	35.4	14.5	7.0	—	100
Trävaror, papper, böcker m. m.	1 393	1 129	471	316	147	3 456	40.3	32.7	13.6	9.1	4.3	100
Näringsmedel m. m.	11 060	6 464	2 588	728	168	21 008	52.6	30.8	12.3	3.5	0.8	100
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	3 255	3 042	1 507	499	307	8 610	37.8	35.3	17.5	5.8	3.6	100
Ej specificerad handel	8 399	4 293	1 327	265	147	14 431	58.2	29.8	9.2	1.8	1.0	100
Samtliga	28 147	17 079	6 967	2 486	829	55 458	50.7	30.8	12.6	4.4	1.5	100
Samtliga företagare.												
Malmer, metaller o. arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	4 039	1 308	697	444	105	6 593	61.3	19.8	10.6	6.7	1.6	100
Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikal. m. m.	1 698	1 082	481	222	67	3 550	47.8	30.5	13.5	6.3	1.9	100
Trävaror, papper, böcker m. m.	2 642	1 379	602	464	271	5 358	49.3	25.7	11.2	8.7	5.1	100
Näringsmedel m. m.	12 230	6 928	3 015	776	228	23 177	52.8	29.9	13.0	3.3	1.0	100
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	3 836	3 254	1 609	572	450	9 721	39.5	33.5	16.5	5.9	4.6	100
Ej specificerad handel	10 157	4 744	1 544	370	207	17 022	59.7	27.8	9.1	2.2	1.2	100
Samtliga	34 602	18 695	7 948	2 848	1 328	65 421	52.9	28.6	12.1	4.4	2.0	100
Därav manliga företagare.												
Malmer, metaller o. arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	3 779	1 287	623	410	86	6 185	61.1	20.8	10.1	6.6	1.4	100
Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikal. m. m.	1 437	710	340	196	66	2 749	52.3	25.8	12.4	7.1	2.4	100
Trävaror, papper, böcker m. m.	2 313	1 053	550	433	264	4 613	50.2	22.8	11.9	9.4	5.7	100
Näringsmedel m. m.	9 004	4 584	2 522	566	140	16 816	53.5	27.3	15.0	3.4	0.8	100
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	2 130	1 352	971	371	300	5 124	41.6	26.4	18.9	7.2	5.9	100
Ej specificerad handel	8 776	4 153	1 376	347	168	14 820	59.2	28.0	9.3	2.4	1.1	100
Samtliga	27 499	13 139	6 382	2 323	1 024	50 307	54.6	26.1	12.7	4.6	2.0	100

än 2 medhjälpare familjemedlemmar, och för nära 90 % redovisas icke någon. Av de manliga medhjälpare familjemedlemmarna tillhöra 67% butikspersonalen och av de kvinnliga 84% %. Mer än en tredjedel av dessa äro gifta.

Beträffande undergrupperna *bank- och försäkringsverksamhet, förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet, fastighetsförvaltning* samt *hotell- och restaurangrörelse* ha vissa uppgifter meddelats dels i del II: h. 1 av folk-räkningsredogörelsen, dels i tab. 1 i tabellbilagan till föreliggande häfte, varjämte de detaljgrupper, som ha det största antalet sysselsatta, redovisas på sid. 23*. Ett par ytterligare anmärkningar äro emellertid här på sin plats.

De i tab. 1 meddelade uppgifterna angående försäkringsväsendets personal avse all personal hos försäkringsanstalter och försäkringsbyråer samt riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen. Även inspektörer och agenter ha förts till denna grupp, varvid de senare liksom innehavare av försäkringsbyråer räknats som företagare. Personalen hos dels erkända sjukkassor, dels övriga understödsföreningar har räknats under två särskilda grupper. På grund av det ringa antalet redovisas de icke särskilt i tab. 1, men uppgifter om deras antal finnas i råtabeller i statistiska centralbyrån. Avgränsningen mellan banker och annan kredit- och penningförmedling har gjorts efter samma grunder som vid 1940 års folkräkning. En redogörelse för dessa grunder återfinnes på sid. 33* i del III av berättelsen för nämnda räkning.

Inom gruppen fastighetsförvaltning observerar man, att det antal personer, som redovisats som företagare, minskats till omkring hälften av det år 1940 redovisade antalet. Minskningen kan till största delen vara skenbar, då man nämligen vid 1945 års folkräkning mera konsekvent än tidigare sökt tillämpa den principen, att av husägarna endast ägare av hyresfastigheter skulle räknas som yrkesverksamma på fastighetsförvaltningens område.

Beträffande gruppen hotell- och restaurangrörelse bör man observera de på annat ställe i denna berättelse omnämnda ändrade grunderna för klassificeringen av serveringspersonalen. Vid de jämförelser med 1940 års folkräkningsresultat, som gjorts i olika sammanhang i denna berättelse, ha 1940 års siffror omräknats enligt de nya grunderna, så att uppgifterna äro jämförbara. Den uppgång i fråga om den manliga och nedgång i fråga om den kvinnliga arbetarpersonalen, som iakttagas i tab. 1, bör sålunda anses reell. Till detaljgruppen hotell och restauranger har liksom vid 1940 års folkräkning räknats företag med rätt att servera spritdrycker eller vin.

Inom undergruppen hotell- och restaurangrörelse äro kvinnorna fyra gånger så många som männen. Övertaligheten är mest utpräglad i fråga om arbetarpersonalen:

	Män	Kvinnor	Kvinnor på 1 000 män
Företagare	2 300	7 100	3 060
Förvaltningspersonal	2 900	5 700	1 978
Arbetarpersonal	7 300	34 700	4 768
Samtliga	12 500	47 500	3 808

Inom de tre detaljgrupperna framträder kvinnornas övertalighet mest inom gruppen kaféer, konditorier och matserveringar, där kvinnorna äro nära 10 gånger så många som männen, och minst inom gruppen hotell och restauranger, där de äro omkring dubbelt så många som dessa:

	Män	Kvinnor	Kvinnor på 1 000 män
Hotell och restauranger	8 900	17 600	1 972
Pensionat och rumsuthyrning	1 100	5 500	5 000
Kaféer, konditorier och matserveringar	2 500	24 400	9 760

En fördelning av de enskilda företagen efter antalet anställda, motsvarande den som i tab. D meddelats beträffande varuhandel, har även gjorts för övriga undergrupper utom bank- och försäkringsverksamhet, där antalet företagare är alltför litet för en sådan uppdelning. Fördelningen utfaller på följande sätt:

	0	1—2	3—10	11—∞	Summa
<i>Antal</i>		<i>anställda</i>			
Förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet	3 200	1 100	800	100	5 200
Fastighetsförvaltning	2 700	600	300	.	3 600
Hotell- och restaurangrörelse	3 700	2 900	2 300	600	9 500
<i>Relativ fördelning</i>					
Förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet	61·7	20·4	16·2	1·7	100·0
Fastighetsförvaltning	73·6	17·3	8·2	0·9	100·0
Hotell- och restaurangrörelse	39·1	30·6	24·0	6·3	100·0

Vid en jämförelse med de uppgifter, som meddelats i det föregående rörande varuhandel, faller den relativa fördelningen av undergruppen hotell- och restaurangrörelse särskilt i ögonen. Medan i sistnämnda grupp ej fullt 40 % av företagen arbeta utan lejd arbetskraft, äro motsvarande procenttal för detaljhandeln över 50 och för partihandeln över 65. Mer än 2 sysselsatta ha över 30 % av företagen inom hotell- och restaurangrörelsen mot omkring 19 % av såväl detalj- som partihandlarna.

Husligt arbete. Sjätte huvudgruppen, husligt arbete, omfattar endast sådana med husligt arbete sysselsatta personer, som äro *anställda i enskilda hushåll*, häri inräknade personer som arbeta som hemhjälp i olika hushåll.

Husligt arbete, som utövas annorstädes än i enskilda hushåll, t. ex. inom hotell- och restaurangrörelse, sjukvårdsanstalter o. s. v., redovisas inom den näringsgren, till vilken företaget hör.

De kvinnor, som utöva husligt arbete inom det egna hemmet (husmödrar och övriga familjemedlemmar med hemgöromål), och som alltså icke inneha avlönad anställning, redovisas icke som förvärvsarbetande utan som familjemedlemmar och föras därvid till familjeföreståndarens näringsgren. Som framgår av det följande, äro dessa mer än 10 gånger så många som de i huslig tjänst anställda.

De förvärvsarbetande, som tillförts sjätte huvudgruppen, d. v. s. de i enskilda hushåll anställda, utgöras till 96 % av kvinnlig arbetarpersonal. Till gruppen höra endast omkring 250 män, huvudsakligen betjänter och manliga hembiträden. Inga företagare tillhöra denna huvudgrupp. Den kvinnliga förvaltningspersonalen inom ifrågasvarande huvudgrupp, inemot 4 900 personer, utgöres framför allt av dels husföreständarinnor, dels examinerade barnsköterskor med anställning i enskilda hushåll, medan arbetarpersonalen, 118 400 kvinnor, huvudsakligen utgöres av hushållerskor, hembiträden och därmed jämställda. — Av de till gruppen räknade förvärvsarbetande kvinnorna äro inemot 3 900 gifta, motsvarande 3.1 % av samtliga, medan bland samtliga förvärvsarbetande kvinnor 20.8 % äro gifta.

Hela antalet av de till gruppen husligt arbete räknade förvärvsarbetande kvinnorna utgjorde 123 300 år 1945 mot 157 900 år 1940 och 204 700 år 1930 (om man bortser från en grupp på 800 kvinnor, som vid senare folkräkningar klassificerats på annat sätt). Detta innebär en minskning under 5-årsperioden 1941—45 med 21.9 % och under 10-årsperioden 1931—40 med 22.9 %. Sammanlagt har gruppen alltså minskats från 1930 till 1945 med 81 400 kvinnor, motsvarande 39.8 % av det år 1930 redovisade antalet. Minskningen uppgick under 1930-talet till i genomsnitt 4 680 per år och under 1940-talets första hälft till 6 920 per år, vilket innebär att minskningen fortskridit i allt hastigare tempo. Av 1 000 förvärvsverksamma kvinnor räknades till gruppen husligt arbete 229 år 1930, 195 år 1940 och 164 år 1945.

För de i enskild huslig tjänst anställda ha vissa uppgifter bearbetats rörande arbetsgivarens näringsgren, civilstånd och socialklass. En redovisning av hembiträden m. fl. uteslutande efter arbetsgivarens yrke vore visserligen vilseledande, eftersom detta skulle innebära, att de räknades såsom aktiva yrkesutövare inom den huvudgrupp, till vilken arbetsgivaren förts, och icke till husligt arbete, men då en gruppering efter arbetsgivarens näringsgren likväl ur flera synpunkter är av värde, har den utvägen valts, att huvudgruppen husligt arbete uppdelats på undergrupper och i fråga om jordbruksnäringen detaljgrupper med hänsyn till arbetsgivarens näringsgren. (Se tab. 1 och 2.) Denna uppdelning är av särskilt intresse då det gäller hembiträden och hushållerskor i jordbrukarhem, eftersom dessa ofta dela sin tid mellan jordbruks- och husligt arbete. Vid en beräkning av jordbrukets arbetskraftstillgång måste därför viss hänsyn kunna tagas också till den hos jordbrukarna anställda husliga arbetskraften, vilket i denna berättelse bl. a. gjorts i avsnittet om jordbruksbefolkningen.

Som redan framgår av del II: h. 1 fördelar sig den husliga arbetskraften efter arbetsgivarens näringsfång relativt sett ungefär lika 1945 som 1940, vilket innebär, att den nedgång sedan år 1940, som utmärker huvudgruppen, tämligen jämnt fördelar sig på de olika undergrupperna.

Om man med ledning av uppgiften om arbetsgivarens näringsfång fördelar de i huslig tjänst anställda kvinnorna på hela folkmängden inom resp. huvudgrupper, finner man de förhållandevis flesta i gruppen allmän förvalt-

ningstjänst och fria yrken, där det finns 340 kvinnor i huslig tjänst på 10 000 av folkmängden. Motsvarande tal äro för handel 238, för jordbruk med binäringar 178 och för industri och hantverk samt samfärdsel vardera 95. — Gruppen husligt arbete inom ospecificerad verksamhet omfattar dels dem som äro anställda hos personer tillhörande gruppen ospecificerad verksamhet, dels den stora grupp av anställd hemhjälp, för vilken uppgift om arbetsgivare saknas. Följande tablå över hembiträdenas fördelning efter arbetsgivare, för vilka näringsgren, civilstånd och socialklass specificerats, resp. icke specificerats, visar att 3 200 *uppgivit sig* vara anställda hos personer tillhörande ospecificerad verksamhet:

Näringsgren	Civilstånd och socialklass		
	spec.	ospec.	Summa
Spec	87 100	9 800	96 900
Ospecc.	3 200	18 300	21 500
Summa	90 300	28 100	118 400

Av sammanställningen framgår vidare, att uppgift om näringsgren lämnats i omkr. $\frac{1}{3}$ av de 28 100 fall, då arbetsgivarens civilstånd eller socialklass ej kunnat konstateras. För 18 300 hembiträden saknas alltså alla uppgifter om arbetsgivaren. Att denna grupp är så stor förklaras delvis av att de som arbeta som tim- eller dagavlönad hemhjälp i olika hem räknats dit, men delvis också av den stora rörligheten på denna del av arbetsmarknaden.

I detta sammanhang böra de siffror uppmärksammas, som publicerats i del II: h. 2 av denna berättelse rörande anställningens art. Genom denna uppdelning avgränsas den personal som tillhör arbetsgivarens hushåll (enskild anställning med kost hos husbonde) från övriga (enskild anställning i allmänhet). Till sistnämnda kategori hör dels hemhjälp som arbetar i olika hem, dels hembiträden m. fl. som visserligen ha anställning hos en enskild familj men som ha bostad på annat håll. Siffrorna rörande anställning med kost hos husbonde måste betraktas som minimisiffror, då det kan tänkas, att ett hembitråde, som i församlingsboksutdraget förts såsom boende i föräldrahemmet, i själva verket flyttat till arbetsgivarens hushåll. De som uppgivits ha kost hos husbonde utgöra 86 700 eller 70,3 % av samtliga i husligt arbete anställda kvinnor.

Den kvinnliga arbetarpersonalen inom gruppen husligt arbete har i *tab. E* fördelats efter arbetsgivarens näringsgren, civilstånd och socialklass, i den mån sådana uppgifter föreläggas, vilket för landsbygden gällt $\frac{1}{5}$, för de mindre städerna $\frac{3}{4}$ och för de större städerna $\frac{2}{3}$ av samtliga. För att eliminera inverkan av dessa regionala ojämnheter har vid beräkningen av den relativa fördelningen antalet arbetsgivare reducerats i motsvarande grad. Sålunda har för den egentliga landsbygden de som uppgivits vara anställda hos gifta företagare satts i relation till omkring $\frac{1}{5}$ (80,54 %) av hela antalet gifta företagare inom området o. s. v.

Det bör observeras, att dessa relativtal *icke* äro uttryck för de anställdas fördelning på *familjeföreståndare* tillhörande motsvarande civilstånd och socialklass. Den folkmängd, som bildar underlag för relativtalen, innesluter

Tab. E. Hembiträden och därmed jämställda efter arbetsgivarens näringsgren, civilstånd och socialklass, år 1945.

Områden m. m.	Kvinnlig arbetarpersonal anställd hos									
	gifta förvärvsarbetande personer tillhörande			andra förvärvsarbetande personer tillhörande			manliga självständiga yrkeslösa	kvinnliga självständiga yrkeslösa	ej uppgivna eller ofullständ. uppgivna personer	Samtl. arb.-giv. (förvärvsarb. el. självständ. yrkesl.)
	företagargruppen	förvaltningsspersonalen	arbetarpersonalen	företagargruppen	förvaltningsspersonalen	arbetarpersonalen				
<i>a. Absoluta (uppskrivna) tal.</i>										
Egentliga landsbygden	10 300	2 000	700	14 900	1 100	5 500	3 100	500	9 200	47 300
Agglomererade »	3 300	3 200	500	2 500	1 100	2 700	1 400	400	4 200	19 300
Hela »	13 600	5 200	1 200	17 400	2 200	8 200	4 500	900	13 400	66 600
Städ. m. minst 100 000 inv.	2 400	6 700	400	800	1 300	800	1 700	1 400	7 400	22 900
» » 30 000—100 000 » .. .	1 000	3 000	300	500	800	1 000	900	500	3 000	11 000
» » mindre än 30 000 inv.	2 500	4 400	400	1 100	700	1 800	1 800	900	4 300	17 900
Samtliga städer	5 900	14 100	1 100	2 400	2 800	3 600	4 400	2 800	14 700	51 800
Hela riket	19 500	19 300	2 300	19 800	5 000	11 800	8 900	3 700	28 100	118 400
Däruv inom:										
Jordbr. m. binärningar	9 600	600	300	14 500	400	3 100	1 900	200	2 100	32 700
Industri och hantverk	2 300	4 600	1 500	2 300	1 100	6 600	2 300	300	2 100	23 100
Samfärdsel	400	800	200	400	400	1 100	800	200	500	4 800
Handel	5 100	4 500	100	2 100	1 200	400	1 200	400	2 500	17 500
Allm. förv.-tjänst o. fria yrken	2 100	8 800	100	400	1 900	300	1 700	900	2 600	18 800
Ospee. verksamhet	100	100	.	300	1 000	1 700	18 300	21 500
<i>b. På 1 000 förvärvsarbetande resp. självständiga yrkeslösa tillhörande ovanstående grupp.</i>										
Egentliga landsbygden	47	60	4	152	27	17	34	.	.	37
Agglomererade »	72	67	.	130	23	21	39	.	.	30
Hela »	52	64	4	149	24	18	36	9	.	35
Däruv inom:										
Jordbruk o. boskapsskötsel	41	.	.	142	.	8
Övriga näringsgrenar	71	76	5	117	27	26
Städ. m. minst 100 000 inv.	112	78	.	63	16	8	67	38	.	32
» » 30 000—100 000 » .. .	73	77	.	.	20	15	53	23	.	29
» » mindre än 30 000 inv.	102	81	.	113	14	18	65	27	.	35
Samtliga städer	99	78	4	86	16	13	63	31	.	32
Hela riket	62	72	4	139	18	17	46	19	.	34

bl. a. samtliga förvärvsarbetande oberoende av familjeställning och uppgår till omkring 3.5 miljoner personer, medan antalet personhushåll är avsevärt mindre.

Antalet hembiträden och därmed jämställda på 1 000 arbetsgivare tillhörande företagargruppen är på landsbygden väsentligt mycket mindre, då arbetsgivaren är gift (och det alltså i regel finns en husmor i hemmet) än då han eller hon tillhör de ogifta eller förut gifta. Skillnaden framträder särskilt markant inom jordbruksbefolkningen, där det finns 41 hembiträden på 1 000 gifta men 142 på 1 000 icke gifta företagare. Bland företagare på lands-

bygden tillhörande andra näringsgrenar än jordbruk och boskapsskötsel är däremot skillnaden mindre: 71 på 1 000 gifta och 117 på 1 000 icke gifta.

I de största städerna är förhållandet det motsatta: de gifta företagarna ha i större utsträckning än de icke gifta anställd huslig arbetskraft. I städer med över 100 000 invånare äro siffrorna 112 på 1 000 gifta mot 63 på 1 000 icke gifta företagare. I medelstora och mindre städer väga siffrorna mera jämnt, men i båda fallen konstaterar man liksom på landsbygden, att de icke gifta i större utsträckning än de gifta ha hembitråde eller hushållerska.

Orsakerna till dessa skillnader mellan de största städerna och övriga delar av landet torde bl. a. vara att söka i följande förhållanden. I de största städerna är det vanligare än i de mindre städerna och på landsbygden, att flera familjemedlemmar ha förvärvsarbete, varför gruppen icke gifta förvärvsarbetande i dessa städer omfattar ett förhållandevis stort antal personer, som icke äro familjeföreståndare. Dessutom kan man räkna med att de icke gifta i de största städerna i större utsträckning än på övriga orter utgöra enpersonshushåll, och att i dessa fall den eventuellt anlitate hemhjälpen i regel betjänar flera sådana hushåll.

Den hos *förvaltningspersonalen* anställda husliga arbetskraften förekommer i större utsträckning hos gifta än hos icke gifta, medan det lilla fåtalet kvinnor med husligt arbete hos personer tillhörande *arbetarpersonalen* ofkast är anställd hos icke gifta. Det rör sig här huvudsakligen om hushållerskor.

Inom andra arbetsområden än enskilda hushåll utövas individualyrken av huslig karaktär framför allt av tvätt-, städnings-, köks- och serveringspersonal. Till dessa yrkeskategorier, som delvis redovisas i tab. 9, höra sammanlagt 79 500 personer, varav 71 200 kvinnor.

Till husligt arbete skulle måhända också kunna räknas den verksamhet, som utövas av personalen hos golvbonings- och fönsterputsningsfirmor o. dyl., i allt 1 250 personer, varav 100 kvinnor.

Husligt arbete av något slag är alltså förvärvskälla för något över 200 000 personer, av vilka över 120 000 arbeta i enskilda hushåll och omkring 80 000 inom arbetsområden tillhörande andra näringsgrenar.

Den här ovan lämnade redovisningen avser uteslutande personer, som räknats till den förvärvsarbetande befolkningen. I detta sammanhang bör man emellertid också uppmärksamma det stora antal kvinnor, som ägna sig åt husligt arbete inom det egna hemmet.

Av vuxna kvinnor tillhörande den ej förvärvsverksamma befolkningen ägnar sig det stora flertalet åt husligt arbete. Den största kategorien bland dessa är *husmödrarna*, vilkas antal uppgår till 1 335 400. Som husmödrar ha räknats gifta kvinnor, som antingen ej uppgivit sig som förvärvsverksamma eller som haft förvärvsarbete endast som biyrke. Även husmödrar i jordbrukarhem räknas till denna kategori, d. v. s. till de ej förvärvsverksamma. (Jämför del II: 1).

En annan stor grupp av kvinnor med husligt arbete utgöres av sådana ogifta eller förut gifta kvinnor, som ägna sin huvudsakliga tid åt hemgöro-

mål i föräldrahemmet, sköta hushållet åt vuxna barn eller eljest utföra hemsysslor hos någon anhörig. Dessa ha icke räknats som hembiträden eller hushållerskor utan ha liksom husmödrarna räknats till den ej förvärvsverksamma befolkningen. Det antal, som sålunda rubricerats »*övriga familjemedlemmar med hemgöromål*», uppgår till 185 000, varav 119 900 inom jordbruk med binärningar. Detta är en minimisiffra, då endast de som uppgivit att de ägnade sig åt hemgöromål, förts till denna kategori. Vid 1940 års folkräkning redovisades endast 166 900 kvinnor inom denna kategori, varav 99 200 inom jordbruk med binärningar. Ökningen är emellertid endast skenbar. Den återfinnes inom jordbruksbefolkningen, där, som i annat sammanhang framhållits (se del II: 1, sid. 27*), på grund av skärpta kriterier gruppen familjemedlemmar med hemgöromål mottagit ett tillskott på bekostnad av de medhjälpare familjemedlemmarnas antal.

Åtskilliga av de 131 400 änkor, som vid folkräkningen förts till kategorien självständiga yrkeslösa, torde i själva verket sköta hushållet i sitt eget hem och sålunda vara att betrakta som husmödrar, ehuru de icke räknats som sådana vid folkräkningen. Detta kan också antagas gälla en del av de 85 400 kvinnliga f. d. yrkesutövarna. Dessutom torde flertalet av de 156 300 förvärvsarbetande gifta kvinnorna och en del av övriga förvärvsverksamma kvinnor ägna en avsevärd del av den från förvärvsarbete lediga tiden åt husligt arbete.

Även om man bortser från sistnämnda fyra kategorier och endast räknar husmödrar och övriga familjemedlemmar med hemgöromål såsom verksamma i husligt arbete, kommer man upp till en siffra av 1 520 400. Läger man härtill de i enskild huslig tjänst anställda 123 300 kvinnorna samt de 71 300 kvinnorna med arbete av huslig karaktär inom andra näringsgrenar, finner man att husligt arbete är huvudverksamhet för 1 715 000 kvinnor eller 65% av samtliga kvinnor över 15 år. Som ovan angivits utgör detta stora antal dock en minimisiffra.

Övriga näringsgrenar. I det föregående har behandlats yrkesfördelningen inom första, andra, fjärde och sjätte huvudgrupperna, för vilka vissa speciella uppgifter förelegat vid denna folkräkning. Beträffande de återstående tre huvudgrupperna lämnas här nedan en kortfattad redogörelse. Vissa huvudresultat återfinnas i första häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna samt i tab. I i tabellbilagan till detta häfte.

För samtliga ifrågavarande huvudgrupper, nämligen *samfärdsel, allmän förvaltningstjänst och fria yrken* samt *ospecificerad verksamhet* gäller, att schemat över fördelningen efter näringsgren helt och hållet överensstämmer med det schema som använts vid 1940 års folkräkning. (Se härom del III av redogörelsen för nämnda folkräkning.)

Till tredje huvudgruppen, *s a m f ä r d s e l*, ha förts 223 700 förvärvsarbetande personer, varav 189 700 män och 34 000 kvinnor. Gruppen har ökat sedan år 1940 med 14 300 män, motsvarande 8,2 %, och 7 900 kvinnor, motsvarande ej mindre än 30,2 %, och omfattar nu av samtliga förvärvsarbetan-

de 7.5 % mot 6.7 % år 1940 och 6.6 % år 1930. Hela den till tredje huvudgruppen hörande folkmängden uppgår till 524 900 personer eller 7.9 % av totalbefolkningen. Denna huvudgrupp är sålunda näst efter grupperna ospecificerad verksamhet och husligt arbete den minsta av de sju huvudgrupperna.

En översikt över den inom samfärdseln förvärvsverksamma befolkningens sammansättning vid tiden för 1945 års folkräkning erhålles ur följande sammanställning.

	Per 1 000						
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	Kvinnor på 1 000 män
Företagare	19 700	400	20 100	104	12	90	20
Förvaltningspersonal	35 500	28 900	64 400	187	850	288	814
Arbetspersonal	134 500	4 700	139 200	709	138	622	35
Samtliga	189 700	34 000	223 700	1 000	1 000	1 000	179
Därav medhjälpare familjemedlemmar	2 000	.	2 100	10	3	9	44

Följande detaljgrupper inom samfärdseln omfatta det största antalet förvärvsverksamma män resp. kvinnor:

	Antal	Ökn. (+) el. minskn. (—) i % sedan år 1940
<i>Män</i>		
Järnväg	64 500	+ 29
Annan biltrafik, åkeri- och expressföretag	50 000	+ 8
Sjöfart	25 400	— 13
Post	12 600	+ 1
Telegraf och telefon	10 400	+ 12
Spårväg	7 100	+ 33
Busstrafik	6 300	— 4
<i>Kvinnor</i>		
Telegraf och telefon	19 300	+ 26
Post	7 400	+ 31
Järnväg	3 600	+ 71

Av ovanstående uppgifter samt tab. 1 att döma ha krisförhållandena inverkat i särskilt hög grad på användningen av manlig arbetskraft på samfärdselns område, i det landtransportmedlens manliga personal ökats och sjöfartspersonalen minskats. Den manliga arbetspersonalen inom lufttrafik har mångdubblats sedan närmast föregående folkräkning. Beträffande kvinnorna observerar man den kraftiga ökningen av förvaltningspersonalen inom de statliga kommunikationsverken. De här ovan redovisade tre grupperna omfatta nio tiondelar av de till tredje huvudgruppen räknade förvärsarbetande kvinnorna.

Över 90 % av de enskilda företagarna inom samfärdseln tillhöra undergruppen landtransport. Dessa företagare äro i de flesta fall innehavare av åkeri- och expressföretag, drogsbilägare o. d. En fördelning av samtliga företagare inom huvudgruppen samfärdsel efter antalet anställda visar, att drygt 60 % arbeta utan lejd arbetskraft, och över 90 % ha högst 2 anställda.

	Antal	Relativ fördelning
0 anställda	12 300	61.4
1—2 »	5 900	29.2
3—10 »	1 800	8.8
11—∞ »	100	0.6
Summa	20 100	100.0

En jämförelse med tab. D visar, att samfärdsrels företagare i ännu större utsträckning än handels äro småföretagare. Detta gäller i synnerhet de på landsbygden hemmahörande 12 700 företagarna. Av dessa ha 92.7 % högst 2 anställda och endast 0.2 % mer än 10, medan motsvarande procenttal för städernas 7 400 företagare äro 87.0 resp. 1.3.

Till femte huvudgruppen, allmän förvaltningstjänst och fria yrken, ha förts 307 000 förvärvsarbetande, av vilka omkring hälften äro kvinnor. Ej fullt 7 % av de förvärvsarbetande männen men däremot en femtedel av kvinnorna höra till denna huvudgrupp. Hela den till gruppen hörande befolkningen omfattar 593 100 personer, motsvarande 8.9 % av totalbefolkningen, mot 7.6 % år 1940 och 6.5 % år 1930.

Den förvärvsarbetande befolkningen inom femte huvudgruppen fördelar sig på socialklasser och kön på följande sätt:

	Per 1000						Kvinnor på 1 000 män
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen	
Företagare	12 100	7 400	19 500	78	48	64	604
Förvaltningspersonal	110 400	110 500	220 900	710	730	719	1 002
Arbetspersonal	33 000	33 600	66 600	212	222	217	1 019
Samtliga	155 500	151 500	307 000	1 000	1 000	1 000	974
Däraf medhjälpare familjemedlemmar	400	700	1 100	3	4	4	1 517

Bland såväl förvaltnings- som arbetspersonalen äro män och kvinnor praktiskt taget lika många. Förvaltningspersonalens andel av yrkesutövarna inom denna huvudgrupp är påfallande stor, över 70 %, medan genomsnittet för samtliga näringsgrenar är 17.8 % bland männen och 41.0 % bland kvinnorna.

Beträffande de olika detaljgruppernas numerär hänvisas till tab. 1. Gruppen »annan allmän tjänst», som för männens del ökats med 53 % och för kvinnornas med 89 %, omfattar liksom år 1940 bl. a. flertalet centrala ämbetsverk (dock icke de affärsdrivande verken), krisförvaltningens organ och kommunernas centrala förvaltningsorgan. Ökningen, som i absoluta tal uppgår till 13 200 personer, sammanhänger med den statliga förvaltningsapparatsens ansvällning under krigsåren. Gruppen omfattar emellertid endast en mindre del av de i statlig eller kommunal tjänst anställda, eftersom dessa oavsett anställningens art vid näringsgrensfördelningen förts till den detaljgrupp, som motsvarat företagets verksamhetsområde. En redogörelse för personalens fördelning på statlig och kommunal tjänst återfinnes i andra häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna.

Bland övriga större yrkesgrupper lägger man främst märke till undervisningsväsendet, där bland såväl män som kvinnor personalen vid folk- och

småskolor intar främsta platsen. Att folkskoleväsendets personal icke ökats trots den stora ökningen av antalet barn i skolpliktig ålder är ett uttryck för lärarbristen i dessa skolor.

Till företagare inom femte huvudgruppen ha bl. a. räknats flertalet utövarer av s. k. fria yrken. Advokater ha dock liksom vid 1940 års folkräkning förts till undergruppen förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet inom fjärde huvudgruppen. Bland de fria yrkesutövarna finnas åtskilliga kategorier, som ej äro rörelseidkare i egentlig mening och alltså sällan ha någon medhjälpare, men som räknats som företagare på grund av arbetets självständiga natur, t. ex. konstnärer av olika slag. En mellanställning intaga privatpraktiserande läkare och tandläkare, som i åtskilliga fall ha åtminstone någon anställd. Bland företagare i vedertagen bemärkelse, som förts till femte huvudgruppen, märkas förutom några numerärt obetydliga grupper framför allt frisörer.

På grund av den heterogena sammansättningen hos den grupp av personer, som räknats som företagare inom allmän förvaltningstjänst och fria yrken, lämnas icke här någon redogörelse för dessa företagens fördelning efter antalet anställda. Uppgifter, som finnas i råtabeller i statistiska centralbyrån, bekräfta emellertid dels att de som arbeta utan lejd arbetskraft utgöra majoriteten inom undergruppen litterär och konstnärlig verksamhet, dels att frisörer m. fl. äro utpräglade småföretagare, av vilka över 86 % ha högst 2 anställda.

Gruppen ospecificerad verksamhet omfattar personer, som icke kunnat fördelas på övriga huvudgrupper. Till denna grupp ha sålunda förts dels diversearbetare m. fl., dels personer för vilka yrkesuppgifterna varit alltför ofullständiga för en noggrannare klassifikation.

Socialklass (specialredovisning). Fördelningen efter socialklass avser att belysa näringslivets organisation, främst ur synpunkten om yrkesverksamheten är att anse såsom en självständigt utövande verksamhet eller om den har anställningens karaktär. En i detta avseende verkställd gränsdragning ger de båda huvudgrupperna *företagare* och *anställda*.

Såsom *företagare* räknas var och en, som i någon form driver egen rörelse, oavsett inom vilket område av förvärvslivet företagareverksamheten utövas. Därvid inbegripas även personer, som arbeta för egen räkning utan anställda (t. ex. mindre hantverkare), men däremot ej personer, som i egenkap av *tjänstemän* i chefsställning leda ett företag. Under beteckningen företagsledare ingå dessa bland de anställda. En mellanställning mellan företagare och anställda intager i viss mån den kategori av yrkesutövarer, som utan anlåtande av medhjälpare arbeta i hemmet åt sig själva eller på ackord åt andra, ävensom de som utan att inneha anställning i vanlig mening utföra arbete av viss beskaffenhet (t. ex. sömnad) hos än den ena, än den andra arbetsgivaren. Avgränsningen mellan företagare och anställda har likväl i allmänhet icke stött på större svårigheter, vartill bidragit att vid uppgiftsmaterialets införskaffande de, som drevo egen rörelse och de, som voro

anställda, hade att i skilda kolumner å mantalsuppgiften meddela de uppgifter, som voro erforderliga för yrkesangivningen och socialklassavgränsningen.

Gruppen *anställda* inrymmer stora yrkeskategorier, vilka inbördes förete betydande skiljaktigheter i fråga om anställningsvillkor, utbildning och det utövade arbetets natur. Ett särskiljande av dessa har betydelse i första hand vid bedömandet av frågor, som röra arbetskraftsfördelning och arbetskraftsbehov. En första skiljelinje brukar dragas på så sätt, att de anställda uppdelas i två huvudgrupper, den ena benämnd *förvaltningspersonal* och den andra *arbetarpersonal*. I motsats till vad fallet var vid 1940 års folkräkning omfattas även de medhjälpande familjemedlemmarna av denna uppdelning. På grund av de många gränfallen erbjuder avgränsningen i många fall svårigheter, och någon i alla detaljer invändningsfri fördelning är svår att åvägabringa. En utförlig redogörelse för de principer, som varit vägledande i detta avseende, återfinnes i del III av redogörelsen för 1940 års folkräkning (sid. 37* ff.), vartill hänvisas. De jämkningar, som härutinnan genomförts vid 1945 års folkräkning, finnas i huvudsak omnämnda i första häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna (sid. 28*). Vid retrospektiva jämförelser med år 1940 har under hänsynstagande till dessa jämkningar en omräkning av siffrorna för sistnämnda år ägt rum i sådana fall, där denna kunnat göras med någon större grad av säkerhet, såsom beträffande serveringspersonal och medhjälpande familjemedlemmar. I andra fall åter, där såsom i fråga om förmansgruppen nyssnämnda förutsättning icke är för handen eller en sådan omräkning numerärt sett till följd av det nya materialets egenskap av samplingsmaterial saknar utslagsgivande betydelse, har någon dylik korrigerings icke ägt rum.

Socialklassfördelningen är såsom kombination betraktad nära förbunden med framför allt näringsgrensfördelningen men jämväl med en del andra yrkesfördelningar. I anslutning härtill har i samband med redovisningen av näringsgrensfördelningen, såväl den i första häftet offentliggjorda som den i ett föregående avsnitt av föreliggande häfte meddelade, också de tre huvudtyperna inom socialklassindelningen, företagare, förvaltningspersonal och arbetarpersonal, tagits upp till behandling. Samma har skett bl. a. vid redogörelsen för de i ett följande kapitel behandlade individualyrkena och genomgående yrkena, där även uppgifter inflyta om en del socialklassindelningen närstående grupp typer. Vidare ha i fråga om vissa speciella fördelningar tillhörande socialklassredovisningen såsom beträffande ägare och brukare bland jordbruksföretagarna, parti- och detaljhandlare bland handelns företagargrupp m. m. resultaten kommenterats i anslutning till redogörelsen för näringsgrensfördelningen. I detta sammanhang må också erinras om att fördelningen av de anställda efter anställningens art (statlig, kommunal anställning etc.) ingår i folkräkningsredogörelsens andra häfte.

Den i föreliggande avsnitt ingående framställningen utgör närmast en redogörelse för den specialbearbetning, som i likhet med år 1940 gjorts beträffande *förvaltningspersonalen* tillhörande huvudgrupperna industri och

hantverk, samfärdsel och handel. Denna bearbetning särskiljer följande delgrupper inom förvaltningspersonalen: företagsledare, kontorspersonal (administrativ personal), teknisk personal samt verkmästare och förmän (arbetsledare). Beträffande företagsledarna föreligger uppgifter även för andra huvudgrupper än de nyssnämnda; inom varuhandeln sker särredovisning av ytterligare en grupp, nämligen butikspersonalen.

Avgränsningen av de olika grupperna har i huvudsak skett efter samma grunder som år 1940 och som framgår av redogörelsen för 1940 års folkräkning. Liksom då har vid klassificeringen ibland gränssfall förekommit, där eljest giltiga normer för inplaceringen icke kunnat tillämpas. Beträffande företagsledarna, för vilkas avgränsning över huvud taget entydiga bestämmingar äro svåra att uppställa, må särskilt anmärkas, att utskiljandet av dessa i det väsentliga måst grunda sig på de använda yrkesbenämningarna. Då dessa icke alltid varit tillräckligt upplysande i detta avseende, kan man förutsätta, att redovisningen brister i fullständighet, varom också en jämförelse med annat tillgängligt material ger en antydning. I gruppen verkmästare och förmän ingå även övermaskinister (maskinmästare), i den mån de icke äro anställda i sjöfart. Med förmän ingående i den nyssnämnda gruppen avses, såsom i annat sammanhang anförts, personer vilka leda, fördela och kontrollera arbete, vilket utföres av dem underställd personal och som icke annat än tillfälligtvis själva deltaga i arbetet.

Såsom en inledande översikt lämnas här nedan uppgifter, som visa, huru de tre huvudtyperna inom socialklassfördelningen (företagare, förvaltningspersonal och arbetarpersonal) fördela sig efter näringsgren.

Förvärvsarbetande befolkning	Företagare	Förvaltningspersonal	Arbetarpersonal	Per 1000			Ökning (+) eller minskning (—) i % 1941/45		
				Företagare	Förvaltningspersonal	Arbetarpersonal	Företagare	Förvaltningspersonal	Arbetarpersonal
<i>Män</i>									
Jordbruk med binärningar	333 700	23 300	326 400	655	59	245	— 4.6	+ 9.1	— 16.5
Industri och hantverk	83 700	113 000	746 100	164	284	560	— 13.7	+ 27.4	+ 8.6
Samfärdsel	19 700	35 500	134 500	39	89	101	+ 0.0	+ 5.9	+ 10.1
Handel	60 000	114 000	61 300	118	287	46	— 0.7	+ 9.9	+ 13.2
Allmän förvaltningstjänst o. fria yrken	12 100	110 400	33 000	24	277	25	+ 4.9	+ 14.7	+ 39.3
Husligt arbete	—	.	200	—	0	0	—	.	.
Ospecificerad verksamhet	100	1 700	31 300	0	4	23	.	.	+ 38.6
Samtliga	509 300	397 900	1 332 800	1 000	1 000	1 000	— 5.4	+ 14.3	+ 2.3
<i>Kvinnor</i>									
Jordbruk med binärningar	34 800	1 200	10 200	393	4	29	— 16.0	.	— 82.8
Industri och hantverk	21 700	35 600	133 000	246	115	374	— 29.3	+ 52.4	— 7.1
Samfärdsel	400	28 900	4 700	4	94	13	.	+ 29.3	+ 36.6
Handel	24 200	126 100	49 500	274	409	139	— 19.6	+ 17.2	— 2.8
Allmän förvaltningstjänst o. fria yrken	7 400	110 500	33 600	83	358	95	— 13.3	+ 20.3	+ 9.0
Husligt arbete	—	4 900	118 400	—	16	334	—	— 7.0	— 22.4
Ospecificerad verksamhet	—	1 400	5 700	—	4	16	—	.	+ 66.9
Samtliga	88 500	308 600	355 100	1 000	1 000	1 000	— 20.3	+ 21.1	— 20.0

Av de manliga företagen äro närmare två tredjedelar hemmahörande inom jordbruk med binärningar. Den återstående tredjedelen utfylles till större delen av företagen inom industri och hantverk samt handel med övertikt för den förra huvudgruppen. I fråga om de kvinnliga företagen kommer huvudparten likaledes på de tre nämnda huvudgrupperna, men fördelningen mellan dessa är, såsom tabllån visar, här jämnare. Såsom skett i andra liknande sammanhang, må framhållas, att redovisningen avser endast enskilda företagare.

I fråga om den manliga förvaltningspersonalen äro andelarna för industri och hantverk, handel samt allmän förvaltningstjänst och fria yrken i det närmaste lika stora, var för sig uppgående till inemot 30 % av motsvarande personal i dess helhet. Bland den kvinnliga förvaltningspersonalen är handelen starkast företrädd (41 %) och därefter allmän förvaltningstjänst m. m. (36 %), medan för industri och hantverk andelen uppgår till knappa 12 %.

Den sistnämnda huvudgruppen har med 56 % av det totala antalet ett betydande försteg i fråga om den manliga arbetarpersonalen. Jordbruket intar med 25 % andra platsen, varefter följer samfärdsel med 10 %. Beträffande den kvinnliga arbetarpersonalen är skiljaktigheten mellan de båda största huvudgrupperna, industri och hantverk samt husligt arbete, endast några få procent. Den förra gruppen upptager nämligen 37 % och den senare 33 %.

Inom hela den förvärvsarbetande befolkningen betraktad som enhet är proportionen mellan arbetskraftens tre typgrupper följande: företagare 20 %, förvaltningspersonal 24 % och arbetarpersonal 56 %.

Såsom framgår av tabllån här ovan och tidigare offentliggjorda uppgifter är i fråga om förskjutningarna sedan år 1940 minskningen av företagargruppen och ökningen av förvaltningspersonalen det mest framträdande draget. Beträffande arbetarpersonalen kan för den manliga delen en obetydlig ökning iakttagas, medan den kvinnliga personalen företer minskning, till viss del dock orsakad av en omföring av de medhjälpare familjemedlemmarna inom jordbruket. I fråga om förskjutningarnas innebörd i övrigt hänvisas till vad som anförts i andra sammanhang (bl. a. häfte II: 1 och kap. III i föreliggande häfte). Anmärkas må vidare, att de smärre jämkningar i avgränsningen av förvaltningspersonalen, till vilka hänsyn icke kunnat tagas vid jämförelsen, icke äro av sådan storleksordning, att de i samplingsmaterialet kunna tillmätas någon utslagsgivande betydelse.

Låter man därefter analysen avse de delgrupper, som ingå i förvaltningspersonalen tillhörande huvudgrupperna industri och hantverk, samfärdsel och handel, visar sig fördelningen bliva den i efterföljande tabell angivna. Handels butikspersonal har i denna sammanställning tillförts gruppen kontorspersonal (administrativ personal).

Med den reservation, som i det föregående anknutits till uppgifterna angående företagsledarna, visa dessa sitt största absoluta och relativa antal inom handelen tillhöriga verksamhetsområden. Jämfört med år 1940 förete de ökning, vilket möjligen kan ha något samband med den tidigare konstaterade minskningen av företagargruppen, nämligen på så sätt, att en rörelse, som

II. NÄRINGSRESEN OCH SOCIALKLASS.

Förvaltningspersonal	Industri och hantverk			S a m f ä r d s e l			H a n d e l		
	Antal	Per 1 000	Ökning (+) eller minskning (—) i % 1941/45	Antal	Per 1 000	Ökning (+) eller minskning (—) i % 1941/45	Antal	Per 1 000	Ökning (+) eller minskning (—) i % 1941/45
<i>Män</i>									
Företagsledare	5 800	51	+ 37.7	2 600	75	+ 17.2	16 100	141	+ 38.2
Kontorspersonal (administrativ personal) . . .	41 600	369	+ 20.2	27 500	774	+ 13.7	89 900	789	+ 3.7
Teknisk personal ej särskilt nämnd	29 400	260	+ 41.1	2 000	56	+ 41.1	5 500	48	+ 64.5
Verkmästare och förmän	36 200	320	+ 24.8	3 400	95	— 40.7	2 500	22	+ 23.4
Samtliga	113 000	1 000	+ 27.4	35 500	1 000	+ 5.9	114 000	1 000	+ 9.9
<i>Kvinnor</i>									
Företagsledare	300	8	.	1 500	52	.	5 500	44	+ 38.1
Kontorspersonal (administrativ personal) . . .	31 500	885	+ 56.6	27 300	944	+ 23.0	119 700	949	+ 16.2
Teknisk personal ej särskilt nämnd	2 100	59	+ 40.1	100	3	.	800	6	.
Verkmästare och förmän	1 700	48	.	.	1	.	100	1	.
Samtliga	35 600	1 000	+ 52.4	28 900	1 000	+ 29.3	126 100	1 000	+ 17.2

förut drivits av enskild person, ibland ombildats till aktiebolag el. dyl., varigenom företagaren i den nya redovisningen ingått som företagsledare. Utöver här ovan angivna antal tillkomma c:a 1 900 företagsledare tillhörande andra näringsgrenar än de tre i tablan upptagna.

Gruppen kontorspersonal har såsom huvudbeståndsdel den egentliga kontorspersonalen men i densamma ingå dessutom personalgrupper, vilka förete en ganska skiljaktig sammansättning i avseende på utbildning och anställningens art (allmän och enskild tjänst m. m.). Såsom kollektiv enhet betraktad är den nämnda gruppen, i fråga om den manliga personalen inom samfärdsele och handel och den kvinnliga personalen inom samtliga tre huvudgrupper den utan jämförelse mest betydande gruppen i numeriskt avseende. Inom den manliga förvaltningspersonalen tillhörande industri och hantverk ingå teknisk personal samt verkmästare och förmän såsom med kontorspersonalen numeriskt jämförliga grupper, om också den sistnämnda personalen har visst försteg i detta avseende framför de båda andra personalgrupperna. Ökningen sedan år 1940 är i allmänhet betydande. Trots de år 1945 skärpta kriterierna beträffande förmansgruppens avgränsning äro siffrorna för verkmästare och förmän inom den huvudgrupp, där flertalet av dessa återfinnas, större än år 1940.

En speciell bearbetning har ägt rum beträffande den inom detaljhandelen sysselsatta butikspersonalen. Tillsammans omfattade denna c:a 101 200 anställda, varav 31 200 män och 70 000 kvinnor. Jämfört med år 1940 innebär detta en ökning för den manliga personalen med 3 % och för den kvinnliga personalen med 18 %.

Å de undergrupper, vilka fördelningsschemat för varuhandeln innehåller, fördelar sig den nämnda personalen på följande sätt. Rörande omfattningen av gruppen »ej specificerad handel» hänvisas till bilaga 1.

	M ä n		K v i n n o r	
	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000
Malmer, metaller och arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	5 200	165	2 200	31
Mineral (ej metalliska) och arbeten därav, bränsle, kemikalier m. m.	1 200	38	3 000	42
Trävaror, papper, böcker m. m.	2 000	65	3 200	45
Näringsmedel m. m.	9 200	295	29 300	419
Textil-, läder- och gummivaror m. m.	3 700	119	15 000	215
Ej specificerad handel	9 900	318	17 300	248
Summa varuhandel	31 200	1 000	70 000	1 000

Räknat efter butikspersonalens storlek äro, såsom synes, handeln med näringsmedel m. m. samt ej specificerad handel de mest betydande grenarna.

Yrke och ålder. I första häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna har en översikt lämnats rörande befolkningens fördelning efter yrke och ålder i kombination. Skillnad gjordes därvid mellan förvärvsarbete, självständiga yrkeslösa och familjemedlemmar. I avseende på näringsgren omfattade fördelningen huvudgrupperna, den första av dessa (jordbruk med binäringar) i vissa fall med uppdelning efter undergrupper. Män och kvinnor redovisades var för sig, varjämte tillkom en summarisk civilståndsfördelning.

De i föreliggande häfte meddelade uppgifterna utgöra en fortsättning av den tidigare redovisningen och behandla uteslutande den förvärvsarbete befolkningen. Näringsgrensfördelningen särskiljer undergrupper och är kombinerad med socialklassfördelning, varvid de tre huvudtyperna företagare, förvaltningspersonal och arbetarpersonal särskiljas. Resultaten finnas återgivna i tab. 5 i vad avser absoluta tal och i fråga om den relativa fördelningen i tabellerna F, G och H.

Av dessa tabeller framgå de olikheter, som i åldersavseende karakterisera de tre socialklasserna och som i stora drag innebära, att de äldre åldrarna relativt taget öka i numerär betydelse från arbetarpersonal till förvaltningspersonal och från förvaltningspersonal till företagare.

Tab. F. Företagarnas relativa fördelning efter näringsgren (huvudgrupper) och ålder, åren 1940 och 1945.

Näringsgrenar		M ä n						Summa	K v i n n o r						Summa
		10- 20 år	20- 30 år	30- 40 år	40- 50 år	50- 65 år	65- o år		10- 20 år	20- 30 år	30- 40 år	40- 50 år	50- 65 år	65- o år	
Jordbruk med binäringar	1940	3	58	192	249	338	160	1 000	5	25	71	177	405	317	1 000
	1945	2	52	189	258	342	157	1 000	4	17	70	188	402	319	1 000
Industri och hantverk	1940	2	78	221	238	326	135	1 000	19	162	189	223	314	93	1 000
	1945	2	65	226	251	318	138	1 000	21	124	184	238	333	100	1 000
Samfärdsl	1940	1	129	362	267	200	41	1 000
	1945	3	109	333	293	222	40	1 000
Handel	1940	1	73	242	261	310	113	1 000	2	52	170	259	384	133	1 000
	1945	2	67	241	286	306	98	1 000	3	50	158	254	396	139	1 000
Allmän förvaltnings- tjänst o. fria yrken	1940	4	148	338	249	200	61	1 000	14	260	285	194	202	45	1 000
	1945	3	103	287	307	222	78	1 000	9	218	329	181	201	62	1 000

Tab. G. Förvaltningspersonalens relativa fördelning efter näringsgren (undergrupper) och ålder år 1945.

Näringsgrenar Undergrupper	Antal	Därav per 1 000 i nedan angivna ålder						Summa
		10-20 år	20-30 år	30-40 år	40-50 år	50-65 år	65- ∞ år	
M ä n .								
Jordbruk med binärningar	23 300	25	175	282	241	243	34	1 000
Jordbruk och boskapskötsel	13 300	17	186	305	234	220	38	1 000
Skogsbruk	9 900	36	160	253	247	275	29	1 000
Fiske	100
Industri och hantverk	113 000	36	220	277	220	216	31	1 000
Malmbrytning och metallindustri	45 300	44	252	287	213	179	25	1 000
Träindustri	6 800	24	201	253	208	265	49	1 000
Pappers- och grafisk industri	8 900	44	193	245	188	292	38	1 000
Livsmedelsindustri	9 700	17	166	291	263	241	22	1 000
Textil- och beklädnadsindustri	8 500	15	189	309	236	213	38	1 000
Byggnadsverksamhet	12 900	23	224	280	236	204	33	1 000
Övriga undergrupper	20 900	41	202	256	218	246	37	1 000
Samfärdsel	35 500	17	155	183	237	389	19	1 000
Landtransport	17 600	12	128	108	242	498	12	1 000
Sjöfart m. m.	11 000	18	138	265	247	302	30	1 000
Lufttrafik	700
Post och telegraf m. m.	6 200	28	198	251	221	280	22	1 000
Handel	114 000	85	268	264	200	159	24	1 000
Varuhandel	89 500	100	289	268	184	138	21	1 000
Bank- och försäkringsverksamhet	14 200	23	164	226	303	258	26	1 000
Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	6 500	64	304	270	189	156	17	1 000
Övriga undergrupper	3 800	19	111	316	226	264	64	1 000
Allmän förvaltningstjänst o. fria yrken	110 400	32	250	278	229	192	19	1 000
Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad	29 800	13	206	300	231	227	23	1 000
Försvarsväsen	30 500	80	496	199	125	94	6	1 000
Hälso- och sjukvård samt personlig hygien	9 900	25	174	368	226	191	16	1 000
Religiösvård	7 200	4	88	315	318	225	50	1 000
Undervisning och vetenskaplig verksamhet	20 900	4	88	291	334	268	15	1 000
Litterär och konstnärlig verksamhet	6 900	27	198	314	269	167	25	1 000
Övriga undergrupper	5 200	16	152	295	227	265	45	1 000
Husligt arbete	50
Ospecificerad verksamhet	1 700	22	355	232	210	160	21	1 000
K v i n n o r .								
Jordbruk med binärningar	1 200	81	515	162	111	121	10	1 000
Industri och hantverk	35 600	221	436	163	104	71	5	1 000
Malmbrytning och metallindustri	12 500	275	479	128	77	37	4	1 000
Textil- och beklädnadsindustri	6 100	159	364	211	140	124	2	1 000
Övriga undergrupper	17 000	202	431	172	112	76	7	1 000
Samfärdsel	28 900	172	369	180	157	111	11	1 000
Post och telegraf m. m.	25 400	177	360	182	163	105	13	1 000
Övriga undergrupper	3 500	127	435	165	112	154	7	1 000
Handel	126 100	233	380	181	122	78	6	1 000
Varuhandel	104 300	257	384	179	109	66	5	1 000
Bank- och försäkringsverksamhet	11 900	128	410	182	177	101	2	1 000
Övriga undergrupper	9 900	105	307	196	195	181	16	1 000
Allmän förvaltningstjänst o. fria yrken	110 500	77	333	229	207	150	4	1 000
Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad	16 800	122	413	212	157	93	3	1 000
Socialvård	9 900	51	300	277	194	170	8	1 000
Hälso- o. sjukvård samt personlig hygien	42 700	107	409	244	157	81	2	1 000
Undervisning och vetenskaplig verksamhet	28 300	11	125	205	348	307	4	1 000
Övriga undergrupper	12 800	79	459	212	144	99	7	1 000
Husligt arbete	4 900	41	215	184	243	271	46	1 000
Ospecificerad verksamhet	1 400	238	487	156	91	28	—	1 000

Tab. H. Arbetarpersonalens relativa fördelning efter näringsgren (undergrupper) och ålder år 1945.

Näringsgrenar Undergrupper	Antal	Därav per 1 000 i nedan angivna ålder						Summa
		10-20 år	20-30 år	30-40 år	40-50 år	50-65 år	65- år	
M ä n .								
Jordbruk med binärningar	326 400	200	329	195	127	116	33	1 000
Jordbruk och boskapsskötsel	238 800	230	340	178	116	104	32	1 000
Skogsbruk	84 800	111	297	243	161	151	37	1 000
Fiske	2 800	286	380	178	81	71	4	1 000
Industri och hantverk	746 100	87	251	267	196	167	32	1 000
Malmbrytning och metallindustri	252 600	103	305	265	163	136	28	1 000
Jord- och stenindustri	42 900	58	213	264	214	199	52	1 000
Träindustri	76 900	117	260	233	190	161	39	1 000
Pappers- och grafisk industri	56 500	98	219	240	211	198	34	1 000
Livsmedelsindustri	46 900	136	256	253	186	147	22	1 000
Textil- och beklädnadsindustri	36 700	82	246	296	187	149	40	1 000
Läder-, hår- och gummivaruindustri	23 900	127	272	245	174	142	40	1 000
Kemisk-teknisk industri	15 900	69	233	305	209	165	19	1 000
Byggnadsverksamhet	173 000	40	192	293	238	205	32	1 000
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. . .	17 100	41	184	297	245	214	19	1 000
Ej specificerad industri	3 700	171	377	206	133	97	16	1 000
Samfärdsel	134 500	73	328	257	173	157	12	1 000
Landtransport	99 500	55	336	252	178	168	11	1 000
Sjöfart m. m.	17 100	143	346	214	151	134	12	1 000
Lufttrafik	700							
Post och telegraf m. m.	17 200	108	262	324	172	122	12	1 000
Handel	61 300	248	222	225	150	121	34	1 000
Varuhandel	47 500	291	228	220	134	106	21	1 000
Hotell- och restaurangrörelse	7 300	110	278	302	186	107	17	1 000
Övriga undergrupper	6 500	86	112	179	224	243	156	1 000
Allmän förvaltn.tjänst o. fria yrken	33 000	167	218	263	201	120	31	1 000
Försvarsväsen	14 500	289	244	246	159	52	10	1 000
Hälsa- och sjukvård samt personlig hygien ..	7 500	88	295	289	206	114	8	1 000
Övriga undergrupper	11 000	61	132	267	252	214	74	1 000
Husligt arbete	200
Ospecificerad verksamhet	31 300	83	311	251	159	147	49	1 000
K v i n n o r .								
Jordbruk med binärningar	10 200	175	233	155	190	215	32	1 000
Jordbruk och boskapsskötsel	9 700	179	225	155	193	217	31	1 000
Övriga undergrupper	500
Industri och hantverk	133 000	167	337	216	162	106	12	1 000
Malmbrytning och metallindustri	16 900	126	407	254	131	78	4	1 000
Pappers- och grafisk industri	11 700	255	340	148	128	117	12	1 000
Livsmedelsindustri	17 000	178	291	214	201	108	8	1 000
Textil- och beklädnadsindustri	67 200	150	333	221	169	114	13	1 000
Läder-, hår- och gummivaruindustri	10 400	187	338	223	159	79	14	1 000
Övriga undergrupper	9 800	202	322	192	156	106	22	1 000
Samfärdsel	4 700	108	158	219	287	202	26	1 000
Handel	49 500	187	302	203	169	125	14	1 000
Varuhandel	12 300	298	209	150	170	157	16	1 000
Hotell- och restaurangrörelse	34 700	157	353	227	161	96	6	1 000
Övriga undergrupper	2 500	49	55	138	281	364	113	1 000
Allmän förvaltn.tjänst o. fria yrken	33 600	137	290	195	192	166	20	1 000
Hälsa- och sjukvård samt personlig hygien .	15 700	190	381	201	148	74	6	1 000
Övriga undergrupper	17 900	90	212	189	230	246	33	1 000
Husligt arbete	118 400	208	252	138	167	186	49	1 000
Ospecificerad verksamhet	5 700	237	381	160	127	84	11	1 000

Inom de två huvudgrupper, där, såsom tidigare konstaterats, en minskning av företagargruppen i första hand gett sig till känna, nämligen industri och hantverk samt jordbruk med binärningar, visar sig denna minskning förhållandevis starkare ha träffat de yngre åldersgrupperna än de äldre utan att dock vara av beskaffenhet att i större utsträckning påverka den relativa åldersfördelningen, såsom framgår av tab. F. Av denna tabell framgår vidare, att medelåldern för företagarna i allmänhet är lägre inom samfärdsel och fria yrken än inom övriga näringsgrenar.

I fråga om förvaltningspersonalen, som starkt ökats sedan år 1940, föreligger en utpräglad skiljaktighet i åldersavseende mellan den manliga och kvinnliga delen. Såsom tab. G visar, är det bland kvinnorna oftast de yngsta åldrarna, som äro starkast företrädda, medan för männen en kontinuerligare fördelning kan iakttagas med mellanåldrarna i förgrundsställning. Beträffande de olikheter, som framträda vid en granskning av detaljsiffrorna, hänvisas till tabellen.

Även om i fråga om arbetarpersonalen åldersfördelningen för männen och kvinnorna förete en del skiljaktigheter, äro dessa likväl icke framträdande på samma sätt som för förvaltningspersonalen. Motsvarigheten till de i tab. G meddelade uppgifterna lämnas beträffande arbetarpersonalen i tab. H.

Utländska undersåtar. Det på grundval av samplingsmaterialet beräknade antalet utländska undersåtar, som voro *kyrkobokförda* i riket den 31 december 1945, utgör c:a 34 300. Antalet understiger avsevärt det antal, som vid tidpunkten i fråga hade vistelsetillstånd i landet.

De kyrkobokförda utländska undersåtarna fördela sig på följande sätt efter yrkes- och familjeställning.

	Per 1 000					
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Förvärvsarbetande	12 100	6 400	18 500	682	386	538
Självständiga yrkeslösa	1 200	1 500	2 700	70	90	80
Familjemedlemmar	4 400	8 700	13 100	248	524	382
Summa	17 700	16 600	34 300	1 000	1 000	1 000

Bland männen utgjorde de förvärvsarbetande c:a två tredjedelar och bland kvinnorna omkring 40 %.

Näringsgrensfördelningen bland de förvärvsarbetande framgår av nedan angivna tablå, som även anger, huru många promille de upptaga av den förvärvsarbetande befolkningen inom resp. näringsgrenar.

Förvärvsarbetande befolkning	Per 1 000					
	Män	Kvinnor	Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Jordbruk med binärningar	1 800	100	1 900	3	.	3
Industri och hantverk	5 400	2 300	7 700	6	12	7
Samfärdsel	400	.	400	2	1	2
Handel	1 800	1 000	2 800	8	5	7
Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	1 300	1 400	2 700	8	9	9
Husligt arbete	1 400	1 400	.	11	11
Ospecificerad verksamhet	1 400	200	1 600	41	.	40
Samtliga	12 100	6 400	18 500	5	9	6

Den andel, de vid folkräkningstidpunkten kyrkobokförda utländska undersåtarna upptogo av den förvärvsarbetande befolkningen i dess helhet, var, såsom synes, av underordnad numerär betydelse.

III. Individualyrke och genomgående yrke.

Inledning. Vid de äldre folkräkningarna låg i huvudsak den personliga utbildningen för visst yrke till grund för yrkesgrupperingen. En person utbildad och verksam exempelvis såsom snickare, hänfördes till denna yrkesgrupp, oberoende av om han arbetade såsom möbelsnickare, byggnadssnickare eller såsom snickare i jordbruk, vid skeppsvarv eller mekanisk verkstad, i emballageavdelningen vid en större fabrik eller ett varulager. Efter hand som näringslivet genom den tilltagande industrialiseringen blivit alltmera omdanat, har en annan fördelningsgrund trängt i förgrunden, nämligen fördelning efter den näringsgren eller det verksamhetsområde, som vederbörande genom sin yrkesutövning tillhör.

Övergången till fördelningen efter näringsgren såsom ledande princip har skett successivt med början vid 1920 års folkräkning. Vid 1940 års folkräkning blev den i huvudsak slutgiltigt genomförd i samband med den omläggning av yrkesredovisningen efter internationellt mönster, som då ägde rum.

Fördelningen efter näringsgren tillgodoser i första hand de synpunkter, som från närings- och finansstatistikens sida kunna läggas på yrkesredovisningen, medan från andra synpunkter, framför allt demografiens och socialstatistikens, ett behov kvarstår att erhålla en redovisning efter individualyrke, där till grund för fördelningen lägges den personliga utbildningen eller ett yrkes egenskap att omfatta en till antalet betydande befolkningsgrupp, vars yrkesverksamhet kan anses särpräglad.

Såsom ett komplement till den primära redovisningen sker därför en fördelning även efter individualyrke. I mera begränsad omfattning påbörjades en sådan kompletterande redovisning vid 1920 års folkräkning. Efter hand har den utvidgats och omfattar vid 1945 års folkräkning c:a 100 yrken, de genomgående yrkena därvid inräknade.

Klassificeringen efter individualyrke ställer starkare krav på differentierade yrkesuppgifter än motsvarande fördelning efter näringsgren och socialklass. Man kan därför ej påräkna samma fullständighet och säkerhet i bestämningen i fråga om den förstnämnda grupperingen som beträffande de båda sistnämnda fördelningarna. Ett individualyrke inrymmer ofta ett antal olika fackyrken, varigenom vid klassificeringen tillkommer en avgränsning av sådana till ett individualyrke hörande yrken. Exempelvis ingå under beteckningen bokbindare (såväl företagare som arbetarpersonal därvid inbegripna) även sådana yrkesbeteckningar inom bokbinderifacket som förgyllare, guldsnittmakare, stansare, skärare, räknare, häftare och falsare. Beträffande samtliga i redovisningen ingående individualyrken har en in-

ventering av sådana fackyrken ägt rum och en förteckning upprättats över deras tillhörighet till vederbörande individualyrke. Då för bedömandet av de erhållna resultaten kännedom om avgränsningen av resp. yrken utgör en nödvändig förutsättning, har nyssnämnda förteckning fogats såsom en bilaga 2 till detta häfte. Vid bearbetningen har vidare en uppdelning efter socialklass (företagare, förvaltningspersonal, arbetarpersonal) iakttagits, där en sådan kunnat ifrågakomma.

Den mest betydelsefulla gruppen bland individualyrkena utgör yrkena av hantverkstyp men härutöver tillkomma åtskilliga yrken av annat slag tillhörande jordbruk, sjöfart, fria yrken m. m. För vissa av dessa gäller, att den sysselsättning, som är förknippad med yrket, ibland ingår såsom ett bland flera moment i vederbörande persons dagliga arbetsuppgifter. Såsom exempel må nämnas ett par till jordbruket hörande yrken av individualtyp, nämligen stall- och ladugårdspersonal samt maskin- och traktorförare. I många fall utgöra de arbetsuppgifter, som äro knutna till dessa yrken, ett led i de göromål, som en företagare eller arbetare inom jordbruket regelbundet har att ombesörja. Delsysslorna komma emellertid icke till uttryck i den yrkesbenämning, under vilken yrkesutövaren ingår i redovisningen. Fördelningen efter individualyrke blir på så sätt begränsad till de fall, där den yrkesutövning, som individualyrket representerar, utgör den egentliga arbetsuppgiften.

En särställning bland individualyrkena intar den grupp, som brukar benämnas genomgående yrken. Gemensamt för dessa är, att utbildningen eller göromålen äro av sådan art, att yrkesutövarna finna sysselsättning inom olika verksamhetsområden, samtidigt som de ur andra synpunkter äro att betrakta såsom enhetsbetonade grupper. Åt begreppet genomgående yrke kan ges en vidare eller snävare innebörd, både på det sättet, att omfattningen göres beroende av det antal verksamhetsgrenar, inom vilka ett dylikt yrke räknar utövare, och på det sättet, att bestämningen får omfatta kollektiva grupper såsom förmän, verkmästare etc. eller begränsas att gälla endast enskilda yrkeskategorier såsom chaufförer, smeder o. s. v.

Vid innevarande yrkesräkning redovisade genomgående yrken räkna tillhörighet till samtliga huvudgrupper utom husligt arbete. Bland de till denna huvudgrupp hörande yrkeskategorierna ingå även sådana, där yrket kan sägas vara av genomgående karaktär såsom städare och städerskor, kökspersonal och serveringspersonal. Dessa yrkesgrupper ha också räknats såsom genomgående yrken och finnas utskilda inom övriga huvudgrupper. Deras särskiljande inom gruppen husligt arbete låter sig icke genomföra, då det stora flertalet inom denna grupp utgöres av hembiträden vilka icke kunna fördelas efter göromålets art. I övrigt inbegriper redovisningen genomgående yrken av såväl kollektivt betonad natur som av mera individuell prägel. Beträffande vissa större yrkesgrupper av enhetsbetonad karaktär såsom kontorspersonal, teknisk personal, butikspersonal m. m. lämnas uppgifter i samband med redovisningen av socialklassfördelningen (sid. 40* ff.).

Den egentliga redovisningen av fördelningen efter individualyrke kommer

att meddelas i redogörelsen för den totala räkningen. De på tolvtedelssamplingens material grundade tal, som här framläggas, ha begränsats i avseende på såväl antalet redovisade yrken som kombinationerna med andra uppgifter. Yrkena av hantverkstyp ha likväl ägnats en mera ingående behandling och kombinerats med bl. a. en storleksgruppering räknat efter de anställdas antal. Individualyrkesredovisning ingår vidare i vissa andra folkräkningsgrenar såsom bl. a. inkomststatistiken och statistiken över yrkesutbildning.

Tabellbilagans redovisning av individualyrken inskränker sig till 4 tabeller, avseende uteslutande uppskrivna tal. Tab. 6 innehåller uppgifter om enskilda företagare inom vissa hantverksyrken, beträffande en del av dessa med avgränsning i storleksklasser, räknat efter antalet sysselsatta inom resp. företag i enlighet med företagsregistrets uppställning. I tab. 7 lämnas motsvarande uppgifter beträffande arbetarpersonalen. Tab. 8 ger en specialredovisning för enskilda företagare av hantverkstyp med gruppering efter de anställdas antal, i enlighet med särskilt införskaffade uppgifter, medan tab. 9 meddelar uppgift om en del genomgående yrken samt några till jordbruk, resp. sjöfart hörande individualyrken. Med hänsyn till sättet för uppgiftsinsamlingen torde man böra räkna med att de resultat, som erhållits, ange minimiantalet inom resp. yrken sysselsatta.

Hantverksyrken. Kännedomen om antalet personer, som äro sysselsatta inom hantverk och småindustri, är ganska bristfällig. Till en del torde ifrågavarande förhållande bero på att skiftande synpunkter kunna läggas på det sätt, varpå en avgränsning av hantverk och småindustri från övrig industri bör ske.

I detta sammanhang må erinras om de förutsättningar, från vilka en avgränsning i detta avseende kan komma till stånd vid folkräkningen. Det grundläggande materialet utgöres här av de yrkesuppgifter, vilka meddelats å mantalsuppgiften. Dessa bestå i första hand av vederbörande personers individualyrken men därjämte tillkomma, för en enskild företagare, uppgift om den rörelse, han idkar, samt för en anställd, uppgift om bl. a. namn å den företagare eller det företag, som är arbetsgivare. Den förstnämnda uppgiften, d. v. s. uppgifter om individualyrket, har varit vägledande för en första avgränsning, nämligen om det uppgivna yrket kunnat hänföras till ett yrke av hantverkstyp. De sistnämnda uppgifterna för företagare, resp. anställda ha legat till grund för den fortsatta avgränsningen, som tagit sikte på en klassificering efter storleksgrupp, räknat efter det antal personer (företagaren inräknad), som äro sysselsatta inom vederbörande företag. Förmedlande vid denna avgränsning har varit uppgifterna om storleksklass m. m. i det företagsregister, som finnes beskrivet i föregående kapitel (sid. 11* ff.), där även den identifieringsmetod, som härvid kommit till användning, finnes angiven. De i tabellerna 6 och 7 i tabellbilagan, liksom i tab. I i texten meddelade uppgifterna rörande företagare och arbetarpersonal inom företag med högst 10 sysselsatta, resp. högst 25 sysselsatta ha såsom underlag den i företagsregistret genomförda storleksgrupperingen.

Tab. I. Absoluta och relativa antalet utövare av nedan angivna individualyrken, i hela riket, år 1945.

Individualyrken	Därav inom industri o. hantv.		Företagare inom storleksgrupperade företag ¹⁾			Arbetspers. inom storleksgrupperade företag ¹⁾			
	Antal företagare	Per 10 000 företagare inom industri o. hantverk	Antal	Per 1 000		Antal	Per 1 000		
				Företag med högst 10 sysselsatta	Företag med högst 25 sysselsatta		Företag med högst 10 sysselsatta	Företag med högst 25 sysselsatta	
Män.									
Bagare och konditorer	3 357	3 182	380	3 182	965	992	11 922	707	822
Bilmekaniker och bilreparatörer	1 312	1 312	157	1 312	972	990	10 575	553	724
Bleck-, plåt- och kopparslagare	1 927	1 927	230	1 927	967	1 000	15 319	241	315
Bokbindare	371	371	44	359	1 000	1 000	1 774	236	341
Boktryckare	556	556	66	556	914	1 000	11 750	184	339
Borstbindare	574	574	69	574	1 000	1 000	412	546	699
Byggm. o. bygggn.entrep. i husb.verks..	8 398	8 398	1 003	—	—	—	—	—	—
Bygggn. o. bygggn.inredn.snick., timmerm.	—	—	—	—	—	—	4 123	187	284
Cykelreparatörer och cykelhandlare	2 346	1 710	204	1 697	1 000	1 000	2 664	931	963
Elektromontörer, elektriska installatörer	1 271	1 259	150	25	—	—	4 690	58	66
Fotografer och filmfotografer	1 225	1 114	133	1 114	967	978	1 084	796	819
Färgare och kemisk tvättare	197	197	24	197	1 000	1 000	1 373	180	252
Garvare	62	62	7	62	—	—	2 133	58	111
Glasmästare och glasslipare	677	665	79	123	902	902	945	288	446
Guldsmeder, silversmeder och juvelerare	258	258	31	258	953	953	1 195	649	690
Instrumentmakare och finmekaniker ...	136	136	16	136	1 000	1 000	2 183	294	367
Körsmakare	526	526	63	526	975	1 000	324	654	809
Körnsnärer	198	198	24	198	1 000	1 000	960	372	448
Mjöltnare	1 798	1 798	215	1 798	999	1 000	3 134	632	672
Murare, trapp- och plattsättare	1 679	1 679	201	—	—	—	761	114	114
Målare och lackerare	9 250	9 250	1 105	25	—	—	4 468	106	161
Möbel- o. butiksinnredningssnickare m. fl.	2 808	2 808	335	2 795	879	969	16 403	385	592
Optiker, urmakare och urhandlare	1 763	1 180	141	1 180	1 000	1 000	1 039	928	928
Sadelmak., tapetser., portf. o. reseffekt.	1 862	1 850	221	1 850	994	1 000	5 640	613	666
Skomakare	9 067	9 067	1 083	9 067	1 000	1 000	2 296	973	1 000
Skorstensfejare	447	—	—	—	—	—	—	—	—
Skräddare	6 071	6 071	725	6 071	998	998	6 993	577	603
Slaktare och charkuterister	1 702	1 476	176	1 476	1 000	1 000	7 222	398	511
Smeder	5 561	5 561	664	5 549	989	998	22 209	289	349
Snickare (ej särskilt nämnda)	4 458	4 458	532	4 433	963	994	28 728	364	480
Stenhuggare och stenbildhuggare	798	798	95	798	954	985	5 124	422	618
Tunnbindare	211	211	25	211	943	943	474	369	477
Tvätteridkare, tvättare (ej kem. tvätt)	324	324	39	324	1 000	1 000	296	799	834
Vagnmakare	288	288	34	288	1 000	1 000	895	406	516
Vulkanisörer, gummireparatörer	261	261	31	261	950	1 000	1 524	699	846
Värme- och sanitetsmontörer	1 670	1 670	200	12	—	—	863	14	14
Väveriidkare, vävare	24	24	3	24	1 000	1 000	1 499	74	107
Diverse yrken ²⁾	845	833	100	685	1 000	1 000	2 160	391	477
Samtliga	74 278	72 052	8 605	49 093	980	995	185 154	389	492
Kvinnor.									
Bagerskor	1 787	1 675	771	1 675	992	993	4 456	798	870
Bokbindare	36	36	17	36	—	—	3 402	108	229
Fotografer och filmfotografer	198	198	91	198	1 000	1 000	1 309	924	943
Färgare och kemisk tvättare	37	37	17	37	—	—	850	478	636
Handskmakare	—	—	—	—	—	—	670	185	261
Hatt- och mössmakare	12	12	6	12	1 000	1 000	891	84	126
Hattmodister	705	111	51	111	1 000	1 000	1 579	595	673
Kapp- och klädsömmerskor	14 844	14 844	6 834	14 844	998	998	24 828	399	427
Körnsnärer och pälsömmerskor	24	24	11	24	1 000	1 000	2 058	437	640
Sadelmak., tapetser., portf.-o. reseffekt.	25	25	12	25	—	—	1 015	293	404
Slaktare och charkuterister	24	12	6	12	—	—	582	235	278
Tvätterskor (ej kem. tv.) och strykerskor	1 239	1 239	570	1 239	1 000	1 000	4 804	874	884
Väverskor	413	413	190	413	1 000	1 000	2 388	235	266
Diverse yrken ²⁾	163	163	75	138	1 000	1 000	2 653	178	262
Samtliga	19 507	18 789	8 651	18 764	997	997	51 485	450	502

¹⁾ Avser samtliga undergrupper inom industri och hantverk utom »Byggnadsverksamhet», »Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.» samt »Ej specificerad industri». — ²⁾ Se bilaga 2.

Vid sidan härav har emellertid även ett annat material tagits i anspråk för att tillgodose behovet av vissa kompletterande uppgifter i detta avseende. Till skillnad från det nyssnämnda klassificeringssystemet, som bygger på identifieringsmetoden, är det i detta sammanhang från de enskilda företagarna införskaffade uppgifter, som ligga till grund för grupperingen efter storleksklass. Dessa uppgifter avse antalet hos företagaren anställda, även hos honom sysselsatta medhjälpande familjemedlemmar, och ha meddelats å den särskilda folkräkningsuppgiften (formulär B). Dels har härigenom beträffande enskilda företagare en ytterligare uppdelning av den lägsta storleksgruppen (högst 10 sysselsatta) kunnat göras, dels har genom sammanställandet av de båda materialen de erhållna resultaten säkrare kunnat bedömas och komplettering i erforderliga fall kunnat verkställas. Såsom framgår av redogörelsen å sid. 12* ff., har med de avvikelser, som betingas av det skiljaktiga sättet i fråga om uppgifternas införskaffande m. m., överensstämmelsen mellan resultaten i ena och i andra fallet i stort sett visat sig vara tillfredsställande. Tab. 8 i tabellbilagan innehåller de uppgifter, som grunda sig på materialet från folkräkningsuppgiften, och har följaktligen den faktiska samplingen som underlag.

Avgränsningen av de yrken, som äro att hänföra till hantverkstyp, har skett efter samråd med på området sakkunniga personer. Dessa yrken och de yrkestyper, som ansetts böra ingå under dessa, återfinnas i den förteckning över individualyrkena, som meddelas i bilaga 2. Där numerären varit obetydlig, har yrket vid redovisningen överförs till diversegruppen. Då frisör-yrket ingår i detaljgruppen »frisering och annan kroppsvård» (se tab. 1 sid. 1 ff.) tillhörande de fria yrkenas grupp, har någon redovisning av detta yrke icke ägt rum i samband med individualyrkesredovisningen.

Hantverksyrkenas uppdelning efter socialklass berör endast de två huvudtyperna företagare och arbetarpersonal, och individualyrkesredovisningen omfattar fördenskull blott dessa. I den utsträckning, som varit möjligt, har man, såsom framgår av bilaga 2, vid upprättandet av listan över hantverksyrkena sökt iakttaga, att redovisningen undantager sådana yrkesutövare, som äro sysselsatta inom den egentliga industrien. Såsom exempel i detta avseende må nämnas beteckningar såsom skofabriksarbetare och liknande. I sista hand utslagsgivande för denna betydelsefulla avgränsning äro likväl de resultat, som framgått av den vid bearbetningen genomförda storleksgrupperingen.

I fråga om företagargruppen bör noga observeras, att redovisningen avser de *enskilda* företagarna och icke antalet företag av hithörande slag, även om skiljaktigheterna i detta avseende torde vara mindre framträdande i fråga om hantverket än i fråga om den egentliga industrien. Den här anförda omständigheten berör däremot icke arbetarpersonalen. Denna personal ingår i redovisningen, oavsett om arbetsgivaren varit en enskild företagare eller ett företag i bemärkelse av juridisk person. Sätillvida bör detta observeras även ur en annan synpunkt, nämligen att på grund härav ett sammanställande av uppgifterna i tabellerna 6 och 7, exempelvis i form av antal arbetare per företagare, icke kan göras med anspråk på exakthet.

I den mån absoluta tal återgivas i textframställningen, ha de med hänsyn till formen för redovisningen i vissa avsnitt av denna framställning meddelats utan avrundning. Såsom grundade på en partiell undersökning äro de likväl behäftade med samma felmarginal, som gäller för övriga uppgifter, och äro följaktligen oberoende av nyssnämnda förhållanden att anse såsom endast ungefärliga mått på vederbörande yrkesgruppers numerär.

Såsom framgår av i det föregående meddelade uppgifter, utgjorde vid 1945 års slut hela antalet i huvudgruppen industri och hantverk redovisade *företagare*, beträffande männen 83 700 och beträffande kvinnorna 21 700. Det har kunnat påvisas (jfr sid. 16* ff.), att det övervägande flertalet bland dessa utgöres av småföretagare. Av ovanstående företagare ingå sålunda enligt den på grundval av folkräkningsuppgiften genomförda storleksgrupperingen 83.7 % i gruppen »högst 2 anställda» och 96.1 % i gruppen »högst 10 anställda». Företagsregistrets storleksgruppering ger i tillämpliga delar enahanda resultat. Endast i mycket ringa utsträckning förekommer sålunda, att en person i egenskap av enskild företagare driver en rörelse, i vilken de sysselsattas antal överstiger 10 personer. Rörelsen drives i sådant fall merendels såsom aktiebolag el. dyl., och de personer, vilka utöva den ledande verksamheten inom dessa såsom verkställande direktörer, disponenter, fabriksföreståndare etc., räknas i egenskap av *anställda* yrkesstatistiskt sett till förvaltningspersonalen, där de ingå under rubriken *företagsledare*.

Företagargruppens begränsning till småföretagarna med hantverksyrkena såsom dominerande inslag kommer tydligt till uttryck i de siffror, som finnas meddelade i tabellerna 6 och I. Inventeringen av hantverksyrkena omfattar tillsammans c:a 50 olika yrken. I den mån de visat sig vara av numerär betydelse ha de specificerats i nyssnämnda tabeller, medan de återstående sammanförts till en diversegrupp. Såsom framgår av tabellerna, utgör inom industri och hantverk antalet manliga företagare inom dessa yrken c:a 72 000 och antalet kvinnliga företagare c:a 18 800. Då såsom förut nämnts, samtliga företagare inom industri och hantverk uppgå, bland männen till 83 700 och bland kvinnorna till 21 700, innebär detta, att omkring 86 % av dessa företagare med i det närmaste samma proportion bland männen som bland kvinnorna utgöras av företagare inom de här specificerade hantverksyrkena. Restgrupperna, d. v. s. de återstående 11 700 manliga och 2 900 kvinnliga företagarna, visa sig även de till större delen tillhöra gruppen med högst 10 anställda; dennas procentandel bland ifrågasvarande företagare utgör nämligen 81.0 för de manliga och 95.0 för de kvinnliga företagarna. Ehuru de skiftande yrkesbeteckningar, under vilka dessa företagare ingå i redovisningen, icke kunnat inordnas under de här specificerade hantverksyrkena, synes verksamheten likväl att döma av de använda beteckningarna i många fall haft hantverksmässig karaktär. Till någon del torde i restgrupperna också ingå företagare, för vilka yrkesangivningen i ett eller annat avseende varit bristfällig.

Av tab. 6 framgår vidare, att redovisningen av hantverksyrkena till någon del även berör andra huvudgrupper än industri och hantverk. Såsom synes,

är det här mestadels fråga om sådan rörelse, inom vilken den hantverksmässiga verksamheten varit förenad med butiksförsäljning, såsom exempelvis bageri med konditoriservering, cykelreparation med cykelhandel, urmakeri med urhandel, hattillverkning med hattförsäljning m. m. Detta har i vissa fall medfört en uppdelning av yrkesutövarna på två huvudgrupper nämligen å ena sidan industri och hantverk och å andra sidan handel. Självfallet kommer dock en dylik uppdelning att lida av en viss osäkerhet. Sammanlagt redovisas c:a 2 200 manliga och 700 kvinnliga företagare tillhörande yrken av hantverkstyp å annan huvudgrupp än industri och hantverk.

Beträffande även en del andra i tabellerna upptagna specialyrken gäller, att redovisningen kan vara behäftad med brister till följd av svårigheter vid avgränsningen, vilka ibland också berört skiljelinjen mellan företagare och arbetarpersonal. Såsom exempel må nämnas de olika yrkestyper, som ingå under benämningen snickare. Bilaga 2 särskiljer här 1) byggnads- och byggnadsinredningssnickare samt timmermän, 2) modellsnickare, 3) möbel- och butiksinredningssnickare m. fl. samt 4) snickare (ej särskilt nämnda). Modellsnickarna ha i tabellredovisningen förts till den fjärde gruppen, då deras avskiljande varit förenat med svårigheter, och av liknande skäl kan beträffande de båda andra yrkestyperna redovisningen endast göra anspråk på att vara ungefärlig. Beträffande byggnadssnickarna föreligger vidare en avgränsning gent emot den yrkesgrupp av företagartyp, som i tabellredovisningen ingår under benämningen byggmästare och husbyggnadsentreprenörer i husbyggnadsverksamhet. Yrkesbenämningarna äro sådana, att skiljelinjen här icke alltid klart framträder.

Antalet företagare inom resp. yrken framgår i absoluta och relativa mått av uppgifterna i tab. I. Den relativa frekvensen har mätts på så sätt, att företagarna tillhörande de särskilda hantverksyrkena inom industri och hantverk satts i relation till samtliga företagare inom denna huvudgrupp (räknat per 10 000 män, resp. kvinnor). Till numerären mera talrikt företrädda yrken äro bland manliga företagare målare och lackerare, skomakare, byggmästare, skräddare, smeder och snickare (ej särskilt nämnda) med frekvenstalet uppgående till resp. 1 105, 1 083, 1 003, 725, 664 och 532 per 10 000 räknat samt bland kvinnorna kapp- och klädsömmerskor, bagerskor samt tvätterskor och strykerskor med motsvarande tal uppgående till resp. 6 834, 771 och 570.

Nyssnämnda tabell innehåller vidare uppgifter, som för de storleksgrupperade företagen inom industri och hantverk, vilken gruppering omfattar samtliga industrigrenar utom byggnadsverksamhet, kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. samt ej specificerad industri (jfr bilaga 1), ange relativa antalet yrkesutövarare tillhörande hantverksyrkena inom grupperna högst 10, resp. högst 25 sysselsatta. Beträffande företagen kan man där observera, att gränsen högst 10 sysselsatta praktiskt taget för samtliga där upptagna yrken avskiljer de företagare, som ingå i redovisningen.

En mera differentierad storleksgruppering av företagen efter antalet an-

ställda återfinnes i tabellerna 8 och K, varvid den förra tabellen innehåller de absoluta talen och den senare anger den relativa fördelningen. Till skillnad från uppgifterna i tabellerna 6 och I, som i fråga om storleksgrupperingen begränsa sig till företagen tillhörande vissa verksamhetsgrenar, omfatta uppgifterna i nyssnämnda tabeller samtliga företagare tillhörande i redovisningen upptagna hantverksyrken. Både med hänsyn härtill och i tidigare sammanhang åberopade skäl kan samstämmighet icke i alla detaljer förväntas mellan resultaten i ena och i andra fallet.

Observeras bör vidare, att vid grupperingen efter antalet anställda de medhjälpare familjemedlemmarna icke ingå bland dessa anställda. Av de i tabellerna 8 och K upptagna företagen ha c:a 90 % bland männen och 97 % bland kvinnorna icke redovisat några medhjälpare familjemedlemmar, medan för de återstående antalet sådana medlemmar i allmänhet uppgå till en å två.

Även om man måhända bör förutsätta, att de i tab. K återgivna procentalen ge en något för stor representation åt de lägre storleksklasserna, bestyrka de den tidigare karakteristiken av dessa företagare såsom småföretagare. Också på grundval av dessa uppgifter framstår sålunda gränsen »högst 10 sysselsatta» såsom den skiljelinje, innanför vilken praktiskt taget samtliga företagare av hantverkstyp återfinnas. Även om gränsen sättes så lågt som till högst 2 anställda visar sig det stora flertalet, för de manliga företagen 82,9 % och för de kvinnliga företagen 87,9 %, falla under denna gräns.

Den här gjorda storleksgrupperingen omsluter också den grupp av företagare, som icke redovisa några anställda och som brukar benämnas självständiga hantverkare utan lejd hjälp. Enligt tab. 8 utgjorde inom de där specificerade hantverksyrkena antalet företagare av sistnämnda slag c:a 47 300 bland männen och c:a 14 500 bland kvinnorna, motsvarande, såsom framgår av tab. K, resp. 63,6, och 74,4 % av samtliga enskilda företagare inom dessa yrken. Dessa tal torde likväl med hänsyn till ofullständigheter i materialet vara behäftade med viss osäkerhet och sannolikt ange en något för hög procentandel. Vid bedömandet bör dessutom ihågkommas, att i vissa fall familjemedlemmar kunna ingå såsom medhjälpare till dessa företagare. Vidare tillkommer, att personer, vilka *gemensamt* driva en rörelse ehuru icke i form av juridisk person, var för sig kunnat beteckna sig såsom företagare, varigenom de, om de eljest icke sysselsätta några anställda, komma att ingå i redovisningen under gruppen »utan anställda».

Denna sistnämnda grupp ingår, såsom tab. K visar, med växlande numerär i de olika yrkena. Endast i några få fall utgör antalet företagare inom gruppen mindre än hälften av samtliga företagare tillhörande vederbörande yrke. Inom vissa yrken såsom exempelvis i fråga om borstbindare, korgmakare, skomakare m. fl., synes verksamheten oftast utövas utan biträde av någon anställd personal, i andra fall åter såsom beträffande bagare, färgare, körnsnärer etc. i förhållandevis stor utsträckning med användande av lejd arbetskraft; beträffande detaljerna i detta avseende hänvisas till tabellen.

Tab. K. Enskilda företagare inom nedan angivna hantverksyrken relativt fördelade efter antalet anställda, i hela riket, år 1945.

Hantverksyrken	0	1-2	3-5	6-10	11-15	16-25	25-∞	Summa
	anställda							
Män.								
Bagare och konditorer	37.8	25.2	21.8	7.8	4.1	2.6	0.7	100
Bilmekaniker och bilreparatörer	47.6	24.8	19.1	7.6	0.9	—	—	100
Bleck-, plåt- och kopparslagare	63.2	22.0	9.7	3.2	1.3	0.6	—	100
Bokbindare	60.1	23.5	6.8	3.2	3.2	—	3.2	100
Boktryckare	46.8	20.0	20.0	9.0	2.1	2.1	—	100
Borstbindare	67.4	21.8	6.4	4.4	—	—	—	100
Byggnads- och byggn.entreprenörer i hus- byggnadsverksamhet	61.8	14.6	11.0	5.3	2.4	1.8	3.1	100
Cykelreparatörer och cykelhandlare	69.7	19.7	6.9	1.6	1.1	0.5	0.5	100
Elektromontörer o. elektr. installatörer	53.9	20.6	14.7	7.9	2.9	—	—	100
Fotografer och filmfotografer	58.5	25.6	12.2	2.5	1.2	—	—	100
Färgare och kemisk tvättare	31.5	37.5	6.1	18.8	—	6.1	—	100
Garvare	80.6	—	19.4	—	—	—	—	100
Glasmästare och glasslipare	56.4	23.6	14.5	3.7	1.8	—	—	100
Guldsmeder, silversmeder och juvelerare ...	52.3	38.0	9.7	—	—	—	—	100
Instrumentmakare och finmekaniker	72.8	18.4	8.8	—	—	—	—	100
Korgmakare	73.8	14.3	7.2	4.7	—	—	—	100
Körsnärer	43.9	24.8	31.3	—	—	—	—	100
Mjöltnäre	72.7	18.2	5.6	2.1	1.4	—	—	100
Murare, trapp- och platsättare	75.4	14.2	5.9	1.5	1.5	1.5	—	100
Målare och lackerare	64.6	19.1	8.9	4.0	1.9	0.8	0.7	100
Möbel- och butiksinredningsnickare m. fl.	62.7	15.1	10.2	5.3	2.7	2.7	1.3	100
Optiker, urmakare och urhandlare	65.5	23.3	7.0	2.8	1.4	—	—	100
Sadelmakare, tapetsrare, portfölj- och res- effektmakare	61.3	24.7	6.7	4.7	1.3	0.7	0.6	100
Skomakare	75.5	14.3	5.9	1.9	1.3	0.7	0.4	100
Skorstensfejare	52.8	16.5	19.5	11.2	—	—	—	100
Skräddare	65.0	23.0	7.8	2.0	1.0	0.8	0.4	100
Slaktare och charkuterister	62.5	23.5	10.3	2.9	0.8	—	—	100
Smeder	65.5	21.9	7.2	3.1	1.1	0.7	0.5	100
Snickare (ej särskilt nämnda)	63.2	17.9	10.5	4.8	1.7	1.1	0.8	100
Stenhuggare och stenbildhuggare	62.5	18.8	12.5	4.7	—	—	1.5	100
Tunnbindare	64.9	23.7	5.7	—	—	—	5.7	100
Tvätteriidkare (ej kem. tvätt)	53.7	15.4	11.5	7.7	4.0	7.7	—	100
Vagnmakare	78.1	17.4	4.5	—	—	—	—	100
Vulkanisörer, gummireparatörer	47.5	28.7	23.8	—	—	—	—	100
Värme- och sanitetsmontörer	56.0	19.4	12.7	6.0	3.0	2.2	0.7	100
Diverse yrken ¹⁾	68.2	19.1	8.0	4.7	—	—	—	100
Samtliga	63.6	19.3	9.7	3.9	1.7	1.0	0.8	100
Kvinnor.								
Bagerskor	50.0	26.4	15.3	4.8	1.4	0.7	1.4	100
Fotografer och filmfotografer	66.7	26.8	6.5	—	—	—	—	100
Hattmodister	61.0	27.1	6.8	3.4	1.7	—	—	100
Kapp- och klädsömmerskor	78.9	10.6	5.6	2.3	1.5	0.1	1.0	100
Tvätterskor (ej kemisk tvätt)	73.0	16.0	7.0	2.0	1.0	—	1.0	100
Väverskor	81.1	9.4	9.5	—	—	—	—	100
Diverse yrken ¹⁾	33.4	33.3	—	33.3	—	—	—	100
Samtliga	74.4	13.5	6.6	3.0	1.4	0.1	1.0	100

1) Se bilaga 2.

Några mera anmärkningsvärda skiljaktigheter regionalt sett i fråga om hantverksyrkenas utbredning synas icke förekomma, i varje fall framträda de icke när de olika yrkena icke särskiljas och den regionala fördelningen får avse riksområdena. I nedanstående tablå äro uppgifter sammanställda,

som visa, huru de i tabellredovisningen ingående manliga *företagarna* å hantverkstyp fördela sig å de olika riksområdena, räknat per 1 000 av samtliga, resp. inom industri och hantverk förvärvsarbetande män tillhörande vederbörande områden. Med hänsyn till den ringa numerären meddelas beträffande kvinnliga företagare uppgifter endast för landsbygd och städer.

Riksområden	Per 1 000 förvärvsarbetande inom			
	samtliga näringar		industri och hantverk	
<i>Män</i>	Lb.	St.	Lb.	St.
Stockholms stad	—	24	—	51
Mälardalen	33	28	81	42
Östra Götaland	40	38	110	64
Skåne, Halland och Blekinge	50	35	148	64
Väst- och Vänerlän	33	28	96	48
Dalarna och Nedre Norrland	29	30	79	54
Övre Norrland	27	.	106	.
Samtliga män	35	30	100	54
<i>Kvinnor</i>	37	20	173	66

Räknat pr 1 000 förvärvsarbetande inom samtliga näringar komma, såsom tablån visar, några skiljaktigheter av numerär betydelse icke till synes. Begränsas jämförelsen till industri och hantverk kan iakttagas, att frekvensen är något större å landsbygden än i städerna, samt beträffande de manliga företagarna å landsbygden, att regionala variationer i någon mån framträda med något större frekvenstal för Skåne, Halland och Blekinge än för övriga riksområden, i första hand Dalarna och Nedre Norrland samt Mälardalen. Relativt taget äro å landsbygden de kvinnliga företagarna något talrikare än de manliga.

Det har i det föregående påvisats, att beträffande enskilda företagare tillhörande hantverksyrkena gränsen högst 10 sysselsatta praktiskt taget avskiljer samtliga dessa företagare. Väsentligt annorlunda te sig förhållandena i detta avseende i fråga om *arbetarpersonalen*. Den i samband med individualyrkesredovisningen gjorda avgränsningen härutinnan avser sådana yrkesutövare inom gruppen anställda, där bland andra alternativ tillhörighet till en rörelse av hantverkstyp ingår bland möjligheterna. Ställningen som arbetarpersonal har kunnat bestämmas med ledning av yrkesbenämningarna, antingen genom att i dessa ingått beteckningen arbetare, exempelvis bokbinderiarbetare, plåtslageriarbetare, skrædderiarbetare, eller att yrkesangivningen varit upplysande på annat sätt (jfr bilaga 2). Då emellertid under dessa benämningar även ingår arbetarpersonal tillhörande den egentliga industrien, har tillkommit ytterligare en avgränsning. Denna har i sista hand framgått såsom resultat av den klassificering av arbetarpersonalen efter företagets storleksklass, som genomförts vid bearbetningen. Såsom omnämnts i det föregående, skedde vidare på ett förberedande stadium en sovring på så sätt, att beteckningar sådana som skofabriksarbetare och liknande avgränsades från redovisningen.

Uppgifter om den arbetarpersonal, som redovisningen av individualyrkena inbegriper, och som innefattar även medhjälpare familjemedlemmar

i arbetarställning, finnas meddelade i tab. 7 och tab. I. I anslutning till det tidigare anförda omfattar denna redovisning jämväl arbetarpersonal, som är anställd hos företagare eller företag, som sysselsätta ett större antal anställda, än som är gängse vid hantverksmässig verksamhet.

Hela den ifrågakommande arbetarpersonalen utgjorde för männen 299 000 och för kvinnorna 57 800. Av dessa tillhörde resp. 284 000 (95.0 %) och 51 600 (89.3 %) huvudgruppen industri och hantverk, medan de återstående ingå under andra näringsgrenar. Av de under industri och hantverk upptagna omfattar den i nyssnämnda tabeller meddelade specialredovisningen, som rör en storleksgruppering för samtliga industrigrenar utom byggnadsverksamhet, kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. samt ej specificerad industri, sammanlagt 185 200 män och 51 500 kvinnor, motsvarande resp. 65.2 och 99.8 % av den i dessa tabeller redovisade arbetarpersonalen tillhörande industri och hantverk. Såsom framgår av tab. I, avskiljer inom de storleksgrupperade företagen gränsen högst 10 sysselsatta omkring 39 % av den manliga och 45 % av den kvinnliga arbetarpersonalen såsom tillhörande de lägre storleksklasserna. Gränsen högst 25 sysselsatta delar för vardera könet arbetargruppen i två till numerären ungefär likvärdiga delar. Till skillnad från vad fallet är med företagargruppen, räknar sålunda bland arbetarpersonalen tillhörande de i redovisningen upptagna individualyrkena ett betydande antal tillhörighet till den egentliga industrien.

En genomgång yrke för yrke av tab. I visar, i vilken utsträckning dessa, om fördelningstalen för arbetarpersonalen få utgöra måttstocken, kunna anses vara huvudsakligen hantverksbetonade eller ha mera industriell karaktär. Inom de fyra efter den manliga arbetarpersonalens storlek mest betydande yrkena, nämligen snickare (ej särskilt nämnda), smeder, möbelsnickare m. fl. samt bleck-, plåt- och kopparslagare, är den andel av arbetarpersonalen, som belöper på gruppen högst 10 anställda resp. 36, 29, 39 och 24 %. Höga procentandelar i detta avseende visa skomakare (97 %), cykelreparatörer (93 %), samt optiker och urmakare (93 %). Inom den för kvinnorna mest betydande gruppen, kapp- och klädsömmerskor, är motsvarande andel 40 %. I fråga om övriga detaljer hänvisas till tabellen.

På grundval av de resultat, som i olika sammanhang erhållits angående den förvärvsarbetande befolkningens fördelning inom industri och hantverk samt å olika individualyrken har en uppskattning gjorts av den befolkning, som kan beräknas vara sysselsatt inom hantverket. Beräkningarna bygga i huvudsak på observerade tal, men beträffande enstaka detaljer ha approximeringar måst göras, varvid olika relationstal, bl. a. de vid storleksgrupperingen erhållna, varit vägledande.

Kalkylerna ha verkställts från två alternativa förutsättningar. I båda fallen ingå, oavsett vilken socialklass de tillhöra, endast personer, som *beräknas tillhöra gruppen högst 10 sysselsatta*. Sistnämnda gränsdragning gör icke anspråk på att vara invändningsfri, men från de möjligheter till avgränsning, som föreligga, har den syntts vara den mest naturliga, helst som det visat sig, att enskilda företagare tillhörande de yrken, som av ålder an-

setts representera hantverket, endast i undantagsfall sysselsätta ett större antal personer, än som ovan nämnts.

Under iakttagande av nyssnämnda storleksbegränsning ha därefter två olika beräkningar verkställt, varvid i ena fallet ramen gjorts något snävare och rör förvärvsarbete befolkning tillhörande de i föreliggande kapitel behandlade hantverksyrkena med tillägg av förvaltningspersonal, medan i andra fallet beräkningen fått gälla samtliga inom huvudgruppen industri och hantverk sysselsatta (tillhörande gruppen högst 10 sysselsatta) med tillägg av den förhållandevis fåtaliga personal, som tillhör hantverksyrken inom andra näringar än industri och hantverk. Det sistnämnda beräkningssättet har ansetts motiverat med hänsyn till att, såsom anföres å sid. 54*, även vid sidan av de specificerade hantverksyrkena tillhörande gruppen »högst 10 sysselsatta» förekommer en verksamhet, som är dessa närstående. Det förstnämnda alternativet ingår under rubriken »specificerade hantverksyrken» och det sistnämnda under rubriken »samtliga ifrågakommande yrken» i tablån härnedan.

Förut har omnämnts, att redovisningen av hantverksyrkena såsom individualyrkesredovisning betraktad icke upptager någon förvaltningspersonal. I detta sammanhang, då fråga är om en inventering av personal, som är sysselsatt inom hantverksmässig rörelse, har kontorspersonal och därmed jämförlig förvaltningspersonal medräknats. Vägledande vid beräkningen av denna personals storlek har varit den proportion, med vilken den ingått i gruppen »högst 10 sysselsatta» bland den förvärvsarbete befolkningen tillhörande industri och hantverk. Tablåns jämförelsetal för denna huvudgrupp inbegripa även den fåtaliga hantverkspersonal, som tillhör andra näringar än industri och hantverk.

Företag med högst 10 sysselsatta	Specificerade hantverksyrken			Samtliga ifrågakommande yrken		
	Antal	Per 1 000 förvärvs- arbetande inom		Antal	Per 1 000 förvärvs- arbetande inom	
		samtliga näringar	industri och hant- verk		samtliga näringar	industri och hant- verk
<i>Män</i>						
Företagare	72 800	143	869	82 100	161	981
Förvaltningspersonal	12 400	31	109	16 200	41	143
Arbetarpersonal	116 300	87	156	165 500	124	222
Samtliga	201 500	90	214	263 800	118	280
<i>Kvinnor</i>						
Företagare	19 400	220	895	22 300	252	1 028
Förvaltningspersonal	4 200	14	118	5 300	17	149
Arbetarpersonal	26 000	73	196	35 400	100	266
Samtliga	49 600	66	261	63 000	84	331
<i>Båda könen</i>						
Företagare	92 200	154	875	104 400	175	991
Förvaltningspersonal	16 600	23	111	21 500	30	145
Arbetarpersonal	142 300	84	162	200 900	119	228
Samtliga	251 100	84	222	326 800	109	288

Från de förutsättningar, som ovan angivits, uppgår den inom specificerade hantverksyrken sysselsatta förvärvsarbete befolkningen till omkring

251 000 personer, motsvarande 8 % av hela den förvärvsarbetande befolkningen och ungefär 22 % av den del av denna befolkning, som tillhör industri och hantverk.

Vidgar man gränsen på sätt, som i det föregående omnämmts, växer hantverksbefolkningen till c:a 327 000 personer och de nyssnämnda procentuella andelarna bliva i stället resp. 11 och 29 %.

Företagarna tillhörande hantverksrörelsen utfylla praktiskt taget hela den inom industri och hantverk redovisade företagargruppen, medan av förvaltningspersonalen, resp. arbetarpersonalen, tillhörande denna huvudgrupp hantverkets del inom den vidare ramen motsvarar c:a 15 och 23 %.

Av ovanstående 327 000 personer äro 264 000 män och 63 000 kvinnor, representerande resp. 28 och 33 % av de förvärvsarbetande män och kvinnor, som tillhöra huvudgruppen. Det höga jämförelsetal, som enligt tablån kännetecknar de kvinnliga företagarna, får sin förklaring av att någon del av dessa tillhöra andra näringar än industri och hantverk.

I den tidigare framställningen har förutom vid gränsen högst 10 sysselsatta även en annan gränsdragning förekommit, nämligen vid högst 25 sysselsatta. En beräkning, liknande den som enligt alternativ 2 gjorts för den förstnämnda gruppen, ger för den sistnämnda en förvärvsarbetande befolkning, som uppgår till c:a 405 000 personer varav 333 000 män och 72 000 kvinnor.

Möjligheterna att göra retrospektiva jämförelser äro för hantverksyrkenas vidkommande mycket begränsade. Dels föreligga i ett stort antal fall icke några uppgifter i detta avseende för tidigare folkräkningsår, dels störes jämförbarheten i övriga fall av den revidering av grunderna för avgränsningen, som sedermera verkstälts.

Beträffande företagargruppen finnes dock på indirekt väg en möjlighet att göra en jämförelse med 1940 års folkräkning. I första häftet av redogörelsen för de partiella undersökningarna tillhörande 1945 års folkräkning (sid. 40*) har påvisats, att de enskilda företagarna inom industri och hantverk minskats i antal sedan år 1940, de manliga med c:a 14 % och de kvinnliga med c:a 29 %. Minskningen befanns i större eller mindre grad beröra huvudgruppens samtliga undergrupper av numerär betydelse. I den föregående framställningen har visats, att de enskilda företagarna inom industri och hantverk till större delen utgöras av småföretagare av hantverkstyp. Man kan härav sluta, att i varje fall den hantverksrörelse, som drives av enskilda företagare, minskat i omfång under perioden 1941/45. Av skäl som tidigare åberopats, kan däremot på grundval av individualyrkesredovisningen någon säkrare jämförelse i fråga om de särskilda yrkena icke göras med korresponderande tal från 1930 och 1940 års folkräkningar.

Övriga individualyrken och genomgående yrken. Såsom förut anmärkts, kommer den utförligare redogörelsen rörande individualyrkena m. m. att lämnas i samband med redogörelsen för den totala räkningen. De här sammanförda uppgifterna, som finnas återgivna i tab. 9, behandla av individual-

yrkena endast några få till jordbruk och sjöfart hörande yrken, medan av de genomgående yrkena ett tiotal ingå i redovisningen.

Till numerären betydande inom den sistnämnda gruppen äro för männens vidkommande chaufförer, lager- och förrådsarbetare, förmän, verkmästare samt springpojkar och varubud, medan bland kvinnorna kökspersonal, städningsspersonal, serveringspersonal och telefonister äro de talrikast företrädda genomgående yrkena. I fråga om detaljsiffrorna hänvisas till tabellen.

Beträffande gruppen förmän må anmärkas, att vid jämförelse med tidigare förhållanden avgränsningen såtillvida skärpts, att i samband med uppgiftsinsamlingen uttryckligen angavs, att beteckningen förman endast skulle åsättas den, som leder, fördelar och kontrollerar arbete, vilket utföres av honom underställd personal, och som icke annat än tillfälligtvis själv deltar i arbetet. Redovisningen synes likväl icke ha påverkats härav, eftersom siffran för denna grupp är något större år 1945 än år 1940. Beträffande retrospektiva jämförelser gäller på förut anförda skäl i övrigt samma, som sagts i det föregående, nämligen att sådana böra göras med försiktighet.

IV. Förvärvsarbetets omfattning m. m.

Inledning. Den redovisning av yrkesverksamheten, som folkräkningarna enligt internationellt vedertagna regler avse att ge, är i första hand en beskrivning över huru den förvärvsarbetande befolkningen (»the gainfully-occupied population») vid viss tidpunkt fördelar sig efter näringsgren och socialklass m. m. För en redovisning av förvärvsarbetets totala omfattning och den produktionsvolym, som detta arbete representerar, kunna folkräkningsresultaten endast vara av vägledande natur. Mera ingående kalkyler i detta avseende äro beroende av ett flertal faktorer, vilkas bestämmande endast till en del falla inom ramen för en folkräknings arbetsuppgifter. I detta avsnitt behandlade folkräkningsresultat beröra till följd härav endast till en del de faktorer, som inneslutas i en beräkning av förvärvsarbetets totala omfattning.

Observeras bör i detta sammanhang, att folkräkningen avser att klarlägga befolkningens status vid en viss tidpunkt (folkräkningstidpunkten) och att i anslutning härtill det är av vikt, att de olika attribut, vilka skola kombineras och göras till föremål för bearbetning, i görligaste mån anknyta till denna tidpunkt. Icke minst gäller detta yrkesredovisningen, då yrket ingår såsom kombination i flertalet folkräkningsgrenar såsom statistiken över kön, ålder och civilstånd, famäljestatistik m. m. Den till folkräkningstidpunkten mest närliggande tidpunkt, till vilken yrkesredovisningen kunnat anknytas, är tidpunkten för mantalsuppgifternas avlämnande, eftersom uppgifterna om yrket inhämtas i detta sammanhang. Den primära redovisningen avser yrkeställningen vid nämnda tidpunkt, men vid sidan härav har i särskilda fall, där så påfordrats med hänsyn till undersökningens speciella innebörd, yrkesangivningen fått avse annan tidpunkt. Detta gäller bl. a. beträffande den

i föreliggande kapitel ingående redogörelsen angående säsongmässig yrkesverksamhet samt en till bottensamplingen hörande undersökning angående inkomst av olika förvärvskällor, vilken undersökning grundar sig på ett urval av självdeklarationsmaterialet.

Att observera är vidare de grunder, efter vilka den förvärvsarbetsande befolkningen yrkesstatistiskt sett avskiljes från den övriga befolkningen. Såsom förvärvsarbetsande räknas den, som i inkomstgivande syfte arbetar för egen räkning eller i egenskap av anställd och mot ersättning arbetar för annans räkning. I den förvärvsarbetsande befolkningen inbegripas även personer, som i egenskap av familjemedlemmar ha till huvudsaklig sysselsättning att biträda familjeföreståndaren i dennes yrke (medhjälpare familjemedlemmar). Med beteckningen förvärvsarbetsande är vidare förenat villkoret, att förvärvsverksamheten är av sådan omfattning, att den till större delen upptager vederbörandes dagliga arbetstid. Person, som vid tidpunkten för yrkesuppgiftens avlämnande på grund av permittering, militär inkallelse, kortvarig sjukdom eller arbetslöshet o. d. tillfälligtvis icke utövar sitt yrke, räknas såsom förvärvsverksam i sitt yrke. Till förvärvsarbete räknas ej det husliga arbete, som familjemedlemmar (husmödrar och andra familjemedlemmar) utöva i det egna hemmet. Vid en utvidgning av redovisningen att omfatta icke allenast försvarsarbete i egentlig mening utan produktivt arbete i allmänhet utgör detta husliga arbete en tilläggs-post av betydande omfattning.

Den komplettering till den primära yrkesredovisningen, som lämnas i detta kapitel, berör tre olika faktorer av betydelse vid bestämmandet av förvärvsarbetsandets omfattning och natur, nämligen förekomsten 1) av förvärvsarbete vid sidan av och utöver det arbete, som ingår i den primära redovisningen, 2) av arbetsuppehåll av mera varaktigt slag i den såsom förvärvsarbete redovisade yrkesverksamheten samt 3) av säsongmässig yrkesverksamhet. Under mom. 1 erhållna resultat ha sammanförts under rubriken »biyrke», även om denna rubrik icke fullt täcker den redovisning, som här lämnas. Biyrkesstatistiken är avsedd att behandlas mera ingående och från delvis andra synpunkter i den förut omnämnda till bottensamplingen hörande specialundersökningen.

Biyrke. Ett försök att utreda förekomsten av biyrke i vårt land gjordes för första gången vid 1920 års folkräkning. Materialet, som hämtades från mantalsuppgifterna, bearbetades emellertid endast beträffande män över 15 år på landsbygden. Biyrkesstatistiken utvidgades vid 1930 års folkräkning till att omfatta även städerna. Självdeklarationerna lades till grund för denna statistik, som dock allttjämt gällde endast manliga yrkesutövare.

Vid 1935/36 års partiella folkräkning, då uppgiftsmaterialet införskaffades genom särskilda räknare, utvidgades statistiken ytterligare och fick omfatta även kvinnliga yrkesutövare samt hustrur, vilka utövade någon bisysselsättning. Själva biyrkesbegreppet fick ett vidare omfång, bl. a. därigenom att även säsongartade bisysslor medtogos, om de voro av större ekonomisk betydelse.

Såsom förut nämnts, ingår vid innevarande folkräkning byrkesstatistik dels såsom ett avsnitt i en till bottensamplingen hörande ekonomisk undersökning med självdeklarationsmaterialet såsom underlag, dels såsom en fristående redovisning i samband med yrkesredovisningen i övrigt och grundad på samma uppgiftsmaterial som denna. Vid jämförelse med 1935/36 års folkräkning föreligger såtillvida en utvidgning, som statistiken omfattar icke allenast bisysselsättning, som utövas av förvärvsarbete män och kvinnor samt husmödrar, utan även liknande sysselsättning, utövad av självständiga yrkeslösa (f. d. yrkesutövare m. fl.) samt personer tillhörande gruppen »övriga familjemedlemmar». I ett annat avseende är däremot gränsdragningen snävare, nämligen på så sätt att bisysselsättningen i likhet med den övriga yrkesangivningen avser tidpunkten för uppgiftens avlämnande. Säsongverksamhet ingår följaktligen icke i detta sammanhang utan är föremål för en särskild redogörelse.

Såsom huvudregel gällde, att formulärets (mantalsuppgiftens) uppgiftskolumn angående bisysselsättning skulle ifyllas av personer (födda 1930 eller tidigare), som vid tidpunkten för uppgiftens avlämnande vid sidan av sin huvudsysselsättning eller eljest bedrevo förvärvsverksamhet av mera stadigvarande eller fortlöpande slag, vilken dock till omfattningen understeg halv normal arbetsdag. Om flera byrken utövades, skulle endast det ekonomiskt mest givande uppgivas.

Svårigheterna att vid en fristående redovisning erhålla sådana uppgifter, som bygga på ett enhetligt bedömande och säkerställa mera exakta jämförelser, äro måhända större beträffande byrkesstatistiken än någon annan av yrkesräkningens olika grenar. Resultaten ha därför i första hand värde såsom ett ungefärligt mått på det tillskott till det egentliga förvärvsarbetet, som bisysselsättningarna representera, och inom vilka näringsgrenar man främst har att räkna med ett sådant tillskott. Med hänsyn till sättet för uppgiftslämnandet torde siffrorna vara att betrakta såsom minimimått.

Bearbetningen har begränsats till tolvtedelssamplings material med den primära samplingen som underlag. Ett sammandrag finnes återgivet i tab. 10 i tabellbilagan och redovisar kombinationen av huvudyrke och byrke med fördelning efter kön, näringsgren och socialklass samt avser uppskrivna tal.

En översikt över byrkesfrekvensen lämnas i efterföljande tablå, där de absoluta talen i avrundade mått ange antalet byrkesutövare bland förvärvsarbete befolkning, husmödrar, självständiga yrkeslösa och »övriga familjemedlemmar». Endast i undantagsfall ingå personer under 15 år, och frekvensen byrkesutövare har bestämts i förhållande till vederbörande vuxna befolkning.

År 1930, då byrkesstatistiken grundade sig på självdeklarationsmaterialet och endast omfattade manliga yrkesutövare, visade sig byrkesfrekvensen bland dessa utgöra 7.3 %. Motsvarande siffra för 1935/36 års folkräkning är 13.6 %. Såsom förut nämnts hade begreppet byrke då en vidare innebörd och inbegrep bl. a. även säsongverksamhet. Den snävare gränsdragningen för år 1945 har sänkt frekvenssiffran för manliga yrkesutövare till 7.5 % eller till nära nog samma nivå, som redovisas för år 1930.

Antal	Män			Kvinnor		
	Landsbygden	Städerna	Hela riket	Landsbygden	Städerna	Hela riket
Förvärsarbetande befolkning ..	135 700	32 400	168 100	4 700	3 500	8 200
Husmödrar	—	—	—	16 800	16 800	33 600
Självständiga yrkeslösa	8 000	5 600	13 600	2 600	3 300	5 900
Övriga familjemedlemmar	600	400	1 000	4 900	1 400	6 300
Samtliga	144 300	38 400	182 700	29 000	25 000	54 000
I %						
Förvärsarbetande befolkning ..	10.2	3.6	7.5	1.7	0.7	1.1
Husmödrar	—	—	—	2.1	3.1	2.5
Självständiga yrkeslösa	5.1	5.8	5.3	1.9	2.6	2.2
Övriga familjemedlemmar	1.3	0.8	1.1	2.2	2.0	2.2
Samtliga	9.4	3.7	7.1	2.0	2.1	2.1

Såväl absolut som relativt taget är antalet biyrkesutövare talrikast förekommande bland den förvärsarbetande manliga befolkningen med större frekvens å landsbygden (10.2 %) än i städerna (3.6 %). Även bland manliga självständiga yrkeslösa (f. d. yrkesutövare m. fl.) är frekvensen förhållandevis hög. Kvinnorna redovisa jämfört med männen lägre antal biyrkesutövare med frekvenstal uppgående till endast ett par procent. Den numerärt sett betydelsefullaste gruppen bland kvinnorna utgöra i detta avseende husmödrarna.

De ovan anförda talen ge en viss vägledning för bedömandet av det tillskott till förvärsarbetet, som bisysselsättningarna representera. Vid detta bedömande bör emellertid också uppmärksammas, att bisysselsättningarna med hänsyn till sin natur av deltidsarbete icke äro likvärdiga med det egentliga förvärsarbetet.

De manliga yrkesutövarna med biyrke visa sig vid en gruppering efter deras huvudyrke vara starkast företrädda inom jordbruket och dess binäringar. Efterföljande tablå ger härom upplysning.

Huvudyrke	Förvärsarbetande män							
	Med biyrke			Därav				
	Antal	I %	Företagare	Förvaltn.pers.	Arbetarpers.			
Jordbruk och boskapsskötsel	70 500	12.4	52 300	16.4	.	17 700	7.4	
Skogsbruk	16 800	17.7	.	.	1 100	10.9	15 700	18.5
Fiske	2 300	12.8	2 100	13.9	.	.	.	
Industri och hantverk	45 700	4.8	7 800	9.3	4 500	4.0	33 400	4.5
Samfärdsel	9 000	4.7	1 400	7.3	1 000	2.7	6 600	4.9
Handel	11 600	4.9	4 700	7.8	4 600	4.0	2 300	3.7
Allm. förvaltn.tjänst och fria yrken ...	11 300	7.3	800	6.2	8 700	7.9	1 800	5.6
Övriga näringar	900	2.8	—	—	.	.	900	2.8
Summa	168 100	7.5	69 200	13.6	20 300	5.1	78 600	5.9

Frekvensen är störst för skogsbruk med c:a 18 %, varefter följa fiske samt jordbruk och boskapsskötsel med 12 å 13 % vardera samt därefter allmän förvaltningstjänst och fria yrken med 7.3 %. En uppdelning efter socialklass visar förhållandevis höga tal för skogsarbetare och företagare inom jordbruk och boskapsskötsel samt fiske.

De tre typgrupper utöver manliga och kvinnliga yrkesutövare, för vilka särredovisning rörande biyrke lämnas, äro husmödrar, självständiga yrkeslösa och »övriga familjemedlemmar», bland vilka sistnämnda, såsom framgår av en föregående tablå, totalantalet biyrkesutövare likväl är ganska obetydligt. Beträffande husmödrar och självständiga yrkeslösa med biyrke lämnas här nedan en specialredovisning, varvid husmödrarna grupperats efter mannens yrke och självständiga yrkeslösa efter socialklass inom det förutvarande yrket. Bland husmödrarna ingå c:a 1 400, där mannen tillhör de självständiga yrkeslösa.

Husmödrar med biyrke			Självständiga yrkeslösa med biyrke		
Mannens yrke	Antal	I ‰	Socialklass	Antal	I ‰
Jordbruk med binäringar.....	5 300	15	<i>Män</i>		
Industri och hantverk.....	16 000	30	F. d. företagare.....	4 100	49
Samfärdsel.....	3 200	30	» » förvaltningspersonal.....	4 200	103
Handel.....	4 000	33	» » arbetarpersonal.....	4 500	43
Allm. förvaltn.tjänst och fria yrken.....	3 600	42	Övriga.....	800	32
Övriga näringar.....	100	.	Samtliga	13 600	53
Samtliga	32 200	26	<i>Kvinnor</i>		
Självständig yrkeslös.....	1 400	12	F. d. företagare.....	400	25
			» » förvaltningspersonal.....	500	22
			» » arbetarpersonal.....	1 000	23
			Övriga.....	4 000	22
			Samtliga	5 900	22

Jordbrukarhustrurna redovisa den lägsta och husmödrarna inom allmän förvaltningstjänst m. m. den högsta biyrkesfrekvensen, men skiljaktigheterna äro icke av den storleksordning, att de ha någon utslagsgivande betydelse. Beträffande de självständiga yrkeslösa kan man urskilja, att den manliga f. d. förvaltningspersonalen uppvisar de högsta frekvenstalen.

Vid en undersökning angående de regionala olikheterna i avseende på biyrkesutövarnas antal observerar man den särställning, som Norrland intager, i första hand beträffande frekvensen bland förvärvsarbetande män tillhörande jordbruksbefolkningen, vari inbegripas personer tillhörande jordbruk och boskapsskötsel, skogsbruk och fiske. Den regionala fördelningen åskådliggöres av följande siffror.

Riksområden	Per 1000 inom nedanstående typgrupper (vuxen befolkning)			
	Förvärvsarbetande män		Övriga med biyrke	
	Jordbruks- befolkning	Övrig befolkning	Män	Kvinnor
Stockholms stad.....	67	30	37	14
Mälardalen.....	78	42	48	23
Östra Götaland.....	86	52	43	20
Skåne, Halland och Blekinge.....	62	51	45	27
Väst kust- och Vänerlän.....	107	46	41	19
Dalarna och Nedre Norrland.....	215	70	34	18
Övre Norrland.....	274	99	47	17
Summa	131	50	42	20
Städer med minst 30 000 inv. (utom Stockholm) ..	52	36	48	24
» » 10 000—30 000 inv.....	57	36	33	21
» » mindre än 10 000 inv.....	56	42	51	26

Några större skiljaktigheter utöver vad som ovan angivits komma icke till synes i fråga om den lokala biyrkesfrekvensen. Bl. a. äro växlingarna i detta avseende inom städer av olika storleksordning mycket obetydliga.

Beträffande de manliga biyrkesutövarna kan en med åldern stigande frekvens iakttagas, såsom framgår av efterföljande siffror.

Ålder	M ä n				K v i n n o r			
	Förvärvs- arbetande		Övriga		Husmödrar		Övriga	
	Antal med biyrke	I ‰	Antal med biyrke	I ‰	Antal med biyrke	I ‰	Antal med biyrke	I ‰
15—20 år	4 000	23	300	5	100	22	800	4
20—25 »	7 300	31	300	10	1 500	20	1 300	7
25—30 »	12 900	51	300	25	3 800	25	1 300	12
30—35 »	18 900	70	200	29	5 300	29	1 400	15
35—40 »	22 400	84	300	48	6 300	34	1 700	20
40—45 »	23 400	98	200	40	5 600	34	2 000	23
45—50 »	22 600	106	400	55	4 300	30	2 300	28
50—55 »	19 800	109	600	72	3 000	24	3 100	40
55—60 »	16 400	107	1 200	91	2 100	21	2 300	30
60—65 »	11 600	103	2 800	96	1 200	15	2 100	29
65—70 »	5 700	81	3 600	74	300	5	1 100	16
70—∞ »	3 100	61	4 400	33	100	2	1 000	6
Samtliga	168 100	75	14 600	42	33 600	25	20 400	16

Bland förvärvsarbetande män äro bisysselsättningarna talrikast förekommande inom åldrarna 45—65 år och bland männen i övrigt i åldrarna 55—65 år. Beträffande kvinnorna äro skiljaktigheterna i detta avseende mindre framträdande.

Låter man det yrke, som utgör bisysselsättning, bilda fördelningsgrund, befinnes näringsgrensfördelningen bland biyrkesutövarna vara nedan angivna. Relativtalen ange frekvensen per 1 000 av den vuxna befolkningen tillhörande motsvarande näringsgren och socialklass.

Biyrke	Med biyrke		Män		Kvinnor	
	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000
Jordbruk med binärningar	99 800	70	98 200	118	6 600	11
Industri och hantverk	42 200	22	27 900	27	14 300	16
Samfärdsel	10 500	26	7 800	35	2 700	14
Handel	43 300	67	30 500	115	12 800	34
Allm. förvaltn.tjänst och fria yr- ken	30 100	64	19 900	107	10 200	35
Övriga näringar	10 800	30	3 400	47	7 400	26
Summa	236 700	45	182 700	71	54 000	20
Därav:						
Företagare	66 500	49	56 600	91	9 900	14
Förvaltningspersonal	41 100	37	26 200	56	14 900	23
Arbetspersonal	129 100	49	99 900	68	29 200	25

Av samtliga 237 000 biyrkesutövarne äro räknat efter biyrkets näringsgrenstillhörighet omkring 100 000 sysselsatta inom jordbruk med binärningar, medan industri och hantverk samt handel sysselsätta något över 40 000 vardera. I relativa mått är det tillskott, som förvärvsarbetet får mottaga genom bisysselsättningarna, störst för jordbruk, handel och allmän förvalt-

ningstjänst; särskilt framträder detta för männens vidkommande. Beträffande de manliga biyrkesutövarna kan vidare iakttagas, att tillskottet till företagargruppen proportionsvis är något större än till de båda andra socialklasserna.

Den vanligaste kombinationen i fråga om manliga förvärvsarbete med biyrke är huvudsysselsättning inom jordbruk och boskapsskötsel samt bisysselsättning inom skogsbruk. Kombinationerna av olika slag mellan huvudyrke och biyrke för manliga yrkesutövare komma till synes i efterföljande tablå. Där såsom en följd av den långt gående differentieringen vederbörande observerade tal äro förhållandevis obetydliga, ha motsvarande korresponderande tal icke angivits i tablån.

Förvärvsarbetande män	B i y r k e							
	Jordbruk o. boskapskötsel	Skogsbruk	Fiske	Industri och hantverk	Samfärdsel	Handel	Övriga näringar	Samtliga
<i>Huvudyrke</i>								
Jordbruk och boskapsskötsel	5 600	34 300	2 300	16 800	4 300	3 000	4 200	70 500
Skogsbruk	12 700	900	.	2 000	.	.	.	16 800
Fiske	1 300	2 300
Industri och hantverk	18 500	3 700	.	3 900	1 100	11 500	6 700	45 700
Samfärdsel	3 300	800	.	800	.	2 600	800	9 000
Handel	2 200	.	.	1 000	700	5 200	2 300	11 600
Allm. förvaltn.tjänst och fria yrken	1 300	.	.	700	.	3 100	5 800	11 300
Övriga näringar	900
Samtliga	45 200	40 100	3 200	25 800	7 300	26 000	20 500	168 100
<i>Per 1 000 personer med biyrke</i>								
Jordbruk och boskapsskötsel	33	204	14	100	26	18	25	420
Skogsbruk	75	5	.	12	.	.	.	100
Fiske	8	14
Industri och hantverk	110	22	.	23	7	68	40	271
Samfärdsel	20	5	.	5	.	15	5	53
Handel	13	.	.	6	4	31	14	69
Allm. förvaltn.tjänst och fria yrken	8	.	.	4	.	19	35	67
Övriga näringar	6
Samtliga	269	239	19	153	43	155	122	1 000

Man uppmärksammar, att c:a en femtedel av biyrkesutövarna ha jordbruk som huvudyrke och skogsbruk som bisysselsättning. Avräkningen mellan de olika näringsgrenarna i fråga om biyrkesutövarnas antal ger, som synes, beträffande de numeriskt mera betydande grupperna underskott för jordbruk och boskapsskötsel samt industri och hantverk, medan skogsbruk och handel redovisa överskott. Tablån visar, att i ett antal fall såväl huvudyrket som biyrket faller inom samma näringsgrupp, vilket får sin förklaring av att de tillhöra olika detaljgrenar ingående i gruppen i fråga.

Aktiv yrkesverksamhet. Bland de såsom förvärvsarbete redovisade ingå, såsom tidigare omnämnts, även personer, som vid redovisningstidpunkten på grund av permittering, militär inkallelse, kortvarig sjukdom eller arbetslöshet o. dyl. *tillfälligtvis* icke utövade sitt arbete. Enligt de anvisningar, som meddelades, skulle däremot vid mera varaktigt arbetsupphåll och där

en återgång till den tidigare verksamheten var osannolik, vederbörande ange sig såsom ej förvärvsarbetande.

För att få en uppfattning om i vilken utsträckning personer, vilka redovisat sig såsom förvärvsarbetande, på grund av arbetsuppehåll icke voro aktivt verksamma i sitt yrke vid redovisningstidpunkten, införskaffades å den särskilda folkräkningsuppgiften (formulär B) uppgifter härom. Frågeställningen var därvid följande: Om yrkesverksamheten tillfälligt icke utövas vid tidpunkten för uppgiftens avlämnande, har arbetsuppehållet varat längre än en månad? (Svar: ja eller nej). Därjämte tillkom ytterligare en fråga av följande lydelse: Om det tillfälliga arbetsuppehållet varat längre än en månad, angiv orsaken till arbetsuppehållet.

Syftet med de på så sätt införskaffade uppgifterna var tvåfaldigt, dels att få till stånd en kontroll av yrkesredovisningen i dess egenskap av en inventering av den aktivt yrkesverksamma befolkningen, dels att få ett siffermässigt uttryck för den nedsättning i arbetspotentialen, som arbetsuppehållen representera.

Bland orsakerna till arbetsuppehållen ingå även sådana av det allmänna konjunkturläget påverkade faktorer som arbetslöshet och militärtjänst. I avseende på den förra faktorn må framhållas, att arbetsmarknadsläget vid räkningstidpunkten var gynnsamt med i stort sett full sysselsättning. I fråga om den senare faktorn var vid samma tidpunkt (senhösten 1945) beredskapsinkallelserna i huvudsak avvecklade och arbetsuppehållen till följd av militärtjänst av ungefär normal omfattning.

Såsom förut omnämnts, ligga uppgifter från den särskilda folkräkningsuppgiften till grund för redovisningen av den aktiva yrkesverksamheten, vilket innebär, att siffrorna ha den faktiska samplingen som underlag. Dennas representativitet har behandlats dels i första häftet av folkräkningsredogörelsens del II, dels i andra häftet av samma del (kap. V angående simkunighet). Det har därvid påvisats, att i fråga om vissa grundläggande data (kön, ålder m. m.) den faktiska samplingen ger i stort sett samma utslag som den teoretiska samplingen, beträffande denna senare under hänsyn tagen till städernas överrepresentation i förhållande till landsbygden, samt att det bortfall, som den förstnämnda samplingen representerar i förhållande till den sistnämnda, är förhållandevis obetydligt.

Det inkomna materialet har bearbetats i avseende på arbetsuppehåll med en varaktighet överstigande en månad och orsakerna till dessa arbetsuppehåll. De mera väsentliga resultaten meddelas i efterföljande framställning, varvid återgivna absoluta tal avse uppskriven folkmängd. Någon tabell angående aktiv yrkesverksamhet ingår däremot ej i tabellbilagan; utförligare uppgifter finnas tillgängliga i manuskripttabeller. Med hänsyn till sättet för uppgiftsinsamlingen torde man kunna utgå ifrån, att siffrorna rörande arbetsuppehållens omfattning utgöra minimimått.

Per 1 000 förvärvsarbetande personer av vardera könet visar sig antalet män och kvinnor med ett arbetsuppehåll uppgående till mer än en månad utgöra resp. 49 och 34. Absolut taget uppgår antalet till c:a 135 000, medan

hela antalet förvärvsarbetande vid räkningstidpunkten uppgick till i runt tal 2 992 000. Observeras bör, att talen avse arbetsuppehåll för personer, som ingå bland den såsom förvärvsarbetande redovisade befolkningen. Arbetsuppehåll av sådan varaktighet, att vederbörande person räknats såsom ej förvärvsarbetande, faller ej inom ramen för denna redovisning.

En översikt över huru antalet personer med arbetsuppehåll fördela sig regionalt sett samt på landsbygden och i städerna framgår av nedanstående sammanställning.

Riksområde	Landsbygden		Städerna	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Stockholms stad	—	—	16 000	8 300
Mälardalen	9 900	1 500	8 000	2 000
Östra Götaland	9 900	1 000	5 600	1 400
Skåne, Halland och Blekinge	8 700	1 500	8 400	2 300
Väst kust- och Vänerlänen	9 400	1 300	11 600	3 100
Dalarna och Nedre Norrland	12 300	1 400	3 300	1 000
Övre Norrland	6 200	600	600	100
Samtliga	56 400	7 300	53 500	18 200

I % av förvärvsarbetande befolkning

Stockholms stad	—	—	73	52
Mälardalen	44	30	55	34
Östra Götaland	41	23	51	30
Skåne, Halland och Blekinge	43	31	57	30
Väst kust- och Vänerlänen	36	22	59	34
Dalarna och Nedre Norrland	46	25	48	36
Övre Norrland	47	25	31	15
Samtliga	42	26	59	39

Liksom männen redovisa större uppehållsfrekvens än kvinnorna, är frekvensen i detta avseende större i städerna än å landsbygden. Beträffande den regionala fördelningen lägger man främst märke till det förhållandevis höga frekvenstalet för Stockholms stad.

Den vanligare förekomsten av arbetsuppehåll i städerna kan, såsom efterföljande siffror över näringsgrensfördelningen bland personer med arbetsuppehåll visa, återföras till att frekvensen i allmänhet är något större bland stadsnäringsarnas befolkning än bland jordbruksbefolkningen.

Näringsgrenar, socialklasser	Män		Kvinnor	
	Antal	I %	Antal	I %
Jordbruk med binärningar	24 400	36	1 200	26
Industri och hantverk	53 600	56	6 600	34
Samfärdsel	10 400	55	900	26
Handel	11 800	50	6 600	33
Allmän förvaltningstjänst o. fria yrken	6 100	39	6 200	40
Husligt arbete	—	—	3 400	28
Osificierad verksamhet	3 600	140	600	130
Samtliga	109 900	49	25 500	34
Därav: Företagare	14 800	29	2 900	32
Förvaltningspersonal	16 500	41	9 700	31
Arbetarpersonal	78 600	59	12 900	37

Största bortfallet relativt taget återfinnes för den till sin bestämning osäkra gruppen »osificierad verksamhet», som numerärt sett dock är obe-

tydlig och inrymmer endast ungefär 1 % av den förvärvsarbetande befolkningen. För männen kan vidare iakttagas ett större bortfall bland arbetarpersonalen än bland förvaltningspersonalen och framför allt vid jämförelse med företagargruppen.

Uppgiftsmaterialet lämnar även till en del upplysning om orsakerna till de arbetsuppehåll (av mer än 1 månads varaktighet), som redovisningen omfattar. Särskilt för kvinnorna men även för männen har i ett förhållandevis stort antal fall orsaken ej uppgivits. Också dessa fall ingå i uppskriven form i den tablå, som här nedan ger fördelningen efter orsak.

Orsak till arbetsuppehåll	M ä n		K v i n n o r	
	Antal	Per 1 000	Antal	Per 1 000
Sjukdom, olycksfall el. dyl.	29 600	270	12 100	474
Militärtjänst	35 300	321	—	—
Havandeskap	—	—	1 700	68
Studieverksamhet	1 900	17	700	27
Arbetslöshet, arbetsnedläggelse	17 300	157	1 700	65
Annan uppgiven orsak	6 400	58	3 000	118
Ej uppgiven orsak	19 400	177	6 300	248
Summa	109 900	1 000	25 500	1 000

Oavsett materialets bristande fullständighet i avseende på orsaksuppgifterna träda för männens vidkommande militärtjänst, sjukdom m. m. samt arbetslöshet och arbetsnedläggelse i förgrunden beträffande orsakerna till arbetsuppehållen. Frånvaron av posten militärtjänst för kvinnorna torde till en del ge förklaringen till den lägre frekvens (34 ‰), som i fråga om arbetsuppehållen i det föregående påvisats karakterisera dem i förhållande till männen (49 ‰). Påfallande är den väsentligt större andel gruppen sjukdom m. m. upptager bland kvinnorna än bland männen. Gruppen »annan uppgiven orsak» innehåller frekvenstyper av lägre storleksordning såsom vård av anhöriga m. m.

Säsongsverksamhet. Såsom förut anmärkts, avse de uppgifter om yrket, som ligga till grund för yrkesredovisningen, den verksamhet, som utövades vid tidpunkten för mantalsuppgifternas avlämnande. Särskilt inom vissa grenar av näringslivet förekommer emellertid en säsongvariation i yrkesverksamheten på så sätt, att denna mera regelbundet ändrar karaktär under olika tider av året. Såsom exempel må nämnas en arbetare, som under årligen återkommande intervall arbetar i jordbruket under en tidsperiod och under en annan period är sysselsatt med skogsarbete. Observeras bör, att här icke åsyftas sådan yrkesväxling, som innebär övergång från ett yrke till ett annat och är fristående från en under året regelbundet återkommande variation i yrkesverksamheten.

Uppgifterna om säsongverksamhet inhämtades å den särskilda folkräkningsuppgiften (formulär B). Frågorna härom hade följande lydelse: Utövas regelbundet under annan tid av året förvärvsverksamhet av annat slag än den som redovisats i kol. 8 el. kol. 10 å formulär A¹) (Svar: ja el. nej).

¹) Å mantalsuppgiften redovisat huvudycke eller biyrke.

Därest frågan härom besvarats jakande, skulle vederbörande även ange verksamhetens art.

Liksom den i nästföregående avsnitt behandlade statistiken över aktiv yrkesverksamhet har statistiken över säsongverksamhet den faktiska samplingen som underlag. Rörande frågor, som äga samband med dennas representativitet, hänvisas till i den föregående redogörelsen lämnade uppgifter. Av samma skäl som anförts beträffande redovisningen av biyrke och aktiv yrkesverksamhet, torde man böra räkna med att siffrorna angående säsongverksamhet ange minimimått.

Redogörelsen avser säsongverksamhet utövad av förvärvsarbetande befolkning och har begränsats till textframställningen. De absoluta tal, som meddelas, avse uppskriven folkmängd.

I efterföljande tablå lämnas uppgift om antalet personer, som redovisat säsongverksamhet, samt deras fördelning i regionalt avseende samt efter kön.

	Därav å landsbygden	
	Antal	I ‰ av förvärvs- arbetande befolkning
<i>Män</i>		
Därav: i Mälardalen (inkl. Stockholm)	4 300	17
Östra Götaland	6 000	24
Skåne, Halland och Blekinge	4 200	17
Väst kust- och Vänerlän	5 800	21
Dalarna och Nedre Norrland	11 300	41
Övre Norrland	7 100	54
Summa	38 700	27
<i>Kvinnor</i>	1 100	3

Även om de kvantitativa bestämningarna kunna vara behäftade med viss ofullständighet, torde siffrorna här ovan över säsongverksamheten verklig-hetstroget återge de karakteristiska dragen hos denna, och dessa kunna sammanfattas på följande sätt: större frekvens bland männen än bland kvinnorna, större frekvens å landsbygden än i städerna samt större frekvens i Norrland än i övriga delar av landet.

De här påvisade skiljaktigheterna äro, såsom framgår av nedan angivna siffror, till stor del betingade av att jordbruk och skogsbruk äro de båda

A)	B)				Summa
	Jordbruk och boskaps- skötsel	Skogs- bruk	Industri och hantverk	Övriga näringar	
Jordbruk och boskapskötsel	600	14 000	2 400	1 200	18 200
Skogsbruk	3 100	1 300	1 500	400	6 300
Industri och hantverk	1 500	5 300	1 800	1 400	10 000
Övriga näringar	700	1 500	700	1 300	4 200
Summa	5 900	22 100	6 400	4 300	38 700
<i>Per 1 000 med säsongverksamhet</i>					
Jordbruk och boskapskötsel	15	362	62	31	470
Skogsbruk	81	35	39	9	164
Industri och hantverk	39	136	46	38	259
Övriga näringar	18	38	18	33	107
Summa	153	571	165	111	1 000

näringsgrenar, vilka i första hand beröras av den växling av arbetskraften, varom här är fråga. De här sammanställda talen visa huru förvärvsarbetande män med säsongverksamhet fördela sig efter näringsgren, om fördelningen å ena sidan sker efter det vid räkningstidpunkten (hösten 1945) uppgivna yrket (A) och å andra sidan efter det yrke, som säsongverksamheten representerar (B).

Det största tillskottet genom säsongverksamhet erhåller skogsbruket, då över hälften av de manliga yrkesutövarna med sådan verksamhet redovisa skogsarbete såsom föremål för verksamheten. Starkaste inslaget bland dessa utgöres av personer, som i den primära redovisningen ingå under jordbruk; i andra hand kommer i detta avseende industri och hantverk. Räknat efter yrkestillhörigheten vid räkningstidpunkten uppvisar jordbruket största antalet personer med säsongverksamhet. Där båda yrkena i redovisningen ingå under samma näringsgren, vilket, såsom framgår av tabblån ibland är fallet, innebär detta, att yrkesutövningen faller inom skilda detaljouråden tillhörande grenen i fråga.

Utvidgar man analysen att omfatta även socialklassindelningen, befinnes bland företagare med säsongverksamhet större delen utgöras av företagare inom jordbruk. Av arbetarpersonalen redovisa industri och hantverk, skogsbruk och jordbruk de största andelarna. Till belysande av dessa förhållanden återgivnas följande siffror berörande förvärvsarbetande män.

Socialklass enligt huvudredovisningen	Antal med säsong- verksamhet	Per 1 000 med säsongverksamhet (Socialklass enligt säsongverksamheten)			Summa
		Före- tagare	Förvalt- nings- personal	Arbetar- personal	
Företagare	11 500	57	26	917	1 000
Förvaltningspersonal	1 300	99	361	540	1 000
Arbetarpersonal	20 700	32	11	957	1 000
Medhjälpare familjemedl.	5 200	7	10	983	1 000
Summa	38 700	38	27	935	1 000
Därav:					
Företagare inom jordbruk och bo- skapsskötsel	9 900	46	21	933	1 000
Arbetarpersonal inom jordbruk och boskapsskötsel	3 300	35	8	957	1 000
Medhj. familjemedl. inom jordbruk och boskapsskötsel	4 900	8	8	984	1 000
Arbetars. inom skogsbruk	6 200	19	2	979	1 000
» » industri och hant- verk	8 700	30	18	952	1 000

Över 90 % utöva säsongverksamheten i arbetarställning, och detta gäller även de personer, vilka ingå såsom företagare i huvudredovisningen. Endast den till numerären obetydliga förvaltningspersonalen visar en i detta avseende något avvikande tendens.

Tab. 1. Förfärdningsarbetande befolkning efter näringsgren (detaljgrupper) och socialklass, hela riket, den 31 dec. 1945.

A. Män.

Anm. Rörande detaljgrupper, som ej specificerats här, se bilaga 1. — Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieal stil.

Näringsgrenar	Före- ta- gare	För- valt- nings- pers.	Arbe- tar- perso- nal	Samt- liga	I procent av motsva- rande grupp år 1940		Näringsgrenar	Före- ta- gare	För- valt- nings- pers.	Arbe- tar- perso- nal	Samt- liga	I procent av motsva- rande grupp år 1940	
					Samt- liga	Arb. pers.						Samt- liga	Arb. pers.
I. Jordbruk med binärningar	333712	23 818	326 389	683 419	90	84	11. Skeppsvarv o. båtbyggerier .	525	3 262	20 360	24 147	111	107
A. Jordbruk o. boskapsskötsel¹⁾	318246	13 368	238 754	570 366	88	81	12. Elektro-teknisk industri	432	7 489	20 203	28 124	128	125
1. Jordbruk m. över 100 ha åker	2 070	5 278	23 487	30 835	85	81	13. Instrument- o. urtillverkning	1 304	677	3 926	5 907	119	127
2. » » 50—100 » »	5 049	1 797	16 196	23 042									
3. » » 30—50 » »	10 746	704	18 893	30 343	78	70	B. Jord- o. stenindustri	1 971	4 745	42 887	49 583	113	112
4. » » 20—30 » »	17 711	199	18 304	36 214			1. Kolgruvor	25	63	1 480	1 568	124	124
5. » » 10—20 » »	58 255	401	42 755	101 411	2. Torvindstri	101	414	3 882	4 897	261	268		
6. » » 5—10 » »	87 399	150	43 717	131 266	3. Sand-, grus- o. lertag	25	37	600	662	134			
7. » » 2—5 » »	88 160	115	31 371	119 646	4. Stenbrott o. stenförädling	948	786	9 741	11 475	83	81		
8. » » högst 2 » »	38 981	—	8 349	47 330	5. Kalk- o. kritbruk	12	150	2 067	2 229	87	88		
9. Trädgårdsskötsel	6 308	2 660	12 632	21 600	6. Cementfabriker	—	236	1 566	1 802	109	111		
10—12. Renskötsel, Pälstdjursupp- födn. samt Ann. djurskötsel	1 457	148	1 393	2 998	7. Cementvarufabriker	475	745	5 121	6 341	174	177		
13. Jordbr.-verks., ej ovan redov.	2 110	1 914	21 657	25 681	8. Tegelbruk	75	747	7 328	8 150	102	101		
B. Skogsbruk	314	9 877	84 824	95 015	9. Porslins-, kakel- o. lergodsind. 10. Glasindustri	87	535	3 264	3 886	128	128		
C. Fiske	15 152	75	2 811	18 038	11. Annan jord- o. stenindustri .	186	399	4 997	5 582	92	92		
II. Industri o. hantverk	83 735	112922	746 131	942 788	C. Träindustri	10 918	6 833	78 952	94 703	100	104		
A. Malmbrytning o. metallindustri	16 162	45 300	252 655	314 117	1. Sågverk o. hyvlerier	1 768	2 841	28 570	33 179	97	94		
1. Järnmalmgruvor, anriknings- o. briketteringsverk	—	775	8 202	8 977	3. Fanér-, plywood- o. wall- boardfabriker	—	301	2 532	2 833	114	113		
2. Andra malmgr. o. anrikn.-verk	—	503	3 204	3 707	4. Snickerier o. möbelfabriker . .	7 575	3 284	41 384	52 243	102	111		
3. Järn- o. stålverk	12	4 690	25 097	29 799	2, 5—9. Övriga tillh. Träindustri	1 575	407	4 466	6 448	99	104		
4. Andra metallverk	50	979	5 048	6 077	D. Pappers- o. grafisk industri . .	2 116	8 848	56 501	67 465	106	105		
5. Bleckvarufabriker samt bleck- o. plåtslagerier	1 864	765	8 579	11 208	1. Pappersmassefabriker	—	2 480	19 679	22 159	97	95		
6. Järn- o. stålmanufaktur	719	2 676	20 812	24 207	2. Pappersbruk o. pappfabriker	13	1 885	13 953	15 851	101	100		
7. Annan metallmanufaktur	546	1 593	9 943	12 082	3. Kartongvarufabriker o. annan pappersvaruindustri	50	913	2 954	3 917	148	157		
8. Guld-, silver- o. nysilverind.	332	184	1 945	2 461	4. Bokbinderier	359	357	1 899	2 615	87	92		
9. Galvanisering, förnickling, för- tenning o. d.	62	172	1 173	1 407	5. Bok-, accidens- o. tidnings- tryckerier	608	2 215	14 349	17 232	119	115		
10. Mek. verkstäder o. gjutier	10 316	21 535	124 163	156 014	6. Grafiska anstalter	61	542	2 706	3 309	117	122		
					7. Fotografering o. filmfram- ställning	965	456	961	2 382	125	154		

¹⁾ Beträffande den sedan år 1940 ändrade gränsdragningen mellan storleksgrupperna, se texten.

TAB. 1 (forts.). FÖRVÄRVSARBETANDE BEFOLKNING EFTER NÄRINGSREN (DETALJGRUPPER) OCH SOCIALKLASS, HELA RIKET,
DEN 31 DECEMBER 1945.

A. Män (forts.).

Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940		Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940	
					Samtliga	Arb. pers.						Samtliga	Arb. pers.
E. Livsmedelsindustri	7 625	9 640	46 868	64 133	99	102	IV. Handel	60 016	114 059	61 285	235 360	107	109
1. Kvarnar	1 872	595	3 681	6 148	86	87	A. Varuhandel	50 307	89 476	47 525	187 308	109	107
2. Bagerier	3 256	888	15 313	19 457	114	116	<i>a. Malmer, metaller o. arbeten</i>						
3. Sockerindustri	—	671	3 618	4 289	84	82	<i>därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.</i>	<i>6 185</i>	<i>17 811</i>	<i>9 744</i>	<i>33 740</i>	<i>113</i>	<i>116</i>
4. Choklad- o. konfektindustri ..	185	1 136	1 854	3 175	114	125	1. Malmer, metaller, metallvaror, maskiner (även elektr.), verktyg, redskap o. d.	2 333	11 684	5 026	19 043	105	96
5. Mejerier	13	2 042	4 360	6 415	103	103	3. Fordon, sportartiklar o. d. . .	1 835	2 689	1 877	6 401	124	147
6. Slakterier o. charkuterier . . .	1 539	1 579	8 496	11 614	98	103	4. Elektr. artiklar, radiomateriel, belysningsarmatur o. d.	916	2 797	2 223	5 936	131	148
7. Fiskberedning o. konservfabr.	175	420	1 379	1 974	144	149	2, 5. Övriga tillh. Malmer etc. .	1 101	641	618	2 360	111	145
10, 11. Bryggerier o. maltfabr., Läskedrycks- o. vattenfabr. . .	511	1 321	5 442	7 274	80	81	<i>b. Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikalier m. m.</i>	<i>2 748</i>	<i>7 389</i>	<i>7 016</i>	<i>17 153</i>	<i>104</i>	<i>109</i>
8, 9, 12, 13. Övriga tillh. Livsmedelsindustri	74	988	2 725	3 787	97	100	1. Bränsle	1 042	1 048	2 765	4 855	97	92
F. Textil- o. beklädnadsindustri .	7 583	8 515	36 695	52 793	101	101	2. Mineralolja o. teknisk sprit . .	223	1 365	1 587	3 175	80	140
1. Ylleindustri	37	1 115	5 771	6 923	93	92	5. Färger, kemikalier, toalett- o. sjukvårdsartiklar	1 125	3 202	1 208	5 535	117	103
2. Bomullsindustri	49	1 550	8 526	10 125	98	95	3, 4, 6. Övriga tillh. Mineral etc.	358	1 774	1 456	3 588	125	135
4. Konstfibrfabr. o. sidenväverier ..	—	420	2 463	2 883	183	192	<i>c. Trävaror, papper, böcker m. m.</i>	<i>4 612</i>	<i>9 057</i>	<i>6 218</i>	<i>19 887</i>	<i>120</i>	<i>110</i>
5. Triåindustri	150	877	2 759	3 786	91	88	1. Trävaror, pappersmassa o. papper (ej finpapper)	1 618	2 674	2 464	6 756	123	115
9. Färgerier, blekerier o. impregneringsfabriker	246	493	2 152	2 891	135	131	2. Möbler (även antika) o. andra snickeriarbeten, korgvaror . .	1 337	1 617	2 015	4 969	119	107
11. Sömnad	6 381	2 738	10 163	19 282	95	94	3. Finpapper, pappersvaror, kontors- o. skrivmateriel	496	1 294	567	2 357	120	.
3, 6—8, 10, 12, 13. Övriga tillh. Textil- o. beklädnadsindustri	720	1 322	4 861	6 903	114	114	4. Böcker, tidningar, musikallier, konstverk, fotogr.artikl. o. d.	1 124	3 349	1 048	5 521	117	100
G. Läder-, hår- o. gummivaruid.	12 729	3 383	23 869	39 981	95	96	5. Andra hithörande varor . . .	37	123	124	284	.	.
1. Garverier	62	235	2 257	2 554	78	77	<i>d. Näringsmedel m. m.</i>	<i>16 817</i>	<i>23 293</i>	<i>14 230</i>	<i>54 340</i>	<i>106</i>	<i>99</i>
2. Päls- o. skinnvarutillverkning . .	297	409	2 135	2 841	119	112	1. Spannmål, frö, foder- o. gödselmedel	286	2 540	2 750	5 576	122	128
3. Skoindustri o. skomakerier . . .	9 350	1 233	8 727	19 310	84	83							
4. Sadelmakerier, reseffektfabr. o. tapetserarverkstäder	1 962	371	4 733	7 066	105	106							
6. Gummivarufabriker	13	839	3 636	4 488	101	97							
5, 7. Övriga tillh. Läder-, hår- o. gummivaruidindustri	1 045	296	2 381	3 722	151	190							

H. Kemisk-teknisk industri	497	5 457	15 870	21 824	121	117
1. Färg- o. färbesfabriker	25	666	1 275	1 966	142	155
2. Olje- o. fettindustri	—	395	1 241	1 636	130	128
5. Ugnskolning o. trädestillation	200	174	2 334	2 708	297	306
6. Sprängämnesindustri	12	593	1 721	2 326	60	50
9. Elektrokemisk industri	12	436	2 295	2 743	154	152
10. Konstgödsel-fabriker	—	224	1 450	1 674	.	.
3, 4, 7, 8, 11. Övriga tillh. Kemisk-teknisk industri	248	2 969	5 554	8 771	109	102
I. Byggnadsverksamhet	23 674	12 877	173 029	209 580	110	113
1. Husbyggnad	10 347	5 913	96 659	112 919	123	129
2. Måleri	9 275	308	18 231	27 814	91	92
4. Rörledningsinstallation	1 881	1 318	14 901	18 100	118	117
5. Elektr. install. o. montering	1 233	812	9 989	12 034	116	121
6. Väg- o. vattenbyggnad	173	4 255	31 279	35 707	96	94
3, 7. Övriga tillh. Byggnadsverks.	765	271	1 970	3 006	62	55
K. Kraft-, belysn.- o. vattenverk m. m.	175	5 092	17 114	22 381	110	107
1. Elektriska kraftverk o. elektricitetsverk	88	3 826	11 429	15 343	130	128
2. Gas- o. vattenledningsverk	—	1 119	3 372	4 491	88	85
3. Renhållningsföretag	87	147	2 313	2 547	74	73
L. Ej specificerad industri	285	2 232	3 711	6 228	88	79
III. Samfärdsel	19 673	35 508	134 494	189 670	108	110
A. Landtransport	18 434	17 616	99 473	135 523	114	116
1. Järnväg	—	14 899	49 616	64 515	129	135
2. Spårväg	—	749	6 356	7 105	133	132
3. Busstrafik	363	374	5 585	6 322	96	97
4. Annan biltrafik, åkeri- o. expressföretag	17 996	1 162	30 820	49 978	108	110
5, 6. Lastning o. lossning samt ann. till Landtransp. hör. verksamhet	75	432	7 096	7 603	69	69
B. Sjöfart m. m.	1 239	10 946	17 072	29 257	87	86
1. Sjöfart	1 239	9 310	14 824	25 373	87	86
3. Kanal- o. hamnväsen	—	752	2 011	2 763	91	92
2, 4. Lots- o. fyrväsen samt Bärningsverksamhet	—	884	237	1 121	85	.
C. Lufttrafik	—	713	688	1 401	371	702
D. Post o. telegraf m. m.	—	6 228	17 261	23 489	106	105
1. Post	—	3 822	8 813	12 635	101	99
2, 3. Telegraf o. telefon samt Radio	—	2 406	8 448	10 854	113	113

2. Potatis, rotfrukter, grönsaker, frukt, bär, blommor o. d.	2 082	1 097	729	3 908	112	94
3. Lev. djur, kött o. chark.-varor	2 590	3 387	1 429	7 406	83	64
4. Mejeriprodukter, ägg o. bröd	580	1 256	1 631	3 467	103	94
5. Fisk, skaldjur, fjäderfä, vilt m. m.	3 374	1 148	951	5 473	121	125
6. Specierier, kolonialvaror, sötvaror	5 969	9 789	4 932	20 690	101	95
7—9. Övriga tillh. Näringsmedel m. m.	1 936	4 076	1 808	7 820	135	116
e. Textil-, läder- o. gummivaror m. m.	5 125	10 329	3 232	18 686	102	93
1. Spånadsämnen, garn, vävnader, trikå- o. vitvaror	2 106	4 080	1 318	7 504	100	88
3. Kläder	1 444	3 400	753	5 597	113	111
2, 4—8. Övriga tillh. Textil-, läder- o. gummivaror m. m.	1 575	2 849	1 161	5 585	96	90
f. Ej specificerad handel	14 820	21 597	7 085	43 502	109	119
1. Varuhus, enhetsprisaffärer, basarer o. d.	62	1 773	1 098	2 933	109	111
2. Diverse-, lant- o. skeppshandel	7 691	11 168	2 072	20 931	98	90
3—5. Övriga tillh. Ej spec. handel	7 067	8 656	3 915	19 638	122	146
B. Bank- o. försäkringsverksamhet	532	14 192	543	15 267	101	.
1. Banker	—	7 735	333	8 068	100	.
3. Försäkring utom sjukkassor o. övriga understödsföreningar	446	5 420	185	6 051	.	.
2, 4, 5. Övriga tillh. Bank- o. försäkringsverksamhet	86	1 037	25	1 148	.	.
C. Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	4 692	6 530	825	12 047	137	188
2. Patent-, ingenjör- o. arkitektbyråer	1 488	2 414	62	3 964	174	.
1, 3—7. Övriga tillh. Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	3 204	4 116	763	8 083	124	192
D. Fastighetsförvaltning m. m.	2 149	996	5 111	8 256	77	100
E. Hotell- o. restaurangrörelse	2 336	2 865	7 281	12 482	95	125
1. Hotell o. restauranger	472	2 323	6 131	8 926	96	136
2, 3. Pensionat o. rumsuthyrning samt Kaféer, konditori- o. matserveringar	1 864	542	1 150	3 556	92	88

TAB. 1 (forts.). FÖRVÄRVSARBETANDE BEFOLKNING EFTER NÄRINGSREN (DETALJGRUPPER) OCH SOCIALKLASS, HELA RIKET,
DEN 31 DECEMBER 1945.

A. Män (forts.).

Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940		Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940	
					Samtliga	Arb. pers.						Samtliga	Arb. pers.
V. Allmän förv.-tjänst o. fria yrken	12 168	110 328	32 978	155 474	118	134	2. Läroverk, seminarier o. likn. .	—	4 249	99	4 348	120	.
A. Allmän tjänst, ej annorst. redovisad	—	29 782	3 228	33 010	122	125	3. Folk- o. småskolor	—	11 234	422	11 656	101	.
3. Rättsväsen	—	2 078	—	2 078	111	—	4, 5. Andra skolor samt Privat undervisning	346	2 462	258	3 066	117	.
4. Polisväsen	—	7 700	86	7 786	96	.	6. Bibliotek, musei- o. arkivväsen	—	1 022	272	1 294	135	.
6. Tullväsen	—	3 291	545	3 836	99	.	G. Litterär o. konstnärlig verksamhet	3 477	6 857	1 886	12 220	99	102
7. Annan allmän tjänst	—	15 778	1 356	17 134	153	238	2. Tidningsväsen	12	3 905	703	4 620	94	80
1, 2, 5. Övriga tillh. Allmän tjänst, ej annorst. redovisad .	—	935	1 241	2 176	107	110	3. Bildande konst	2 091	37	25	2 153	116	.
B. Försvarsväsen	—	30 496	14 462	44 958	141	141	1, 4—7. Övriga tillh. Litterär o. konstnärlig verksamhet	1 374	2 915	1 158	5 447	98	120
1. Lantförsvar	—	16 562	10 103	26 665	137	185	H. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade	—	3 437	370	3 807	148	.
2. Sjöförsvar	—	7 563	1 909	9 472	103	103	1. Arbetsgivar- o. personalorganisationer	—	1 305	209	1 514	143	.
3. Flygväpen	—	6 371	2 450	8 821	278	227	2—4. Övriga tillh. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade	—	2 132	161	2 293	151	.
C. Socialvård	25	1 786	1 333	3 144	101	113	VI. Husligt arbete	—	50	200	250	.	.
D. Hälso- o. sjukvård samt personlig hygien	8 320	9 854	7 474	25 648	107	109	VII. Ospecificerad verksamhet	50	1 706	31 298	33 054	120	139
1. Läkarverksamhet o. sjukvård	3 293	8 064	3 212	14 569	109	119	I—VII. Samtliga näringsgrenar	50 9354	39 7886	133 2775	224 0015	102	102
4. Frisering o. annan kroppsvård	4 334	74	3 288	7 696	108	99							
2, 3. Övriga tillh. Hälso- o. sjukvård samt personlig hygien ..	693	1 716	974	3 383	98	122							
E. Religionsvård	—	7 204	2 865	10 069	98	.							
1. Svenska statskyrkan	—	3 806	2 541	6 347	97	.							
2. Andra religiösa samfund	—	3 398	324	3 722	100	.							
F. Undervisning o. vetenskaplig verksamhet	346	20 912	1 360	22 618	112	195							
1. Universitet o. högskolor	—	1 945	309	2 254	160	.							

B. Kvinnor.

I. Jordbruk med binäringar	34 748	1 230	10 205	46 183	45	17	4. Choklad- o. konfektindustri .	49	754	3 210	4 013	84	76
A. Jordbruk o. boskapsskötsel . . .	34 660	575	9 703	44 938	44	16	7. Fiskberedning o. konservfabr.	37	98	1 679	1 814	114	112
1, 2. Jordbr. m. över 50 ha åker	764	102	1 612	2 478	63	56	12. Tobaksindustri	—	197	1 724	1 921	109	104
3. » » 30—50 » »	931	13	577	1 521	33	13	1, 3, 5, 6, 8—11, 13. Övriga tillh.	138	2 780	4 327	7 245	106	95
4. » » 20—30 » »	1 673	37	791	2 501									
5. » » 10—20 » »	5 068	62	1 520	6 650	38	9	F. Textil- o. beklädnadsindustri .	18 818	6 066	67 217	92 101	83	85
6. » » 5—10 » »	7 531	—	1 420	8 951			1. Ylleindustri	288	593	5 964	6 845	90	83
7. » » 2—5 » »	9 303	25	1 043	10 371	2. Bomullsindustri	176	395	6 796	7 367	69	71		
8. » » högst 2 » »	8 738	—	465	9 203	4. Konstfiberfabr. o. sidenväve-	—	—	247	1 536	1 788	132	121	
9—13. Övriga tillh. Jordbruk o. boskapsskötsel	652	336	2 275	3 263	5. Triåindustri	1 381	591	7 541	9 513	77	84		
B. Skogsbruk	13	655	439	1 107	10. Tvätt o. strykning	1 288	481	4 683	6 452	99	135		
C. Fiske	75	—	63	138	11. Sömnad	15 239	2 439	33 120	50 798	82	85		
II. Industri o. hantverk	21 720	35 660	132 966	190 346	12. Hatt- o. mösstillverkning ¹⁾ .	136	283	2 814	3 233	62	57		
A. Malmbrytning o. metallind. . .	137	12 558	16 898	29 593	3, 6—9, 13. Övriga tillh. Textil- o. beklädnadsindustri	310	1 037	4 763	6 110	114	106		
6. Järn- o. stålmanufaktur	—	708	1 513	2 221	147	129	G. Läder-, hår- o. gummväruind.	74	1 495	10 410	11 979	84	81
7. Annan metallmanufaktur	13	507	1 346	1 866	165	158	2. Päls- o. skinnvarutillverkning	25	124	2 955	3 104	109	112
10. Mek. verkstäder o. gjuterier	62	5 469	3 889	9 420	101	92	3. Skoindustri o. skomakerier	—	481	3 625	4 106	71	68
12. Elektro-teknisk industri	13	3 264	7 244	10 521	155	122	6. Gummivarufabriker	—	480	2 046	2 526	69	64
1—5, 8, 9, 11, 13. Övriga tillh. Malmbrytning o. metallindustri	49	2 610	2 906	5 565	160	153	1, 4, 5, 7. Övriga tillh. Läder-, hår- o. gummväruindustri	49	410	1 784	2 243	118	111
B. Jord- o. stenindustri	50	1 114	2 203	3 367	129	109	H. Kemisk-teknisk industri	37	2 063	3 958	6 078	82	67
9. Porslins-, kakel- o. lergodsind.	13	322	1 403	1 738	111	99	I. Byggnadsverksamhet	62	1 802	680	2 544	148	135
1—8, 10, 11. Övriga tillh. Jord- o. stenindustri	37	792	800	1 629	157	131	K. Kraft-, belysn- o. vattenverk m. m.	12	1 271	333	1 616	143	.
C. Träindustri	88	1 218	1 504	2 810	175	134	L. Ej specificerad industri	37	357	1 086	1 480	165	128
D. Pappers- o. grafisk industri . .	309	3 014	11 703	15 026	120	120	III. Samfärdsel	396	28 888	4 704	33 988	130	137
2. Pappersbruk o. pappfabriker	—	349	2 379	2 728	113	111	A. Landtransport	384	2 505	2 714	5 603	162	146
3. Kartongvarufabriker o. annan pappersvaruindustri	12	333	2 369	2 714	111	113	1. Järnväg	—	1 606	2 035	3 641	171	139
4. Bokbinderier	25	185	2 932	3 142	92	96	2—6. Övriga tillh. Landtransport	384	899	679	1 962	148	168
5. Bok-, accidens- o. tidningstryckerier	49	1 353	1 835	3 237	201	192	B. Sjöfart m. m.	12	875	554	1 441	90	.
7. Fotografering o. filmframställning	186	123	1 296	1 605	101	134	C. Lufttrafik	—	136	37	173	.	.
1, 6. Övriga tillh. Pappers- o. grafisk industri	37	671	892	1 600	156	156	D. Post o. telegraf m. m.	—	25 372	1 399	26 771	128	129
E. Livsmedelsindustri	2 096	4 682	16 974	23 752	99	93	1. Post	—	6 917	521	7 438	131	.
2. Bagerier	1 872	853	6 034	8 759	97	95	2, 3. Telegraf o. telefon samt Radio	—	18 455	878	19 333	126	155

¹⁾ Modister med anställning i hattaffärer ha förts till Handel.

TAB. 1 (forts.). FÖRVÄRVSARBETANDE BEFOLKNING EFTER NÄRINGSREN (DETALJGRUPPER) OCH SOCIALKLASS, HELA RIKET, DEN 31 DECEMBER 1945.

B. *Kvinnor* (forts.).

Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940		Näringsgrenar	Företagare	Förvaltningspers.	Arbetarpersonal	Samtliga	I procent av motsvarande grupp år 1940	
					Samtliga	Arb. pers.						Samtliga	Arb. pers.
IV. Handel	24 246	126 077	49 442	199 765	106	97	V. Allmän förv.-tjänst o. fria yrken	7 351	110 525	33 616	151 492	115	109
A. Varuhandel	15 114	104 263	12 230	131 607	115	126	A. Allmän tjänst, ej annorst. redovisad	—	16 787	1 525	18 312	178	132
<i>a. Malmer, metaller o. arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.</i>	407	8 111	714	9 232	118	96	7. Annan allmän tjänst	—	14 383	1 169	15 552	189	159
1. Malmer, metaller, metallvaror, maskiner (även elektr.), verktyg, redskap o. d.	74	3 585	308	3 967	108	.	1—6. Övriga tillh. Allmän tjänst, ej annorst. redovisad	—	2 404	356	2 760	126	.
2. Guldsmedsarbeten, bijouterivaror, ur, optik, instrument o. d.	259	1 922	148	2 329	122	.	B. Försvarsväsen	—	4 646	2 967	7 613	233	185
4. Elektr. artiklar, radiomaterial, belysningsarmatur o. d.	49	1 629	185	1 863	139	.	1. Lantförsvär	—	3 253	2 000	5 253	207	159
3, 5. Övriga tillh. Malmer etc. .	25	975	73	1 073	123	.	2, 3. Sjöförsvär o. Flygvapen ..	—	1 393	967	2 360	327	275
<i>b. Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikalier m. m.</i>	802	5 892	553	7 247	118	.	C. Socialvård	75	9 938	4 593	14 606	128	100
5. Färger, kemikalier, toalett- o. sjukvårdsartiklar	530	3 651	394	4 575	125	.	1. Barnavård	25	2 499	891	3 415	139	103
1—4, 6. Övriga tillh. Mineral etc.	272	2 241	159	2 672	108	.	2. Fångvård o. likn. anstaltsvård	—	136	162	298	125	99
<i>c. Trävaror, papper, böcker m. m.</i>	744	7 121	948	8 813	120	148	3. Fattigvård o. annan socialvård	50	7 303	3 540	10 893	125	99
2. Möbler (även antika) o. andra snickeriarbeten, korgvaror ..	124	1 369	136	1 629	134	.	D. Hälso- o. sjukvård samt personlig hygien	5 575	42 704	15 683	63 962	106	104
4. Böcker, tidningar, musikalien, konstverk, fotogr. artikl. o. d.	372	3 900	566	4 838	119	.	1. Läkerverksamhet o. sjukvård	764	39 405	7 719	47 888	105	101
1, 3, 5. Övriga tillh. Trävaror, papper, böcker m. m.	248	1 852	246	2 346	113	.	2. Apoteksväsen	—	2 572	357	2 929	139	.
<i>d. Näringsmedel m. m.</i>	6 361	38 700	2 849	47 910	118	103	3. Gymnastik, bad o. sport	578	456	605	1 639	.	.
2. Potatis, rotfrukter, grönsaker, frukt, bär, blommor o. d.	1 194	2 578	173	3 945	100	.	4. Frisering o. annan kroppsvård	4 233	271	7 002	11 506	109	112
3. Lev. djur, kött o. chark-varor	420	4 571	333	5 324	85	.	E. Religionsvård	—	2 134	955	3 089	103	158
							1. Svenska statskyrkan	—	556	493	1 049	.	.
							2. Andra religiösa samfund	—	1 578	462	2 040	98	.
							F. Undervisning o. vetenskaplig verksamhet	716	23 254	4 882	33 852	100	108
							2. Läroverk, seminarier o. likn. .	—	3 154	542	3 696	101	.
							3. Folk- o. småskolor	—	20 176	3 274	23 450	98	113
							4. Andra skolor	185	3 410	734	4 229	111	99
							1, 5, 6. Övriga tillh. Undervisning o. vetenskaplig verks. .	531	1 514	332	2 377	105	.

4. Mejeriprodukter, ägg o. bröd .	1 343	10 285	766	12 394	130	120	G. Litterär o. konstnärlig verksamhet	985	3 248	2 482	6 713	97	83
6. Specerier, kolonialvaror, sötvaror	1 507	9 823	531	11 861	108	.	2. Tidningsväsen	12	1 661	1 930	3 603	90	78
7. Sprit-, malt- o. läskedrycker .	25	1 377	259	1 661	120	.	1, 3—7. Övriga tillh. Litterär o. konstnärlig verksamhet	973	1 585	552	3 110	108	.
1, 5, 8, 9. Övriga tillh. Näringsmedel m. m.	1 872	10 066	787	12 725	150	129	H. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade	—	2 818	529	3 345	167	.
e. Textil-, läder- o. gummvivaror m. m.	4 597	20 041	4 320	29 458	104	144	VI. Husligt arbete	—	4 836	118 436	123 272	78	78
1. Spånadsämnen, garn, vävnader, trikå- o. vitvaror	2 054	9 590	1 308	12 952	104	111	A. Inom jordbruk med binärningar	—	576	32 738	33 314	78	78
3. Kläder	419	4 656	1 354	6 429	111	124	Inom jordbruk med:						
4. Hattar, mössor o. modevaror	1 334	865	1 307	3 506	130	419	1. över 100 ha åker	—	.	.	2 851	.	.
7. Skodon	186	2 358	221	2 765	89	.	2. 50—100 » »	—	.	.	19 6	.	.
2, 5, 6, 8. Övriga tillh. Textil-, läder- o. gummvivaror m. m. .	604	2 572	630	3 806	91	112	3. 30—50 » »	—	.	.	2 213	.	.
f. Ej specificerad handel	2 203	24 398	2 346	28 947	121	147	4. 20—30 » »	—	.	.	2 414	.	.
1. Varuhus, enhetsprisaffärer, basarer o. d.	12	5 450	998	6 460	100	115	5. 10—20 » »	—	.	.	5 330	.	.
2. Diverse-, lant- o. skeppshandel	992	9 887	175	11 054	119	.	6. 5—10 » »	—	.	.	5 394	.	.
3—5. Övriga tillh. Ej spec. handel	1 199	9 061	1 173	11 433	138	194	7. 2—5 » »	—	.	.	4 011	.	.
B. Bank- o. försäkringsverksamhet	38	11 925	1 073	13 036	121	103	8. högst 2 » »	—	.	.	1 759	.	.
1. Banker	—	4 641	531	5 172	114	.	9. Inom trädgårdsskötsel samt renskötsel, pälsdjursuppfödning o. annan djurskötsel	—	.	.	935	.	.
3. Försäkring utom sjukkassor o. övriga understödsföreningar .	38	5 807	493	6 338	127	.	10. Inom jordbruksverksamhet, ej ovan redovisad	—	.	.	3 412	.	.
2, 4, 5. Övriga tillh. Bank- o. försäkringsverksamhet	—	1 477	49	1 526	127	.	11. Inom skogsbruk o. fiske	—	703	23 114	23 817	79	79
C. Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	479	3 742	259	4 480	126	.	B. Inom industri o. hantverk	—	198	4 807	5 005	73	73
D. Fastighetsförvaltning m. m. . .	1 467	479	1 167	3 113	46	41	C. Inom samfärdsl	—	1 149	17 450	18 599	77	75
1. Fastighetsförvaltning	1 455	430	1 118	3 003	45	41	D. Inom handel	—	1 408	18 786	20 194	83	82
2, 3. Övriga tillh. Fastighetsförvaltning m. m.	12	49	49	110	.	.	E. Inom allmän förv.-tjänst o. fria yrken	—	802	21 541	22 343	78	78
E. Hotell- o. restaurangrörelse . .	7 148	5 668	34 713	47 529	89	93	F. Inom ospecificerad verksamhet	—	1 347	5 766	7 113	106	167
1. Hotell o. restauranger	409	3 252	13 942	17 603	88	84	VII. Ospecificerad verksamhet	—	1 347	5 766	7 113	106	167
2. Pensionat o. rumsuthyrning .	2 367	583	2 595	5 545	105	89	I—VII. Samtliga näringsgrenar	88 461	308 563	355 135	752 159	93	80
3. Kaféer, konditori- o. matserv.	4 372	1 833	18 176	24 381	87	103							

8 Tab. 2. Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringsklass m. m. inom större produkt-

Ann. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal under-

Storleksgrupper m. m. Socialklasser		Södra och mellersta Sveriges slätt-									
		Skåne-Hallands slättbygd		Sydsvenska mellanbygden		Öland och Gotland		Östgöta-slätten		Väner-slätten	
		Förvärvsarb. be-folkn.	Därav män	Förvärvsarb. be-folkn.	Därav män	Förvärvsarb. be-folkn.	Därav män	Förvärvsarb. be-folkn.	Därav män	Förvärvsarb. be-folkn.	Därav män
1	A. Jordbruk och boskapsskötsel	53 815	46 178	35 645	31 118	15 880	13 895	18 335	16 490	54 814	48 105
2	Jordbruk med över 50 hektar åker	10 626	8 943	5 845	4 814	968	868	5 757	5 305	5 692	5 265
3	Företagare	1 029	929	693	579	176	176	677	614	992	917
4	Förvaltningspersonal	943	943	565	552	62	62	741	741	579	554
5	Arbetspersonal	7 687	7 071	3 997	3 658	655	630	3 962	3 937	3 820	3 794
6	I husligt arbete	967	—	590	25	75	—	377	13	301	—
7	Jordbruk med 10—50 hektar åker	24 342	21 163	14 526	12 858	8 942	7 835	7 764	6 898	24 929	22 364
8	Företagare	10 631	9 802	6 376	6 024	4 301	3 936	3 329	3 015	15 312	13 853
9	Förvaltningspersonal	139	139	63	63	—	—	99	74	89	63
10	Arbetspersonal	11 901	11 222	7 357	6 766	4 112	3 899	3 859	3 809	8 486	8 448
11	I husligt arbete	1 671	—	730	—	529	—	477	—	1 042	—
12	Jordbruk med 2—10 hektar åker	8 679	7 989	9 759	8 885	3 973	3 458	1 882	1 706	17 549	15 412
13	Företagare	6 495	6 143	7 055	6 564	2 992	2 540	1 417	1 342	13 653	12 132
14	Förvaltningspersonal	12	12	64	51	13	13	—	—	—	—
15	Arbetspersonal	1 972	1 834	2 401	2 250	930	905	364	364	3 368	3 280
16	I husligt arbete	200	—	239	—	38	—	101	—	528	—
17	Jordbruk med högst 2 hektar åker	1 784	1 445	1 258	1 007	502	427	465	402	2 440	1 736
18	Företagare	1 634	1 357	1 107	906	427	377	415	377	2 125	1 522
19	Förvaltningspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Arbetspersonal	88	88	101	101	50	50	25	25	265	214
21	I husligt arbete	62	—	50	—	25	—	25	—	50	—
22	Övriga inom jordbruk och boskapsskötsel	7 884	6 638	4 257	3 579	1 495	1 307	2 517	2 179	3 704	3 328
23	Företagare	1 185	1 147	565	565	113	113	498	423	737	686
24	Förvaltningspersonal	819	732	339	339	38	38	286	286	411	399
25	Arbetspersonal	5 406	4 759	3 026	2 675	1 244	1 156	1 495	1 470	2 293	2 243
26	I husligt arbete	474	—	327	—	100	—	238	—	263	—
27	B. Skogsbruk	649	599	1 205	1 193	87	75	414	414	1 844	1 781
28	C. Fiske	1 536	1 536	2 272	2 197	678	678	164	164	276	276
Specialredovisning.¹⁾											
29	Jordbruk med över 100 hektar åker	6 522	5 516	3 683	2 979	415	390	2 797	2 534	3 143	2 917
30	Därav: företagare	339	289	177	126	63	63	213	188	226	201
31	arbetspersonal	4 750	4 385	2 627	2 376	277	277	1 931	1 906	2 314	2 288
32	Jordbruk med 50—100 hektar åker	4 104	3 427	2 162	1 835	553	478	2 960	2 721	2 549	2 348
33	Därav: företagare	690	640	516	453	113	113	464	426	766	716
34	arbetspersonal	2 937	2 686	1 370	1 282	378	353	2 031	2 031	1 506	1 506
35	Jordbruk med 30—50 hektar åker	7 260	6 167	3 032	2 743	1 610	1 384	3 029	2 701	3 508	3 219
36	Därav: företagare	2 122	1 896	893	843	554	516	967	841	1 597	1 446
37	arbetspersonal	4 346	4 133	2 025	1 887	943	868	1 810	1 810	1 748	1 748
38	Jordbruk med 20—30 hektar åker	6 297	5 443	3 397	2 855	2 163	1 949	2 074	1 886	6 212	5 457
39	Därav: företagare	2 740	2 564	1 346	1 245	1 018	968	842	792	3 634	3 219
40	arbetspersonal	3 143	2 879	1 799	1 610	1 044	981	1 094	1 094	2 225	2 225
41	Jordbruk med 10—20 hektar åker	10 785	9 553	8 097	7 255	5 169	4 502	2 661	2 311	15 209	13 688
42	Därav: företagare	5 769	5 342	4 137	3 936	2 729	2 452	1 520	1 382	10 081	9 188
43	arbetspersonal	4 412	4 160	3 533	3 269	2 125	2 050	955	905	4 513	4 475
44	Jordbruk med 5—10 hektar åker	5 853	5 426	6 362	5 947	2 465	2 264	1 092	991	11 365	10 070
45	Därav: företagare	4 108	3 932	4 363	4 149	1 760	1 597	765	715	8 600	7 745
46	arbetspersonal	1 595	1 492	1 848	1 760	679	654	276	276	2 388	2 325
47	Jordbruk med 2—5 hektar åker	2 286	2 563	3 397	2 918	1 508	1 194	790	715	6 184	5 342
48	Därav: företagare	2 387	2 211	2 692	2 415	1 232	943	652	627	5 053	4 387
49	arbetspersonal	377	352	553	490	251	251	88	88	980	955

¹⁾ Förvaltningspersonal samt i husligt arbete inom jordbruksnäringen anställda ingå i specialredovisningens total.

(husligt arbete inom jordbruket inräknat) efter storleksgrupp och social- 9
 tionsområden, den 31 december 1945.

stigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

bygder		Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder															
Mälar- och Hjälmarsbygden		Sydsvenska höglandet		Östsvenska dalbygden		Västsvenska dalbygden		Södra Bergslagen		Västsvenska dalsjö-området		Norra Bergslagen		Östra Dalarna-Gästrikland			
För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män		
85 884	76 731	125398	112561	10 407	9 402	34 705	30 297	11 401	10 497	21 088	17 745	11 693	10 261	15 904	13 907		
20 906	18 683	4 008	3 530	1 572	1 333	1 131	1 042	1 697	1 571	425	387	1 257	1 106	639	602		
2 949	2 724	464	439	264	201	226	201	125	113	63	50	76	51	87	75		
2 590	2 552	502	502	252	239	112	112	352	352	49	49	189	189	76	76		
13 709	13 382	2 627	2 551	956	893	729	716	1 119	1 106	301	288	916	866	451	451		
1 658	25	415	38	100	64	13	101	12	12	76	76	25	25	5	6		
36 830	33 221	29 140	26 337	4 060	3 660	8 271	7 328	3 346	3 120	2 591	2 183	3 017	2 728	6 462	5 708		
19 234	17 774	14 005	13 012	1 873	1 724	4 375	3 897	1 686	1 598	1 485	1 233	1 466	1 377	3 029	2 790		
3 38	314	287	275	62	62	88	88	74	62	25	12	36	36	13	13		
15 484	15 133	13 289	13 025	1 874	1 874	3 444	3 343	1 485	1 460	931	918	1 351	1 315	2 993	2 905		
1 774	—	1 559	25	251	364	—	101	—	—	150	—	164	—	427	—		
14 364	12 869	74 789	67 777	3 659	3 395	17 824	15 877	4 803	4 451	12 947	10 948	5 737	5 060	6 586	5 743		
10 429	9 550	50 486	46 411	2 627	2 527	11 905	10 648	3 495	3 269	9 566	7 944	4 217	3 904	4 236	3 771		
50	50	51	51	931	868	5 379	5 229	1 207	1 182	3 068	2 992	1 168	1 143	1 998	1 947		
3 332	3 269	22 031	21 315	101	—	540	—	101	—	301	—	339	—	327	—		
553	—	2 201	—	226	188	3 935	2 892	503	428	3 957	3 192	981	729	931	742		
2 049	1 546	9 633	7 947	214	176	3 307	2 389	453	378	3 355	2 690	855	666	679	553		
1 822	1 420	8 010	6614	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
138	126	1 371	1 333	12	12	566	503	50	50	527	502	101	63	189	189		
89	—	252	—	—	—	62	—	—	—	75	—	25	—	63	—		
11 735	10 412	7 848	6 970	890	826	3 544	3 158	1 052	927	1 168	1 055	701	638	1 286	1 112		
2 906	2 756	1 151	1 101	88	75	597	535	176	176	227	214	125	113	275	250		
1 432	1 358	438	400	50	50	349	336	88	62	51	38	62	62	173	161		
6 647	6 298	5 632	5 469	739	701	2 424	2 287	701	689	803	803	476	463	738	701		
750	—	627	—	13	—	174	—	87	—	87	—	38	—	100	—		
7 001	6 656	7 624	7 475	1 420	1 420	826	814	1 622	1 609	4 902	4 877	4 532	4 520	4 393	4 368		
2 448	2 435	88	88	602	602	7 451	7 426	264	264	—	—	38	38	198	198		
12 212	10 863	2 124	1 835	855	704	440	389	1 120	1 044	188	188	981	905	464	439		
964	889	113	113	88	63	63	50	50	50	—	—	13	13	25	25		
8 371	8 094	1 358	1 320	541	503	226	226	768	755	176	176	754	716	351	351		
8 694	7 815	1 884	1 695	717	629	691	653	577	527	237	199	276	201	175	163		
1 985	1 835	351	326	176	138	163	151	75	63	63	50	63	38	62	50		
5 338	5 288	1 269	1 231	415	390	503	490	351	351	125	112	162	150	100	100		
8 798	7 905	3 093	2 879	730	642	489	439	869	819	226	201	225	213	641	540		
3 481	3 267	1 006	918	164	164	150	150	277	265	101	101	88	88	176	163		
4 512	4 437	1 824	1 811	440	440	264	251	516	516	88	88	137	125	402	377		
9 739	8 822	4 600	4 035	980	905	1 433	1 232	654	603	478	365	801	675	1 156	1 006		
4 815	4 500	1 923	1 697	440	390	654	541	352	339	239	214	288	237	540	490		
4 359	4 272	2 263	2 238	503	503	704	679	265	252	164	151	438	426	541	516		
18 293	16 494	21 447	19 423	2 350	2 113	6 349	5 657	1 823	1 698	1 887	1 597	1 991	1 840	4 665	4 162		
10 938	10 007	11 076	10 397	1 269	1 170	3 571	3 206	1 057	994	1 145	918	1 090	1 052	2 313	2 137		
6 613	6 424	9 202	8 976	931	931	2 476	2 413	704	692	679	679	776	764	2 050	2 012		
9 627	8 710	40 104	36 532	2 502	2 326	9 816	8 660	2 766	2 552	5 519	4 789	3 088	2 737	4 221	3 706		
6 597	6 095	25 163	23 377	1 709	1 634	6 122	5 367	1 860	1 747	3 847	3 306	2 197	2 059	2 651	2 400		
2 616	2 578	13 570	13 117	717	692	3 393	3 293	830	805	1 534	1 483	690	678	1 332	1 294		
4 737	4 159	34 665	31 245	1 157	1 069	8 008	7 217	2 037	1 899	7 428	6 159	2 649	2 323	2 365	2 037		
3 832	3 455	25 323	23 034	918	893	5 783	5 281	1 635	1 522	5 719	4 638	2 020	1 845	1 585	1 371		
716	691	8 461	8 193	214	176	1 986	1 936	377	377	1 534	1 509	478	465	666	653		

siffror.

TAB. 2 (forts.). FÖRVÄRVSARBETANDE BEFOLKNING INOM JORDBRUK MED BINÄRINGAR (HUSLIGT ARBETE INOM JORDBRUKET INRÄKNAT) EFTER STORLEKSGRUPP OCH SOCIALKLASS M. M. INOM STÖRRE PRODUKTIONSOMRÅDEN, DEN 31 DECEMBER 1945.

Storleksgrupper m. m. Socialklasser	Norra Sverige									
	Kustlandet i nedre Norrländ		Kustlandet i övre Norrländ		Nordsvenska mellan- bygden		Jämtländska silur- området		Fjäll- och morän- bygden	
	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män	För- värvs- arb. be- folkn.	Därav män
A. Jordbruk och boskapsskötsel	33 225	28 586	44 450	40 705	33 895	28 311	12 864	11 179	27 255	24 537
Jordbruk med över 50 hektar åker	377	277	88	63	227	164	26	13	25	25
Företagare	37	25	25	25	—	—	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	26	26	25	25	76	63	13	13	25	25
Arbetspersonal	239	226	13	13	101	101	13	—	—	—
I husligt arbete	75	—	25	—	50	—	—	—	—	—
Jordbruk med 10—50 hektar åker	6 477	5 659	4 237	3 873	1 875	1 610	1 598	1 283	215	190
Företagare	2 930	2 627	2 502	2 389	855	792	881	755	114	114
Förvaltningspersonal	39	39	—	—	51	51	13	13	—	—
Arbetspersonal	3 156	2 993	1 584	1 484	868	767	590	515	76	76
I husligt arbete	352	—	151	—	101	—	114	—	25	—
Jordbruk med 2—10 hektar åker	19 540	17 188	32 282	30 082	21 770	18 777	8 549	7 607	14 967	13 708
Företagare	12 813	11 781	21 742	20 712	14 312	12 639	5 369	4 841	9 584	8 841
Förvaltningspersonal	—	—	—	—	25	13	—	—	25	25
Arbetspersonal	5 645	5 407	9 546	9 370	6 490	6 125	2 816	2 766	4 905	4 842
I husligt arbete	1 082	—	994	—	943	—	364	—	453	—
Jordbruk med högst 2 hektar åker	4 198	3 319	5 319	4 552	8 288	6 364	1 837	1 560	9 986	8 854
Företagare	3 331	2 640	3 961	3 433	6 993	5 484	1 535	1 321	7 496	6 678
Förvaltningspersonal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arbetspersonal	691	679	1 207	1 119	930	880	239	239	2 264	2 176
I husligt arbete	176	—	151	—	365	—	63	—	226	—
Övriga inom jordbruk och boskapsskötsel	2 633	2 143	2 524	2 135	1 735	1 396	854	716	2 062	1 760
Företagare	388	325	265	252	327	277	188	176	716	691
Förvaltningspersonal	274	249	111	87	87	75	25	25	25	25
Arbetspersonal	1 619	1 569	1 934	1 796	1 132	1 044	528	515	1 120	1 044
I husligt arbete	352	—	214	—	189	—	113	—	201	—
B. Skogsbruk	8 593	8 443	10 816	10 741	21 582	21 519	3 431	3 368	15 181	15 143
C. Fiske	1 130	1 130	842	829	13	13	—	—	176	164
Specialredovisning.										
Jordbruk med över 100 hektar åker	76	76	26	13	139	76	13	13	—	—
Därav: företagare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
arbetspersonal	63	63	13	13	38	38	—	—	—	—
Jordbruk med 50—100 hektar åker	301	201	62	50	88	88	13	—	25	25
Därav: företagare	37	25	25	25	—	—	—	—	—	—
arbetspersonal	176	163	—	—	63	63	13	—	—	—
Jordbruk med 30—50 hektar åker	365	302	25	25	101	88	25	25	51	51
Därav: företagare	88	75	—	—	—	—	—	—	13	13
arbetspersonal	264	214	25	25	63	50	25	25	38	38
Jordbruk med 20—30 hektar åker	554	491	276	251	151	138	163	100	26	26
Därav: företagare	252	239	138	138	75	75	75	50	13	13
arbetspersonal	264	239	125	113	76	63	75	50	13	13
Jordbruk med 10—20 hektar åker	5 558	4 866	3 936	3 597	1 623	1 384	1 410	1 158	138	113
Därav: företagare	2 590	2 313	2 364	2 251	780	717	806	705	88	88
arbetspersonal	2 628	2 540	1 434	1 346	729	654	490	440	25	25
Jordbruk med 5—10 hektar åker	11 191	9 833	15 203	14 135	7 257	6 087	4 551	4 011	2 629	2 490
Därav: företagare	6 904	6 388	9 858	9 456	4 276	3 647	2 678	2 389	1 472	1 396
arbetspersonal	3 608	3 445	4 754	4 679	2 566	2 440	1 647	1 622	1 094	1 094
Jordbruk med 2—5 hektar åker	8 349	7 355	17 079	15 947	14 513	12 690	3 998	3 596	12 338	11 218
Därav: företagare	5 909	5 393	11 884	11 256	10 036	8 992	2 691	2 452	8 112	7 445
arbetspersonal	2 037	1 962	4 792	4 691	3 924	3 685	1 169	1 144	3 811	3 748

Tab. 3. Förvärvsarbetande befolkning inom varuhandel (branschgrupper) efter partihandel, detaljhandel och socialklass, hela riket, den 31 december 1945.

Ann. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Socialklasser m. m.	Malmer, metaller, o. arb. därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.	Mineral (ej metalliska) o. arb. därav, bränsle, kemikalier m. m.	Trävaror, papper, böcker m. m.	Näringsmedel m. m.	Textil-, läder- o. gummi-varor m. m.	Ej specificerad handel	Summa
Partihandel.							
<i>Män.</i>							
Företagare	1 535	618	1 852	2 120	1 049	2 579	9 753
Förvaltningspersonal	6 895	4 010	5 060	8 531	3 605	3 471	31 572
Därav: företagsledare	628	455	357	1 073	444	393	3 350
kontorspersonal m. m.	5 503	3 173	4 171	6 975	3 088	2 783	25 693
teknisk personal	578	173	210	61	36	160	1 218
verkmästare o. förmän ..	186	209	322	422	37	135	1 311
Arbetspersonal	3 116	3 224	2 865	7 727	1 442	1 517	19 891
Summa	11 546	7 852	9 777	18 378	6 096	7 567	61 216
<i>Kvinnor.</i>							
Företagare	25	12	50	49	62	12	210
Förvaltningspersonal	2 890	1 882	2 105	4 103	1 821	1 796	14 597
Därav: företagsledare	25	24	—	12	13	12	86
kontorspersonal m. m.	2 840	1 858	2 105	4 054	1 784	1 760	14 401
teknisk personal	25	—	—	25	12	24	86
verkmästare o. förmän ..	—	—	—	12	12	—	24
Arbetspersonal	308	295	369	862	603	506	2 943
Summa	3 223	2 189	2 524	5 014	2 486	2 314	17 750
Samtliga inom partihandel	14 769	10 041	12 301	23 392	8 582	9 881	78 966
Detaljhandel.							
<i>Män.</i>							
Företagare	4 650	2 130	2 760	14 697	4 076	12 241	40 554
Förvaltningspersonal	10 916	3 379	3 997	14 762	6 724	18 126	57 904
Därav: företagsledare	1 172	689	493	3 076	1 284	3 648	10 362
kontorspersonal m. m.	3 900	1 196	1 334	1 827	1 476	4 044	13 777
teknisk personal	595	123	74	172	258	345	1 477
verkmästare o. förmän ..	184	173	74	495	—	161	1 087
butikspersonal	5 155	1 198	2 022	9 192	3 706	9 928	31 201
Arbetspersonal	6 628	3 792	3 353	6 503	1 790	5 568	27 634
Summa	22 194	9 301	10 110	35 962	12 590	35 935	126 092
<i>Kvinnor.</i>							
Företagare	382	790	694	6 312	4 535	2 191	14 904
Förvaltningspersonal	5 221	4 010	5 016	34 597	18 220	22 602	89 666
Därav: företagsledare	209	295	384	1 886	1 195	611	4 580
kontorspersonal	2 827	750	1 430	3 362	1 886	4 441	14 696
teknisk personal	—	12	25	49	110	173	369
verkmästare o. förmän ..	—	—	12	13	—	25	50
butikspersonal	2 185	2 953	3 165	29 287	15 029	17 352	69 971
Arbetspersonal	406	258	579	1 987	4 217	1 840	9 287
Summa	6 009	5 058	6 289	42 896	26 972	26 633	113 857
Samtliga inom detaljhandel	28 203	14 359	16 399	78 858	39 562	62 568	239 949
Totalsumma	42 972	24 400	28 700	102 250	48 144	72 449	318 915

Tab. 4. Förfärsarbetande befolkning inom industri och storleksklass, hela riket,

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal under-

Undergrupper och socialklasser	Förfärsarbetande befolkning inom företag med							
	högst 10	11-25	26-50	51-100	101-200	201-500	501- 1 000	över 1 000
	s y s s e l s a t t a							
A. Malmbrytning och metallindustri.								
Företagare	15 655	471	87	49	37	—	—	—
Förvaltningspersonal	4 213	2 385	2 399	3 671	4 661	7 527	9 889	23 113
Arbetarpersonal	39 878	12 954	13 424	17 074	22 718	34 915	39 135	89 455
Summa	59 746	15 810	15 910	20 794	27 416	42 442	49 024	112 568
B. Jord- och stenindustri.								
Företagare	1 859	112	25	25	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	1 079	611	650	910	614	745	471	779
Arbetarpersonal	10 665	5 504	5 206	6 970	4 941	5 411	3 064	3 309
Summa	13 603	6 227	5 881	7 905	5 555	6 156	3 535	4 088
C. Träindustri.								
Företagare	10 018	763	188	12	25	—	—	—
Förvaltningspersonal	1 926	1 359	1 385	1 055	1 188	788	313	37
Arbetarpersonal	26 265	12 156	12 039	8 153	9 657	6 044	3 638	504
Summa	38 209	14 278	13 612	9 220	10 870	6 832	3 951	541
D. Pappers- och grafisk industri.								
Företagare	2 338	74	13	—	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	1 741	924	889	1 125	1 122	2 935	1 570	1 556
Arbetarpersonal	8 314	3 774	4 076	6 276	8 272	18 304	12 247	6 941
Summa	12 893	4 772	4 978	7 401	9 394	21 239	13 817	8 497
E. Livsmedelsindustri.								
Företagare	9 413	185	98	25	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	3 611	1 770	1 863	1 962	2 145	1 736	657	578
Arbetarpersonal	25 407	6 817	5 637	7 001	7 456	6 620	3 881	1 023
Summa	38 431	8 772	7 598	8 988	9 601	8 356	4 538	1 601
F. Textil- och beklädnadsindustri.								
Företagare	26 066	223	62	37	13	—	—	—
Förvaltningspersonal	2 641	592	961	1 444	2 545	3 372	1 819	1 207
Arbetarpersonal	26 728	3 027	5 347	8 729	15 483	22 863	14 018	7 717
Summa	55 435	3 842	6 370	10 210	18 041	26 235	15 837	8 924
G. Läder-, hår- och gummi- varuindustri.								
Företagare	12 593	148	37	25	—	—	—	—
Förvaltningspersonal	717	335	482	567	740	866	372	799
Arbetarpersonal	10 554	2 607	2 815	3 602	4 014	4 669	2 577	3 441
Summa	23 864	3 090	3 334	4 194	4 754	5 535	2 949	4 240
H. Kemisk-teknisk industri.								
Företagare	460	25	25	12	12	—	—	—
Förvaltningspersonal	1 439	652	815	862	813	1 285	1 355	319
Arbetarpersonal	2 393	1 299	1 707	2 039	2 055	5 555	3 576	1 204
Summa	4 292	1 976	2 547	2 913	2 880	6 840	4 931	1 523
Samtliga ovanstående näringsgrenar.								
Företagare	78 402	2 001	535	185	87	—	—	—
Förvaltningspersonal	17 367	8 628	9 444	11 596	13 828	19 254	16 446	28 388
Arbetarpersonal	150 204	48 138	50 251	59 844	74 596	104 381	82 136	113 594
Summa	245 973	58 767	60 230	71 625	88 511	123 635	98 582	141 982

1) Utom undergrupperna »Byggnadsverksamhet», »Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.» samt

**hantverk (undergrupper¹) efter socialklass samt företagets
den 31 december 1945.**

13

stigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Samtliga	Förvärvsarbetande män inom företag med								Samtliga
	högst 10	11-25	26-50	51-100	101-200	201-500	501- 1 000	över 1 000	
	sysselsatta								
16 299	15 555	434	87	49	37	—	—	—	16 162
57 558	3 399	1 976	1 868	3 092	3 760	5 650	7 751	17 804	45 300
269 553	38 544	12 572	12 583	16 087	21 581	32 162	36 270	82 856	252 655
343 710	57 498	14 982	14 538	19 228	25 378	37 812	44 021	100 660	314 117
2 021	1 809	112	25	25	—	—	—	—	1 971
5 859	894	562	551	760	514	560	310	594	4 745
45 070	10 502	5 441	5 168	6 808	4 678	4 966	2 308	2 996	42 867
52 950	13 205	6 115	5 744	7 593	5 192	5 526	2 618	3 590	49 583
11 006	9 930	763	188	12	25	—	—	—	10 918
8 051	1 715	1 198	1 135	882	964	664	250	25	6 833
78 456	25 880	11 944	11 765	7 917	9 435	6 006	3 526	479	76 952
97 513	37 525	13 905	13 088	8 811	10 424	6 670	3 776	504	94 703
2 425	2 041	62	13	—	—	—	—	—	2 116
11 862	1 260	567	654	879	887	2 241	1 247	1 113	8 848
68 204	6 105	2 922	3 187	5 152	6 859	16 119	10 693	5 464	56 501
82 491	9 406	3 551	3 854	6 031	7 746	18 360	11 940	6 577	67 465
9 721	7 366	160	74	25	—	—	—	—	7 625
14 322	2 652	1 239	1 283	1 260	1 443	1 035	409	319	9 640
63 842	19 792	5 366	4 376	5 028	5 405	3 972	2 438	491	46 868
87 885	29 810	6 765	5 733	6 313	6 848	5 007	2 847	810	64 133
26 401	7 260	211	62	37	13	—	—	—	7 583
14 581	1 234	371	493	963	1 459	2 078	1 202	715	8 515
103 912	6 758	1 006	1 579	2 460	5 602	8 224	6 750	4 316	36 695
144 894	15 252	1 588	2 134	3 460	7 074	10 302	7 952	5 031	52 793
12 803	12 519	148	37	25	—	—	—	—	12 729
4 878	518	285	371	382	531	618	224	454	3 383
34 279	8 467	1 776	1 912	2 390	2 461	3 064	1 957	1 842	23 869
51 960	21 504	2 209	2 320	2 797	2 992	3 682	2 181	2 296	39 981
534	423	25	25	12	12	—	—	—	497
7 540	1 145	467	642	604	530	891	945	233	5 457
19 828	2 049	966	1 326	1 387	1 501	4 865	2 818	958	15 870
27 902	3 617	1 458	1 993	2 003	2 043	5 756	3 763	1 191	21 824
81 210	56 903	1 915	511	185	87	—	—	—	59 601
124 951	12 817	6 665	6 997	8 822	10 088	13 737	12 338	21 257	92 721
683 144	118 097	41 993	41 896	47 229	57 522	79 378	66 760	99 402	552 277
889 305	187 817	50 573	49 404	56 236	67 697	93 115	79 098	120 659	704 599

»Ospecifierad verksamhet».

Tab. 5. Förfärdigande befolkning efter näringsgren efter ålder och kön, hela

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal under-

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65— ∞ år	Summa
Män.							
I—VII. Samtliga näringsgrenar ...	182 976	493 001	540 238	452 336	448 899	122 565	2 240 015
Företagare	1 253	30 243	106 609	133 518	166 016	71 715	509 354
Förvaltningspersonal	18 462	93 191	105 556	87 454	83 444	9 779	397 886
Arbetarpersonal	163 261	369 567	328 073	231 364	199 439	41 071	1 332 775
I. Jordbruk med binärningar	66 648	128 724	133 425	132 917	157 540	64 165	683 419
Företagare	880	17 309	63 197	85 865	113 975	52 486	333 712
Förvaltningspersonal	589	4 070	6 574	5 623	5 660	802	23 318
Arbetarpersonal	65 179	107 345	63 654	41 429	37 905	10 877	326 389
A. Jordbruk och boskapskötsel	55 546	98 488	106 196	113 098	137 859	59 179	570 366
Företagare	352	14 872	59 609	82 437	110 021	50 955	318 246
Förvaltningspersonal	225	2 483	4 071	3 132	2 941	514	13 366
Arbetarpersonal	54 969	81 133	42 516	27 529	24 897	7 710	238 754
B. Skogbruk	9 769	26 769	23 217	16 140	15 639	3 481	95 015
Därav: förvaltningspersonal	351	1 575	2 503	2 441	2 719	288	9 877
arbetarpersonal	9 405	25 144	20 638	13 674	12 808	3 155	84 824
C. Fiske	1 333	3 467	4 012	3 679	4 042	1 505	18 038
Därav: företagare	515	2 387	3 512	3 403	3 842	1 493	15 152
arbetarpersonal	805	1 068	500	226	200	12	2 811
II. Industri och hantverk	69 035	217 851	249 629	191 759	175 420	39 044	942 788
Företagare	174	5 468	18 920	20 992	26 589	11 592	83 735
Förvaltningspersonal	4 013	24 838	31 282	24 896	24 417	3 476	112 922
Arbetarpersonal	64 898	187 545	199 427	145 871	124 414	23 976	746 131
A. Malmbrytning och metallindustri	28 076	89 814	83 840	54 940	47 534	9 913	314 117
Företagare	13	1 336	4 066	4 024	4 979	1 744	16 162
Förvaltningspersonal	2 017	11 433	12 985	9 666	8 111	1 088	45 300
Arbetarpersonal	26 046	77 045	66 789	41 250	34 444	7 081	252 655
B. Jord- och stenindustri	2 704	10 150	12 666	10 836	10 400	2 827	49 583
Företagare	—	174	250	536	676	335	1 971
Förvaltningspersonal	200	844	1 107	1 121	1 210	263	4 745
Arbetarpersonal	2 504	9 132	11 309	9 179	8 514	2 229	42 867
C. Träindustri	9 231	22 200	22 229	18 632	17 371	5 040	94 703
Företagare	50	839	2 599	2 600	3 158	1 672	10 918
Förvaltningspersonal	162	1 371	1 731	1 421	1 811	337	6 833
Arbetarpersonal	9 019	19 990	17 899	14 611	12 402	3 031	76 952
D. Pappers- och grafisk industri	5 964	14 214	16 110	14 188	14 485	2 504	67 465
Företagare	24	136	383	583	742	248	2 116
Förvaltningspersonal	386	1 712	2 169	1 663	2 583	335	8 848
Arbetarpersonal	5 554	12 366	13 558	11 942	11 160	1 921	56 501
E. Livsmedelsindustri	6 548	14 178	16 762	13 312	11 408	1 925	64 133
Företagare	—	562	2 119	2 048	2 197	699	7 625
Förvaltningspersonal	161	1 599	2 812	2 535	2 322	211	9 640
Arbetarpersonal	6 387	12 017	11 831	8 729	6 889	1 015	46 868

(huvudgrupper och undergrupper) och socialklass samt riket, den 31 december 1945.

stigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65— <i>∞</i> år	Summa
F. Textil- och beklädnadsindustri	3 133	10 870	15 032	10 792	9 864	3 102	52 793
Företagare	12	249	1 540	1 904	2 559	1 319	7 583
Förvaltningspersonal	124	1 607	2 633	2 013	1 818	320	8 515
Arbetarpersonal	2 997	9 014	10 859	6 875	5 487	1 463	36 695
G. Läder-, hår- och gummivaruindustri	3 232	7 754	9 114	7 876	7 843	4 162	39 981
Företagare	75	698	2 201	2 889	3 854	3 012	12 729
Förvaltningspersonal	124	568	1 062	827	605	197	3 383
Arbetarpersonal	3 033	6 488	5 851	4 160	3 384	953	23 869
H. Kemisk-teknisk industri	1 487	4 837	6 491	4 625	3 878	506	21 824
Därav: förvaltningspersonal	382	1 100	1 456	1 196	1 163	160	5 457
arbetarpersonal	1 105	3 700	4 836	3 316	2 616	297	15 870
I. Byggnadsverksamhet	7 209	37 504	59 715	50 393	46 290	8 469	209 580
Företagare	—	1 375	5 452	6 221	8 175	2 451	23 674
Förvaltningspersonal	297	2 888	3 610	3 043	2 621	418	12 877
Arbetarpersonal	6 912	33 241	50 653	41 129	35 494	5 600	173 029
K. Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. ..	794	3 919	6 361	5 375	5 484	448	22 381
Därav: förvaltningspersonal	86	729	1 248	1 163	1 767	99	5 092
arbetarpersonal	708	3 152	5 076	4 187	3 666	325	17 114
L. Ej specificerad industri	707	2 411	1 309	790	863	148	6 228
Därav: förvaltningspersonal	74	987	469	248	406	48	2 232
arbetarpersonal	633	1 400	766	493	358	61	3 711
III. Samfärdsel	10 488	51 756	47 624	37 443	39 348	3 011	189 670
Företagare	51	2 152	6 545	5 774	4 373	778	19 673
Förvaltningspersonal	582	5 491	6 498	8 424	13 824	684	35 503
Arbetarpersonal	9 855	44 113	34 581	23 245	21 151	1 549	134 494
A. Landtransport	5 683	37 750	33 324	27 400	29 352	2 014	135 523
Företagare	51	2 038	6 321	5 499	3 835	690	18 434
Förvaltningspersonal	211	2 260	1 908	4 257	8 769	211	17 616
Arbetarpersonal	5 421	33 452	25 095	17 644	16 748	1 113	99 473
B. Sjöfart m. m.	2 641	7 530	6 780	5 555	6 119	632	29 257
Företagare	—	114	224	275	538	88	1 239
Förvaltningspersonal	197	1 506	2 902	2 706	3 302	333	10 946
Arbetarpersonal	2 444	5 910	3 654	2 574	2 279	211	17 072
C. Lufttrafik	123	726	368	147	25	12	1 401
Därav: förvaltningspersonal	—	492	123	86	12	—	713
arbetarpersonal	123	234	245	61	13	12	688
D. Post och telegraf m. m.	2 041	5 750	7 152	4 341	3 852	353	23 489
Förvaltningspersonal	174	1 233	1 565	1 375	1 741	140	6 228
Arbetarpersonal	1 867	4 517	5 587	2 966	2 111	213	17 261
IV. Handel	25 071	48 230	58 409	49 199	43 793	10 658	235 360
Företagare	111	4 050	14 458	17 138	18 362	5 897	60 016
Förvaltningspersonal	9 765	30 575	30 137	22 893	18 035	2 654	114 059
Arbetarpersonal	15 195	13 605	13 814	9 168	7 396	2 107	61 285

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65—∞ år	Summa
A. Varuhandel	22 859	40 296	47 187	37 487	32 327	7 152	187 308
Företagare	87	3 605	12 777	14 643	14 956	4 239	50 307
Förvaltningspersonal	8 939	25 834	23 954	16 483	12 327	1 939	89 476
Arbetarpersonal	13 833	10 857	10 456	6 361	5 044	974	47 525
B. Bank- och försäkringsverksamhet	642	2 389	3 413	4 477	3 875	471	15 267
Därav: förvaltningspersonal	332	2 328	3 202	4 305	3 665	360	14 192
C. Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	506	2 329	2 745	2 636	2 993	838	12 047
Företagare	12	136	823	1 281	1 786	654	4 692
Förvaltningspersonal	420	1 983	1 762	1 232	1 023	110	6 530
Arbetarpersonal	74	210	160	123	184	74	825
D. Fastighetsförvaltning m. m.	210	666	1 281	1 897	2 500	1 702	8 256
Företagare	—	87	197	433	789	643	2 149
Förvaltningspersonal	24	122	136	209	357	148	996
Arbetarpersonal	186	457	948	1 255	1 354	911	5 111
E. Hotell- och restaurangrörelse	854	2 550	3 783	2 702	2 098	495	12 482
Företagare	—	222	499	683	658	274	2 336
Förvaltningspersonal	50	308	1 083	664	663	97	2 865
Arbetarpersonal	804	2 020	2 201	1 355	777	124	7 281
V. Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	9 022	36 017	42 831	35 594	27 901	4 109	155 474
Företagare	37	1 251	3 489	3 737	2 705	949	12 168
Förvaltningspersonal	3 475	27 585	30 669	25 236	21 236	2 127	110 328
Arbetarpersonal	5 510	7 181	8 673	6 621	3 960	1 033	32 978
A. Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad ..	594	6 761	10 040	7 653	7 208	754	33 010
Förvaltningspersonal	397	6 133	8 920	6 888	6 752	692	29 782
Arbetarpersonal	197	628	1 120	765	456	62	3 228
B. Försvarsväsen	6 631	18 648	9 625	6 118	3 602	334	44 958
Förvaltningspersonal	2 448	15 122	6 062	3 821	2 858	185	30 496
Arbetarpersonal	4 183	3 526	3 563	2 297	744	149	14 462
C. Socialvård	25	359	855	927	866	112	3 144
Därav: förvaltningspersonal	25	199	484	459	558	61	1 786
arbetarpersonal	—	160	358	456	308	51	1 333
D. Hälso- och sjukvård samt personlig hygien	931	4 663	8 383	6 399	4 434	838	25 648
Företagare	25	745	2 597	2 635	1 703	615	8 320
Förvaltningspersonal	247	1 718	3 626	2 222	1 880	161	9 854
Arbetarpersonal	659	2 200	2 160	1 542	851	62	7 474
E. Religionsvård	37	770	2 879	2 966	2 505	912	10 069
Förvaltningspersonal	25	634	2 271	2 294	1 619	361	7 204
Arbetarpersonal	12	136	608	672	886	551	2 865
F. Undervisning och vetenskaplig verksamhet	186	2 015	6 553	7 486	5 983	395	22 618
Därav: förvaltningspersonal	87	1 829	6 095	6 979	5 601	321	20 912
arbetarpersonal	99	161	334	409	296	61	1 360
G. Litterär och konstnärlig verksamhet	507	2 195	3 400	3 183	2 368	567	12 220
Företagare	12	481	755	992	916	321	3 477
Förvaltningspersonal	185	1 356	2 152	1 847	1 144	173	6 857
Arbetarpersonal	310	358	493	344	308	73	1 886

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65— ∞ år	Summa
<i>H. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstüdes redovisade</i>	111	606	1 096	862	935	197	3 807
Därav: förvaltningspersonal	61	594	1 059	726	824	173	3 437
VI. Husligt arbete	38	63	64	61	24	—	250
VII. Ospecificerad verksamhet	2 624	10 360	8 256	5 363	4 873	1 578	33 054
Därav: förvaltningspersonal	38	606	396	358	272	36	1 706
Arbetspersonal	2 586	9 741	7 860	4 993	4 589	1 529	31 298
Kvinnor.							
I—VII. Samtliga näringsgrenar ...	116 382	224 089	138 206	127 433	117 602	28 447	752 159
Företagare	739	6 147	12 704	19 235	32 456	17 180	88 461
Förvaltningspersonal	51 288	113 288	60 377	47 965	33 719	1 926	308 563
Arbetspersonal	64 355	104 654	65 125	60 233	51 427	9 341	355 135
I. Jordbruk med binäringar	2 035	3 612	4 206	8 606	16 299	11 425	46 183
Företagare	151	604	2 427	6 524	13 954	11 088	34 748
Förvaltningspersonal	99	634	199	137	149	12	1 230
Arbetspersonal	1 785	2 374	1 580	1 945	2 196	325	10 205
<i>A. Jordbruk och boskapskötsel</i>	<i>1 960</i>	<i>3 028</i>	<i>3 982</i>	<i>8 494</i>	<i>16 087</i>	<i>11 387</i>	<i>44 938</i>
Därav: företagare	151	604	2 390	6 524	13 916	11 075	34 660
Arbetspersonal	1 735	2 185	1 505	1 870	2 108	300	9 703
<i>B. Skogsbruk</i>	<i>75</i>	<i>571</i>	<i>161</i>	<i>100</i>	<i>162</i>	<i>38</i>	<i>1 107</i>
Därav: förvaltningspersonal	25	395	112	37	86	—	655
<i>C. Fiske</i>	—	13	63	12	50	—	138
II. Industri och hantverk	30 474	63 088	38 493	30 515	23 816	3 960	190 346
Företagare	451	2 705	3 994	5 167	7 238	2 165	21 720
Förvaltningspersonal	7 864	15 565	5 809	3 723	2 514	185	35 660
Arbetspersonal	22 159	44 818	28 690	21 625	14 064	1 610	132 966
<i>A. Malmbrytning och metallindustri</i>	<i>5 591</i>	<i>12 885</i>	<i>5 913</i>	<i>3 279</i>	<i>1 790</i>	<i>135</i>	<i>29 593</i>
Därav: förvaltningspersonal	3 456	6 009	1 602	973	469	49	12 558
Arbetspersonal	2 135	6 876	4 286	2 219	1 308	74	16 898
<i>B. Jord- och stenindustri</i>	<i>759</i>	<i>1 092</i>	<i>696</i>	<i>459</i>	<i>298</i>	<i>63</i>	<i>3 367</i>
Därav: förvaltningspersonal	286	358	247	136	87	—	1 114
Arbetspersonal	473	734	411	323	199	63	2 203
<i>C. Träindustri</i>	<i>823</i>	<i>1 055</i>	<i>372</i>	<i>287</i>	<i>210</i>	<i>63</i>	<i>2 810</i>
Därav: förvaltningspersonal	399	534	137	50	98	—	1 218
Arbetspersonal	424	509	222	212	74	63	1 501
<i>D. Pappers- och grafisk industri</i>	<i>3 547</i>	<i>5 106</i>	<i>2 396</i>	<i>1 953</i>	<i>1 815</i>	<i>209</i>	<i>15 026</i>
Därav: förvaltningspersonal	559	1 086	579	408	345	37	3 014
Arbetspersonal	2 988	3 983	1 731	1 495	1 371	135	11 703
<i>E. Livsmedelsindustri</i>	<i>3 945</i>	<i>6 874</i>	<i>4 815</i>	<i>4 580</i>	<i>3 092</i>	<i>446</i>	<i>23 752</i>
Företagare	—	24	286	631	869	286	2 096
Förvaltningspersonal	915	1 903	902	543	395	24	4 682
Arbetspersonal	3 030	4 947	3 627	3 406	1 828	136	16 974

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65— <i>∞</i> år	Summa
F. Textil- och beklädnadsindustri	11 504	27 188	19 617	16 518	14 564	2 710	92 101
Företagare	451	2 632	3 484	4 338	6 121	1 792	18 818
Förvaltningspersonal	964	2 207	1 283	849	750	13	6 066
Arbetspersonal	10 089	22 349	14 850	11 331	7 693	905	67 217
G. Läder-, hår- och gummivaruindustri	2 366	4 152	2 467	1 873	948	173	11 979
Däruv: förvaltningspersonal	421	631	147	210	86	—	1 495
Arbetspersonal	1 945	3 521	2 320	1 651	825	148	10 410
H. Kemisk-teknisk industri	975	2 355	1 343	850	494	61	6 078
Däruv: förvaltningspersonal	320	1 037	369	222	111	24	2 083
Arbetspersonal	655	1 318	962	628	371	24	3 958
I. Byggnadsverksamhet	359	1 111	346	357	321	50	2 544
Däruv: förvaltningspersonal	236	998	210	246	99	13	1 802
Arbetspersonal	123	113	98	99	210	37	680
K. Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.	258	630	344	174	197	13	1 616
Däruv: förvaltningspersonal	221	618	295	50	74	13	1 271
L. Ej specificerad industri	347	640	184	185	87	37	1 480
Däruv: arbetspersonal	260	456	134	137	74	25	1 086
III. Samfärdsl.	5 463	11 452	6 251	5 946	4 340	536	33 988
Däruv: förvaltningspersonal	4 954	10 672	5 199	4 535	3 215	313	28 888
Arbetspersonal	509	743	1 028	1 349	951	124	4 704
A. Landtransport	471	1 631	1 200	1 041	1 087	173	5 603
Däruv: förvaltningspersonal	372	1 159	382	248	344	—	2 505
Arbetspersonal	99	435	794	731	569	86	2 714
B. Sjöfart m. m.	87	369	270	345	333	37	1 441
Däruv: förvaltningspersonal	74	271	172	135	198	25	875
C. Lufttrafik	—	111	38	24	—	—	173
D. Post och telegraf m. m.	4 905	9 341	4 743	4 536	2 920	326	26 771
Förvaltningspersonal	4 508	9 143	4 620	4 140	2 673	288	25 372
Arbetspersonal	397	198	123	396	247	38	1 399
IV. Handel	38 657	64 068	36 701	29 850	25 633	4 826	199 765
Företagare	74	1 202	3 837	6 148	9 612	3 373	24 246
Förvaltningspersonal	29 384	47 924	22 806	15 344	9 867	752	126 077
Arbetspersonal	9 229	14 942	10 058	8 358	6 154	701	49 442
A. Varuhandel	30 490	43 350	23 050	17 353	14 711	2 653	131 607
Företagare	26	805	2 511	3 966	5 916	1 890	15 114
Förvaltningspersonal	26 814	39 995	18 707	11 307	6 874	566	104 263
Arbetspersonal	3 650	2 550	1 832	2 080	1 921	197	12 230
B. Bank- och försäkringsverksamhet	1 643	4 965	2 351	2 427	1 576	74	13 036
Däruv: förvaltningspersonal	1 532	4 890	2 167	2 106	1 206	24	11 925
Arbetspersonal	99	75	184	321	344	50	1 073
C. Förmedlings-, uppdrags- o. reklamverksamhet	741	1 526	701	774	664	74	4 480
Däruv: förvaltningspersonal	729	1 464	602	540	370	37	3 742

Näringsgrenar och socialklasser	10—20 år	20—30 år	30—40 år	40—50 år	50—65 år	65— ∞ år	Summa
D. Fastighetsförvaltning m. m.	<i>III</i>	196	221	516	1 108	961	3 113
Därav: företagare	12	13	37	185	505	715	1 467
arbetarpersonal	13	24	135	270	504	221	1 167
E. Hotell- och restaurangrörelse	5 702	14 031	10 378	8 780	7 574	1 064	47 529
Företagare	24	360	1 215	1 874	2 932	743	7 148
Förvaltningspersonal	223	1 416	1 281	1 330	1 318	100	5 668
Arbetarpersonal	5 455	12 255	7 882	5 576	3 324	221	34 713
V. Allmän förvaltningstjänst och fria yrken	13 129	48 165	34 230	30 717	23 672	1 579	151 492
Företagare	63	1 599	2 422	1 334	1 478	455	7 351
Förvaltningspersonal	8 468	36 799	25 265	22 925	16 626	442	110 525
Arbetarpersonal	4 598	9 767	6 543	6 458	5 568	682	33 616
A. Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad .	2 087	7 076	3 765	3 123	2 151	<i>II</i> 0	18 312
Förvaltningspersonal	2 050	6 927	3 556	2 644	1 561	49	16 787
Arbetarpersonal	37	149	209	479	590	61	1 525
B. Försvarsväsen	804	4 218	1 295	741	543	<i>I</i> 2	7 613
Förvaltningspersonal	482	2 944	714	271	235	—	4 646
Arbetarpersonal	322	1 274	581	470	308	12	2 967
C. Socialvård	1 425	4 539	3 761	2 608	2 137	<i>I</i> 36	14 606
Därav: förvaltningspersonal	511	2 983	2 754	1 926	1 690	74	9 938
arbetarpersonal	889	1 544	994	682	422	62	4 593
D. Hälso- och sjukvård samt personlig hygien	7 610	24 886	15 594	9 921	5 533	<i>4</i> 18	63 962
Företagare	38	1 452	2 003	914	935	233	5 575
Förvaltningspersonal	4 585	17 463	10 434	6 685	3 438	99	42 704
Arbetarpersonal	2 987	5 971	3 157	2 322	1 160	86	15 683
E. Religionsvård	26	621	632	818	718	<i>2</i> 24	3 059
Förvaltningspersonal	13	548	608	595	321	49	2 134
Arbetarpersonal	13	73	74	223	397	175	955
F. Undervisning och vetenskaplig verksamhet	610	4 107	6 675	11 318	10 732	<i>3</i> 60	33 852
Företagare	—	49	123	198	259	87	716
Förvaltningspersonal	310	3 536	5 797	9 820	8 669	122	28 254
Arbetarpersonal	300	522	755	1 300	1 854	151	4 882
G. Litterär och konstnärlig verksamhet	408	1 426	1 721	1 561	1 315	<i>2</i> 82	6 713
Företagare	—	86	283	222	259	135	985
Förvaltningspersonal	358	1 192	738	541	392	25	3 246
Arbetarpersonal	50	148	700	798	664	122	2 482
H. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade	159	1 292	737	627	493	<i>3</i> 7	3 345
Därav: förvaltningspersonal	159	1 206	664	443	320	24	2 816
VI. Husligt arbete	24 904	30 853	17 190	20 945	23 322	6 058	123 272
Förvaltningspersonal	198	1 038	889	1 178	1 311	222	4 836
Arbetarpersonal	24 706	29 815	16 301	19 767	22 011	5 836	118 436
VII. Ospecificerad verksamhet	1 690	2 851	1 135	854	520	63	7 113
Därav: förvaltningspersonal	321	656	210	123	37	—	1 347
arbetarpersonal	1 369	2 195	925	731	483	63	5 766

Tab. 6. Enskilda företagare inom nedan angivna individualyrken, hela riket, den 31 december 1945.

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Individualyrken	Inom industri och hantverk	Inom övriga näringsgrenar	Samtliga	Därav inom storleksgrupperade företag ¹⁾ inom industri och hantverk		
				Högst 10 sysselsatta ²⁾	Högst 25 sysselsatta ²⁾	Samtliga
Män.						
Bagare och konditorer	3 182	175	3 357	3 071	3 157	3 182
Bilmekaniker och bilreparatörer	1 312	—	1 312	1 275	1 299	1 312
Bleck-, plåt- och kopparslagare	1 927	—	1 927	1 864	1 927	1 927
Bokbindare	371	—	371	359	359	359
Boktryckare	556	—	556	508	556	556
Borstbindare	574	—	574	574	574	574
Byggmäst. o. byggnadsentrepren. i husbyggnadsverksamhet	8 398	—	8 398	—	—	—
Cykelreparatörer o. cykelhandlare	1 710	636	2 346	1 697	1 697	1 697
Elektromont., elektr. installatörer	1 259	12	1 271	25	25	25
Fotografer och filmfotografer	1 114	111	1 225	1 077	1 090	1 114
Färgare och kemisk tvättare	197	—	197	197	197	197
Garvare	62	—	62	50	62	62
Glasmästare och glasslipare	665	12	677	111	111	123
Guldsmed., silversmed. o. juvelerare	258	—	258	246	246	258
Instrumentmak. o. finmekaniker	136	—	136	136	136	136
Korgmakare	526	—	526	513	526	526
Körsnärer	198	—	198	198	198	198
Mjöltnare	1 798	—	1 798	1 798	1 798	1 798
Murare, trapp- o. plattsättare	1 679	—	1 679	—	—	—
Målare och lackerare	9 250	—	9 250	25	25	25
Möbel- o. butiksinnredn.-snick. m. fl. ..	2 808	—	2 808	2 457	2 708	2 795
Optiker, urmakare o. urhandlare	1 180	583	1 763	1 180	1 180	1 180
Sadelmakare, tapetserare, portfölj- och reseffektmakare	1 850	12	1 862	1 838	1 850	1 850
Skomakare	9 067	—	9 067	9 067	9 067	9 067
Skorstensfejare	—	447	447	—	—	—
Skräddare	6 071	—	6 071	6 057	6 057	6 071
Slaktare och charkuterister	1 476	226	1 702	1 476	1 476	1 476
Smeder	5 561	—	5 561	5 487	5 537	5 549
Snickare (ej särskilt nämnda)	4 458	—	4 458	4 270	4 408	4 433
Stenhuggare o. stenbildhuggare	798	—	798	761	786	798
Tunnbindare	211	—	211	199	199	211
Tvätteriidk. (ej kem. tvätt)	324	—	324	324	324	324
Vagnmakare	288	—	288	288	288	288
Vulkanisörer, gummireparatörer	261	—	261	248	261	261
Värme- och sanitetsmontörer	1 670	—	1 670	12	12	12
Diverse yrken ³⁾	857	12	869	709	709	709
Samtliga	72 052	2 226	74 278	48 097	48 845	49 093
Kvinnor.						
Bagerskor	1 675	112	1 787	1 663	1 663	1 675
Fotografer och filmfotografer	198	—	198	198	198	198
Hattmodister	111	594	705	111	111	111
Kapp- och klädsömmerskor	14 844	—	14 844	14 807	14 807	14 844
Tvätterskor (ej kem. tvätt) o. strykerskor	1 239	—	1 239	1 239	1 239	1 239
Väverskor	413	—	413	413	413	413
Diverse yrken ³⁾	309	12	321	271	284	284
Samtliga	18 789	718	19 507	18 702	18 715	18 764

¹⁾ Se härom texten. — ²⁾ Grupperingen efter antalet sysselsatta i enlighet med företagsregistrets storleksgruppering (jfr texten). Observera, att gruppen »Högst 25 sysselsatta» även inbegriper gruppen »Högst 10 sysselsatta». — ³⁾ Se bilaga 2.

Tab. 7. Arbetarpersonal inom nedan angivna individualyrken, 21 hela riket, den 31 december 1945.

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Individualyrken	Inom industri och hantverk	Inom övriga näringsgrenar	Samtliga	Därav inom storleksgrupperade företag ¹⁾ inom industri och hantverk		
				Högst 10 sysselsatta ²⁾	Högst 25 sysselsatta ²⁾	Samtliga
Män.						
Bagare och konditorer	11 922	336	12 258	8 423	9 805	11 922
Bilmekaniker och bilreparatörer	10 823	941	11 764	5 853	7 659	10 575
Bleck-, plåt- och kopparslagare	15 504	86	15 590	3 698	4 832	15 319
Bokbindare	1 774	38	1 812	419	605	1 774
Boktryckare	11 750	—	11 750	2 161	3 984	11 750
Byggnads- o. byggnadsinredningssnickare samt timmermän	42 253	623	42 876	773	1 172	4 123
Cykelreparatörer o. cykelhandlare	2 676	521	3 197	2 479	2 565	2 664
Elektromont., elektr. installatörer	18 999	3 172	22 171	272	309	4 690
Fotografer o. filmfotografer	1 084	172	1 256	863	888	1 084
Färgare o. kemisk tvättare	1 373	—	1 373	247	346	1 373
Garvare	2 133	—	2 133	124	236	2 133
Glasmästare och glasslipare	1 660	12	1 672	272	421	945
Guldsmed., silversmed. o. juvelerare	1 195	112	1 307	775	825	1 195
Instrumentmak. o. finmekaniker	2 183	234	2 417	641	802	2 183
Körsnärer	960	74	1 034	357	430	960
Mjöltnare	3 147	—	3 147	1 981	2 106	3 131
Murare, trapp- o. plattsättare	10 714	25	10 739	87	87	761
Målare och lackerare	23 092	867	23 959	472	721	4 468
Möbel- o. butiksinredn.-snick. m. fl.	16 428	332	16 760	6 316	9 708	16 403
Optiker, urmakare o. urhandlare	1 063	323	1 386	964	964	1 039
Sadelmakare, tapetserare, portfölj- och reseffektmakare	5 652	1 164	6 816	3 458	3 757	5 640
Skomakare	2 296	408	2 704	2 234	2 296	2 296
Skorstensfejare	—	840	840	—	—	—
Skräddare	6 993	357	7 350	4 034	4 220	6 993
Slaktare och charkuterister	7 222	608	7 830	2 873	3 688	7 222
Smeder	23 595	2 054	25 649	6 423	7 749	22 209
Snickare (ej särskilt nämnda)	29 473	1 507	30 980	10 445	13 782	28 728
Stenhuggare o. stenbildhuggare	5 412	12	5 424	2 163	3 166	5 124
Vagnmakare	907	—	907	363	462	895
Vulkanisörer, gummireparatörer	1 524	—	1 524	1 066	1 289	1 524
Värme- o. sanitetsmontörer	14 824	50	14 874	12	12	863
Vävarer	1 499	—	1 499	111	161	1 499
Diverse yrken ³⁾	3 890	161	4 051	1 703	2 053	3 666
Samtliga	284 020	15 029	299 049	72 062	91 100	185 154
Kvinnor.						
Bagerskor	4 456	409	4 865	3 556	3 877	4 456
Bokbindare	3 402	12	3 414	369	778	3 402
Fotografer o. filmfotografer	1 309	160	1 469	1 210	1 235	1 309
Färgare och kemisk tvättare	850	—	850	406	541	850
Handskmakare	670	—	670	124	175	670
Hatt- och mössmakare	891	38	929	75	112	891
Hattmodister	1 579	1 233	2 812	939	1 062	1 579
Kapp- och klädsömmerskor	24 854	1 885	26 739	9 912	10 592	24 828
Körsnärer och pälssömmerskor	2 058	172	2 230	899	1 318	2 058
Sadelmakare, tapetserare, portfölj- och reseffektmakare	1 015	50	1 065	297	410	1 015
Slaktare och charkuterister	582	25	607	137	162	582
Tvätterskor (ej kem. tvätt) o. strykerskor	4 804	2 113	6 917	4 199	4 249	4 804
Väverskor	2 400	—	2 400	561	635	2 388
Diverse yrken ³⁾	2 727	74	2 801	471	695	2 653
Samtliga	51 597	6 171	57 768	23 155	25 841	51 485

¹⁾ Se härom texten. — ²⁾ Grupperingen efter antalet sysselsatta i enlighet med företagsregistrets storleksgruppering (jfr texten). Observera, att gruppen »Högst 25 sysselsatta» även inbegriper gruppen »Högst 10 sysselsatta». — ³⁾ Se bilaga 2.

Tab. 8. Enskilda företagare inom nedan angivna individualyrken efter antalet anställda, hela riket, den 31 december 1945.

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Individualyrken	0	1-2	3-5	6-10	11-15	16-25	26-∞	Summa
	anställda							
Män.								
Bagare och konditörer	1 268	845	734	261	137	87	25	3 357
Bilmekaniker o. bilreparatörer	625	325	250	100	12	—	—	1 312
Bleck-, plåt- o. kopparslagare	1 218	423	187	62	25	12	—	1 927
Bokbindare	223	87	25	12	12	—	12	371
Boktryckare	260	111	111	50	12	12	—	556
Borstbindare	387	125	37	25	—	—	—	574
Byggnäst. o. byggnadsentrepren. i hus- byggnadsverksamhet	5 191	1 223	923	449	200	150	262	8 398
Cykelreparatörer o. cykelhandlare	1 635	462	162	37	25	13	12	2 346
Elektromont., elektr. installatörer	685	262	187	100	37	—	—	1 271
Fotografer och filmfotografer	717	314	149	30	15	—	—	1 225
Färgare och kemisk tvättare	62	74	12	37	—	12	—	197
Garvare	50	—	12	—	—	—	—	62
Glasmästare och glasslipare	382	160	98	25	12	—	—	677
Gulsmed., silversmed. o. juvelerare	135	98	25	—	—	—	—	258
Instrumentmak. o. finmekaniker	99	25	12	—	—	—	—	136
Korgmakare	388	75	38	25	—	—	—	526
Körnsnärer	87	49	62	—	—	—	—	198
Mjöltnare	1 308	327	100	38	25	—	—	1 798
Murare, trapp- o. plattsättare	1 266	238	100	25	25	25	—	1 679
Målare och lackerare	5 971	1 770	823	374	175	75	62	9 250
Möbel- o. butiksinredn.-snick. m. fl.	1 760	424	287	149	75	75	38	2 808
Optiker, urmakare o. urhandlare	1 154	410	124	50	25	—	—	1 763
Sadelmakare, tapetserare, portfölj- o. reseffektmakare	1 142	459	124	87	25	13	12	1 862
Skomakare	6 847	1 297	536	175	112	62	38	9 067
Skorstensfejare	236	74	87	50	—	—	—	447
Skräddare	3 944	1 393	473	124	62	50	25	6 071
Slaktare och charkuterister	1 064	400	175	50	13	—	—	1 702
Smeder	3 645	1 215	401	175	63	37	25	5 561
Snickare (ej särskilt nämnda)	2 816	796	467	215	76	50	38	4 458
Stenhuggare o. stenbildhuggare	499	150	100	37	—	—	12	798
Tunnbindare	137	50	12	—	—	—	12	211
Tvätteriddare (ej kemisk tvätt)	174	50	37	25	13	25	—	324
Vagnmakare	225	50	13	—	—	—	—	288
Vulkanisörer, gummireparatörer	124	75	62	—	—	—	—	261
Värme- och sanitetsmontörer	935	324	212	100	50	37	12	1 670
Diverse yrken ¹⁾	593	166	69	41	—	—	—	869
Samtliga	47 252	14 326	7 226	2 928	1 226	735	585	74 278
Kvinnor.								
Bagerskor	893	472	273	87	25	12	25	1 787
Fotografer o. filmfotografer	132	53	13	—	—	—	—	198
Hattmodister	430	191	48	24	12	—	—	705
Kapp- och klädsömmerskor	11 708	1 568	834	348	225	12	149	14 844
Tvätterskor (ej kem. tvätt) o. strykerskor	905	198	87	25	12	—	12	1 239
Väverskor	335	39	39	—	—	—	—	413
Diverse yrken ¹⁾	107	107	—	107	—	—	—	321
Samtliga	14 510	2 628	1 294	591	274	24	186	19 507

¹⁾ Se bilaga 2.

Tab. 9. Förvärvsarbetande befolkning inom vissa individualyrken och genomgående yrken efter näringsgren och socialklass, hela riket, den 31 december 1945.

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Individualyrken Genomgående yrken	Före- tagare	Förvalt- nings- personal	Arbe- tarper- sonal	Individualyrken Genomgående yrken	Före- tagare	Förvalt- nings- personal	Arbe- tarper- sonal
Män.				<i>Vaktmästare vid kontor, banker och liknande</i>			
Jordbruksyrken.			 3 962			
<i>Maskin- o. traktorskötare, gårds- smeder etc.</i>	—	—	3 279	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	297
<i>Stall- o. ladugårdspersonal</i>	—	—	11 860	samfärdsel	—	—	295
<i>Trädgårdsmäst. o. trädgårdsarb.</i>	6 331	2 511	12 087	handel	—	—	1 169
Sjöfartsyrken.				allm. förv.-tjänst			
<i>Däcksmanskap</i>	—	—	11 030	o. fria yrken	—	—	2 152
<i>Eldare o. lämpare på fartyg</i>	—	—	1 325	<i>Verkmästare</i>	—	—	20 540
<i>Fartygsbefälhavare o. styrmän</i>	942	4 210	—	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	18 474
<i>Maskinbefäl på fartyg</i>	—	1 961	—	samfärdsel	—	—	856
<i>Motorskötare, donkeymän, smörjare etc. på fartyg</i>	—	—	718	handel	—	—	901
Yrken av huvudsakligen genomgående karaktär.				allm. förv.-tjänst			
<i>Chaufförer</i>	10 626 ¹⁾	—	49 992	o. fria yrken	—	—	222
Därav inom jordbr. m. binär.	—	—	1 126	Kvinnor.			
ind. o. hantverk	—	—	14 638	Jordbruksyrken.			
samfärdsel	10 626 ¹⁾	—	25 474	<i>Ladugårdspersonal</i>	—	—	2 011
handel	—	—	7 261	<i>Trädgårdsmäst. o. trädgårdsarb.</i>	150	25	1 319
allm. förv.-tjänst	—	—	1 259	Yrken av huvudsakligen genomgående karaktär.			
o. fria yrken	—	—	—	<i>Förmän</i>	—	—	2 178
<i>Förmän</i>	—	32 104	—	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	1 633
Därav inom jordbr. m. binär.	—	9 067	—	allm. förv.-tjänst	—	—	—
ind. o. hantverk	—	17 905	—	o. fria yrken	—	—	445
samfärdsel	—	2 485	—	<i>Kökspersonal</i>	—	1 002	21 953
handel	—	1 595	—	Därav inom jordbruk m. binär.	—	—	377
allm. förv.-tjänst	—	—	—	ind. o. hantverk	—	—	75
o. fria yrken	—	—	1 052	samfärdsel	—	—	111
<i>Kuskar</i>	—	—	1 667	handel	—	—	247
Därav inom jordbruk m. binär.	—	—	226	allm. förv.-tjänst	—	—	247
ind. o. hantverk	—	—	547	o. fria yrken	—	—	569
samfärdsel	—	—	696	<i>Lager- o. förrådsarbetare</i>	—	—	6 186
<i>Kökspersonal</i>	—	1 257	2 156	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	3 723
Därav inom samfärdsel	—	802	442	handel	—	—	2 327
handel	—	343	1 366	<i>Portvakter, skolvaktmästare, fastig- hetsskötare</i>	—	—	213
<i>Lager- o. förrådsarbetare</i>	—	—	36 097	Därav inom handel	—	—	799
Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	13 965	allm. förv.-tjänst	—	—	—
samfärdsel	—	—	678	o. fria yrken	—	—	213
handel	—	—	17 904	<i>Serveringspersonal</i>	—	185	19 344
allm. förv.-tjänst	—	—	—	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	423
o. fria yrken	—	—	3 190	handel	—	—	160
<i>Portvakter, skolvaktmästare, fastig- hetsskötare</i>	—	2 001	13 849	allm. förv.-tjänst	—	—	—
Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	3 000	o. fria yrken	—	—	25
handel	—	—	5 021	<i>Springflickor och varubud</i>	—	—	5 411
allm. förv.-tjänst	—	—	—	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	780
o. fria yrken	—	—	2 001	handel	—	—	2 451
<i>Serveringspersonal</i>	—	615	2 659	allm. förv.-tjänst	—	—	—
Därav inom samfärdsel	—	12	345	o. fria yrken	—	—	1 808
handel	—	603	2 251	<i>Städningspersonal</i>	—	—	20 579
<i>Springpojkar och varubud</i>	—	—	18 703	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	3 738
Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	5 114	samfärdsel	—	—	2 119
samfärdsel	—	—	1 679	handel	—	—	6 200
handel	—	—	10 858	allm. förv.-tjänst	—	—	—
allm. förv.-tjänst	—	—	—	o. fria yrken	—	—	8 091
o. fria yrken	—	—	766	ospec. verksamhet	—	—	419
<i>Städningspersonal</i>	—	—	865	<i>Telefonister</i>	—	18 685	—
Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	582	Därav inom ind. o. hantverk .	—	—	778
handel	—	—	258	samfärdsel	—	—	16 380
				handel	—	—	701
				allm. förv.-tjänst	—	—	—
				o. fria yrken	—	—	776

¹⁾ Droskägare m. fl.

Tab. 10. Befolkning med biyrke efter huvudyrkets och biyrkets näringsgren och socialklass, hela riket, den 31 december 1945.

Anm. Uppskrivna tal, som grunda sig på tal understigande 50 i samplingen, äro satta med medieval stil.

Huvudyrkets näringsgren och socialklass	Utan biyrke	Med biyrke tillhörande						Därav såsom			
		jord- bruk och bos- kaps- skötsel	skogs- bruk	in- dusti och hant- verk	handel	allm. för- valtn. tj. och fria yrken	annan eller ej upp- given verk- samh.	Summa med biyrke	före- tagare	för- valtn. perso- nal	ar- betar- perso- nal
I. Förvärsarbetande be- folkning.											
Män.											
<i>Jordbruk och boskapskötsel...</i>	499 863	5 568	34 232	16 848	3 022	3 041	7 792	70 503	11 273	4 185	55 045
Därav: företagare	265 929	3 218	23 869	13 970	2 462	2 526	6 272	52 317	8 761	3 734	39 822
arbetarpersonal	221 007	2 210	10 263	2 867	473	414	1 520	17 747	2 386	314	15 047
<i>Skogsbruk</i>	78 190	12 664	867	2 037	264	276	717	16 825	7 219	414	9 192
Därav: arbetarpersonal	69 143	12 010	742	1 911	189	150	679	15 681	6 615	151	8 915
<i>Industri och hantverk</i>	897 123	18 525	3 735	3 859	11 471	5 886	2 189	45 665	20 366	6 430	18 869
Därav: företagare	75 928	4 197	227	777	1 194	772	640	7 807	5 133	823	1 851
förvaltn.personal ...	108 450	713	25	347	1 754	1 484	149	4 472	1 714	2 151	607
arbetarpersonal	712 745	13 615	3 483	2 735	8 523	3 630	1 400	33 386	13 519	3 456	16 411
<i>Samfärdsel</i>	180 696	3 341	792	839	2 543	621	838	8 974	3 964	1 359	3 651
Därav: företagare	18 232	815	12	176	212	75	151	1 441	1 004	111	326
arbetarpersonal	127 928	2 387	767	626	1 887	349	550	6 566	2 611	817	3 138
<i>Handel</i>	223 759	2 167	189	984	5 157	2 116	988	11 601	4 431	4 002	3 168
Därav: företagare	55 314	1 379	125	637	1 302	633	626	4 702	2 386	1 406	910
förvaltn.personal ...	109 456	401	38	224	2 527	1 201	212	4 603	1 523	2 314	766
arbetarpersonal	58 989	387	26	123	1 328	282	150	2 296	522	282	1 492
<i>Allm. förv.tjänst o. fria yrken</i>	144 145	1 303	50	699	3 146	5 782	349	11 329	3 290	6 043	1 996
Därav: förvaltn.personal ...	101 604	751	25	474	2 209	5 090	175	8 724	2 430	5 351	943
arbetarpersonal	31 130	465	12	150	751	334	136	1 848	586	322	940
<i>Övriga näringsgrenar</i>	48 116	1 673	264	477	374	74	364	3 226	1 708	100	1 418
Samtliga näringsgrenar	2 071 892	45 241	40 129	25 743	25 977	17 796	13 237	168 123	52 251	22 533	93 339
Därav: företagare	440 157	10 916	24 473	15 923	5 493	4 377	8 015	69 197	18 775	6 482	43 940
förvaltn.personal ...	377 538	2 771	314	1 220	7 110	8 234	699	20 348	6 761	10 670	2 917
arbetarpersonal	1 254 197	31 554	15 342	8 600	13 374	5 185	4 523	78 578	26 715	5 381	46 482
Kvinnor.											
<i>Jordbruk och boskapskötsel.</i>	43 530	151	100	642	101	88	326	1 408	616	126	666
<i>Industri och hantverk</i>	188 752	301	—	249	297	286	461	1 594	288	297	1 009
<i>Handel</i>	198 083	150	13	249	628	419	223	1 682	386	655	641
<i>Allm. förv.tjänst o. fria yrken</i>	149 606	225	—	249	259	830	323	1 886	484	842	560
<i>Övriga näringsgrenar</i>	163 980	314	—	476	298	299	251	1 638	426	337	875
Samtliga näringsgrenar	743 951	1 141	113	1 865	1 583	1 922	1 584	8 208	2 200	2 257	3 751
Därav: företagare	86 306	427	50	566	337	299	476	2 155	891	448	816
förvaltn.personal ...	306 269	175	13	200	542	1 090	274	2 294	545	1 312	437
arbetarpersonal	351 376	539	50	1 099	704	533	834	3 759	764	497	2 498
II. Självständiga yrkeslösa.											
Män											
<i>F.d. företagare</i>	78 244	1 380	301	664	968	326	414	4 053	1 265	635	2 153
<i>F.d. förvaltn.personal</i>	36 570	488	63	435	1 742	1 115	359	4 202	1 144	2 216	842
<i>F.d. arbetarpersonal</i>	100 785	1 319	264	661	1 507	247	537	4 535	1 467	284	2 784
<i>Övriga</i>	25 793	138	75	175	185	198	75	846	249	210	387
Kvinnor	258 833	927	—	1 292	1 320	967	1 400	5 906	1 804	1 161	3 141
III. Husmödrar											
	1 301 852	3 542	62	8 857	8 912	6 357	5 832	33 562	4 601	10 107	18 854
IV. Övriga familjemedlem- mar över 15 år.											
Män											
	90 017	226	63	237	111	260	88	985	212	311	462
Kvinnor	283 915	766	38	2 321	932	961	1 249	6 267	1 455	1 396	3 416

Schema över fördelningen efter näringsgren.

I. Jordbruk med binärningar.

A. Jordbruk och boskapsskötsel.

100	Jordbruk med över 100 hektar åker
101	» » 50—100 » »
102	» » 30— 50 » »
103	» » 20— 30 » »
104	» » 10— 20 » »
105	» » 5— 10 » »
106	» » 2— 5 » »
107	» » högst 2 » »
108	Trädgårdsskötsel
109	Renskötsel
10x	Pälsdjursuppfödning
10y	Annan djurskötsel
10z	Jordbruksverksamhet, ej ovan redovisad

B. Skogsbruk.

110	Skogsavverkning och skogsvård
111	Flottnng

C. Fiske.

120	Saltsjöfiske
121	Insjöfiske

II. Industri och hantverk.

A. Malmbrytning och metallindustri

200	Järnmalmsgruvor, anriknings- och briketteringsverk
201	Andra malmgruvor och anrikningsverk
202	Järn- och stålverk
203	Andra metallverk
204	Bleckvarufabriker samt bleck- och plåtslagerier
205	Järn- och stålmanufaktur
206	Annan metallmanufaktur
207	Guld-, silver- och nysilverindustri
208	Galvanisering, förnickling, förtening o. d.
209	Mekaniska verkstäder och gjuterier
20x	Skeppsvarv och båtbyggerier
20y	Elektro-teknisk industri
20z	Instrument- och ertillverkning

B. Jord- och stenindustri.

210	Kolgruvor
211	Torvindustri
212	Sand-, grus- och lertag
213	Stenbrott och stenförädling
214	Kalk- och kritbruk
215	Cementfabriker
216	Cementvarufabriker
217	Tegelbruk

218	Porslins-, kakel- och lergodsindustri
219	Glasindustri
21x	Annan jord- och stenindustri

C. Träindustri.

220	Sågverk och hyvlerier
221	Lådämnes- och lådfabriker
222	Fanér-, plywood- och wallboardfabriker
223	Snickerier och möbelfabriker
224	Läst-, träsko- och trätoffeltillverkning
225	Tunnbinderier
226	Korgmakerier
227	Korkindustri
228	Annan träindustri

D. Pappers- och grafisk industri.

230	Pappersmassfabriker
231	Pappersbruk och pappfabriker
232	Kartongvarufabriker och annan pappersvaruindustri
233	Bokbinderier
234	Bok-, accidens- och tidningstryckerier
235	Grafiska anstalter
236	Fotografering och filmframställning

E. Livsmedelsindustri.

240	Kvarnar
241	Bagerier
242	Socketerindustri
243	Choklad- och konfektindustri
244	Mejerier
245	Slakterier och charkuterier
246	Fiskberedning och konservfabriker
247	Margarinfabriker
248	Brännerier, sprit- och jästfabriker
249	Bryggerier och maltfabriker
24x	Läskedrycks- och vattenfabriker
24y	Tobaksindustri
24z	Annan livsmedelsindustri

F. Textil- och beklädnadsindustri.

250	Ylleindustri
251	Bomullsindustri
252	Linne-, hamp- och juteindustri
253	Konstfiberfabriker och sidenväverier
254	Trikåindustri
255	Repslagerier och bindgarnsfabriker
256	Snörmakerier, band- och gardinfabriker
257	Vadd-, schoddy- och drevfabriker
258	Färgerier, blekerier och impregneringsfabriker
259	Tvätt och strykning
25x	Sömnad
25y	Hatt- och möstillverkning
25z	Annan textil- och beklädnadsindustri

G. Läder-, hår- och gummivaruindustri.

- 260 Garverier
 261 Päls- och skinnvarutillverkning
 262 Skoindustri och skomakerier
 263 Sadelmakerier, reseffektfabriker och tapetse-
 rarverkstäder
 264 Borstbinderier och penselfabriker
 265 Gummivarufabriker
 266 Annan läder-, hår- och gummivaruindustri

H. Kemisk-teknisk industri.

- 270 Färg- och fernissfabriker
 271 Olje- och fettindustri
 272 Tvättmedels-, parfym- och ljusfabriker
 273 Läkemedelsfabriker
 274 Ugnskolning och trädestillation
 275 Sprängämnesindustri
 276 Tändstickindustri
 277 Fabriker för förtätade gaser
 278 Elektrokemisk industri
 279 Konstgödsel-fabriker
 27x Annan kemisk-teknisk industri

I. Byggnadsverksamhet.

- 280 Husbyggnadsverksamhet
 281 Måleri
 282 Glasmästeri
 283 Rörledningsinstallation
 284 Elektrisk installation och montering
 285 Väg- och vattenbyggnad
 286 Annan byggnadsverksamhet

K. Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m.

- 290 Elektriska kraftverk och elektricitetsverk
 291 Gas- och vattenledningsverk
 292 Renhållningsföretag

L. Ej specificerad industri.

2x0

III. Samfärdsl.**A. Landtransport.**

- 300 Järnväg
 301 Spårväg
 302 Busstrafik
 303 Annan biltrafik, åkeri- och expressföretag
 304 Lastning och lossning
 305 Annan hithörande verksamhet

B. Sjöfart m. m.

- 310 Sjöfart
 311 Lots- och fyrväsen
 312 Kanal- och hamnväsen
 313 Bärgningsverksamhet

C. Lufttrafik.

320

D. Post och telegraf m. m.

- 330 Post
 331 Telegraf och telefon
 332 Radio

IV. Handel.**A. Varuhandel.**

Malmer, metaller och arbeten därav, maskiner, redskap, transportmedel m. m.

- 400 Malmer, metaller, metallvaror, maskiner (även elektriska), verktyg, redskap o. d.
 401 Guldsmedsarbeten, bijouterivaror, ur, optik, instrument o. d.
 402 Fordon, sportartiklar o. d.
 403 Elektr. artiklar, radiomateriel, belysningsarmatur o. d.
 404 Andra hithörande varor

Mineral (ej metalliska) och arbeten därav, bränsle, kemikalier m. m.

- 410 Bränsle (sten- och träkol, ved etc.)
 411 Mineraloljor och teknisk sprit
 412 Stenarbeten, byggnadsmaterial (ej trä- eller metallvaror), sanitetsgods o. d.
 413 Glas, porslin, andra bosättningsartiklar, keramik, leksaker o. d.
 414 Färger, kemikalier, toalett- och sjukvårdsartiklar
 415 Andra hithörande varor

Trävaror, papper, böcker m. m.

- 420 Trävaror, pappersmassa och papper (ej finpapper)
 421 Möbler (även antika) och andra snickeriarbeten, korgvaror
 422 Finpapper, pappersvaror, kontors- och skrivmateriel
 423 Böcker, tidningar, musikaler, konstverk, fotografiska artiklar o. d.
 424 Andra hithörande varor

Näringsmedel m. m.

- 430 Spannmål, frö, foder- och gödselmedel
 431 Potatis, rotfrukter, grönsaker, frukt, bär, blommor o. d.
 432 Levande djur, kött och charkuterivaror
 433 Mejeriprodukter, ägg och bröd
 434 Fisk, skaldjur, fjäderfä, vilt m. m.
 435 Specerier, kolonialvaror, sötvaror
 436 Sprit-, malt- och läskedrycker
 437 Tobak
 438 Andra hithörande varor

Textil-, läder- och gummivaror m. m.

- 440 Spånadsämnen, garn, vävnader, trikå- och vitvaror
 441 Mattor, möbelytger, gardiner, sängkläder, tappiserivaror, mönster, sybehör o. d.
 442 Kläder
 443 Hattar, mössor och modevaror
 444 Hudar, skinn (ej päls-), läder och diverse lädervaror
 445 Pälskinn, pälsvaror, skinnkläder, handskar
 446 Skodon
 447 Andra hithörande varor

Ej specificerad handel.

- 450 Varuhus, enhetsprisaffärer, basarer o. d.
 451 Diverse-, lant- och skeppshandel

- 452 Ambulerande handel
453 Kiosk- och ståndhandel
454 Övrig handel

B. Bank- och försäkringsverksamhet.

- 460 Banker
461 Annan kredit- och penningförmedling
462 Försäkring utom sjukkassor och övriga understödsföreningar
463 Erkända sjukkassor
464 Övriga understödsföreningar

C. Förmedlings-, uppdrags- och reklamverksamhet.

- 470 Advokat- och inkasseringsverksamhet
471 Patent-, ingenjör- och arkitektbyråer
472 Bokförings- och revisionsverksamhet
473 Annons-, reklam- och skrivbyråer
474 Fastighets- och hyresförmedling
475 Rese- och turistbyråer
476 Annan uppdragsverksamhet

D. Fastighetsförvaltning m. m.

- 480 Fastighetsförvaltning
481 Sotning
482 Annan hithörande verksamhet (golvboning, fönsterputsning o. d.)

E. Hotell- och restaurangrörelse.

- 490 Hotell och restauranger
491 Pensionat och rumsuthyrning
492 Kaféer, konditori- och matserveringar

V. Allmän förvaltningstjänst och fria yrken.**A. Allmän tjänst, ej annorstädes redovisad.**

- 500 Konungahus och hov
501 Diplomati och konsulatväsen
502 Rättsväsen
503 Polisväsen
504 Brandväsen
505 Tullväsen
506 Annan allmän tjänst

B. Försvarsväsen.

- 510 Lantförsvär
511 Sjöförsvär
512 Flygväpen

C. Socialvård.

- 520 Barnavård
521 Fångvård och liknande anstaltsvård
522 Fattigvård och annan socialvård

D. Hälso- och sjukvård samt personlig hygien.

- 530 Läkerverksamhet och sjukvård
531 Apoteksväsen
532 Gymnastik, bad och sport
533 Frisering och annan kroppsvård

E. Religionsvård.

- 540 Svenska statskyrkan
541 Andra religiösa samfund

F. Undervisning och vetenskaplig verksamhet.

- 550 Universitet och högskolor
551 Läroverk, seminarier och liknande
552 Folk- och småskolor
553 Andra skolor
554 Privat undervisning
555 Bibliotek, musei- och arkivväsen

G. Litterär och konstnärlig verksamhet.

- 560 Skriftställereri och annan litterär verksamhet
561 Tidningsväsen
562 Bildande konst
563 Musik och sång
564 Teatrar
565 Filmspelning och biografier
566 Andra nöjesföretag

H. Organisationer för intressegemenskap, ej annorstädes redovisade.

- 570 Arbetsgivar- och personalorganisationer
571 Andra näringsorganisationer
572 Politiska organisationer
573 Andra organisationer

VI. Husligt arbete.**A. Inom jordbruk med binäringar.**

- 610 Inom jordbruk med över 100 hektar åker
611 » » » 50—100 » »
612 » » » 30—50 » »
613 » » » 20—30 » »
614 » » » 10—20 » »
615 » » » 5—10 » »
616 » » » 2—5 » »
617 » » » högst 2 » »
618 » trädgårdsskötsel samt renskötsel, pälsdjursuppfödning och annan djurskötsel
619 » jordbruksverksamhet, ej ovan redovisad
61x » skogsbruk och fiske

620 B. Inom industri och hantverk.**630 C. Inom samfärdsl.****640 D. Inom handel.****650 E. Inom allmän förvaltningstjänst och fria yrken.****670 F. Inom ospecificerad verksamhet.****VII. Ospecificerad verksamhet.**

Individualyrken och genomgående yrken

(med anvisningar för personalen vid nomenklaturställningen).

- 01 Bagare, konditor, -arbetare**
 även brödräknare, plåtsmörjare, raskpassare, sättare, ugnsarbetare, trägarbetare, tredjer, bordsarbetare, bagerikonditor, restaurangkonditor, mjukbrödsbagare, wienbrödsbagare
 ej arbetare och företagare vid kex- och spisbrödsfabriker
- 02 Bilmekaniker, bilreparatör, -arbetare, flygmotormekaniker**
 även bilmontör, felsökare vid bilreparationsverkstad, (endast repara-tör och reparationsarbetare föres hit)
 ej bilsadelmakare, biltapetserare, bilelektriker, karosseriplåtslagare, arbetare vid bilfabriker och flygplansfabriker
 om någon betecknas som bil- och cykelreparatör, föres han till bilmekaniker
- 03 Bleck-, plåt-, kopparslagare, -arbetare**
 även tunnplåtslagare, karosseriplåtslagare, grov- och pannplåtslagare, fartygsplåtslagare, diktare, nitare, kassaskåpsarbetare, byggnadsplåtslagare, kopparslagare, kärkopparslagare, förtennare
- 04 Bokbindare, -arbetare**
 även förgyllare, guldsnitmakare, stansare, skärare, räknare, häftare, falsare m. fl. beteckningar för arbetare i bokbinderier
- 05 Boktryckare, tryckare, sättare, typograf**
 även acciden-sättare, handsättare, korrekturavdragare, sättare, maskinsättare, ombrytare, accidenstryckare, automatpresstryckare, rotations- och snällpresstryckare
 ej litografer, kemigrafer, ljustryckare, stenstryckare, ståltryckare, klichéarbetare, stereotypörer, stilgjuteriarbetare, provtryckare, övertryckare, offsettryckare, koppartryckare
- 06 Borstbindare, -arbetare**
 även penseltillverkare, penselfabriksarbetare
- 07 Byggmästare, byggnadsentreprenör**
 endast husbyggnadsentreprenörer, ej väg- och vattenbyggare
- 08 Byggnads- och byggnadsinredningssnickare, byggnadssträrbetare, timmerman, båtbyggare**
 även skeppstimmerman, parkettgolvläggare, varvstimmerman, trähusmontör
 ej trähusfabriksarbetare
- 09 Ciselör, gravör, -arbetare**
- 10 Cykelreparatör, cykelhandlare**
 även personer, som beteckna sig cykel- och radioreparatör, cykel- och radiohandlare, cykel- och sportaffärsinnehavare
 ej de som beteckna sig bil- och cykelreparatörer. Sistnämnda föras till bilmekaniker
- 11 Elektromontör, stark- och svagströmsmontör, elektrisk installatör**
 även linjemontör, kraftstationsmontör, installationsmontör, hjälpmontör
 ej elektromekaniker, radioreparatörer o. dyl., som syssla med elektriska apparaters tillverkning, linjearbetare vid telegrafverket
- 12 Fotograf, -arbetare, filmfotograf**
 även ateljé-, gatu- och pressfotograf, film- och flygfotograf, fotografbiträde, filmlaborant, kopist, retuschör
- 13 Frisör, -arbetare**
 även frisörbiträde, tvålpojke, -fhcka
- 14 Färgare, -arbetare, innehavare av kemisk tvättanstalt, -arbetare**
 även kemisk tvättarbetare, pressare, presserska, mattvättare, färgare, färgeriarbetare, blekeriarbetare
 ej blekeriarbetare o. dyl. i pappersmasse- och pappersindustri
- 15 Garvare, -arbetare**
 även skinnberedare
- 16 Glasmästare, -arbetare, glasslipare, -arbetare, folierare**
 även förgyllare, skyltfabriksarbetare, spegelsglasslipare
 ej förgyllare vid ramlistfabriker
- 17 Guldsmed, silversmed, juvelerare, guld-, silver- och emaljarbetare**
 även förgyllare, försilvrare, pimsare, silverpolerare, nysilverpolerare
 ej ciselörer och gravörer i ädelmetall. Dessa föras till gruppen 09
- 18 Handskmakare, -arbetare**
 även handsksömmerska, handsktillskärare, handskfärgare, stollare
- 19 Hatt- och mössmakare, -arbetare**
 även hårarbetare, stockare och stockerska, presserska, filthatt-, stråhatt- och mössömmerska

- 20 Hattmodist**
- 21 Instrumentmakare, -arbetare, finmekaniker, metallinstrumenttillverkare (såväl kirurgiska som musikinstrument)**
även experimentarbetare, i den mån det framgår, att arbetet har finmekanisk karaktär
- 22 Kakelugnsmakare, -arbetare**
även kakelugnsuppsättare
- 23 Korgmakare, -arbetare**
även korgmöbeltillverkare och korgmöbelarbetare
- 24 Krukmakare, lergods- och keramik- tillverkare, -arbetare (ej porslin)**
även lervarufabriksarbetare, keramist, keramik
- 25 Körsnär, -arbetare, pälssömmerska**
även päls- och skinnvaruarbetare, buntmakare, skinnberedare, päls- och mössömmerska, skinnsorterare, skinnklädestillverkare, -arbetare
ej personal vid företag med tillverkning av enbart läder- och skinnkläder
- 26 Mjöltnare och kvarnarbetare**
även kvarnägare, mjölnardräng, mjölpackare, mjöltappare, säckpassare, valspassare
- 27 Modellsnickare, -arbetare**
- 28 Murare, trapp- och plattsättare, -lärling**
även trappmurare
ej murarhantlangare, tegelbärare, bruksbärare, mureriarbetare
- 29 Möbel- och butiksinredningssnickare, decoupör, möbelskulptör, -arbetare**
även möbelfabriksarbetare, maskinsnickare (kapare, fräsare, hyvlare, klyvsågare, bandsågare, riktare, putsare, slipare, betsare) i den mån de äro anställda i industri för möbeltillverkning, träsvare och hopsättare (samma inskränkning som för maskinsnickare), träbildhuggare, intarsiaarbetare, polerare, bonare och betsare, inredningssnickare för butiker, fartyg, järnvägsagnar, bussar och flygplan, finsnickare, klaviaturarbetare, planomakare, fiolmakare, fiolbyggare, fanérare, fanérsnickare, stolmakare
ej fanérfabriksarbetare och parkettfabriksarbetare
- 30 Målare och lackerare**
även måleriarbetare, dekorationsmålare (ej företagare), skyltmålare, vagnsmålare, billackerare, sprutlackerare, maskinmålare, målare i metallindustrin
- 31 Optiker, urhandlare, urmakare, -arbetare**
- 32 Repslagare, -arbetare**
ej bindgarnsfabriksarbetare
- 33 Sadelmakare, tapetserare, portfölj- och resefektmakare, -arbetare**
även bilsadelmakare, läderplastikarbetare, remfabriksarbetare, remslagare, möbelstoppare, gardinuppsättare, tapet- och gardinsömmerska, korkmattpälsggare, väskmakare, selmakare, -arbetare, madrassfabriksarbetare
ej sadelarbetare vid cykelfabriker
- 34 Skomakare, -arbetare (endast hand- och reparationsskomakare, ej skofabriksarbetare)**
- 35 Skorstensfejare, -arbetare**
även sotare, sotarmästare
- 36 Skräddare, kapp- och klädsömmerskor, -arbetare**
även tillskärare, provare, riktterska, uppsätterska, pressare, dampare, rock-, kavaj- och byxsömmerska, västskräddare, väst- sömmerska, knapphållssömmerska, kapp-, dräkt- och klänningssömmerska, beställningsskräddare, konfektionskräddare, konfektionsfabrikör
ej triksåarbetare, trikåsömmerska, linnesömnadsarbetare, llnnesömmerska, brodös, konststopperska
- 37 Slaktare, charkuterist, -arbetare**
även slakteriarbetare, saltare, styckare, tarmrensare, korvmakare
ej charkuteribrädare (= butikspersonal)
- 38 Smed (ej järnverks-), smidesarbetare, reparatör (ej cykel- eller bil-), hovslagare, -arbetare**
Alla slags reparatörer av fordon och maskiner, med undantag av cyklar, bilar och flygplan, föras hit
ej hammarsmed, hejarsmed, maskinsmed
- 39 Snickare, -arbetare (ej särskilt nämnd)**
Hit föras alla slags snickare, maskinsnickare, fabrikssnickare o. dyl., som syssla med egentligt snickeri men icke skola föras till byggnads-, möbel-, modell- eller vagnssnickare
även trähusfabriksarbetare
- 40 Snörmakare, -arbetare**
även bandmakare, bandfabriksarbetare (dock ej bindgarnstillverkning eller fiskegarnstillverkning)
- 41 Stenhuggare, stenbildhuggare, -arbetare**
även monumentstenhuggare, gravvårdsstenhuggare, gatstenhuggare, kantstenhuggare, stensågare, stenslipare, stenspolerare, kalkstenhuggare, sandstenhuggare, marmorstenhuggare, förgyllare
ej stenbrots- och stenbrytningsarbetare i kalkbrott, sandstensbrott, täljstensbrott, marmorbrott och liknande
- 42 Toffelmakare, -arbetare**
även trätoffelmakare
ej lästfabriksarbetare

- 43 Trädgårdsmästare, trädgårdsanläggare, trädgårdsarkitekt, fruktodlare, -arbetare**
även handelsträdgårdsmästare, parkarbetare, trädgårdselev, trädgårdsbiträde, trädskötare
- 44 Tunnbindare, -arbetare**
även drittelmakare
- 45 Tvätteriidkare, -arbetare (ej kemisk tvätt)**
även tvättare, tvätterska, handtvätterska, maskintvätterska, strykerska, kall- och varmmanglerska, manglerska, vikerska, glansstrykerska, märkerska
- 46 Vagnmakare, karosserisnickare, -arbetare**
även hjulmakare
ej karosseriarbetare vid biltillverkning
- 47 Vulkanisör, gummireparatör, -arbetare**
även slangmontör, regummeringsarbetare
- 48 Värme- och sanitetsmontör, -arbetare**
Alla slags installatörer av vatten- och värmeledningar i byggnader, rörinstallatörer, rörmokare, rörarbetare
ej rörläggare vid gatubyggen och kommunalanställda gas- och vattenledningsrörläggare
- 49 Väveriidkare, vävare, väverska**
även bandvävare, gardinvävare
- 50 Gymnastiklärare**
även fäktmästare, idrottslärare
- 51 Skolkökslärarinna**
även lärarinnor i husligt arbete vid yrkesundervisningsanstalter, vårdanstalter, lant-hushållsskolor. Vissa av dessa torde beteckna sig yrkeslärarinnor
- 52 Slöjdlärare (lärare i trä- och metallslöjd, handarbete o. dyl.)**
även vävlärlarinna
ej lärarinnor i klänningssömnad, sistnämnda föras till yrkeslärare
- 53 Sång- och musikleklärare**
- 54 Teckningslärare**
även ritlärare
- 55 Yrkeslärare inom hantverk och industri (lärare i yrkesarbete, verkstadsarbete, arbetskunskap i anslutning till visst yrke)**
Hit föras lärare som i huvudsak undervisa i yrkesarbete rörande yrken inom hantverk och industri
ej lärare med huvudsakligen teoretisk undervisning såsom ämneslärare, lärare i handel vid yrkesundervisningsanstalter o. dyl.
- 56 Lärare, ej särskilt nämnda**
även högskole- och universitetslärare föras hit, dock ej professorer och övriga lärare vid medicinsk fakultet samt professorer vid veterinärhögskolan, sistnämnda föras till läkare resp. veterinärer
- 57 Advokat, sakkörare**
ej inkasserare, fastighetsmäklare och liknande
- 58 Apotekare, farmaceut, laborator inom läkemedelsindustri**
även laborant
- 59 Badare, baderska, badmästare, simhallschef**
även badassistent
- 60 Barnmorska**
även ackuschörska, distriktsbarnmorska
- 61 Chaufför**
även droskägare, lastbilsägare, bilakeriägare
- 62 Däckmanskap i civil sjöfart**
Bästeman, konstapel, båtsman, segelmakare, matros, lättmatros, jungman, däcksmaskinist
ej timmermän, dessa föras till byggnads-snickare
- 63 Eldare, lämpare, kollämpare, maskinelev, å fartyg (ej inom försvarsväsendet)**
- 64 Fartygsbefälhavare, styrman, (ej inom försvarsväsendet)**
även sjökaptten, skeppare
- 65 Flygförare, flygkapten, flygstyrman, pilot, (inom civil luftfart)**
- 66 Förman**
Ladugårdsförman, -rättare, fodermarsk, stallförare, ladufogde, rättare, arbetsrättare, befallningsman, skogsavverknings- och flottningsförman, mejerska, föreståndarinna inom industri, arbetsföreståndarinna inom social inrättning, apterare, virkesmätare, tummare, stämp-lare, mejerist
- 67 Försäkringsagent**
även försäkringsinspektör
- 68 Journalist**
även redaktör
- 69 Jägmästare, forstmästare, skogsförvaltare, skogsinspektör, skogsmästare**
- 70 Kreatursskötare, ladugårdskar, får- och svin-skötare, mjölkare, mjölkerska, djurskötare (inom jordbruk)**
även stalldräng, stallkarl, hästskötare, ladugårdsskötare, ladugårdskar, maskinmjölkare, bi- och kaninskötare, (endast i förening med jordbruk)
ej djurskötare vid djurgård, pålsdjursfarm eller dylikt
- 71 Kronojägare, skogvaktare**
även skogsfaktor, skogsplantör
- 72 Kusk**

- 73 Kökspersonal (ej inom husligt arbete)**
 även kokk, kokerska, köksa, stekerska, spis- och stekbiträde, köksbiträde, personalkokerska, kaffekokerska, fågelplockerska, fiskrenserska, kopparskurare, diskerska, kallskänka, kallskänksbiträde, kökschef, »hushållerska» å restaurang, kallskänkschef, brödrumsföreständerska, brödrumsbiträde, konserverbiträde, kaffeköksbiträde, brickflicka, köksmästare, diskplockerska,
 samt å fartyg: steward, ekonomiförstandare, -inna
- 74 Körkarl, kördräng och fördräng, (inom jordbruk), jordbruksarbetare ej särskilt nämnd**
 även daglönare, dagsverkare, förkörare, arbetsdräng, skörde- och tröskningsarbetare, sockerbets- och rotfruktsarbetare, mjölkkuks
- 75 Lager- och förrådsarbetare**
 även förrådsexpedit, lagerbiträde, lagerexpedit, magasinsarbetare, tullpackhuskarl, emballerare, packare, månadskarl (inom Handel), samt arbetare som sysselsättas med packning och emballering av färdiga varupartier inom industrien
- 76 Läkare (legitimerad)**
 även över- och underläkare, provinsial-, distrikts-, stads-, köpings- och municipalläkare, lasarett- och sanatorieläkare, militärläkare, fältläkare, bataljons-, regements-, marin-, flygläkare, obducent, klinisk laborator, klinisk amanuens, professor och docent i medicinskt ämne, professor
- ej naturläkare och homeopater
- 77 Manskap inom försvarsväsendet, fast anställt**
 Menig soldat, vicekorpral, korpral, furir, flaggkorpral, vicekonstapel, konstapel, högboatsman, 3:dje klass sjöman, 2:dra klass sjöman, sjukvårds-, hovslagare-, hantverksfurir, vapenhantverkare
 inom flottan även sjukvårdare, förrådsman, hornblåsare, skeppseldare, eldarematros, u-båtseldare, torpedhantverkare
 inom flygvapnet även flyg-, vapen-, torped-, signalmekaniker
- 78 Maskinbefäl å fartyg (ej inom försvarsväsendet)**
 Övermaskinist, förste, andre, tredje och fjärde maskinist, maskinist
- 79 Maskinskötare, gårdssmed, gårdssnickare, slöjdare, gårdshantverkare, traktorskötare, (inom jordbruk)**
 även lokomobil- och motorskötare, tröskverksskötare, hovslagare, timmerman, huggedräng
- 80 Motorskötare, motorman, donkeyman, smörjare å fartyg, maskinist å bogserbåtar o. dyl. (ej inom försvarsväsendet)**
- 81 Officer och vederlike**
 Fänrik, löjtnant, kapten, ryttmästare, major, överstelöjtnant, överste, generalmajor, generallöjtnant, general, kommandörkapten, kommandör, konteramiral, viceamiral, amiral
 även intendent, regementsintendent, flygingenjör och mariningenjör, motoringenjör i den mån de äro anställda vid förband. Eljest såsom tekniker (vid försvarrets verkstäder och fabriker)
 ej militärläkare (dessa föras som läkare) eller fältpräster (dessa föras som präster): ej kadetter (dessa föras som underofficerare)
- 82 Portvakt, gårdskar, fastighetsarbetare, -skötare, biografvaktmästare, skolvaktmästare, ordningsman, nattvakt, värmeledningsskötare, portvaktmästare**
 även eldare i skolhus och liknande fastigheter
- 83 Präst, predikant**
 även missionär, rabbin
- 84 Radiotelegrafist**
 även flygtelegrafist i civil luftfart
- 85 Serveringspersonal**
 Hovmästare, kypare, servitör, servitris, uppsasserska, personaluppasserska, nisse, barmästare, barman, mässuppassare, salongsuppassare
- 86 Sjukgymnast, massör, massös**
- 87 Sjuksköterska**
 Hit föras alla som betecknas »sköterska» och sysselsättas med egentlig sjukvård exempelvis avdelnings-, natt-, poliklinik-, röntgen-, laboratorie-, operations-, narkos-, radium-, assistentsköterska, dispensär-, epidemi-, skol-, bruks-, fabriksköterska, mottagningsköterska, kommun-, stads-, och municipalsköterska, även sjuksköterskelev, diakonisselev, diakonissa vid sjukvårdsinrättning, distriktssköterska
 ej vårderskor och vakterskor inom sjuksjukvården, eller s. k. B-sköterskor
- 88 Skådespelare, operasångare, operett- och revyartist, filmskådespelare**
 ej statister, korsångare och korsångerskor vid operan, dansörer, dansöser och figurantskor, varietéartister och kabarésångare
- 89 Springpojke, varubud**
 även springflicka, cykelbud, paketbud, kontorsbud under 20 år
 ej kontorsbud över 20 år, sistnämnda föras som kontorsvaktmästare
- 90 Städningpersonal (ej inom husligt arbete)**
 även hotell-, pensionat-, restaurang-, personal- och nattstäderska, vagnstäderska, lokalstäderska, städare, hyttuppassare, hyttuppasserska, fönsterputsare

- 91 Tandläkare**
 även distriktstandläkare, tandvårdsinspektör, föreståndare för centraltandpoliklinik
- 92 Tandtekniker**
- 93 Tandsköterska**
- 94 Telefonist**
 även riks-, lokal- och landstelefonist, växel-föreståndare, växelstationsföreståndarinna
- 95 Teknisk personal vid apotek, kemisk-tekniska laboratorier och institutioner**
 även laboratris, laboratoriebiträde, »tekniska biträden» endast vid kemiska och medicinskt-kemiska universitetsinstitutioner
 ej »tekniska biträden» vid andra naturvetenskapliga universitetsinstitutioner
- 96 Underofficer och vederlike**
 Sergeant, fanjunkare, styckjunkare, förvaltare, förrådsförvaltare, regementskassör, flaggstyrman, flaggkonstapel, flaggmaskinist, flaggunderofficer, flaggjunkare, flotttiljkassör, flygstationsmästare, regementsväbel, maskinist
- (Verkmästare såsom flygplanmästare, torpedmästare m. fl. föras som underofficerare om de tjänstgöra på förband, men som verkmästare vid tjänstgöring inom försvarets verkstäder och fabriker)
- 97 Vaktmästare (kontors-, bank-, institutions-), expeditiönsvakt**
 även rådhus-, hovrätts-, universitetsvaktmästare m. fl. som syssla med kontorsgör-mål
 ej skolvaktmästare och eldare i fastigheter som användas av statliga och kommunala inrättningar, sistnämnda föras till fastighetsskötare och portvakter
- 98 Verkmästare**
 Hit föras personer som betecknas såsom -mästare och icke tillhöra hantverksyrkena utan äro anställda såsom arbetsledare, exempelvis vävmästare, torkmästare, banmästare m. fl.
- 99 Veterinär**
 även besiktningsveterinär, föreståndare för köttbesiktningsbyrå, fältveterinär, regementsveterinär